

ATSLĒGA
LATGALES VĀRTOS

GALA REDAKCIJA

Apstiprināts ar Līvānu novada domes 2019.gada 28.februāra sēdes lēmumu Nr.2-7.

LĪVĀNU NOVADA PAŠVALDĪBAS INTEGRĒTĀS ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2019.–2025.GADAM

I DAĻA PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Līvāni
2018

ANOTĀCIJA

Līvānu novada pašvaldības integrētā attīstības programma 2019.–2025.gadam (turpmāk Attīstības programma 2019-2025) ir vidējā termiņa plānošanas dokuments, kas izstrādāts saskaņā ar Attīstības plānošanas sistēmas likumu, Teritorijas attīstības plānošanas likumu, MK 2014.gada 14.oktobra noteikumiem Nr.628 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) sagatavotajiem Metodiskiem ieteikumiem attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī 2014.gada redakcijā. Attīstības programma 2019-2025 pēc iespējas ir saglabājusi pēctecību ar Līvānu novada pašvaldības integrētās attīstības programmu 2012.–2018.gadam, kā arī veidota saskaņā ar Līvānu novada teritorijas plānojumu 2012.–2024.gadam un Līvānu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2013.–2030.gadam. Attīstības programmai 2019-2025 nav piemērota stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra (Vides pārvaldības valsts biroja 27.06.2018. lēmums Nr. 4-02/30).

Attīstības programmas 2019-2025 loma ir:

- apzināt un novērtēt Līvānu novada rīcībā esošos resursus (dabas resursi, infrastruktūra, cilvēkresursi), piedāvājot skaidru redzējumu un risinājumus to efektīvākai izmantošanai;
- mērķtiecīgi plānot rīcības un investīcijas, kas ir pamats pašvaldības budžeta plānošanai;
- sekmēt visa veida investīciju piesaisti, kas ir pamats valsts atbalsta plānošanai, ārvalstu un vietējo privāto investīciju piesaistei;
- sekmēt Līvānu novada teritorijas atpazīstamību.

Attīstības programmā 2019-2025 ir ietvertas šādas sadaļas:

- pašreizējās situācijas raksturojums;
- stratēģiskā daļa – vidēja termiņa attīstības prioritātes, mērķi un rīcību virzieni;
- rīcību plāns un investīciju plāns – pasākumu kopums, pasākumu realizācijas laiks un atbildīgie, kā arī investīciju projektu kopums un to sasaiste ar atbildīgajiem izpildītājiem un finanšu resursiem;
- dokumenta īstenošanas un uzraudzības kārtība – uzraudzības un ziņojuma sagatavošanas kārtība, mērķu sasniegšanas rezultatīvie rādītāji;
- pārskats par sabiedrības līdzdalības pasākumiem.

Izpildītājs: SIA „Ķemers Business and Law Company”, Reģistrācijas Nr. 44103061476

Izstrādes darba grupa:

Projekta vadītājs/Attīstības plānošanas eksperts – Mg. oec. Edīte Ķemere;

Ekonomiskās attīstības eksperts – Mg. oec. Cilda Purgale;

Vides jomas eksperts/Attīstības plānošanas eksperts - Dr. geogr. Jānis Kauliņš

Tehniskais atbalsts:

Merit Group Holding LTD

Saturs

Saīsinājumi	6
KOPSAVILKUMS.....	8
TERMINU SKAIDROJUMS.....	11
I. LĪVĀNU NOVADA TERITORIJAS ĪSS, VISPĀRĪGS RAKSTUROJUMS	14
1.1. Novada kopīgais raksturojums	14
1.2. Līvāni	16
1.3. Līvānu novada pagasti	17
1.3.1. Jersikas pagasts	17
1.3.2. Rožupes pagasts	18
1.3.3. Rudzātu pagasts	18
1.3.4. Sutru pagasts	18
1.3.5. Turku pagasts	19
II. DABAS VIDE LĪVĀNU NOVADĀ	20
2.1. Novada teritorijas reljefs un ģeoloģiskā uzbūve	20
2.2. Līvānu novada dabas resursi.....	21
2.2.1. Zemes resursi un to izmantošana	21
2.2.2. Meži.....	21
2.2.3. Purvi	22
2.2.4. Dabas ūdeņi.....	23
2.2.5. Derīgie izrakteņi	25
2.2.6. Kopsavilkums par dabas resursiem Līvānu novadā	27
2.3. Klimatiskie apstākļi	28
2.3.1. Laika (meteoroloģiskie) apstākļi	28
2.3.2. Klimatisko apstākļu un faktoru ietekme uz tautsaimniecību.....	28
2.4. Dabas vērtības	29
2.4.1. Bioloģiskā daudzveidība un tās nozīmīgākās teritorijas.....	29
2.4.2. Dabas objekti un ainavas	31
2.4.3. Kopsavilkums par dabas vērtībām Līvānu novadā	31
2.5. Publiskās teritorijas.....	31
III. SOCIĀLĀS VIDES RAKSTUROJUMS	35
3.1. Iedzīvotāji un demogrāfija	35
3.2. Iedzīvotāju drošība	43
3.2.1. Nodarbinātība un bezdarbs.....	43
3.2.2. Materiālā nodrošinātība	47
3.2.3. Iedzīvotāju fiziskā drošība	47
3.2.4. Kopsavilkums par iedzīvotāju ekonomisko, sociālo un fizisko drošību Līvānu novadā	50
3.3. Izglītība un tālākizglītība	51
3.3.1. Izglītības sistēmas kopējais raksturojums Līvānu novadā.....	51
3.3.2. Pirmsskolas izglītība	55
3.3.3. Vispārējās izglītības iestādes.....	57
3.3.4. Profesionālās ievirzes izglītības iestādes.....	67

3.3.5. Vidējā profesionālā un augstākā izglītība.....	71
3.3.6. Mūžizglītība	71
3.3.7. Kopsavilkums par izglītības sistēmu Līvānu novadā	72
3.4. Veselības aprūpe	73
3.5. Mājokļu un sociālo pakalpojumu nodrošinājums	80
3.5.1. Mājokļu nodrošinājums pašvaldībā	80
3.5.2. Sociālo pakalpojumu darbība	81
3.5.3. Kopsavilkums par mājokļiem un sociālo nodrošināšanu	83
3.6. Kultūra un sports.....	84
3.6.1. Kultūrvide	84
3.6.2. Bibliotēkas	88
3.6.3. Sports un aktīvā atpūta	89
3.6.4. Kopsavilkums par kultūras un sporta infrastruktūru Līvānu novadā	94
IV. EKONOMISKĀS VIDES RAKSTUROJUMS	97
4.1. Līvānu novada funkcionālās ietekmes zona un ekonomiskā specializācija ...	97
4.1.1. Institucionāli funkcionālās saistības	97
4.1.2. Ekonomiskā specializācija	99
4.1.3. Līvānu industriālo zonu attīstība	100
4.1.4. Nozīmīgākie uzņēmumi novada pagastos.....	105
4.2. Uzņēmējdarbība	106
4.2.1. Kopējā uzņēmējdarbības vide Līvānu novadā	106
4.2.2. Ražošana	110
4.2.3. Komerccpakalpojumi	111
4.2.4. Lauksaimniecība	111
4.2.5. Kopsavilkums par uzņēmējdarbību Līvānu novadā.....	114
4.3. Satiksmes infrastruktūra	115
4.3.1. Autoceļi, ielas un to noslogotība.....	115
4.3.2. Tilti.....	119
4.3.3. Dzelzceļš	121
4.3.4. Velotransporta un gājēju kustības organizācija	121
4.3.5. Sabiedriskais transports	122
4.3.6. Energoapgāde	123
4.3.7. Gāzes apgāde	125
4.3.8. Sakaru infrastruktūra	125
4.3.9. Kopsavilkums par satiksmes infrastruktūru Līvānu novadā.....	125
4.4. Komunālie pakalpojumi.....	127
4.4.1. Komunālo pakalpojumu nodrošināšana Līvānu novadā	127
4.4.2. Ūdenssaimniecība	127
4.4.3. Atkritumu apsaimniekošana	131
4.4.4. Siltumapgāde	133
4.4.5. Kopsavilkums par komunālo saimniecību Līvānu novadā.....	134
4.5. Tūrisms	135
4.5.1. Tūrisma vides un infrastruktūras vispārīgs raksturojums	135
4.5.2. Tūrisma apskates objekti	136
4.5.3. Pasākumu organizēšanas iespējas	141
4.5.4. Lauku un aktīvais tūrisms	142
4.5.5. Citi tūrisma infrastruktūras objekti Līvānu novadā.....	143

4.5.6. Tūrisma informācija un teritorijas mārketingš.....	143
4.5.7. Kopsavilkums par tūrisma sektoru Līvānu novadā	144
4.6. Uzņēmējdarbības vide	145
4.6.1. Investīciju vide.....	145
4.6.2. Uzņēmējdarbības atbalsta sistēma	145
4.6.3. Sociālās uzņēmējdarbības attīstīšana	147
4.6.4. Kopsavilkums par uzņēmējdarbības vidi Līvānu novadā.....	147
V. PUBLISKĀ PĀRVALDE, PROJEKTI, DOMES UN IEDZĪVOTĀJU SADARBĪBA.....	149
5.1. Pārvaldes struktūra un funkcijas.....	149
5.2. Budžets	153
5.3. Novada domes un sabiedrības sadarbība.....	158
5.4. Projekti	162
5.5. Pasākumi novada domes iestāžu vadības pilnveidošanai	163
5.6. Kopsavilkums par Līvānu novada domes darbību.....	164
VI. RISKĀ FAKTORI LĪVĀNU NOVADĀ	166
6.1. Dabas riski.....	166
6.1.1. Klimata pārmaiņas	166
6.1.2. Plūdu riski	166
6.1.3. Ģeoloģiskie riski	167
6.2. Tehnogēnie riski	167
6.2.1. Paaugstinātas bīstamības ražošanas infrastruktūras objekti.....	167
6.2.2. Transporta tīkli un mezgli.....	167
6.2.3. Piesārņojuma riski	168
6.3. Kopsavilkums par riskiem Līvānu novada teritorijā	168
VII. LĪVĀNU NOVADA KOPEJĀIS SVĪD.....	169
LITERATŪRA UN INFORMĀCIJAS AVOTI	171
PIELIKUMI	173
1.pielikums Līvānu novada domes pēdējos 7 gados (2012-2018) ar Eiropas Savienības struktūrfondu un valsts budžeta atbalstu realizēto projektu saraksts	173
2.pielikums Statistiskie dati par 2017.gadu un 2018.gadu.....	179

SAĪSINĀJUMI

AAPC	Alternatīvās aprūpes pakalpojumu centrs
AS	Akciju sabiedrība
ATR	Administratīvi teritoriālā reforma
Attīstības programma 2012-2018, arī AP 2012-2018	Līvānu novada pašvaldības integrētās attīstības programma 2012.-2018. gadam
Attīstības programma 2019-2025, arī AP 2019-2025	Līvānu novada pašvaldības integrētās attīstības programma 2019.-2025. gadam
BJSS	Bērnu un jaunatnes sporta skola
CSDD	Ceļu satiksmes drošības direkcija
CSNg	Ceļu satiksmes negadījums
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DAC	Dienas aprūpes centrs
DPS	Dokumentu pārvaldības sistēma
ELFLA	Eiropas Lauku fonds lauksaimniecības attīstībai
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
GSS	Gāzes sadales stacija
IIN	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis
IT	Informācijas tehnoloģijas
IZ	Līvānu industriālā zona
IU	Individuālais uzņēmums
IVN	Ietekmes uz vidi novērtējums
ĪADT	Īpaši aizsargājamā dabas teritorija
KC	Līvānu novada Kultūras centrs
LAD	Lauku atbalsta dienests
LATC	Līvānu aktīva tūrisma centrs
LBJC	Līvānu Bērnu un jauniešu centrs
LDzKS	Līvānu dzīvokļu un komunālā saimniecība, SIA
LMAC	Latgales mākslas un amatniecības centrs
LIZ	Lauksaimniecībā izmantojamā zeme
LUAC	Līvānu uzņēmējdarbības atbalsta centrs
LV	Latvijas Republika
LVĢMC	Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
MJIC	Multifunkcionālais jaunatnes iniciatīvu centrs
MK	Ministru Kabinets
NAP 2014-2020	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020.gadam
NĪN	Nekustamā īpašuma nodoklis
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra

NVD	Nacionālais veselības dienests
NVO	Nevalstiskā organizācija
OECD (ESAO)	The Organisation for Economic Co-operation and Development (Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija)
PFIF	Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonds
PII	Pirmskolas izglītības iestāde
PMLP	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
SEG	Siltumnīcefekta gāzes
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
stratēģija „Latvija-2030”	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam
SVID	Stiprās un vājās puses, iespējas, draudi
TIC	Tūrisma informācijas centrs
TLMS	Tautas lietišķās mākslas studija
UNESCO	Apvienoto Nāciju Izglītības un kultūras organizācija
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VAS	Valsts akciju sabiedrība
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VMD	Valsts meža dienests
VSAA	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
VSAC	Valsts sociālās aprūpes centrs
VSIA	Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību
VZD	Valsts zemes dienests
ZS	Zemnieku saimniecība

KOPSAVILKUMS

Līvānu novada pašvaldības integrētās attīstības programma 2019.-2025.gadam (turpmāk Attīstības programma 2019-2025) ir pēctecīgs teritorijas vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments. Tas balstās ilgtspējīgas attīstības stratēģijā un turpina īstenot Līvānu novada pašvaldības integrētās attīstības programmā 2012.-2018.gadam iezīmētās attīstības vadlīnijas. Šīs vadlīnijas balstās detalizētā novada izpētē, veidojot četrās ilgtspējības dimensijās – dabas, ekonomiskajā, sociālajā un pārvaldības dimensijā, bāzētu teritorijas analīzi. Izpētes informatīvo pamatu veido publiski pieejamo dokumentu un datubāzu studijas, valsts un Līvānu novada domes institūciju sniegtā informācija, kā arī iedzīvotāju, uzņēmēju, kaimiņu pašvaldību un valsts pārvaldes institūciju speciālistu aptaujas, kā arī sektorāli (nozariski) un teritoriāli organizēts plānošanas grupu darbs.

Plānošanas dokumentā ir noteiktas divas vidēja termiņa attīstības prioritātes ar sekojošu mērķi katras prioritātes attīstīšanai.

1. prioritāte ir definēta kā „Dzīves un darba prasmes, pašiniciatīva un uzņēmība”. Tās attīstības mērķis ir iespējas mūža garumā attīstīt uzņēmējdarbībai un darbam nepieciešamās dzīves prasmes. Attiecīgi tiek paredzēti vidēja termiņa rīcības virzieni un tiem pakārtotie uzdevumi pirmsskolas, skolas un mūžizglītības attīstīšanai, pilnveidojot personāla politiku un materiāli tehnisko bāzi.

2. prioritāte ir definēta kā „Uzņēmējdarbība, darbs un ģimenes labsajūta”. Tās mērķis ir labvēlīgas dabas, ekonomiskās, sociālās, pārvaldības un uzņēmējdarbības vides veidošana un infrastruktūras sakārtošana. Sevišķa vērība ir veltīta ģimenei kā attīstības mērķa fokusam un kopējai demogrāfiskās situācijas uzlabošanas instrumentam.

Atbilstoši ilgtspējīgas attīstības pārvaldības pamatprincipiem, ir noteikta Attīstības programmas 2019-2025 īstenošanas un uzraudzības kārtība ar virkni kvantitatīvu rādītāju programmas īstenošanas sekmju novērtēšanai. Attīstības stratēģisko rādītāju kopu veido 11 dažādi rādītāju, bet rezultatīvo rādītāju kopu – 68 rādītāji, kas grupēti pēc attīstību nosakošo sistēmu principa.

Attīstības programmai 2019-2025 ir pielikums, kurā pievienots pārskats par laikposmā no 2012.gada līdz 2018.gadam Līvānu novada domes īstenotajiem attīstības projektiem.

SUMMARY

The integrated development programme of the local government of Līvāni municipality for 2019–2025 (hereinafter the Development Program for 2019-2025) is a successive medium-term development planning document. It is based on the sustainable development strategy and continues the implementation of the development guidelines earmarked within the integrated development programme of the local government of Līvāni municipality for 2012–2018. These guidelines are based on detailed study of the municipality, forming such territorial analysis which covers four dimensions of sustainability – environmental, economic, social and management dimension. The informative grounds for the study is the examination of the publicly available documents and databases, information provided by the State and local government authorities, surveying of the citizens, entrepreneurs, and experts of the neighbouring local government and public administration authorities, and also sectorally and territorially organised work of the planning groups.

The planning document specifies two medium-term development priorities having the following objectives for the development of each priority.

1. priority has been defined as: „Life and work skills, sense of initiative and enterprise”. Its development aim focuses on the possibilities to develop the life skills necessary for entrepreneurship and work throughout the whole life. Respectively, medium-term action directions and their underlying tasks for the development of pre-schools, schools and lifelong learning have been provided for, strengthening the human capital and material and technical basis.

2. priority has been defined as: „Entrepreneurship, work and well-being of the family”. Its development aim is to demonstrate within the medium-term action directions the establishment of a favourable natural, economic, social, management and entrepreneurial environment and improvement of infrastructure for all three of these components. Particular attention is paid to the family as a focus of the development objective and instrument for the improvement of the overall demographic situation.

In accordance with the basic principles for the sustainable development governance, procedures for the implementation and supervision of the Development programme 2019-2025 and series of quantitative indicators for the assessment of the progress made in the implementation of the programme have been determined. The set of strategic development pointers is comprised of 11 different parameters, whereas the set of performance indicators – of 68 indicators grouped based on the principle of systems determining the development.

The development programme 2019-2025 has an annex in which an overview of the development projects implemented by the local government during the time period from 2012. year to 2018. year.

КРАТКИЙ ОБЗОР

Программа интегрированного развития самоуправления Ливанского края на 2019–2025 годы (далее - Программа развития на 2019-2025 годы) является преемственным документом среднесрочного планирования развития территории. Программа основана на стратегии устойчивого развития и продолжает претворять в жизнь основные принципы развития, определенные программой интегрированного развития самоуправления Ливанского края на 2012–2018 годы. В основе данных принципов лежит подробное исследование края в четырех измерениях устойчивости, а именно, анализ территории с природной, экономической, социальной и управленческой точки зрения. Информационную основу исследования образует изучение общедоступных документов и баз данных, информация, предоставленная государственными и муниципальными учреждениями, опросы населения, предпринимателей, специалистов органов соседних самоуправлений и государственного управления, а также организованная секторальное (отраслям) и по территориям работа групп планирования.

Документом планирования предусмотрены два среднесрочных приоритета развития с последующей целью развития каждого приоритета.

1-й приоритет определен следующим образом: «Навыки жить и работать, самостоятельная инициатива и предприимчивость». Цель его развития – возможности развития жизненных навыков, необходимых для предпринимательской деятельности и работы на протяжении всей жизни. Соответственно предусмотрены среднесрочные направления действий и подчиненные им задачи по развитию дошкольного, школьного и пожизненного образования путем укрепления кадров и материально-технической базы.

2-й приоритет определен следующим образом: «Предпринимательская деятельность, труд и семейное благополучие». Цель его развития – отраженное в среднесрочных направлениях деятельности для всех трех компонентов формирование благоприятной природной, экономической, социальной, управленческой и предпринимательской среды и усовершенствование инфраструктуры. Особое значение уделяется семье как фокусу цели развития и инструменту для улучшения общей демографической ситуации.

В соответствии с основными принципами управления устойчивым развитием установлен Порядок реализации и надзора за программой развития 2019-2025 и ряд количественных показателей для оценки успешности осуществления программы. Совокупность стратегических показателей развития состоит из 11 различных показателей, а совокупность результативных показателей – из 68 показателей, сгруппированных по принципу определяющих развитие систем.

Программа развития 2019-2025 имеет приложение, содержащее отчет о реализованных самоуправлением проектах развития за период с 2012. года до 2018. года.

TERMINU SKAIDROJUMS

Ainava	Redzeslokā esoši un saredzami zemes virsmas ģeomorfoloģiskie, floras un faunas elementi, kas radušies biotisku, abiotisku un cilvēka darbības rezultātā.
Attīstības plānošana	Principu, mērķu un to sasniegšanai nepieciešamās rīcības izstrāde nolūkā īstenot politiski noteiktas prioritātes un nodrošināt sabiedrības un teritorijas attīstību.
Attīstības programma	Vidēja termiņa plānošanas dokuments, kurā noteikts pasākumu kopums ilgtermiņa prioritāšu īstenošanai.
Bezdarba līmenis	Nodarbinātības valsts aģentūrā reģistrēto un bezdarbnieka statusu ieguvušo īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā procentos (%).
Bioloģiskā daudzveidība	Dzīvo organismu formu dažādība visās vidēs. Bioloģisko daudzveidību aplūko ģenētiskajā, sugu un ekosistēmu līmenī.
Biotops	Teritorija, kuru raksturo līdzīgas biotiskas un abiotiskas pazīmes.
Ekonomiski aktīvie iedzīvotāji	Abu dzimumu personas, kas pārskata periodā piedāvā savu darbu materiālo vērtību ražošanai vai pakalpojumu sniegšanai. Ekonomiski aktīvie iedzīvotāji sastāv no nodarbinātajiem un nestrādājošiem iedzīvotājiem, kuri aktīvi meklē darbu.
Ekosistēma	Ekosistēmu veido augu, dzīvnieku un mikroorganismu funkcionāli saistīta kopa un to nedzīvā vide, kas atrodas ciešā mijiedarbībā un viens otru ietekmē.
Dabas liegums	Īpaši aizsargājama dabas teritorija.
Demogrāfiskā slodze	
kopējā	Darbspējas vecumu nerasniegušo un pārsniegušo personu skaits vidēji uz 1000 personām darbspējas vecumā.
jauna vecuma	Darbspējas vecumu nerasniegušo personu skaits vidēji uz 1000 personām darbspējas vecumā.
vecuma	Darbspējas vecumu pārsniegušo personu skaits vidēji uz 1000 personām darbspējas vecumā.
Dzīvesveida uzņēmējdarbība	Uzņēmējdarbības organizācijas veids, kas nesaraujami saistīts ar tās veicēja dzīvesveidu (zemkopība, amatniecība u.tml.), nav tendēta uz paplašināšanos un tā galvenā funkcija ir uzņēmējdarbības veicēja ģimenes iztikas nodrošināšana, bet peļņas gūšana ir sekundārs faktors.
Ekonomikas profils	Teritorijas ilgtermiņa ekonomiskās attīstības raksturojums, kas atspoguļo perspektīvos uzņēmējdarbības attīstības virzienus un priekšnoteikumus to attīstībai infrastruktūras, pakalpojumu, cilvēkresursu u.c. jomās.
E-pārvalde	Atbilstoši Latvijas e-pārvaldes koncepcijai e-pārvalde tās šaurākajā nozīmē ir sabiedrisko pakalpojumu sniegšana, izmantojot elektroniskos līdzekļus (internetu). Plašākajā nozīmē e-pārvalde tiek lietota visaptverošu valsts pārvaldes darba pilnveidošanas programmu kontekstā, kur papildus pakalpojumu sniegšanas elektronizācijai tiek risināti arī citi valsts pārvaldes darbības pilnveidošanas jautājumi.
Funkcionālās ietekmes zona	Teritorijas attīstības radītās ietekmes citās teritorijās.
Ietekme uz vidi	Šeit: saimnieciskās darbības tieši vai netieši izraisītas pārmaiņas vidē.
Interesu grupas	Juridisku un/vai fizisku personu kopums, kuras pārstāv savas intereses kādā konkrētā darbības jomā.
Ilgspējīga attīstība	Attīstība, kura apmierina šodienas vajadzības, neradot draudus nākotnes vajadzību apmierināšanai (Ziņojums „Mūsu kopīgā nākotne”, 1992).

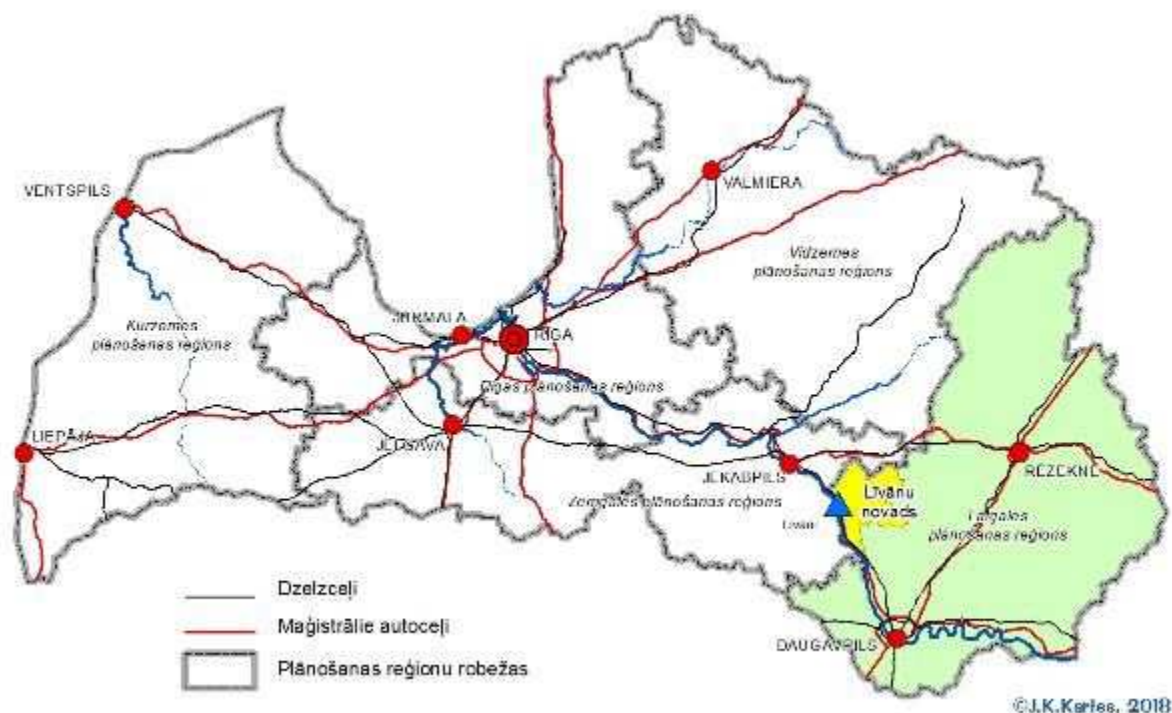
Informācijas sabiedrība	Sabiedrības (cilvēces) ilgtspējīgas attīstības process, kuru veicina augoša zināšanu pārvaldība, kurā sabiedrība veidojas un attīstās kā augsti izglītotu indivīdu kopiena un kurā zināšanu ekonomika sekmē visas sabiedrības un ikviena indivīda dzīves līmeņa pieaugumu. Termins kopumā atspoguļo pieaugošo zināšanu pārvaldību, sistematizēšanu un izplatīšanu sabiedrībā, papildu informācijai ietverot šajā jēdzienā izpratni, saprašanu, pieredzi, kvalifikāciju, kompetenci, spējas un gudrību.
Integrēt	Iesaistīt kādā kopumā, veselumā, apvienot elementus, daļas, lai izveidotu vienu veselu kopumu, sasaistīt vienā veselumā ar ko citu.
Integrēta pieeja	Pieeja attīstības plānošanā, kas paredz koordinētu telpisko, tematisko un laika dimensiju, nodrošinot interešu saskaņotību starp visiem pārvaldes līmeņiem (nacionālo, reģionālo, vietējo) un ieinteresētajām pusēm (iedzīvotājiem, uzņēmējiem, nevalstiskajām organizācijām u.c.), izmantojot konkrētus (finanšu) instrumentus, lai sasniegtu noteiktos mērķus un prioritātes.
Investīciju plāns	Attīstības programmas rīcības plāna sastāvdaļa laika posmam vismaz līdz 3 gadiem, kuru apstiprina pašvaldība. Investīciju plānu var aktualizēt katru gadu.
Komerccdarbība	Atklāta saimnieciskā darbība, kuru savā vārdā peļņas gūšanas nolūkā veic komersants.
Migrācijas saldo	Starpība starp kādā teritorijā iebraukušo un no tās izbraukušo iedzīvotāju skaitu noteiktā laika periodā. Pozitīva vērtība nozīmē, ka teritorijā ierodas vairāk cilvēku nekā izbrauc, bet negatīva vērtība nozīmē, ka vairāk cilvēku izbrauc un mazāk iebrauc.
Monitorings	Regulāra novērošana, vērtēšana un pārskats par rīcībām un pārmaiņām attīstības programmas īstenošanā.
Nodarbinātības līmenis	Nodarbināto iedzīvotāju īpatsvars atbilstošās vecuma grupas iedzīvotāju kopskaitā, procentos.
Pastāvīgie iedzīvotāji	Iedzīvotāji, kuru reģistrētā dzīvesvieta ir attiecīgā administratīvā teritorija.
Pievienotā vērtība	Preces vai pakalpojuma vērtības pieaugums, pateicoties izmantoto izejvielu kvalitātei, pielietotajām metodēm un tehnoloģijām (t.sk. modernajām), ražotāja vai pakalpojuma sniedzēja intelektuālajam ieguldījumam, darbam un personīgajai attieksmei.
Prioritāte	Teritorijas attīstības vispārējā aktualitāte, kuras risināšana tiek izvirzīta priekšplānā salīdzinājumā ar citām attīstības aktualitātēm.
Projekts	Pasākumu kopums, kas veicams noteiktu mērķu sasniegšanai noteiktā laika periodā ar iepriekš noteiktiem finansiālajiem, materiālajiem un cilvēku resursiem.
Rehabilitācija	Iepriekšējo tiesību, arī iepriekšējā sociālā stāvokļa atjaunošana, pasākumu komplekss, kas cilvēkam pēc saslimšanas vai ievainojuma palīdz atgūt darbaspējas, fizisko, garīgo un profesionālo pilnvērtību.
Rekreācija	Ar brīvā laika izmantošanu saistīta sabiedrības sfēra.
Rekultivācija	Ainavas vai citas teritorijas sakopšana, zemes auglības atjaunošana pēc saimnieciskās darbības izraisītiem postījumiem.
Rīcību plāns	Attīstības programmas sadaļa, kas ietver konkrētu pasākumu kopumu un investīciju plānu attīstības programmā noteikto uzdevumu īstenošanai.
Sabiedriskā apspriede	Sanāksme, kurā piedalās un savus iebildumus un priekšlikumus sniedz sabiedrības pārstāvji.
Stratēģija	Attīstības programmas sadaļa, kurā definēts teritorijas attīstības pamata plāns, t.sk. novada vidēja termiņa prioritātes, mērķi, to sasniegšanas rīcību virzieni un sasniegšanas mehānisms.

Stratēģiskais Ietekmes uz vidi novērtējums	Ietekmes uz vidi novērtējums plānošanas dokumentam, kura īstenošana var būtiski ietekmēt vidi, arī vides pārskata sagatavošana, apspriešana, sabiedrības iesaistīšana vides pārskata apspriešanā un konsultāciju veikšana, vides pārskata un tā apspriešanas rezultātu ņemšana vērā plānošanas dokumenta sagatavošanā un izmantošana lēmumu pieņemšanai, kā arī informācijas sniegšana par pieņemto lēmumu.
Teritorijas attīstības plāns	Dokumentu kopums, kas sastāv no teritorijas attīstības programmas un teritorijas plānojuma un kas, ievērojot teritorijas attīstības plānošanas principus, un priekšnoteikumus, teritorijas un tautsaimniecības nozaru attīstības analīzes rezultātus un prognozes, nosaka teritorijas vispusīgas un ilgtspējīgas attīstības mērķus un to sasniegšanas stratēģiju.
Teritorijas plānojums	Ilgtermiņa teritorijas plānošanas dokuments vai plānošanas dokumentu kopums, kurš izstrādāts un stājies spēkā normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un kurā atbilstoši plānošanas līmenim un plānojuma veidam rakstveidā un grafiski attēlota teritorijas pašreizējā un noteikta plānotā (atļautā) izmantošana un šīs teritorijas izmantošanas aprobežojumi atbilstoši likumam „Teritorijas plānošanas likums”).
Uzņēmējdarbība	Saimnieciskā darbība ko veic mikro, mazie, vidējie, lielie uzņēmumi, zemnieku saimniecības un individuālie komersanti (pašnodarbinātie).
Vide	Ekonomiskā vides, sociālā vides un dabas vides apvienojums un mijiedarbība.
Vides pārvaldība	Vides zinātnes apakšnozare, kas, sistemātiski savienojot humanitāro, sociālo, inženierzinātņu un dabaszinātņu metodoloģiju, risina vides problēmas. Vietējai pašvaldība tas nozīmē konkrētas pieņemtās vides politikas plānošanu, ieviešanas plāna programmēšanu un šī plāna realizēšanu konkrētu projektu veidā.
Vīzija	Ilgtermiņa vai vidēja termiņa nākotnes redzējums, kas vienlaikus parāda teritorijas unikālās vērtības.

I. LĪVĀNU NOVADA TERITORIJAS ĪSS, VISPĀRĪGS RAKSTUROJUMS

1.1. NOVADA KOPĪGAIS RAKSTUROJUMS

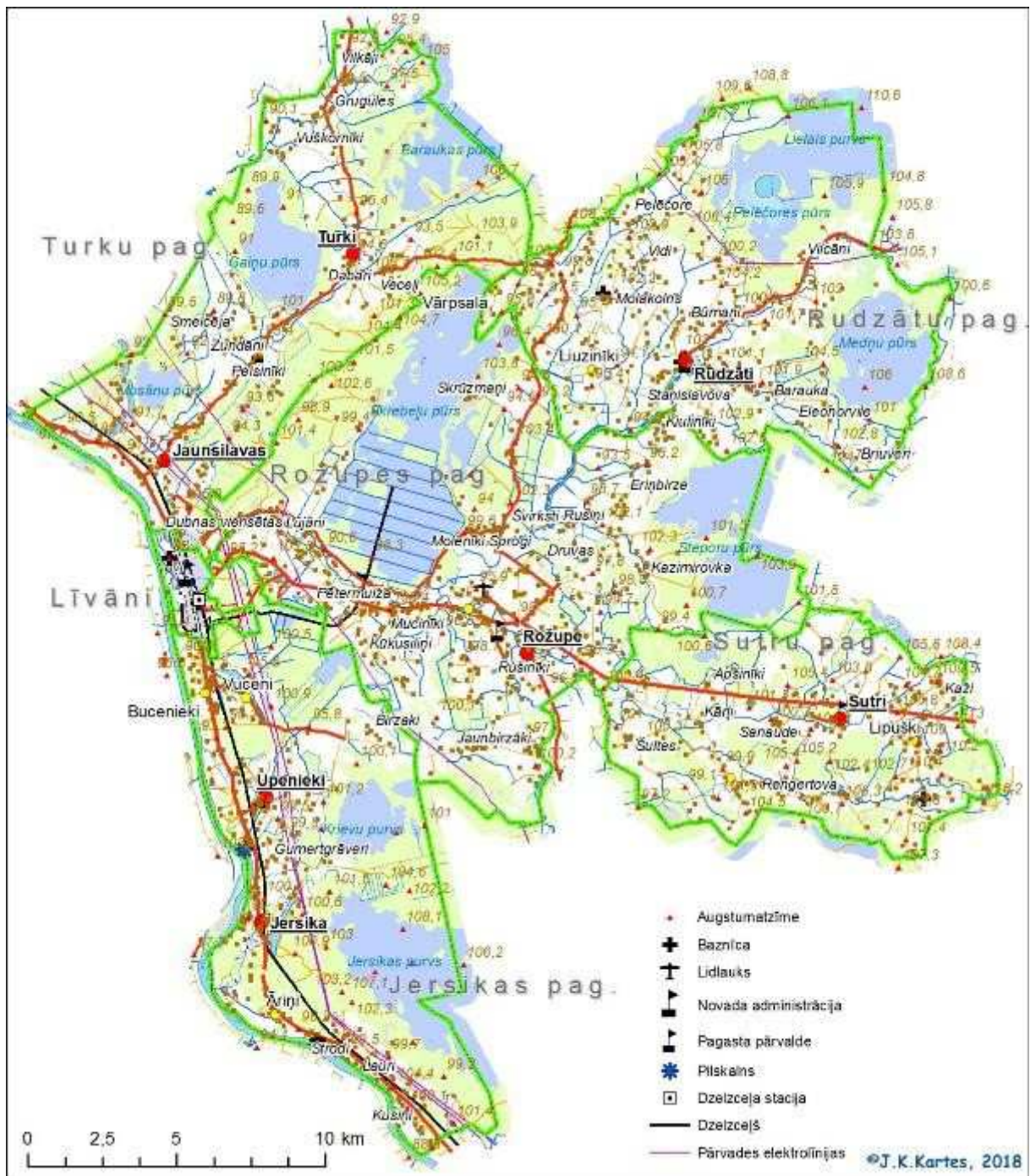
Līvānu novads atrodas Latvijas dienvidaustrumos, Daugavas labajā krastā, Latgales plānošanas reģionā (1.attēls). Līvānu novads ir pirmais novads Latgalē, iebraucot Līvānos no galvaspilsētas – Rīgas puses. Tā ir kā vizītkarte un atslēga Latgales vārtos, pa kuriem tālāk var doties iepazīt Latgali.

1.att. Līvānu novada ģeogrāfiskais novietojums

Līvānu novads (2.attēls) sākotnēji tika izveidots 1999.gada 21.decembrī, kad administratīvi teritoriālās reformas pirmā posma ietvaros novadā apvienojās Līvānu pilsēta, Rožupes pagasts un Turku pagasts. Reforma noslēdzās 2009.gada 1.jūlijā, kad izveidojās pašreizējais Līvānu novads. Tas ietver Līvānu pilsētu un piecus pagastus – Rožupes, Turku, Sutru, Rudzātu un Jersikas (1.tabula). Līvānu novadā 2018.gada sākumā dzīvoja 12 193 iedzīvotāji (PMLP dati), un iedzīvotāju skaita ziņā tas ir 25. lielākais no 109 novadiem Latvijā.

Līvānu pilsēta, saskaņā ar Nacionālā attīstības plāna 2014.-2020.gadam nostādnēm, ir viens no valsts 21 reģionālās nozīmes attīstības centriem ar nozīmīgu kultūras, ražošanas, sociālo infrastruktūru, pakalpojumiem un sabiedriskajām iestādēm. Attālums līdz Rīgai ir 167 km, līdz Preiļiem 36 km, līdz Jēkabpilij 25 km, līdz Daugavpilij 65 km, līdz Rēzeknei 100 km. Līvānu novada ekonomiskās ietekmes sfēra ir ietverta t.s. Latgales ekonomiskā trijstūra telpā „Daugavpils-Rēzekne-Jēkabpils”. Ģeogrāfiskā atrašanās vieta un blakus esošo lielāko pilsētu resursi tiek ņemti vērā, lai apzinātu un saskaņoti plānotu Līvānu novada integrētu attīstību.

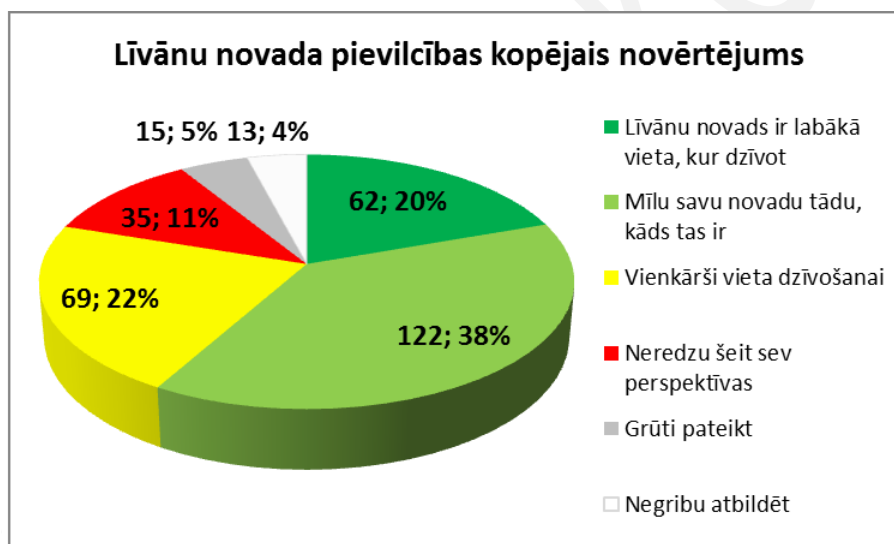
2.att. Līvānu novada pārskata karte

Līvānu novada, jo īpaši Līvānu pilsētas, sniegtos pakalpojumus izmantotu arī Daugavas otrā krasta tuvējās teritorijas, taču satiksmes intensitāti ierobežo tilta neesamība pār Daugavu, kā rezultātā tiek izmantotas divu pārceltuvju sniegtās iespējas. Jauns savienojums pār Daugavu sniegtu lielu attīstības potenciālu Jēkabpils novadam un Līvānu novadam, kā arī veidotu ciešu sadarbības saikni.

Galvenie Līvānu novada un tā pagastu raksturlielumi (2018.g.)

Teritorija	Platība, km ² (RAIM dati)	Iedzīvotāju skaits (PMLP dati)	Apdzīvotība, cilv./km ²	Mežainums, % (CSP dati)
Līvāni	6,37	7939	1246	---
Jersikas pagasts	112,26	799	7,1	61,6
Rožupes pagasts	181,65	1263	7,0	44,6
Rudzātu pagasts	124,92	783	6,3	10,8
Sutru pagasts	77,73	551	7,1	38,0
Turku pagasts	118,82	858	7,2	47,8
Novads kopā/vidēji	621,75	12193	19,6	40,4

Attīstības plānošanas procesa ietvaros notikušās aptaujas rezultāti norāda, ka iedzīvotāji pārsvarā ir sava novada patrioti, lielākā daļa no viņiem mīl savu novadu (3.attēls). Tomēr 35 respondenti (no pavisam 316) norāda, ka viņi neredz perspektīvas novadā un neidentificē sevi ar to.

3.att. Līvānu novada pievilcības kopējais novērtējums iedzīvotāju aptaujas respondentu skatījumā

1.2. LĪVĀNI

Līvāniem kā pilsētai (4.attēls) ir raksturīga lineāra telpiskā struktūra. Pilsēta robežojas ar Daugavu rietumu pusē un visai mitrām, pat purvainām teritorijām austrumu pusē. Pilsētas kopējā platība ir 637 ha. Ievērojamu daļu pilsētas teritorijas aizņem ražošanas objektu un darījumu apbūves teritorijas (8% no kopējās pilsētas platības). Pilsētā ir salīdzinoši daudz dabas teritoriju – apstādījumi, skvēri, parki (11,5%). Pilsētas kapu teritorija, kas arī pieskaitāma pie zaļajām pilsētas teritorijām, aizņem 0,85% no kopējās pilsētas teritorijas. Pilsētā ievērojamu platību (vairāk nekā 5%) aizņem satiksmes infrastruktūra un tehnisko objektu apbūves teritorijas, t.sk. dzelzceļa līnija ar tai piegulošā teritorija. Savrupmāju dzīvojamā apbūve izkārtota gandrīz 30% no pilsētas platības, savukārt daudzdzīvokļu mājas aizņem ap 4% no pilsētas teritorijas.

Līvānu attīstība ir vērsta uz pilsētas funkcionālu un kompozicionālu sakārtošanu, akcentējot centra veidolu, ražošanas teritoriju nepaplašināšanu pilsētā, bet gan bijušo industriālo teritoriju atjaunošanu (t.sk. agrāk piepilsētas teritorijā esošo industriālo zonu iekļaujot pilsētas teritorijā), daudzdzīvokļu māju teritoriju pilnīgu labiekārtošanu, publiskās telpas kvalitātes uzlabošanu, upju krastmalu priekšrocību izmantošanu.

Rīgas iela ir pilsētas galvenā ass, ap kuru organizējas apbūve un pakalpojumu objekti. Darījumu un sabiedriskās funkcijas zonas aptver teritoriju abos Dubnas krastos. Centra zonā jaunā attīstības teritorija veidojas Rīgas ielas šķērsvirzienā gar Domes ielu un Dubnas upi līdz pat Daugavas krastam, kur atrodas Līvānu uzņēmējdarbības atbalsta centrs (LUAC), Latgales mākslas un amatniecības centrs un Līvānu aktīvā tūrisma centrs. Domes iela varētu attīstīties kā aktīva sabiedriskā telpa iedzīvotāju atpūtai un izklaidei. Kā pozitīvs faktors jāuzsver ražošanas teritoriju atrašanās ārpus sabiedriskā centra.

4.att. Līvāni no putna lidojuma (foto: Jānis Mickēvičs)

1.3. LĪVĀNU NOVADA PAGASTI

1.3.1. Jersikas pagasts

Jersikas pagasts atrodas Daugavas labajā krastā. Pagastu šķērso valsts galvenais autoceļš A6 Rīga-Daugavpils-Krāslava-Baltkrievijas robeža (Pāternieki), viens valsts vietējas nozīmes autoceļš V757 Grīva-Stari un dzelzceļa līnija Rīga – Daugavpils, pa kuru notiek gan pasažieru pārvadājumi, gan kravu pārvadājumi. Laba satiksme ir viena no galvenajām pagastu raksturojošām iezīmēm. Gar pagasta rietumu robežu tek Daugava 31 km garumā. No Jersikas pagasta teritorijas iztek Daugavas pieteka Gumerte, cauri pagastam tek Daugavas pieteka Izteka. Pagastā ir 17 apdzīvotas vietas un 2 ciemi (Upenieki un Jersika). Jersikas pagastā ir nozīmīga sasaiste ar Daugavas kreiso krastu: pārceltuve „Līvāni-Dignāja” un Dunavas pārceltuve (Stūrišķos). Ar 2015.gadu (saistošie noteikumi izdoti 2014.gadā, kas stājās spēkā ar 2015.gada 1.janvāri) pagasta industriālā zona tika iekļauta Līvānu pilsētas teritorijā.

Jersikas pagastam ir nozīmīga kultūrvēsture, jo arheoloģiskie izrakumi liecina, ka Jersikas pilskalnu cilvēki sākuši apdzīvot kopš 1.gadu tūkstoša p.m.ē. Ap 900. gadu pilskalnu uzsāka nocietināt, būvējot pili. Blakus Jersikas pilij bija sākusi veidoties senpilsēta, kura uzplauka laikā no 10.gs. līdz 13.gs. Arheoloģiskie atradumi un rakstu avoti liecina, ka Jersikas pilsēta tiem laikiem bijusi liela un bagāta, ar daudzām dzīvojamām mājām, saimniecības ēkām, vēlākajā laikā – arī ar vairākām baznīcām.

1.3.2. Rožupes pagasts

Rožupes pagasts atrodas uz austrumiem no Līvānu pilsētas, starp diviem ceļiem, kas ved uz Preiļiem (P63) un uz Upmalu (V678). Rožupes ciemu sadala Dubnas upe ar visai plašu palieni un vairākām attekām, un tā kā pagasts atrodas abpus Dubnas upei, tad tiek iedalīts Rožupe I (Dubnas labajā krastā) un Rožupe II (Dubnas kreisajā krastā). Pavasara palu un lietavu laikā upe pārplūst, radot neērtības ciema iedzīvotājiem.

Rožupes pagasta teritoriju šķērso 5 upes – Dubna, Feimanka, Oša, Sumanka un Melnupīte. Pagasta ziemeļaustrumos atrodas Skrebeļu purvs, rietumos – Pētermuižas purvs, austrumu pusē – daļa no Steporu purva un dienvidos – daļa no Krievu jeb Jersikas purva. Skrebeļu – Skrūzmaņu purvs tiek izmantots kūdras ieguvei 1800 ha platībā. Tā sūnu kūdras resursi noteikti ap 150 miljoni m³. Iegūto kūdras izmanto substrāta ražošanai, lopkopībā pakaišiem un arī apkurei.

Gadsimta sākumā Rožupes pagastā kā viens no saimnieciskās darbības veidiem, kas būtiski ietekmēja arī lauku ainavu, kļuva populāra dīķsaimniecība. Pēdējos gados tās attīstība vairs reāli nenotiek. Pagastā atrodas neliela daļa (16,4 ha) no dabas lieguma un NATURA 2000 teritorijas „Dubnas paliene”, kā arī divi valsts nozīmes aizsargājami kultūras un arheoloģijas pieminekļi – Muktupāvelu senkapi (Muktupāvelos, Dubnas upes kreisajā krastā) un Oškalniešu senkapi (Oškalniešos).

1.3.3. Rudzātu pagasts

Rudzātu pagasts atrodas Austrumlatvijas zemienes Jersikas līdzenumā. Atsevišķās vietās pagasta teritorijā atrodas DR-ZA virzienā izstiepti 3-10 m augsti morēnu vaļņi. Pagasta ziemeļu un austrumu daļā ir vairāki purvi, pazīstamākais no tiem – īpaši aizsargājamā teritorija un nozīmīga gājputnu pulcēšanās vieta, NATURA 2000 teritorija Lielais Pelečāres purvs. Pagasta teritoriju šķērsojošā Ošas upe un tās pietekas veido plašu nelielu ūdensteču tīklu. Pēc ģeomorfoloģiskās rajonēšanas pagasta teritorija pieder pie Latgales augstienes Feimaņu pauguraines.

Pagasta teritorija atrodas netālu no lielajām automaģistrālēm Rīga – Rēzekne un Rīga – Daugavpils. Galvenās ražošanas nozares pagastā ir lauksaimniecība, mežizstrāde un tirdzniecība. Autoceļš P62 Madona – Preiļi – Krāslava Latgales reģiona teritorijas plānojumā ir definēts kā ainvīskais ceļš.

1.3.4. Sutru pagasts

Sutru pagastam ir ģeogrāfiski izdevīga atrašanās vieta – līdz Līvāniem – 24 km, Preiļiem – 12 km, pagasta centrs Sutri atrodas blakus valsts 1. šķiras autoceļam P63 Līvāni – Preiļi, ir laba, ērta sabiedriskā transporta satiksme ar Preiļiem, Līvāniem un Rīgu. Tas nodrošina novada iedzīvotājiem ērtu pieeju pamata, vidējai un interešu izglītībai, neatliekamajai medicīniskajai

palīdzībai, iespējas saņemt jebkuru ikdienas pakalpojumu un preču klāstu, kā arī nodrošina satiksmes iespējas citu pakalpojumu pieejamībai. Sutru pagasta svarīgākās tautsaimniecības nozares ir lauksaimniecība un mežsaimniecība, bet pēdējā laikā attīstās arī ražošana.

Sutru pagasta Šultēs atrodas viens no novada nedaudzajiem valsts nozīmes aizsargājamiem kultūras pieminekļiem – zemnieku sēta „Šultes”.

1.3.5. Turku pagasts

Turku pagasta administratīvais centrs atrodas Zundānos, kas atrodas autoceļa V 754 Līvāni-Gavartiena-Steķi malā 6 km attālumā no Līvāniem. Pagasta teritorijā ir Jaunsilavas un Turku ciemi. Turku ciems izvietojies vietējas nozīmes valsts autoceļu V755 un V754 krustojumā. Ceļš V755 ved uz Mežārēm, kur ērti iespējams nokļūt arī ar sabiedrisko transportu, bet ceļš V754 caur Jaunsilavām uz Līvāniem, bet pretējā virzienā – uz Steķiem. Abi šie ceļi Turku ciema iedzīvotājiem ir nozīmīgi, lai nokļūtu uz valsts galveno ceļu A12 Rīga-Daugavpils. 2012.gadā tika izbūvēts apgaismots veloceliņš Jaunsilavas ciema iedzīvotāju satiksmes drošības uzlabošanai, kas ir turpinājums jau izveidotajam veloceliņam uz A6 ceļa un savieno Līvānu pilsētu ar netālo Jaunsilavas pamatskolu.

Dienvidastrumos ciems robežojas ar Neretas upi, no citām pusēm to ieskauj lauksaimniecības zemes. Turku pagasta teritorijā ir 4 purvi – Māsānu, Peisenieku, Borovkas un Gaiņu. Nozīmīgākā Turku pagasta vērtība ir Gaiņu purvs – NATURA 2000 teritorija.

Turku pagastā atrodas divi valsts nozīmes aizsargājami kultūras un arheoloģijas pieminekļi – Veiguru senkapi (Vecie kapi) un Ģedušu (Gavartines) pilskalns.

II. DABAS VIDE LĪVĀNU NOVADĀ

2.1. NOVADA TERITORIJAS RELJEFS UN ĢEOLOĢISKĀ UZBŪVE

Zemes virsma Līvānu novadā ir viegli viļņota. Daugavas un Dubnas ielejā tā ir 85 m virs jūras līmeņa, no upēm attālākajā daļā tā sasniedz 96 m virs jūras līmeņa. Atsevišķu reljefa formu relatīvais augstums sasniedz 3 – 8 m. Ieplakas bieži vien ir pārpurvotas, ūdeņu noteci no tām apgrūtina dažādi būvniecības gaitā izveidoti uzbērumi. Ģeoloģisko griezumam Līvānu novada teritorijā veido augšējā devona un kvartāra perioda nogulumus.

Augšdevona nogulumus pārstāv Šventojas horizonta Gaujas un Amatas svītas vidēji sacementēti smilšakmeņi ar aleirolītu un mālu starpkārtām. Tie konstatēti artēzisko aku urbumos 59 m un 76 m dziļumā no zemes virsmas. Smilšakmeņus pārklāj Pļaviņu horizonta Pļaviņu svītas dolomīti, dolomītmerģeļi un māli, kuri konstatēti 0,4 – 8,0 m dziļumā. Dabīgā veidā tie atsegti tikai Dubnas gultnē, veidojot krāces. Dolomīti ir sīkkristāliski, ar plaisām un kavernām, kalcīta drūzām, virskārtā stipri sadēdējuši, ar dolomīta miltu ieslēgumiem.

Ledāja atstātā morēna sastopama visā novada teritorijā, izņemot upju ielejas. Smilšmāls un mālsmilts ar akmeņiem, oļiem un dolomīta šķembām (20 – 40%) 0,5 – 8,0 m biezā slānī pārklāj pamatiežus. Šie mālainie nogulumu pārsvarā ir puscieti un cieti ar ūdenspiesātinātu smilšu un grants starpkārtām.

Mūsdienu (jaunākie) upju, ezeru un purvu nogulumus izplatīti Daugavas un Dubnas ielejā, Līvānu ezera ieplakā un purvos. Upju un ezeru nogulumus satur arī organisko vielu piejaukumu, dūņu un kūdras starpkārtas. Vāji un vidēji sadalījusies sfagnu kūdra novada teritorijā maz izplatīta, slāņa biezums 0,5 – 1,0 m.

Dubnas kreisā krasta teritorijas lielākajā daļā gruntsūdens līmenis atrodas līdz 2 m dziļumā no zemes virsmas. Smiltis virs morēnas un slokšņu māliem līdz pat zemes virsmai ir ūdens piesātinātas. Dziļāk iegulošie mālainie ieži ir ūdens aizturošs, vāji filtrējošs slānis, kas lielā mērā apgrūtina ūdeņu dziļāku infiltrāciju. Īpaši sausās vasarās gruntsūdens līmenis ir ap 2 m dziļumā.

Artēziskie ūdeņi atrodas Šventojas horizonta smilšakmeņos, kas atrodas lielā dziļumā.

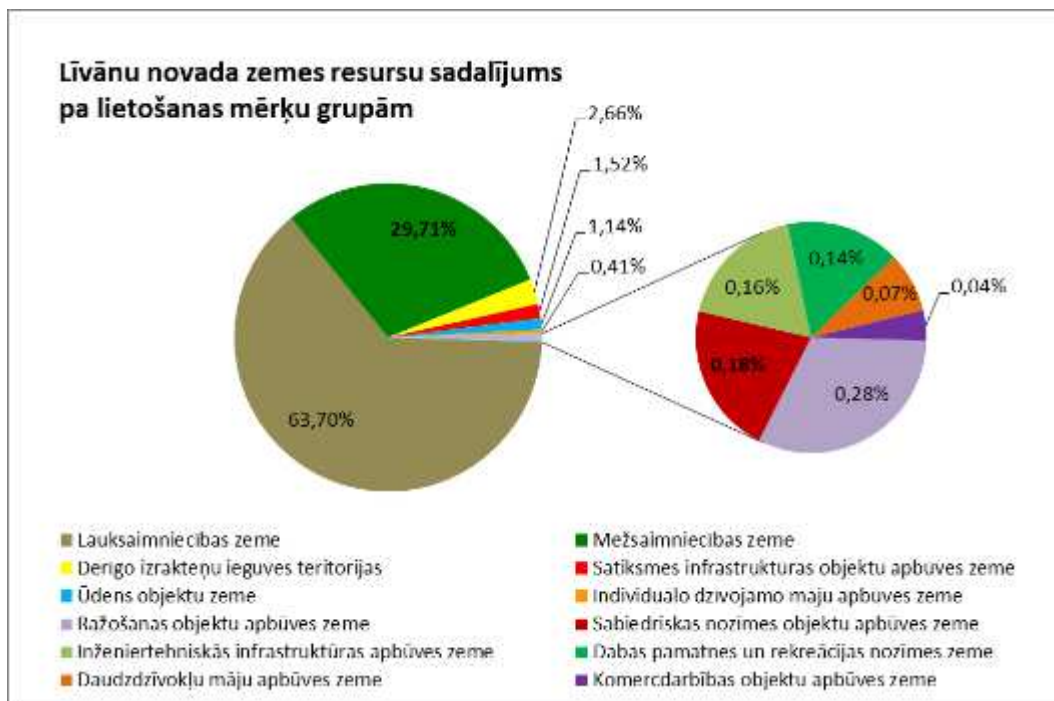
Mūsdienu ģeoloģiskie procesi saistīti galvenokārt ar virszemes un pazemes ūdeņu darbību. Upju krasti stabili, aktīva krastu izskalošanās nenotiek.

Hidroģeoloģiskie apstākļi Līvānu novada teritorijā ir sarežģīti. Apgrūtinātā virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu notece daudzās vietās rada pārpurvošanos. Gruntsūdeņi sastopami dažāda rupjuma smiltīs, kā arī smilšu starpkārtās morēnas un slokšņu māla slānī. Tajās vietās, kur pamatieži atrodas ļoti tuvu zemes virsmai, pirmais pazemes ūdeņu horizonts sastopams pamatiežos.

2.2. LĪVĀNU NOVADA DABAS RESURSI

2.2.1. Zemes resursi un to izmantošana

Līvānu novadā lauksaimniecības attīstībai pieejamais pamata resurss – lauksaimniecībā izmantojamā zeme – sastāda gandrīz 64% no kopējās izmantojamās zemes platības (5.attēls). Lai arī vidējais augsnes auglības līmenis Līvānu novadā ir zemāks nekā daudzviet citur Latvijā, lauksaimniecība ir viena no visizplatītākajiem iedzīvotāju saimnieciskās darbības veidiem.

5.att. Līvānu novada zemes resursu sadalījums pa lietošanas mērķu grupām 2018.gada sākumā (VZD Zemes pārskata dati)

Praktiski visa novada zeme pieder privātpersonām un valstij. Līvānu novada domes rīcībā nav nozīmīgas zemes platības, kas būtu noderīgas projektu attīstīšanas vajadzībām.

2.2.2. Meži

Līvānu novadā meži ir svarīgs izejvielu resurss lauku attīstībā (uzņēmējdarbība), un tiem ir nozīmīga loma apkārtējās vides aizsardzības (gaisa kvalitātes), kā arī sociālo iespēju nodrošināšanā (aktīvā atpūta, medības, ogošana, sēņošana). Līvānu novadā mežu kopplatība ir 251,08 km² (*Valsts meža dienesta statistika, 2016*). Pārsvārā ir lapu koku meži, kas veido 50% visu mežu kopplatības (2.tabula).

Aplūkojot meža zemju resursus pēc platības pa īpašuma formām, Līvānu novadā valsts meža zemes sastāda 67%, bet citu īpašnieku – 33% no mežu platībām (*Latvijas Valsts meži, 2014*). Valsts meža zemes Līvānu novadā apsaimnieko valsts akciju sabiedrība (VAS) „Latvijas valsts meži” Dienvidlatgales reģiona Preiļu un Nīcgales iecirkņi. Pie citiem meža īpašniekiem, apsaimniekotājiem pieder gan fiziskas, gan juridiskas personas.

Mežu platības Līvānu novada pagastos (VMD, 2016)

Piezīme: Saskaņā ar MK 30.04.2013. noteikumiem Nr.240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”, pilsētās nav lauksaimniecības zemes un mežu teritorijas, tām jāpiešķir cits, pilsētas funkcijai atbilstošs lietošanas veids.

Pagasti/ meža tipi	Jersikas	Rožupes	Rudzātu	Sutru	Turku	Pagastos kopā
Skuju koku meži, km ²	44,2	5,63	0,39	0	6,98	57,2
Skuju koku meži, %	63%	7%	3%	0%	12%	23%
Jauktu koku meži, km ²	11,81	34,18	0	17,08	5,61	68,68
Jauktu koku meži, %	17%	42%	0%	58%	10%	27%
Lapu koku meži, km ²	14,08	41,26	13,05	12,52	44,29	125,2
Lapu koku meži, %	20%	51%	97%	42%	78%	50%
Pagastos pavisam	70,09	81,07	13,44	29,6	56,88	251,08

Saskaņā ar Valsts meža dienesta (VMD) Dienvidlatgales Valsts virsmežniecības datiem, uz 2018.gada sākumu Līvānu novadā uz 1000 ha meža zemju uzskaitīti 8,5 aļņi un 7,8 staltbrieži, kā arī 29,7 stirnas un 2,4 meža cūkas.

Steķu mežā ir iecienīta atpūtas un rekreācijas vieta: VAS „Latvijas valsts meži” labiekārtotie „Tīteņi”. Rudzātu pagastā atrodas Daguma mežs, Sutros – Vacumeņš (30% no pagasta platības). Arī Turku pagastā esošā atpūtas vieta „Deduška kalns” ir izveidots ar VAS „Latvijas valsts meži” atbalstu un ir iecienīta atpūtas vieta, kas jāatjauno un jāsakopj.

2.2.3. Purvi

Līvānu novadā ir liela purvu bagātība. To izmantošana saistās ar potenciālām iespējām kūdras ieguvē. Purvi novadā atkarībā no normatīvo aktu prasībām un pašreizējās izmantošanas tiek noteikti kā mežsaimnieciskas teritorijas (lielākā daļa purvu) un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. Izstrādātajos kūdras laukos ir svarīgi atjaunot dabisko ūdens līmeni, lai atjaunotos arī purva virsmu aizsargājošā veģetācija, un notiktu normāla upju barošanās. Dažviet purvos izmēģināšanai uzsākta dzērveņu audzēšana.

Viens no novada nozīmīgākajiem purviem ir Steperu (Steporu) purvs – ornitoloģiski nozīmīgs augstais purvs (3740 ha), kura tuvumā saglabājušās maz skartas pļavas. Tās atrodas Rudzātu, Rožupes un Sutru pagastā.

Rožupes pagasta ziemeļaustrumos atrodas 3475 ha lielais Skrebeļu (Skrūzmaņu) purvs, kas ir 8,4 m dziļš – dziļākais purvs Līvānu apkārtnē. Skrebeļu purvs ir ornitoloģiski nozīmīgs, vecs augstais purvs. Tajā 1800 ha platībā notiek kūdras ieguve, ko veic SIA „Līvānu kūdras fabrika”. Iegūto kūdru izmanto substrātu ražošanai, lopkopības pakaišiem un arī apkurei. Pagasta rietumos atrodas Pētermuižas purvs, austrumu pusē – daļa no jau minētā Steporu purva, un dienvidos – daļa no Krievu jeb Jersikas purva.

Rudzātu pagastā nozīmīgākais ir Lielais Pelečāres purvs (dabas liegums, NATURA 2000 teritorija). Tas iestiepjas arī Krustpils novada un Varakļānu novada teritorijā. Rudzātu pagastā atrodas arī 1410 ha lielais Medņu purvs. Tas ir augstais purvs ar tam raksturīgām tipiskām putnu sugām.

Turku pagastā atrodas Vanagsila-Borovkas purvs un 1113 ha lielais Gaiņu purvs. Gaiņu purvs ir klajš sūnu purvs, kas izveidojies uz bezakmens māla pamatnes un ir apaudzis retām priedītēm – reti sastopama ainava, daudzu putnu ligzdošanas vieta. Gaiņu purvam piešķirts NATURA 2000 teritorijas statuss. Saimnieciskā darbība purvā nenotiek un netiek plānota arī turpmāk. Gaiņu purvs ir sastapies ar ūdenslīmeņa samazināšanos, un pastāv nopietns drauds, ka tas var izzūt, ar ko tiek apdraudēta purvā esošo biotopu pastāvēšana.

2.2.4. Dabas ūdeņi

Upes

Līvānu novada teritorijas dienvidrietumu robežu 39,1 km garumā, tai skaitā 4,2 km pilsētā, 3,9 km Turku pagastā un 31 km Jersikas pagastā iezīmē Daugava. Tajā ietek Dubna, kuras lielākās pietekas ir Oša un Feimanka, kā arī nelielā pieteka Dabiņa. Dubnas gada notece ir 0,5 km³, kopgarums – 120 km un baseina platība – 2768 km².

6.att. Daugava pie pārceltuves Līvāni – Dignāja (foto: Jānis Magdaļenoks)

Vidējais straumes ātrums mazūdens periodos ir 0,2 – 0,3 m/s. Gar Līvānu novada robežu tek Neretas upe ar tās pieteku Atašu un vēlāk blakus esošā Vīpes pagasta teritorijā ietek Daugavā. Nereta, Daugavas labā krasta pieteka, ir 46 km gara un šķērso Turku pagasta teritoriju. Citas mazākas upītes meliorācijas rezultātā ir pārveidotas – Sumanka, Melnupīte Rožupes pagastā, Melnupīte un Borovka Rudzātu pagastā, Taurupe Turku pagastā. No Līvānu dienvidu robežas līdz Veiguriem, kā arī Jersikas pagasta teritorijā atrodas Daugavas senleja.

Daugava, Dubna un Feimanka noteiktas kā upes ar karpveidīgo zivju ūdeņiem, kurās jānodrošina atbilstoša ūdens kvalitāte.

Daugavas ieleja ir 8 – 10 m dziļa, tajā ir paliene un 400 – 600 m plata virspalu terase. Ielejas nogāzes visumā ir lēzenas. Daugavas gultne šajā posmā ir taisna, 200 – 300 m plata.

Dubnas ieleja ir sekla, gultne 60 – 100 m plata, grīvā ar saliņām. Krasti visumā lēzeni, tikai atsevišķos posmos stāvi. Straumes ātrums 0,1 – 0,4 m/s, ir arī krāčaini posmi.

Ziemā upju posmi aizsalst. Ledus uzlūst marta beigās – aprīļa sākumā, kad sākas pavasara pali. Daugavā veidojas ledus sastrēgumi, ūdens līmenis parasti ceļas strauji. Palu vidējais ilgums 10 – 25 dienas, atsevišķos gados pat 50 dienas. Visaugstākais līmenis ir pavasara palos. Maksimumu tas sasniedz vidēji aprīļa otrajā dekādē. Augstākais līmenis kopš novērojumu uzsākšanas 1881.gadā reģistrēts 1931., 1951. un 1956.gadā – vairāk nekā 89,5 m virs jūras līmeņa (Meņķu hidrometriskajā postenī Daugavas kreisajā krastā, 0,7 km lejpus Dubnas ietekas, posteņa nulles līmenis ir 82,08 m virs jūras līmeņa). Pēc 1962.gada tik augsti ūdens līmeņi šajā Daugavas posmā nav reģistrēti. Aprēķina maksimālais līmenis ar varbūtību 1% (vienu reizi 100 gados) ir 89,9 m virs jūras līmeņa. Dubnā pavasara palu vidējais līmenis par 0,3 – 0,5 m pārsniedz palienes augšējo robežu. Maksimālie līmeņi ir tuvi Daugavas līmeņiem. Applūšanas draudi nozīmē ūdens iekļūšanu pagrabstāvos, pamatu sēšanos zem būvēm, gruntsūdeņu ieplūšanu kanalizācijas savācējākās, kā arī piesārņojošu vielu iespējamu nonākšanu gruntsūdeņos, upēs.

7.att. Daugava un Dubna (foto: Jānis Magdaļenoks)

Ezeri

Līvānu novads ir bagāts ar ezeriem. Turku pagastā atrodas Silavas ezeru virkne (turpinās Vīpes pagastā). Ezeru izcelsme ir subglaciāla. Silavas ezeru grupai pieder 5 ezeri, t.sk. Šūmaņu (Ilzītes) ezers, Garais ezers. Silavu ezeru virknes ezeri atrodas tuvu autoceļam A 6, to apkārtnē ir potenciāli pievilcīga atpūtas vietu un savrupmāju būvniecībai, kā tas novērojams pēc intereses par nekustamajiem īpašumiem un to sadalīšanas.

Rudzātu pagastā atrodas aptuveni 59 ha lielais Daguma ezers. Pieeja Māsānu un Skrebeļu ezeriem ir apgrūtināta, tie ir blakus purviem un mežu ielokā.

Jersikas pagastā atrodas 43,6 ha lielais Dimantu (Jersikas) ezers un 16,7 ha lielais Iesalnieku ezers.

4,5 ha lielais Līvānu ezers atrodas Līvānu teritorijas ziemeļdaļā, Daugavas ielejā, un ir Līvānu novada domes īpašumā. Ezera krasti ir zemi, lēzeni, smilšaini, vietām arī dūņaini. Ezera apkārtnē pakāpeniski pārpurvojas. Blakus ezeram esošajiem zemes īpašniekiem būtu jāiegulda ievērojamas investīcijas, lai Līvānu ezers varētu kļūt par atpūtas zonu.

Virszemes ūdeņu kvalitāte

Daugavas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns 2016.–2021.gadam Līvānu novada upes novērtē kā esošas ar labu (Dubna) un vidēju ekoloģisko potenciālu (Oša, Feimanka), taču Dubna ir šai plānā minēto, piesārņojuma riskam pakļauto objektu sarakstā. Daugavas ūdeņu ekoloģiskā kvalitāte augšpus Līvāniem tiek vērtēta kā vidēja, bet lejpus, posmā līdz Jēkabpīlij – kā slikta. Attiecībā uz Daugavu, tas norāda uz nopietnām problēmām pilsētas notekūdeņu apsaimniekošanas sistēmā, kamēr pārējo upju gadījumā iespējamās problēmas meklējamas lauksaimniecības piesārņojumā vai vispār ārpus Līvānu novada.

Līvānu pilsēta būtiski ietekmē arī Līvānu ezera kvalitāti, jo tajā ieplūst notekūdeņi no individuālajām mājām, kas nav pieslēgtas centralizētai kanalizācijai, kā arī Daugavas un Dubnas upju ekoloģisko kvalitāti, jo tajās iekļūst piesārņojošās vielas gan no punktveida avotiem (Līvānu pilsētas un ciemu notekūdeņu attīrīšanas iekārtas), gan arī no difūzajiem avotiem (notece no uzņēmumu teritorijām, no individuālā sektora, kas nav pieslēgts kanalizācijas sistēmai, no mazdārziņiem un lauksaimniecības zemēm).

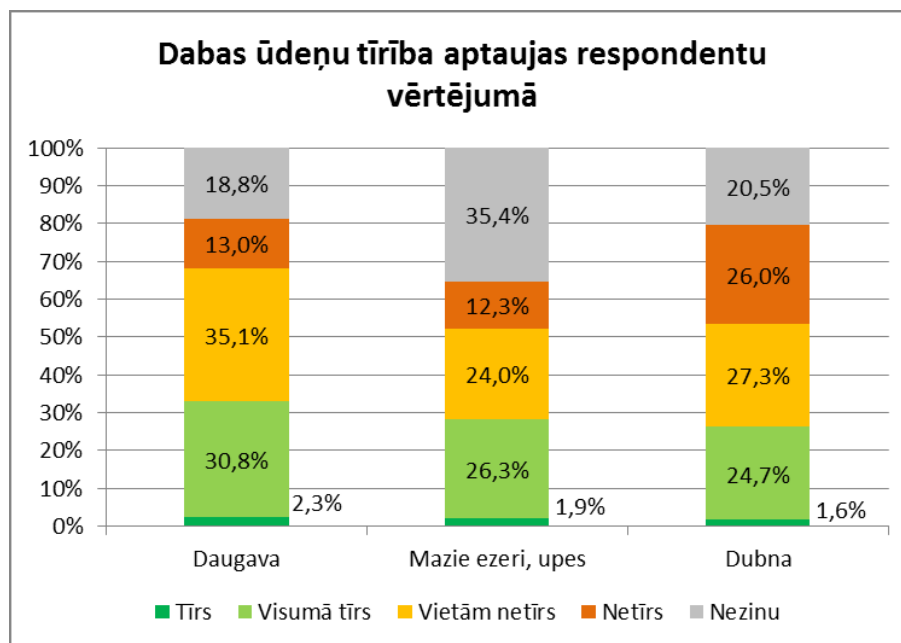
Daugavas un Dubnas ūdens kvalitāti raksturo mērens organiskais piesārņojums, barības vielu saturs, pietiekami augsts skābekļa saturs, bagāta flora un fauna, liela zivju populācija. Vasaras periodā Dubna stipri aizaug ar meldriem un ūdenszālēm. Tā kā Dubnas upes baseinā ietilpst vairākas novada upes, aizaugšanu veicinošu vielu avoti varētu būt meklējami ne tikai Līvānu novada teritorijā. Līvānu novadam kā Dubnas lejteces novadam ir būtisks baseinu princips upes pārvaldes realizēšanā, kur līdzdalību par upes stāvokli uzņemtos arī citi baseina novadi.

Arī iedzīvotāju vērtējumā dabas ūdeņu stāvoklis kopumā nav apmierinošs. Pozitīvo vērtējumu daļa nevienā gadījumā nepārsniedz negatīvos, bet Dubnas gadījumā tie ir pat tikai trešdaļa visu viedokļu, kuros ir izteikts vērtējums (8.attēls).

2.2.5. Derīgie izrakteņi

Līvānu novads bagāts ar derīgajiem izrakteņiem. Šeit ir dolomīta, māla, kūdras, smilts un smilts-grants atradnes.

Galvenās **dolomīta atradnes** – Grugule, Rožupe un Jersika. Grugules dolomītu atradnes platība ir 200 ha. Tās novērtētie krājumi ir 14,86 milj.m³. Dolomīts izmantojams šķembu un būvkmens ražošanai. Dolomītu atradnes „Rožupe” platība ir 4402 ha. Tās prognozētie krājumi ir 593,4 milj.m³. Dolomīts izmantojams šķembu, būvkaļķu un būvkmens ražošanai. Darbs atradnēs ievērojami ietekmēja ūdens līmeņa samazināšanos akās, vietējo ceļu nolietojumu.

8.att. Dabas ūdeņu tīrība aptaujas respondentu vērtējumā

Līvānu novada teritorijā atrodas trīs **māla atradnes**, visas atrodas Rožupes pagastā. Lielākā ir Briežusalas māla atradne (944,4 ha, izpētītie krājumi 1987.gada – 42,5 milj.m³). Briežusalas māls piemērots ķieģeļa un keramzīta ražošanai. Otra lielākā atradne ir „Rubeņi – māls” (706,9 ha, izpētītie krājumi 1989.gadā – 2,05 milj.m³ un novērtētie – 30,8 milj.m³). Māls piemērots ķieģeļa un keramzīta ražošanai. Māla atradnes „Līvāni” platība ir 106,2 ha, un tā ir praktiski izstrādāta.

Smilts un smilts-grants atradnes pārsvarā netiek izmantotas, izstrāde notiek vienīgi atradnēs „Vanagsils” un „Vārpsala”.

Novada teritorijā ir vairākas nozīmīgas **kūdras atradnes**. Saskaņā ar valsts kūdras kadastra datiem (1996), lielākās no tām ir Steperu: 54 500 tūkst.m³, no tiem novērtētie 8280 tūkst.m³, Skrebeļu (Skrūzmaņu): apsekotie krājumi 16 107 tūkst.m³, Māsānu: 3570 tūkst.m³, Peisenieku: 2940 tūkst.m³. Kūdras izstrāde notiek Skrebeļu purvā (SIA „Līvānu kūdras fabrika”). Pie autoceļa Līvāni-Preiļi (P63) atrodas pārkraušanas punkts. Gaiņu purva kūdras atradne ir 1000 ha liela, izpētītie kūdras krājumi – 4795 tūkst.m³. Kūdra atrodas 5 m dziļumā un būtu piemērota lauksaimniecības mēslojumam, taču līdz ar dabas lieguma statusu kūdras izstrāde Gaiņu purvā nav pieļaujama.

Pie derīgajiem izrakteņiem pieskaita arī saimnieciski izmantojamo pazemes ūdeņu krājumus. Līvānu novadā apzinātas 2 šādas atradnes, kuras izmanto (vai tai ir potenciāls) Līvānu pilsētas dzīvojamās un rūpnieciskās zonas apgādei ar dzeramo ūdeni.

legūstamo ūdeni raksturo paaugstināts karbonātu un kalcija jonu saturs, tāpēc pirms termiskās apstrādes to ieteicams atkalķot. Dzelzs saturs no normatīvu viedokļa ir apmierinošs, taču, oksidējoties gaisā līdz Fe³⁺ (pazemē tas ir Fe²⁺ formā), tas atstāj brūnus nosēdumus un, izmantojot ūdeni pārtikas vajadzībām, pasliktina ēdienu un dzērienu garšu. Pieejamo krājumu apjoms tālu pārsniedz pilsētas faktiskās vajadzības pēc dzeramā ūdens, ieskaitot arī perspektīvu.

2.2.6. Kopsavilkums par dabas resursiem Līvānu novadā

Galvenie secinājumi

- Līvānu novada ģeoloģiskie un hidroģeoloģiskie apstākļi ir raksturīgi Latvijas apstākļiem kopumā un tipiski Daugavas baseina vidusposmam.
- Lauksaimniecības un meža zemju resursi veido zemes resursu galveno daļu (93,4% visu zemju).
- Industriālai attīstībai pagaidām nav rezerves zemju ārpus jau esošajām zonām.
- Aramzeme veido galveno daļu lauksaimniecības zemju. Daļa lauksaimniecības zemju ir grūti izmantojama un ir ekonomisks pamats to transformācijai citos lietojuma veidos, galvenokārt, par meža zemi.
- Mežiem Līvānu novadā ir gan rekreatīva, gan saimnieciska funkcija. Koksnes resursu vidū dominē lapu koki. 2/3 meža platību pieder valstij, kas nodrošina to ilgtspējīgu izmantošanu.
- Purviem Līvānu novadā ir gan bioloģiskās daudzveidības, gan izejvielu (kūdras) resursu daba, tie ir arī hidroloģiskā režīma buferi. Bioloģiski nozīmīgākajiem purviem ir īpaši aizsargājamas dabas teritorijas (ĪADT) un NATURA2000 aizsardzības statuss.
- Novads ir ūdeņiem bagāts, un ūdens resursi veido ievērojamu rekreācijas potenciālu.
- Lielākai daļai ūdeņu tīrības novērtējums ir neapmierinošs gan valsts plānošanas dokumentos, gan iedzīvotāju viedoklī. Problēmu ūdeņi ir Daugavā lejpus Līvāniem un Dubnā. Vasaras periodā novērojama ūdeņu aizaugšana.
- Līvānu novadā pastāv plūdu riski.
- Novadā atrodami ievērojami minerālo resursu krājumi, kas potenciāli izmantojami būvniecības materiālu ražošanas vajadzībām: smilts, smilts-grants, dolomīts, māls. Faktiskā šo resursu izmantošana ir ierobežota.
- Novadā ir ievērojami kūdras resursi, bet daļu no tiem aizsargā ĪADT statuss, taču atlikušo resursu ir pietiekami, lai šis statuss nebūtu uztverams kā būtisks saimniecisks apgrūtinājums. Faktiskā šo resursu izmantošana ir maz intensīva, darbojas tikai viens uzņēmums.
- Pazemes ūdeņu krājumi Līvānu novadā tālu pārsniedz faktiskās novada vajadzības, un vienīgā problēma šeit ir šo ūdeņu aizsardzība pret piesārņojumu caur nepareizi apsaimniekotiem urbumiem.

Nākotnes vajadzības

- Domei ir nepieciešams izveidot zemes fondu stratēģiski nozīmīgu projektu īstenošanai nākotnē.
- Nepieciešama novadā esošo neizmantoto zemes gabalu identifikācija, kartēšana, aprakstīšana, lai piedāvātu tos attīstīšanai atbilstoši teritorijas plānojuma zonējuma prasībām.
- Nepieciešams risināt Dubnas HES problēmu hidroloģiskā režīma ziņā. Arī piesārņojuma uzkrāšanās ūdenskrātuvē ir nozīmīgs drauds vides stāvoklim un iedzīvotāju iecienītām atpūtas vietām. Plūdu risku novēršanas pasākumu realizēšana.
- Jāveic koplietošanas un individuālo meliorācijas sistēmu atjaunošana.
- Jāturpina attīstīt vides kvalitātes un dabas resursu uzlabošanas, kontroles un aizsardzības pasākumus.

2.3. KLIMATISKIE APSTĀKĻI

2.3.1. Laika (meteoroloģiskie) apstākļi

Novada teritorija atrodas Lubānas līdzenuma – Latgales augstienes klimatiskajā rajonā. Tas ir viskontinentālākais un siltākais Latvijas klimatiskais rajons. Saskaņā ar ilggadējiem gaisa vidējas diennakts temperatūras novērojumiem, bezsala periods (diennakts vidējā gaisa temperatūra augstāka par 0°C) ilgst 222 dienas. Bezsala periods ilgst no 1.aprīļa līdz 10.novembrim. Veģetācijas periods (diennakts vidējā gaisa temperatūra augstāka par +5°C) ilgst 175 dienas.

Līvānu novada klimata iezīmes saistītas ar tā ģeogrāfisko novietojumu. Nokrišņu sadalījums ir nevienmērīgs, to ietekmē reljefs un valdošo vēju virziena mainība. Novada teritorija, tāpat kā visa Latvijas teritorija atrodas mēreni mitrajā atlantiski kontinentālajā klimata apgabalā. Pozitīvas siltuma bilances laika posma ilgums ir 8 mēneši. Saules tiešas spīdēšanas summārais ilgums mainās vidēji no 22 stundām decembrī līdz 277 stundām jūnijā. Ilggadējā gaisa vidējā temperatūra janvārī ir – 6,6°C, bet jūlijā +17,6°C. Gaisa vidējā minimālā un maksimālā temperatūras amplitūda janvārī ir no – 10,3°C līdz – 3,9°C, bet jūlijā no +11,9°C līdz +23,2°C.

Klimatu raksturo liels gaisa mitrums, liels mākoņainums un samērā daudz nokrišņu – vidēji līdz 670 – 680 mm gadā. Visvairāk nokrišņu (vidēji līdz 83 mm mēnesī) ir jūlijā, kad diezgan bieži novērojamas gāzienvēda lietusgāzes ar pērkona negaisu. Aukstajā periodā nokrišņu ir daudz mazāk. Nokrišņu minimums novērojams martā (vidēji līdz 38 mm mēnesī), dienu skaits ar nokrišņiem ir 199 dienas gadā.

Saskaņā ar ilggadīgajiem novērojumiem, pirmā sniega sega veidojas novembra otrajā dekādē, bet noturīga sniega sega veidojas, sākot ar decembra vidu. Kopumā periods, kad teritoriju klāj sniega sega, ilgst 115 dienas. Sniega segas biezums var sasniegt pat 60 cm. Taču parasti svārstās 20 līdz 30 cm robežās, turklāt biežāka sniega sega parasti veidojas februāra 2. un 3. dekādē un marta 1.dekādē. Pēdējās 2 desmitgadēs, iespējams, globālo klimata pārmaiņu iespaidā, novērojama sniega segas vēlāka (pat tikai janvārī) veidošanās, taču pavasarī tā turas ilgāk.

Ziemā valdošie ir DR – D vēji, bet vasarā R – DR vēji. Dominē vēji ar nelielu ātrumu – 2 līdz 5 m/s. Rudens mēnešos ir novērojamas vētras, kad vēja ātrums var sasniegt 20 līdz 25 m/s.

2.3.2. Klimatisko apstākļu un faktoru ietekme uz tautsaimniecību

Klimata pārmaiņas daudzējādi ietekmē biofizikālos procesus, kas ir lauksaimniecības sistēmu pamatā, un dažādos ES reģionos šīs sekas var būt gan pozitīvas, gan negatīvas. Klimatisko apstākļu variācijas ietekmēs ūdens resursu pieejamību, kaitēkļus un slimības, augsnes, un rezultātā būtiski mainīsies lauksaimniecības un lopkopības apstākļi.

Iespējams, ka tuvākajā laikā lauksaimniecību vairāk ietekmēs ekstremālu meteoroloģisku parādību biežums un intensitāte, un nokrišņu sezonālās izmaiņas. Kopš gadsimta sākuma ekstremālu klimatisko parādību iespaidā (piemēram, 2003.gada sausums un vasaras karstums, un 2007.gada pavasara sausums, 2017.gada rudens pārmērīgais mitrums) lauku ražas svārstības ir palielinājušās.

Ekstremāli klimatiskie apstākļi ne tikai negatīvi ietekmē ikgadējo produkciju, bet tie var nodarīt nopietnus bojājumus infrastruktūrai, tādējādi radot ievērojamus ekonomiskus zaudējumus. Tas, kādi būs lauku saimniecību ieņēmumi, ir atkarīgs arī no pasaules tirgus un politiskā atbalsta, jārēķinās – jo lielāka ir iespējamība, ka raža būs slihta, jo nestabilāks būs to lauksaimnieku ekonomiskais stāvoklis, kurus skar ekstremālas klimatiskas parādības. Adaptācijas pasākumi nozaru līmenī ir apzināt mazaizsargātos apgabalus un nozares, un izvērtēt, kādas ir vajadzības un izdevības kultūru un šķirņu maiņai atkarībā no klimatiskajām tendencēm atbalstīt pētniecību lauksaimniecības jomā un izmēģinājumus, kuru mērķis ir tādu kultūru selekcija un šķirņu izveide, kas vislabāk piemērotas jaunajiem apstākļiem.

2.4. DABAS VĒRTĪBAS

2.4.1. Bioloģiskā daudzveidība un tās nozīmīgākās teritorijas

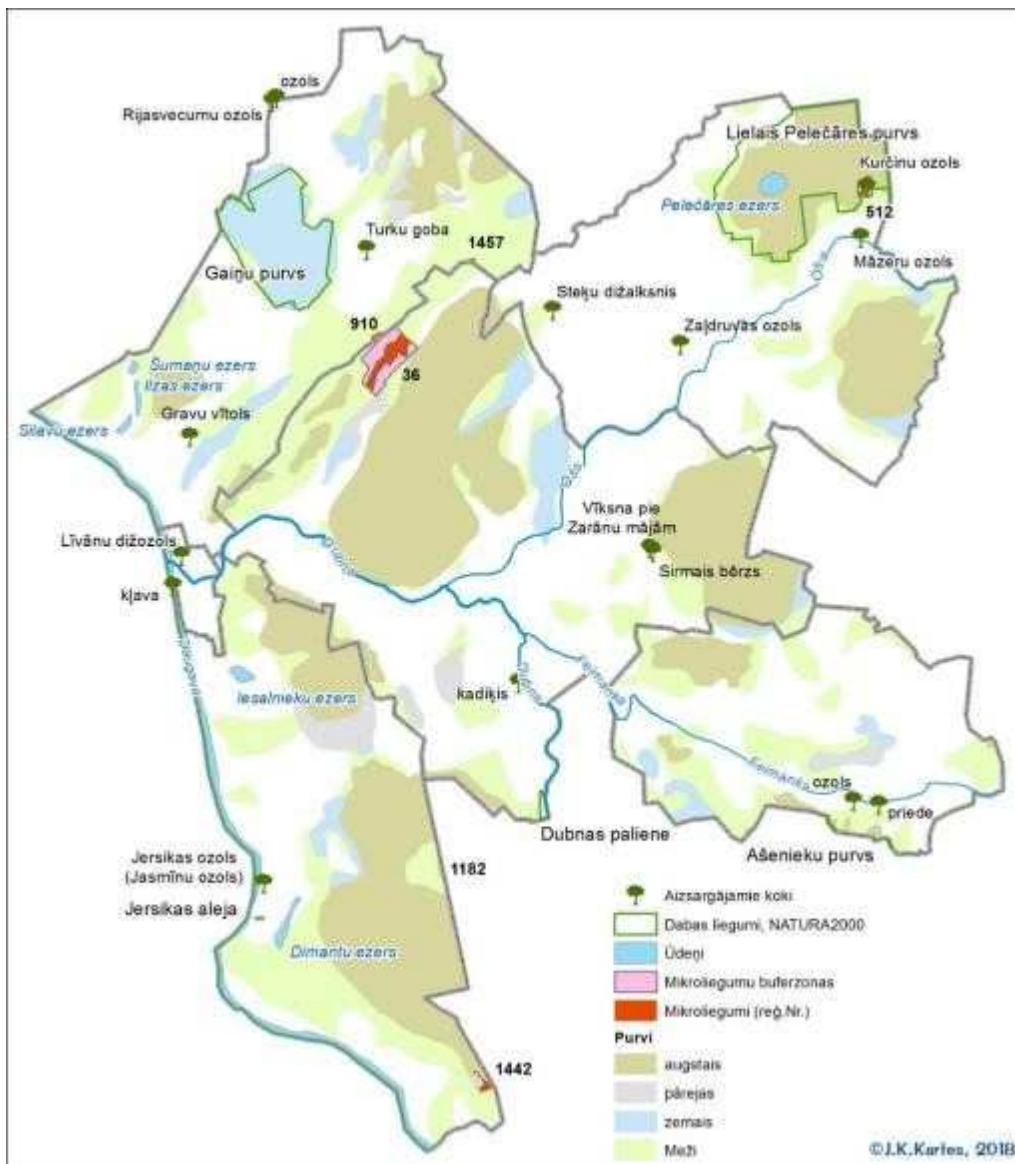
Mežs ir raksturīgs Līvānu novada ainavas elements. Tajā vides veidotāji un organiskās vielas uzkrājēji mežā ir kokaugi. Mežs ir ekoloģiski stabila ekosistēma, kas nodrošina līdzsvarotu vides saglabāšanos. Novada meži ir daudzveidīgi, un to izplatību nosaka laika gaitā veiktā cilvēka saimnieciskā darbība.

Purvi ir nozīmīga Līvānu novada ainavas sastāvdaļa un sastopami visā novada teritorijā. Plašākās purvu teritorijas atrodas Jersikas un Rožupes pagastā. Tiem ir liela nozīme dabas daudzveidības saglabāšanā. Purvos ir bagāta augu un dzīvnieku valsts, sastopamas daudzas retas augu un dzīvnieku sugas. Purvus apdraud to izmantošana kūdras ieguvei, nosusināšana, eitrofikācija un atsevišķos gadījumos arī ugunsgrēki.

Lauksaimniecības zemēm ir būtiska loma bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā Latvijā. To nosaka gan dabas apstākļi – reljefs, daudzveidīgi mitrāji, ezeri un upes, gan arī zemā lauksaimniecības intensitāte ievērojamās platībās pēdējos 50 gados. Lauksaimniecības zemes ir starptautiski nozīmīgs biotops migrējošiem putniem, īpaši dzērvēm un zosīm. Bioloģisko daudzveidību samazina Sosnovska latvāņa izplatība.

Saskaņā ar Latvijas vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centra un Dabas aizsardzības pārvaldes datu bāzēs pieejamo informāciju, Līvānu novada teritorijā pilnīgi vai daļēji atrodas trīs **īpaši aizsargājamās dabas teritorijas** – dabas liegums „Gaiņu purvs”, dabas liegums „Lielais Pelečāres purvs” un dabas liegums „Dubnas paliene”, kā arī vairāki mikroliegumi, dižkoki un vietējās nozīmes ĪADT. Gaiņu purvs ir arī iekļauts Eiropas nozīmes aizsargājamo teritoriju tīklā NATURA 2000. Liegums izveidots, lai aizsargātu augsto purvu, kurā sastopami pārmitri apšu – melnalkšņu meži, kas ir aizsargājams Eiropas nozīmes biotops, kā arī bērzu un skujkoku meži un lielas bezmeža purva platības, kas ir reta ainava Latvijā. Šeit sastopamās nozīmīgākās putnu sugas ir dzērve, kuitala un dzeltenais tārtiņš. Dabas liegumam nav izstrādāts dabas aizsardzības plāns, un nav spēkā esošu individuālo un izmantošanas noteikumu. Lielais Pelečāres purvs arī ir NATURA 2000 teritorija. Tai izstrādāts dabas aizsardzības plāns 2017.–2027.gadam. Purvu ieskauj meži, kur ligzdo dažādu sugu dzeņi. Purvs un tā apkārtnē ir izcila putnu aizsardzības teritorija, sastopamas arī tādas aizsargājamās putnu sugas kā melnkakla gārgale, melnais stārķis, peļu kliņģis, mednis, rubenis, mazais ērglis, pļavas lija u.c. Purvā konstatētas 195 putnu sugas, no kurām vismaz 165 kā ligzdojošas vai iespējamās ligzdotājas, kā arī ES Biotopu direktīvas sugas: lielais tritons un zirgskābeņu zilenītis (*Dabas aizsardzības plāna dati, 2016*).

Pārskats par nozīmīgākajām dabas vērtībām Līvānu novadā redzams kartē 9.attēlā.

9.att. Dabas pamatnes galvenie elementi un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Līvānu novadā (Vektordati: Envirotech GIS Latvija 10.2, 2014; datubāze „Ozols”, 2018)

Līvānu novadā, atbilstoši Ministru kabineta 18.12.2012. noteikumiem Nr. 940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu”, izveidoti mikroliegumi sekojošās sugām: mednim, melnajam stārķim, parastajam plakanstaipeknim, meža silpurenei un lapu koku mežu biotopam.

Līvānu novadā VAS „Latvijas valsts meži” teritorijā noteikti divi mikroliegumi – medņu rieta mikroliegums ar platību 74,9 ha, buferzonas platība 135 ha un mikroliegums īpaši aizsargājamai sugai Turku pagastā (informācija nav publicējama sabiedrībai). Jersikas pagastā Jersikas aleja 3 ha platībā ir dabas piemineklis, kas atrodas valsts aizsardzībā kopš 2005.gada.

Nopietna problēma, kas izplatīta vairākās vietās Līvānu novadā – jo sevišķi Jersikas pagastā gar A6 ceļu, Līvānos pie Līvānu pilsētas robežas iepretim SIA „Astarte – Nafta”, kā arī dažviet Rožupes pagastā, ir invazīvā suga Sosnovska latvānis, kas degradē ainavu, mazina teritorijas bioloģisko daudzveidību un ar savu dedzinošo sulu ir arī bīstams cilvēkam. Diemžēl

Līvānu novadā esošo latvāņu aizņemto teritoriju īpašnieki pārsvarā nav veikuši regulārus šī auga apkarošanas pasākumus. Latvāņu problēma īpaši tika uzsvērtā arī Jersikas pagasta darba grupā (pagastā ir 12 ha latvāņu).

2.4.2. Dabas objekti un ainavas

Novadā atrodas vairāki valsts aizsardzībā esoši dižkoki. Līvānu novada dome ir noteikusi vairākus vietējās nozīmes dižkokus, kas iezīmēti teritorijas plānojumā, un tiem tiek noteikti aizsardzības un saglabāšanas noteikumi. Dabas resursu un it īpaši bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu galvenokārt nodrošina aizsargājamo teritoriju tīkls NATURA 2000, kā arī sugu aizsardzība ārpus aizsargājamām dabas teritorijām.

Nozīmīgs dabas piemineklis ir Jersikas aleja, Sutru pagasta teritorijā atrodas pagasta nozīmes dižozols. Rudzātu pagasta teritorijā, pēc iedzīvotāju stāstījuma, atrodas divi aizsargājami dižkoki – Dižozols, kas atrodas 500 m no Rudzātu ciema centra un Rudzātu dižozols autoceļā Rudzāti – Steķi malā.

Novada pievilcību vairo īpaši vērtīgās ainaviskās teritorijas: ainavu apvidus „Līvānu vilņaine”, Ošas polderis, Dubnas upe, teritorija pie Feimankas un Dubnas satecēm. Prasības novada īpaši vērtīgo ainavisko teritoriju aizsardzībai, ņemtas vērā Līvānu novada teritorijas plānojumā, ierobežojot nesadalāmo zemes vienības platību dzīvojamai lauku apbūvei (0,5 ha), lauksaimniecības un mežsaimniecības teritorijām (2 ha).

2.4.3. Kopsavilkums par dabas vērtībām Līvānu novadā

- Dabas teritorijas Līvānu novadā raksturo Latvijas apstākļiem nozīmīga dažādība un bioloģiskā daudzveidība, tās saglabāšanai nozīmīgas ir arī lauksaimniecības zemju platības.
- Galvenās bioloģiskās daudzveidības vērtības novadā atrodamas aizsardzībai pakļautās purvu teritorijās. Atsevišķu sugu aizsardzību nodrošina mikroliegumi.
- Invazīvā suga – Sosnovska latvānis – atsevišķās vietās novadā degradē ainavu. Vienlaikus, šobrīd nav mērķtiecīgas programmas latvāņa apkarošanai. Tāpēc ir nepieciešama rīcība novada līmenī un attiecīga sadarbība ar invadēto zemju īpašniekiem.
- Novadā ir daudz ainaviski nozīmīgu teritoriju un interesantu dabas objektu ar lauku tūrisma potenciālu.

2.5. PUBLISKĀS TERITORIJAS

Daudzdzīvokļu māju iekškvartāli

Daudzdzīvokļu māju iekškvartāli Līvānos tika sistemātiski pārbūvēti kopš 2009.gada projekta „Līvānu pilsētas ielu un daudzdzīvokļu māju kvartālu infrastruktūras uzlabošana” ietvaros, realizējot to 3 kārtās, un projekta „Līvānu satiksmes infrastruktūras tīkla uzlabošana industriālo zonu sasniedzamībai un uzņēmējdarbības veicināšanai” ietvaros, piesaistot ES struktūrfondu līdzekļus. Tādējādi Līvānu pilsēta ir vienīgā pilsēta Latvijā, kur jau 2011.gadā bija atjaunoti lielākā daļa daudzdzīvokļu māju iekškvartāli, nodrošinot atbilstošas stāvvietas, apgaismojumu, trotuārus, lietus ūdens savākšanu, apzaļumošanu, bērnu rotaļu laukums, kā arī veļas žāvēšanas vietas.

Aptaujas rezultāti liecina, ka lielākā daļa iedzīvotāju pozitīvi novērtē iekškvartālu labiekārtošanas darbu, tālāko to attīstību saistot ar labiekārtotu bērnu rotaļlaukumu izveidošanu. Vienlaikus ir jāatzīmē, ka Līvānu pilsētā un pagastos pastāv graustu problēma, īpaši, nepabeigtās daudzstāvu mājas, kas gan degradē teritorijas vizuālo tēlu, gan arī rada tiešu bīstamību cilvēkiem.

Zaļās zonas

Līvānu pilsēta ir visai blīvi apbūvēta, un dabas vai apzaļumotu vietu tajā nav daudz. Izsvērtā Līvānu pilsētas dabas pamatnes saglabāšana nodrošinās līdzsvaru ar industriālajām pilsētas teritorijām. Līvānus dienvidaustrumos ieskauj meži, ziemeļaustrumos pilsēta robežojas ar lauksaimniecības teritorijām, tomēr galvenie dabas pamatnes struktūrelementi ir Daugavas un Dubnas upes ar tajās esošajām salām un pussalām, un upju krastiem. Upju ūdeņi un plašās, lielākoties neapbūvētas, krastmalas veido nozīmīgu rekreācijas resursu pilsētas iedzīvotājiem.

10.att. Panorāmas skats uz Rīgas ielu (foto: Jānis Magdaļenoks)

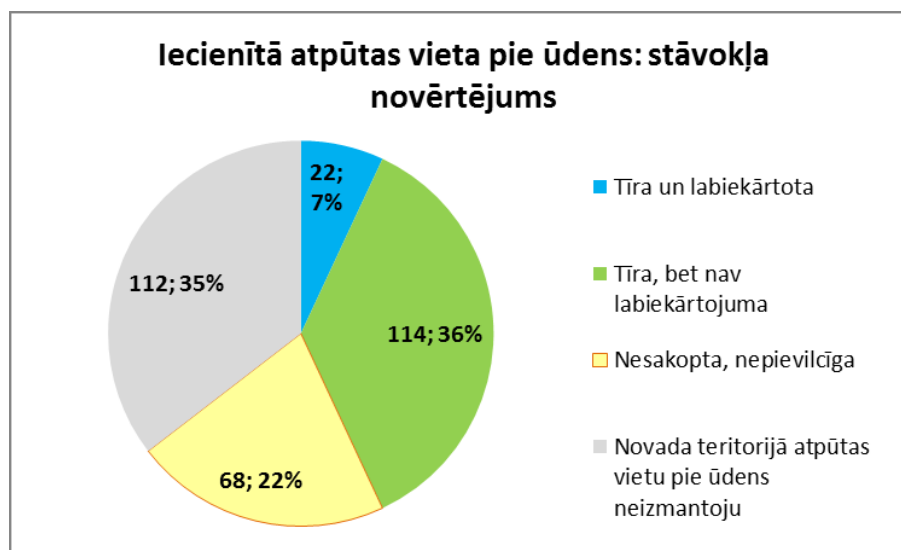
Nozīmīga zaļā teritorija ir pilsētas mežaparks pie Stacijas ielas un Fabrikas ielas, pilsētas kapi ar apkārtesošajiem kokiem, kā arī Grīvas meža teritorija Rīgas ielā pie Jersikas pagasta, kas, aktīvi darbojoties biedrībai „Veloklubs „Līvāni””, kopš 2014.gada pamazām attīstās par multifunkcionālu sporta un atpūtas vietu. Pilsētai nozīmīgi dabas elementi ir parki, skvēri, koki un apstādījumi, kas regulāri tiek atjaunoti. Krastmalas josla kā Daugavai, tā Dubnai ir plaša un daudzveidīga. Visu piekrasti nav nepieciešams intensīvi izkopt, lai saglabātu dabiskus apstākļus kā pretmetu pilsētnieciskajam centram. Taču nepieciešams veidot atsevišķas labiekārtotas vietas (piemēram, pussalā pie Latgales mākslas un amatniecības centra (LMAC) rekreācijas zonas izveide, pārējā teritorijā veicot tikai ainavas veidošanas pasākumus (pļaušana, krūmu izciršana)). Risinot krastmalas izmantošanu, jāņem vērā arī applūstošās teritorijas.

Iedzīvotāju viedoklis par pilsētu un ciemu zaļo zonu ir pozitīvs. Par sakoptām šīs teritorijas uzskata 65% respondentu, turklāt 56% uzskata, ka zaļās zonas stāvoklis uzlabojas.

Daļēji vai pilnīgi neapmierinoši vērtējumi sakoptībai ir 32% respondentu, un tikai 5% no viņiem uzskata, ka stāvoklis pasliktinās.

Atpūtas vietas pie ūdeņiem

Līvānu novadā pašlaik nav oficiālu peldvietu vai labiekārtotu atpūtas vietu pie ūdeņiem: tikai 7% aptaujas respondentu uzskata, ka šādas atpūtas vietas ir labā kvalitātē (11.attēls). Iedzīvotāju aptauja kā visbiežāk izmantotos ūdeņus norāda Daugavu (103 atbildes), Dubnu (42 atbildes), Silavu ezerus (17 atbildes), retāk – Jersikas ezeru un Iesalnieku ezeru, cilvēki peldas arī savos privātajos dīķos. Citu ūdenstilpju izmantošana ir nenožīmīga. Daugavā sevišķi iecienītas ir vietas pie LMAC (31 atbilde) un Zaķusalā (22 atbildes).

11.att. Iecienīto atpūtas vietu pie ūdeņiem stāvokļa novērtējums
(iedzīvotāju aptaujas dati)

Aptaujā daudzi iedzīvotāji kā vienu no prioritārajām vēlmēm ir izteikuši nepieciešamību izveidot labiekārtotas atpūtas vietas pie ūdeņiem. Tas tiek uzsvērts gan pie attīstāmajām jomām, gan nepieciešamajiem infrastruktūras objektiem, gan Līvānu pilsētas problēmām. Ūdeņi kopumā Līvānu novadā ir svarīgs resurss arī aktīvā tūrisma attīstībai. Krasti vērtējami arī no apbūves teritoriju attīstīšanas viedokļa, jo tie ir pievilcīga vide tūrisma teritoriju veidošanai. Darba grupās atpūtas vietu trūkumu pie ūdens, īpaši netika uzsvērts, tomēr vairāki pieminējumi par šo problēmu bija galvenokārt attīstāmā potenciāla kontekstā.

Kapsētu teritorijas

Līvānu novadā kopā ir 38 kapu teritorijas:

- Līvānos: Pilsētas kapi;
- Rožupes pagastā: Gercānu kapi, Mālkalnu kapi, Mežancānu kapi, Skrūzmaņu kapi, Mucenieku kapi, Muktupāvelu kapi, Vecticībnieku kapi, Zvirbuļovkas kapi, Vilmeniešu kapi, Puduļu kapi, Kivlenieku kapi;
- Turku pagastā: Draudzes kapi, Veiguru kapi, Silavu kapi, Veceļu kapi, Veceļu (krievu) kapi, Saliešu kapi, Gruguļu kapi, Veiguru kapi;
- Rudzātu pagastā: Rudzātu kapsēta, Bikaunieku kapsēta, Vecā Steķu kapsēta, Vidu kapsēta, Eleonorvilas kapsēta, Punduriešu kapsēta;

- Sutru pagastā: Sutru kapsēta, Kauparnieku kapsēta, Tiltovas kapsēta, Reutovas kapsēta, Šultu kapsēta, Znotiņu senkapi;
- Jersikas pagastā: Iesalnieku kapsēta, Daranku kapsēta, Izteku kapsēta, Upenieku kapsēta, Šķaparu kapsēta, Meža kapsēta, Madaliņas kapsēta, Jersikas kapsēta.

Pie vairākām kapsētām ir kultūras pieminekļi. Pēdējo gadu laikā, izmantojot LEADER programmas un Līvānu novada domes mazo grantu projektu konkursu iespējas, vietējo iedzīvotāju iniciatīvas grupas un nevalstiskās organizācijas (NVO) ir devušas ievērojamu ieguldījumu vairāku kapu teritoriju sakopšanā un labiekārtošanā. Vairākās teritoriālajās darba grupās tika atzīmēts, ka slikto ceļu dēļ kapsētām ir nereti grūti piekļūt.

Galvenie secinājumi

- Daudzdzīvokļu iekškvartāli Līvānos un pagastu ciemos tiek aktīvi sakārtoti. Tomēr iedzīvotāju aptaujas rezultāti vērš uzmanību, ka joprojām ir arī nesakārtotas teritorijas un, galvenais, tajās trūkst pietiekami kvalitatīvu rotaļlaukumu bērniem.
- Viena no vides problēmām Līvānu pilsētā ir neapsaimniekotie grausti, īpaši, nepabeigtās daudzstāvu mājas, kas gan degradē teritorijas vizuālo tēlu, gan arī rada tiešu bīstamību cilvēkiem.
- Pilsētas teritorijā ir relatīvi maz zaļo zonu, taču iedzīvotāju viedoklis par to stāvokli un uzturēšanu ir pārsvarā pozitīvs.
- Iedzīvotāji izmanto novada resursus un aktīvi atpūšas pie ūdeņiem. Vienlaikus, daudzi no viņiem vērš uzmanību par labiekārtojuma trūkumu šim nolūkam piemērotās vietās, bet daļa tās uzskata pat par nepiemērotām šāda veida atpūtai.
- Atbilstoši vēsturiskajai apdzīvotības struktūrai, novadā ir daudz kapsētu, daļai no tām pievedceļi nav apmierinošā stāvoklī, retāk – arī infrastruktūra (kapličas u.c.).

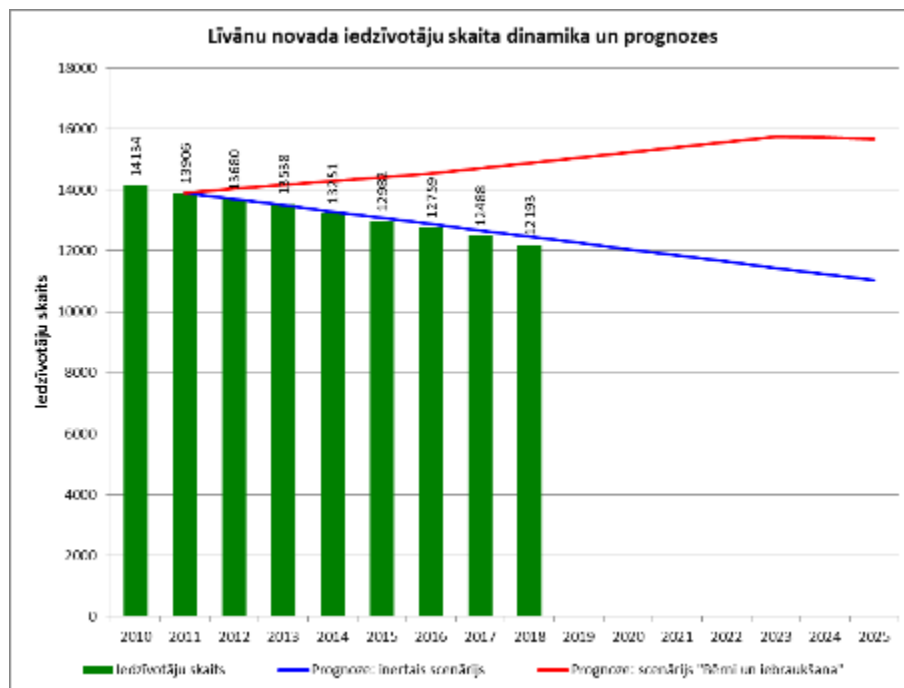
Nākotnes vajadzības

- Apkārtējās vides sakārtošanas aktivizēšana.
- Daudzfunkcionālas rekreācijas un kultūras zonas izveide dažādām iedzīvotāju vecuma grupām un interesēm Līvānos, pussalā starp Daugavu un Dubnu.
- Atpūtas vietu pie ūdeņiem izveide un labiekārtošana populārākajās vietās.
- Iekškvartālu sakārtošana un labiekārtošana gan pilsētā, gan pagastos.
- Kapsētu infrastruktūras sakārtošana (pievedceļi, kapličas, norādes u.c.).
- Parku un skvēru sakopšana un labiekārtošana gan pilsētā, gan pagastos.
- Pagalmu aprīkošana ar mazo sporta infrastruktūru: āra treniņi u.c.

III. SOCIĀLĀS VIDES RAKSTUROJUMS

3.1. IEDZĪVOTĀJI UN DEMOGRĀFIJA

Iedzīvotāji ir galvenais resurss, kas nosaka Līvānu novada sociālo un ekonomisko attīstību. Iedzīvotāju skaita ziņā Līvānu novads ir 25. lielākais novads Latvijā. Taču pastāvīgo iedzīvotāju skaits Līvānu novadā ir pakāpeniski samazinājies – no 18 085 iedzīvotājiem 1990.gadā līdz 12 193 iedzīvotājiem uz 2018.gada sākumu (12.attēls).

12.att. Līvānu novada iedzīvotāju skaita dinamika (PMLP dati) un nekoriģētas prognozes (AP 2012-2018)

Izskatot 2011.gadā izstrādātos novada demogrāfiskos modeļus (Attīstības programma 2012-2018), redzam, ka ir īstenojies t.s. inertais scenārijs, kas liecina, ka faktori, kas neļauj pieaugt dzimstībai un palielina emigrāciju, ir bijuši stiprāki, nekā pasākumi demogrāfijas uzlabošanai.

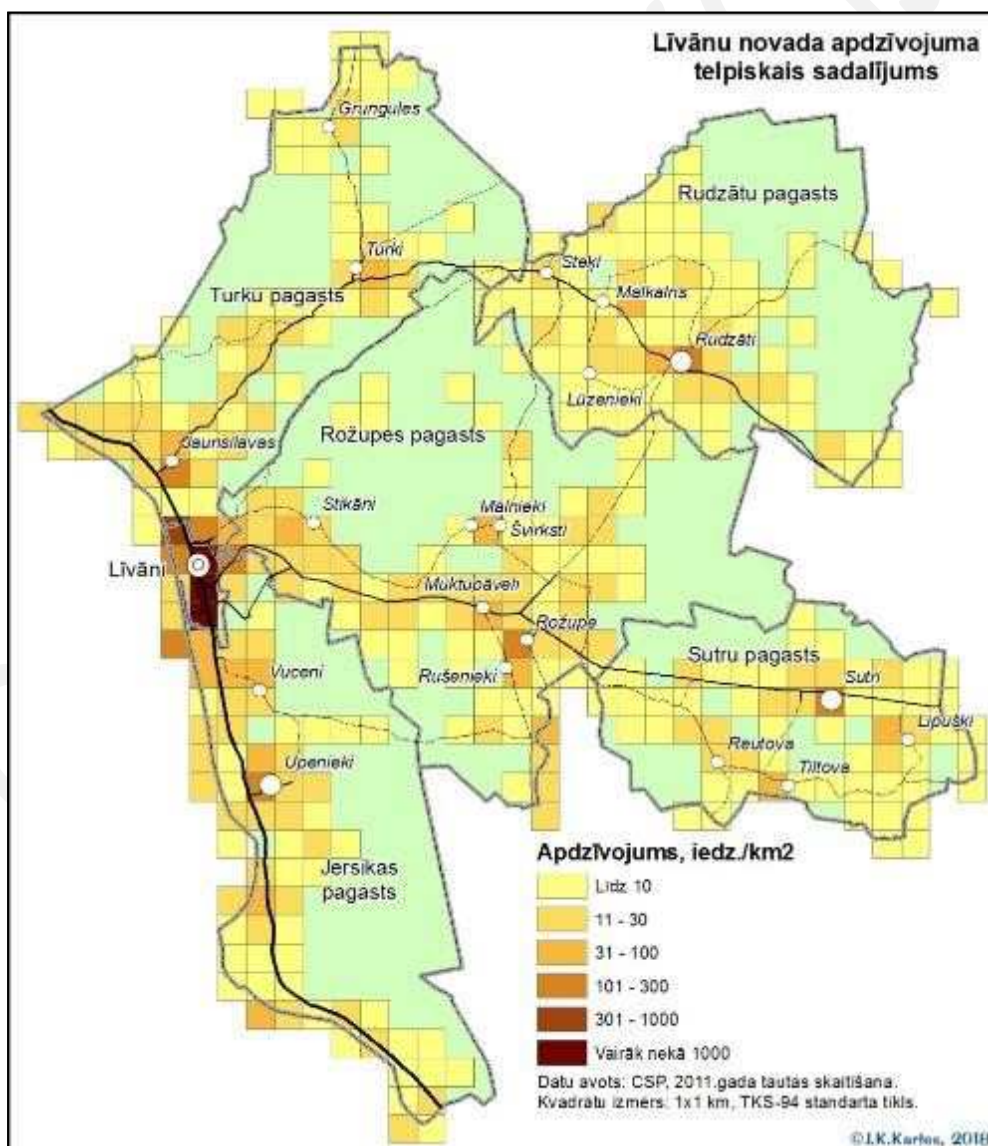
Ja dabiskajam pieaugumam kopš 2010.gada ir neliels palielinājums, tad emigrācija pēc 2014.gada ir atgriezusies līmenī, kas bija raksturīgs periodam no 1997.gada līdz 2006.gadam.

2018.gada sākumā 7939 cilvēku jeb 65,1% no visiem novada iedzīvotājiem dzīvoja Līvānu pilsētā (pēc PMLP datiem). Kopā ar iedzīvotāju skaita kopējo samazinājumu vērojams neliels pilsētas iedzīvotāju skaita proporcionāls pieaugums. Iedzīvotāju skaita izmaiņas parādītas 3.tabulā. Straujš iedzīvotāju skaita kritums ir bijis uz 2016.gada sākumu Jersikas pagastā – 28% pret 2011.gada līmeni un 10% pret 2010.gadu, kamēr 2015.gadā ir bijis pat neliels pieaugums. Arī Sutru pagastā un Turku pagastā iedzīvotāju skaits pēdējos divos gados samazinājies ļoti krasi, kamēr Rožupes pagastā un Rudzātu pagastā kritums bijis nedaudz mazāks un vienmērīgāks. Līvānos 2016.gadā ir bijis neliels iedzīvotāju skaita pieaugums, salīdzinot ar 2015.gadu.

Iedzīvotāju skaita proporcija pret 2011.gadu un tās izmaiņas procentpunktos (pp.) Līvānos un novada pagastos (aprēķināts pēc CSP datiem)

Teritorija	2014	2015		2016		2017	
	%	%	izmaiņa, pp.	%	izmaiņa, pp.	%	izmaiņa, pp.
Līvāni	85,9%	84,7%	-1,3%	85,0%	0,3%	83,2%	-1,8%
Jersikas pagasts	80,8%	82,0%	1,1%	72,0%	-10,0%	69,2%	-2,8%
Rožupes pagasts	83,3%	82,1%	-1,2%	81,0%	-1,1%	79,4%	-1,7%
Rudzātu pagasts	86,4%	83,7%	-2,7%	82,3%	-1,4%	80,8%	-1,4%
Sutru pagasts	84,8%	83,7%	-1,0%	79,2%	-4,5%	75,1%	-4,1%
Turku pagasts	80,7%	80,7%	0,0%	76,3%	-4,3%	74,2%	-2,1%

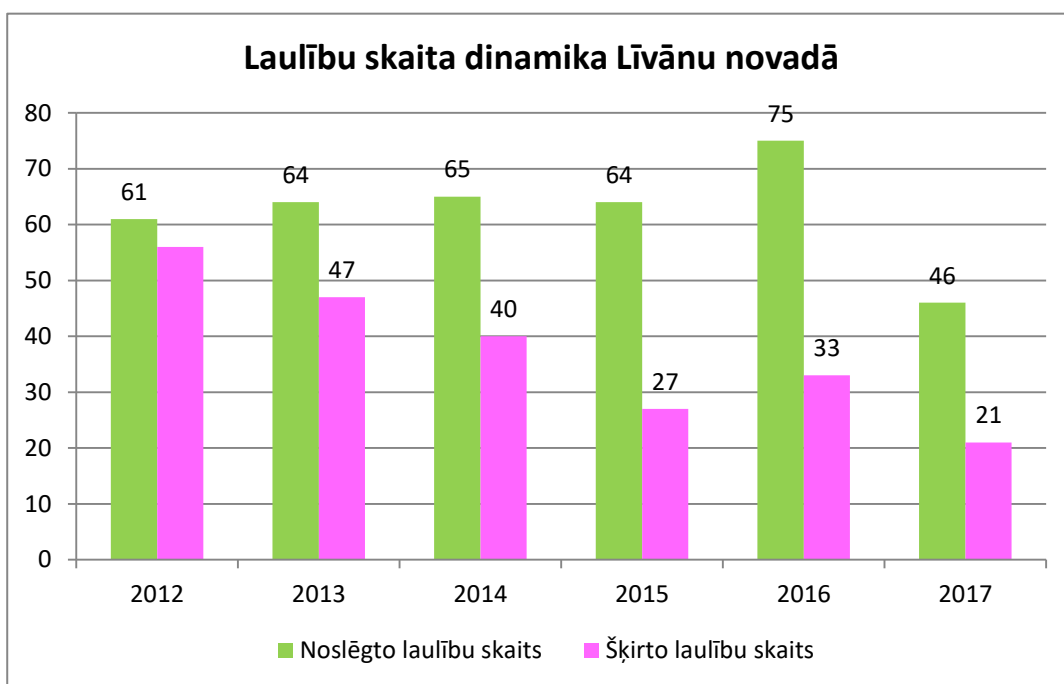
Telpiski novada iedzīvotāji koncentrējas ne tikai Līvānos un pagastu centros, bet arī mazākās apdzīvotās vietās, kas izvietotas galvenokārt gar novada satiksmes ceļiem (13.attēls).

13.att. Iedzīvotāju izvietojuma telpiskais sadalījums Līvānu novadā (CSP tautas skaitīšanas dati)

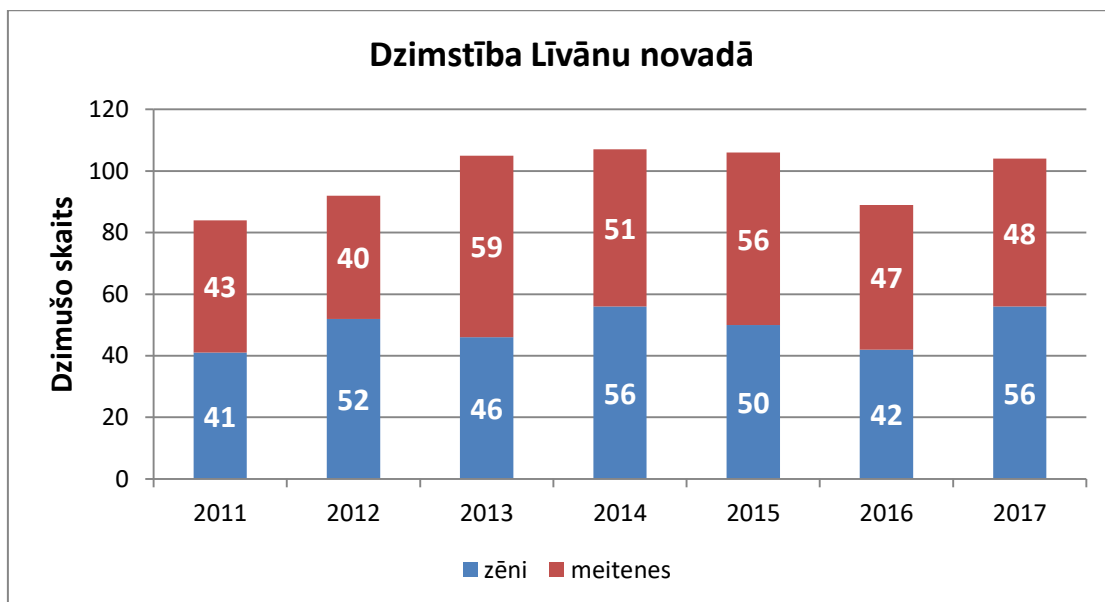
Vidējais iedzīvotāju blīvums Līvānu novadā ir salīdzinoši neliels. 2018.gada sākumā tas bija 19,6 cilvēki uz 1 km² teritorijas (Latgalē – 19 cilvēki, Latvijā – 30 cilvēki; CSP dati). Galvenās apdzīvotās vietas ir Līvānu pilsēta un ciemi pagastu centros – Jaunsilavas, Rožupe, Turki, Rudzāti, Jersika, Upenieki, Sutri.

Reģistrēto laulību skaits kopš 2012.gada uzrāda nelielu, bet pastāvīgu pieauguma tendenci (14.attēls) turklāt sekojot vispārējai tendencei valstī, krasi ir samazinājies šķirto laulību īpatsvars. Ja 2012.gadā šķirtas tika gandrīz tikpat laulību, cik noslēgtas, tad 2017.gadā šķirto laulību īpatsvars bija mazāk nekā puse no noslēgtajām.

14.att. Noslēgto un šķirto laulību skaita dinamika Līvānu novadā (Līvānu novada dzimtsarakstu nodaļas dati)

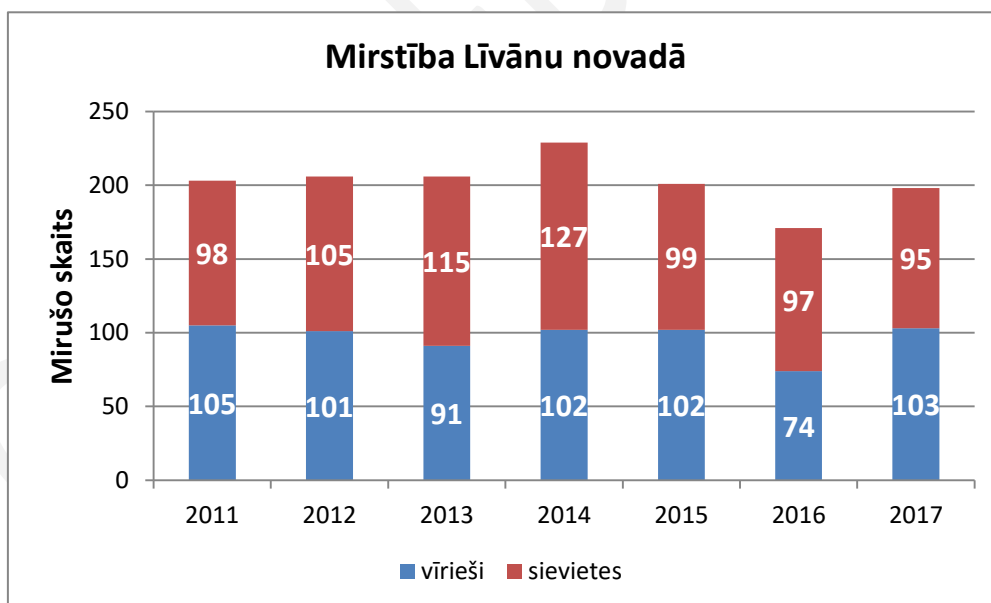
Diemžēl, laulību skaita un stabilitātes pieauguma tendence praktiski neatspoguļojas dzimstības rādītājos (15.attēls), kam no 2011.gada līdz 2013.gadam bija neliels pieaugums, bet 2017.gadā tas atgriezās 2015.gada līmenī.

15.att. Dzimstība Līvānu novadā (CSP dati)

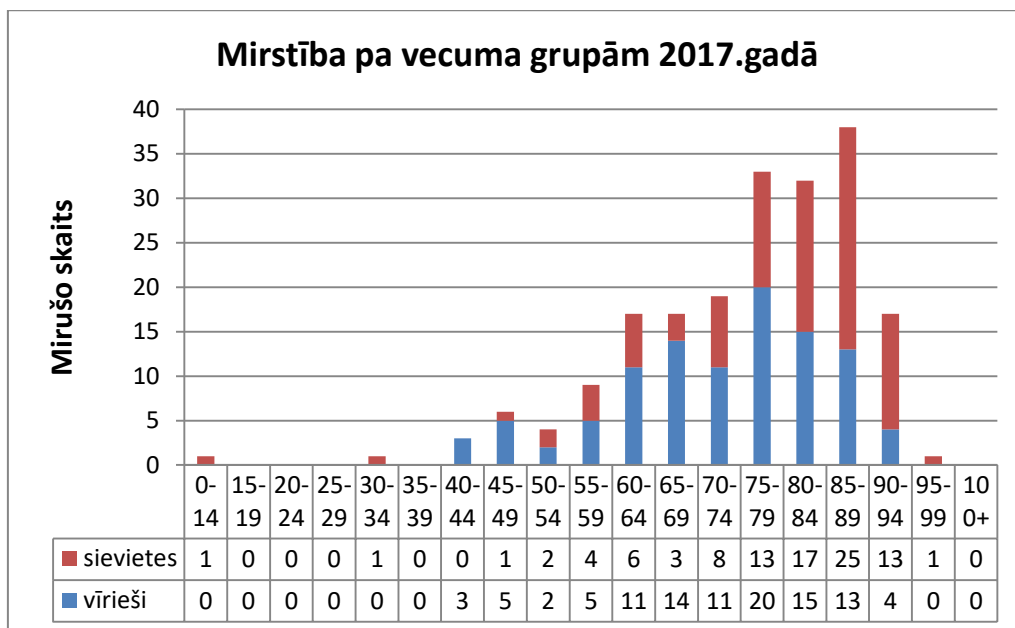
2014.gadā krasi pieauga mirstība (16.attēls), taču pēc tam tā ir uzrādījusi 2016.gadā nedaudz samazinājās-mirušo vīriešu skaita dominānce, kas 2017.gadā krasi pieauga.

Tas nozīmē, ka, pat krasi palielinoties dzimstībai, iedzīvotāju skaits turpmākajos gados turpinās sarukt, jo iepriekšējo periodu zemās dzimstības rezultātā ir izveidojies jaunu cilvēku iztrūkums. Attiecīgi turpmākos gadus būs mazāk reproduktīvā vecuma sievietes un potenciālo māmiņu.

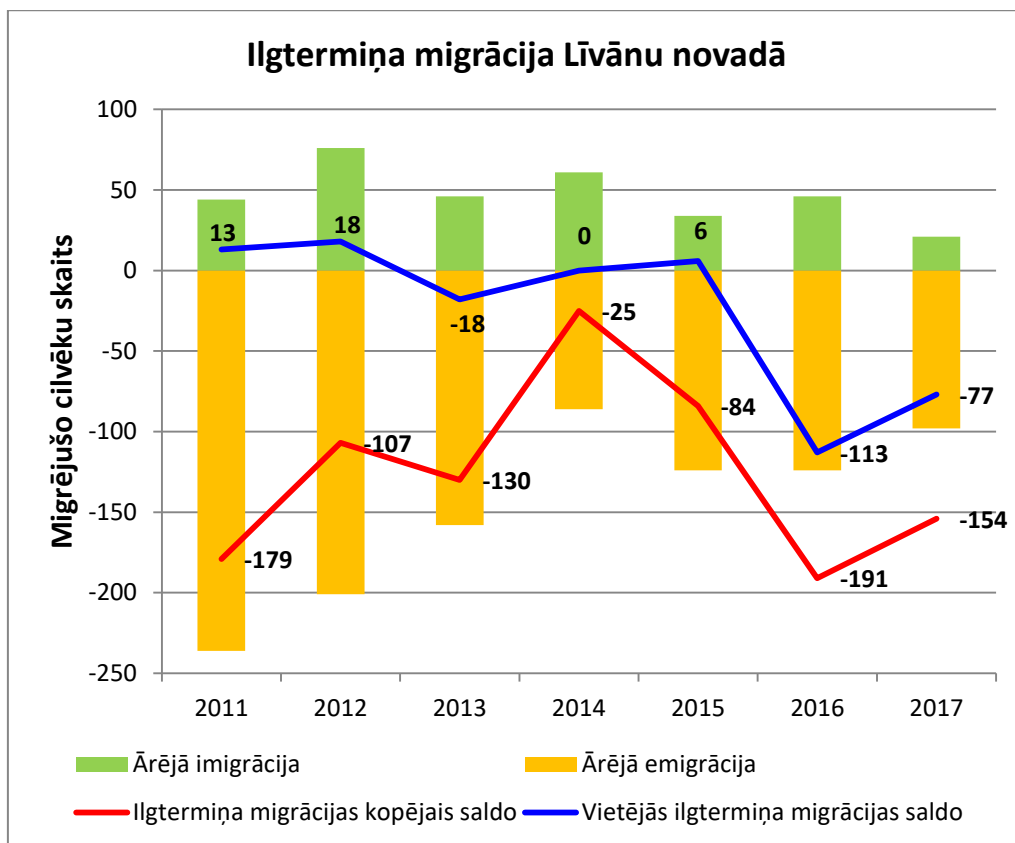
16.att. Mirstība Līvānu novadā (CSP dati)

Sieviešu proporcionālo pārsvaru rada ievērojami palielināta agrā (vecuma grupās no 40 līdz 64 gadiem) vīriešu mirstība (17.attēls). Sieviešu mirstības pārsvars novērojams sievietes vecuma grupās, kas vairs nav reproduktīvais vecums.

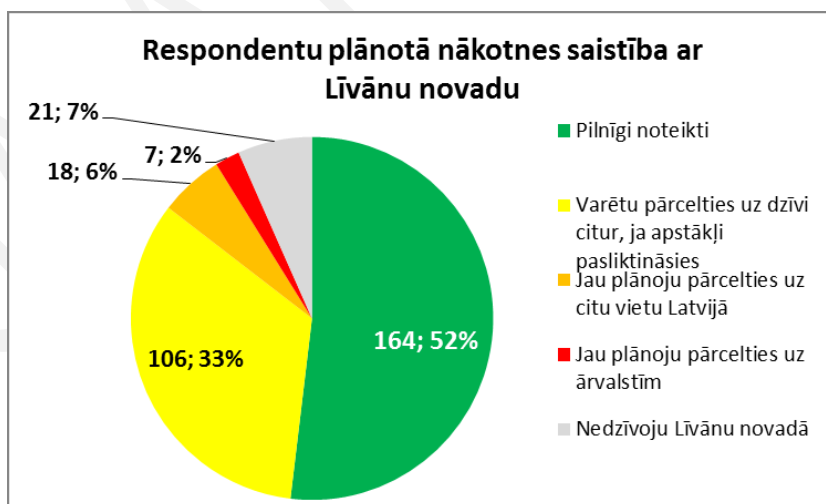
17.att. Mirstības sadalījums pa vecuma grupām 2017.gadā (CSP dati)

Kā redzams 18.attēlā, ilgtermiņa migrācijas saldo ir negatīvs: izbraukušo skaits stabili pārsniedz iebrucēju skaitu. Līdz 2015.gadam to veidoja galvenokārt emigrācija uz ārvalstīm, kamēr vietējā ilgtermiņa migrācija, svārstīdamās ap 0, neuzrādīja izteiktas tendences. 2017.gadā aina ir mainījusies, pieaug arī emigrācija valsts ietvaros galvenokārt uz Rīgu un citām lielajām pilsētām. To cilvēku skaits, kuri atbrauc no ārzemēm (galvenokārt atgriežas agrāk izbraukušie), ir visumā pastāvīgs, bet kopējo ainu ietekmē samērā maz. Satraucošs ir kopējo tendenču lūzums pēc 2014.gada, kad emigrācija atkal sasniedza tiešajam pēckrīzes periodam raksturīgos skaitļus.

18.att. Ilgtermiņa migrācija Līvānu novadā (CSP dati)

Nozīmīgu informāciju par iedzīvotāju migrāciju un tās cēloņiem sniedz iedzīvotāju aptauja. 19.attēlā redzams, ka puse no aptaujas dalībniekiem savu nākotni viennozīmīgi redz Līvānu novadā. Vairāk nekā 6% respondentu ir izteikuši domu, ka varētu emigrēt, un vairāk nekā trešdaļa apsver iespēju to darīt gadījumā, ja sociāli ekonomiskie apstākļi novadā pasliktināsies.

19.att. Respondentu plānotā nākotnes saistība ar Līvānu novadu (iedzīvotāju aptaujas dati)

Dažādās izglītības līmeņu grupās nodomu sadalījuma raksturs ir ļoti līdzīgs, taču visciešāk sevi ar novadu saista iedzīvotāji ar profesionālo izglītību – iespējams, viņi nejutas pietiekami mobili un droši izmainītos ārējos apstākļos. Savukārt, vecāka gadagājuma

cilvēkiem, piesaiste novadam pastiprinās. No otras puses, tieši jaunākajā vecuma grupā neviens respondents negatavoja emigrēt uz ārvalstīm.

Iespējamajā motivācijā Līvānu novada atstāšanai ir nepietiekams darba samaksas apmērs (20.attēls). Nozīmīgu daļu atbilžu veido arī konstatējums par atbilstoša darba trūkumu vispār, par neapmierinošu veselības aprūpi un citi iemesli, kas nav saistīti ar situāciju tieši Līvānu novadā.

20.att. Iespējamā motivācija Līvānu novada atstāšanai (iedzīvotāju aptaujas dati)

Attiecīgi emigrācijas lēmuma grozīšanas, ļoti ticams, arī reemigrācijas motivācijai būtiskākie ir tieši darba samaksas, darba, kā arī vairāku pakalpojumu pieejamības un kvalitātes jautājumi. Ir neapmierinātība arī ar veselības aprūpes pieejamību.

Kaut gan kopējā demogrāfiskā slodze kopš 2011.gada ir pieaugusi par 9,5% (4.tabula), atšķirībā no tipiskās ainas Latvijā, iepriecinošs ir jauna vecuma demogrāfiskās slodzes pieaugums un, pat neraugoties uz to, ka ir pieaugusi vecuma demogrāfiskā slodze, kopējais balanss lēnām mainās par labu pirms darbaspējas vecuma iedzīvotāju grupai, kas aktīvi veido darbaspējas un potenciālas dzimstības pieauguma rezervi. Ja tendence turpināsies, tad, neraugoties uz pašreizējo situācijas nelabvēlīgo attīstību, Līvānu novadā ilgtermiņā būs iespējams novērot demogrāfiskās situācijas vispārēju uzlabošanu.

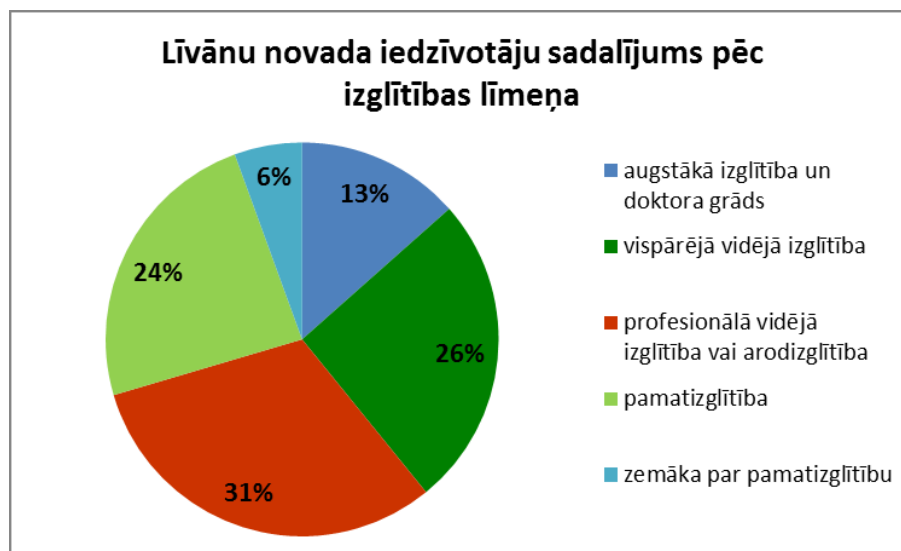
4.TABULA

Demogrāfiskās slodzes rādītāji Līvānu novadā (pēc CSP datiem)

Gads	Kopējā	Jauna vecuma	Vecuma	Jauna vecuma/vecuma
2011	554	211	343	0,61
2017	612	229	383	0,60

Līvānu novads ir viens no latviskākajiem Latgales novadiem, kur latviešu īpatsvars pārsniedz divas trešdaļas visu iedzīvotāju skaita. Gandrīz visi pārējie Līvānu novada iedzīvotāji pieskaitāmi krieviski runājošo grupai (krievi, ukraiņi, baltkrievi).

Iedzīvotāju sadalījums pēc izglītības līmeņa (21.attēls) ir balstīts vēl uz 2011.gada tautas skaitīšanas datiem (pilnībā validēti 2015.gadā), taču ir jāievēro, ka izglītības līmeņa proporcionālais sadalījums teritorijā mainās samērā lēni un, iespējams, ka attēlā redzamās proporcijas diezgan labi atbilst situācijai 2017.gadā.

21.att. Līvānu novada iedzīvotāju sadalījums pēc izglītības līmeņa 2011.gadā
(CSP Tautas skaitīšanas dati)

Pozitīvi vērtējams augsts izglītotu cilvēku lielais īpatsvars. Saskaņā ar ES notikušiem pētījumiem, teritorijās, kurās iedzīvotāju ar augstāko izglītību proporcija pārsniedz 15%, attīstības procesi notiek ievērojami straujāk, nekā līdzīgās teritorijās ar iedzīvotāju pat nedaudz zemāku izglītības līmeni.

Galvenie secinājumi

- Iedzīvotāju skaits Līvānu novadā pastāvīgi samazinās, taču pēckrīzes periodā nedaudz lēnāk, nekā 2007.-2009.gadā. Iedzīvotāju skaita izmaiņas seko AP 2012-2018 aprakstītajam inertajam scenārijam, t.i., nedarbojas nekādi jauni, būtiski faktori, salīdzinot ar prognozes izstrādes brīdi.
- Pēdējos 2 gados novērojama iedzīvotāju skaita samazinājuma paātrināšanās. To ir noteikusi galvenokārt iedzīvotāju emigrācija.
- Visstraujākais iedzīvotāju skaita samazinājums kopš 2011.gada ir bijis Jersikas pagastā. Vismazākais tas ir bijis Līvānos un Rudzātu pagastā.
- Teritorijas apdzīvotība koncentrējas galvenokārt lielāko satiksmes ceļu tuvumā. Tās vidējais blīvums novadā ir tipisks Latgalei un par trešdaļu mazāks nekā valstī vidēji.
- Laulības fakta juridiska nostiprināšana maz ietekmē dzimstības rādītājus. Kopš 2014.gada dzimstība novadā ir kritusies, kaut gan pastāvīgi aug noslēgto un mazinās šķirto laulību skaits.
- Pēdējos gados novadā mazinās mirstība. Vīriešiem augstākā mirstība ir vecuma grupā no 75 līdz 79 gadiem, anomāli augsta ir mirstība 60 – 64 gadus vecu vīriešu grupā. Tas nozīmē, ka novadā ir daudz vientuļu sieviešu vecumā no 65 gadiem. Visaugstākā sieviešu mirstība ir vecuma grupā no 85 līdz 89 gadiem.
- Pēc relatīvi labvēlīgiem pēckrīzes gadiem ilgtermiņa migrācija ir atgriezies krīzes rādītāju līmenī. Atšķirībā no krīzes perioda, krasi ir pieaugusi arī vietējā emigrācija (uz citām teritorijām Latvijā). Iedzīvotāju aptaujas rezultāti kā vienu no galvenajiem

emigrācijas cēloņiem norāda zemo atalgojuma līmeni, salīdzinot ar citām valsts daļām. Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju emigrācija palielina demogrāfisko slodzi uz atlikušajiem iedzīvotājiem.

- Būtiskākais emigrācijas-reemigrācijas potenciāls slēpjas darba samaksas apjomā. Iedzīvotājus izceļot visvairāk motivē labāk apmaksāta darba meklējumi. Jauni cilvēki demonstrē ievērojami augstāku mobilitāti un mazāku saistību ar Līvānu novadu, kas nozīmē, ka demogrāfisko mērķu sasniegšanai kompensējošo faktoru darbībai ir jābūt virzītai tieši uz jaunu cilvēku vajadzībām.
- Demogrāfisko slodžu proporcijas izmaiņas ļoti lēni attīstās jauna vecuma grupas palielinājuma virzienā: pieaug bērnu skaits salīdzinājumā ar vecu cilvēku skaitu.
- Labi izglītotu iedzīvotāju daļa kopējā iedzīvotāju skaitā tuvojas robežai, kad šis apstāklis var sākt veicināt strauju novada attīstību intelektuālā kapitāla koncentrācijas dēļ. Tomēr nav ticamu datu par šī procesa dinamiku.

3.2. IEDZĪVOTĀJU DROŠĪBA

3.2.1. Nodarbinātība un bezdarbs

Nodarbinātības rādītāji

Nodarbinātības rādītāji novadu griezumā ir grūti analizējami, jo publiskā statistika nesniedz pietiekami detalizētu informāciju par darba vietu kopējo skaitu. Arī ziņas par aizņemto darba vietu skaitu ir ļoti nepilnīgas un Latvijas realitātei neatbilstošas, jo no statistiskās uzskaites ir izslēgti mazie uzņēmumi ar strādājošo skaitu zem 50. Reāli šādu uzņēmumu ir lielākā daļa, un daudzviet Latvijā tieši tie ir galvenie darba vietu radītāji. Tāpēc nodarbinātības rādītājiem privātsektorā var būt tikai ilustrējošs raksturs, un secinājumi no tiem izdarāmi ļoti piesardzīgi.

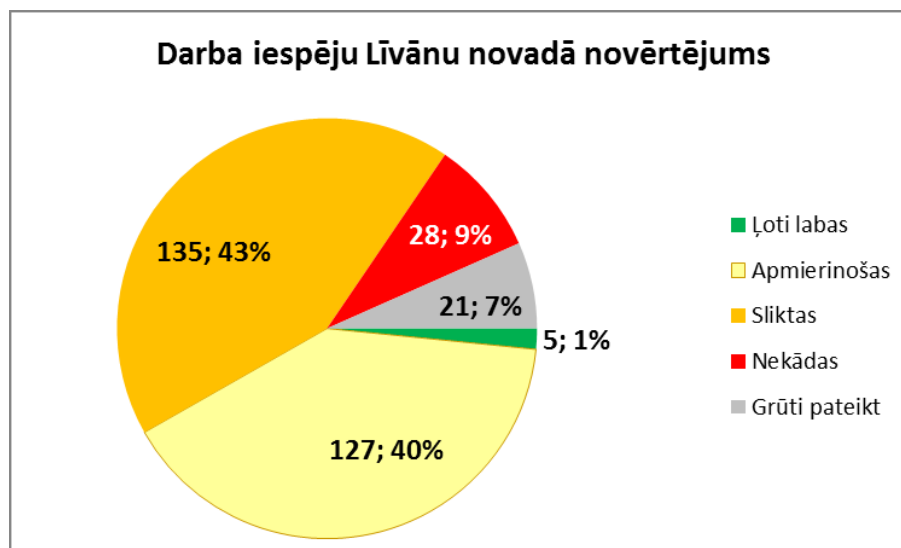
Informācija par sabiedrisko sektoru ir pilnvērtīga, un CSP iegūstamā informācija ļauj spriest, ka aizņemto darba vietu skaits Līvānu novadā pēdējos 7 gados gandrīz nav mainījies. Lielākoties šo sektoru pārstāv Līvānu novada dome un dažādas tās iestādes. Vakanču skaits šeit ir mazs, un kapacitāte jauniem nodarbinātajiem, tai skaitā no bezdarbnieku vidus, ir tuva nullei. Brīvās darba vietas parasti ir saistītas ar kādām specifiskām zināšanām un prasmēm, un grūtībām novadā atrast attiecīga profila darbiniekus.

Situācija privātsektorā ir pārāk nenoteikta pilnīgu datu trūkuma dēļ. Ja kopš 2013.gada novērojamā tendence ir reāla, tā ir vērtējama negatīvi, jo nodarbināto skaits privātsektorā dilst, un uz 2017.gada sākumu to jau ir ievērojami mazāk, nekā sabiedriskajā sektorā strādājošo. Tas vājina valsts kopējo nodokļu bāzi un, būtībā, arī sabiedriskā sektora uzturēšanu.

Bezdarbs

Līvānu novadu raksturo augsts bezdarba līmenis. Uz 2018.gada janvāra sākumu tas bija 13,0% no darbaspējīgajiem iedzīvotājiem, kamēr valstī kopumā bezdarba līmenis bija tikai 5,2% (kas tuvojas dabiskajam līmenim 4 – 5% robežās), bet Latgales reģionā vidēji – 11,7%. Augstāks bezdarba līmenis bija tikai Aglonas, Baltinavas, Ciblas (23,3%, augstākais Latvijā), Dagdas, Kārsavas, Ludzas, Rēzeknes, Viļānu un Zilupes novadā. Tāpēc bezdarba izvērtējumam ir jābūt iespējami vispusīgam.

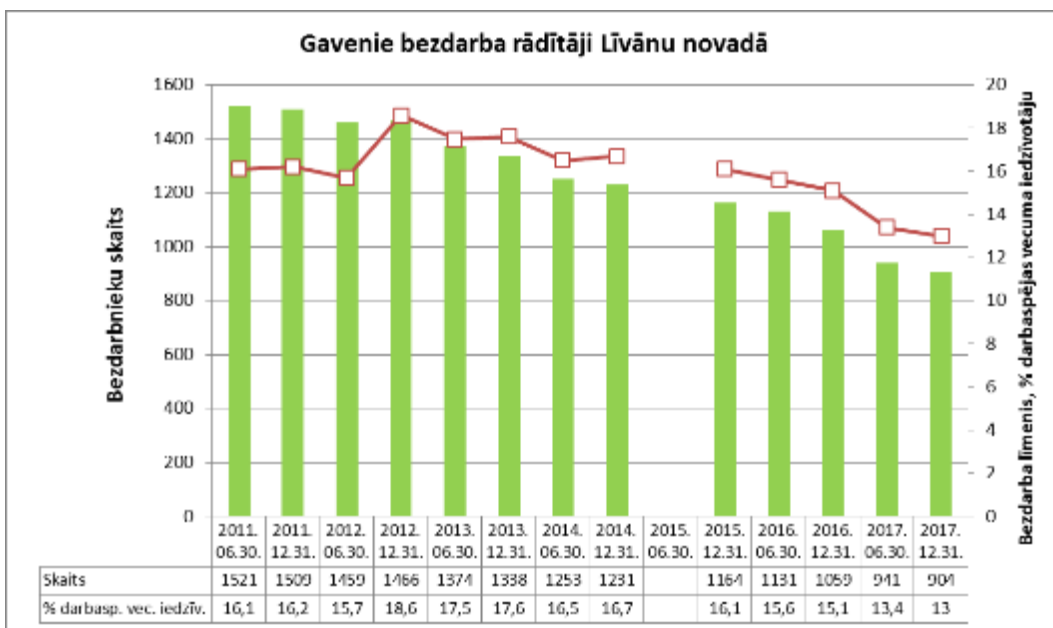
Bezdarbs ir galvenā problēma arī no novada iedzīvotāju viedokļa – 55% respondentu iedzīvotāju aptaujā ar darbu saistītus faktoros ir minējuši kā lielāko problēmu gan pilsētā, gan pagastos. Arī darba iespēju novērtējums ir diezgan pesimistisks (22.attēls). Līdzīgi vispārējai tendencei, cilvēki ar zemāku izglītības līmeni un vecāki cilvēki darba iespējas vērtē vis skeptiskāk. Attīstībai ļoti bīstams apstāklis ir izņēmuma situācija jaunu cilvēku (20 – 25 gadi) vecuma grupā, kur darba iespējas kā sliktas vai nekādas vērtē 81% no viņiem jeb 22 respondenti no 27. Citās vecuma grupās apmierinošie un neapmierinošie viedokļi ir tuvu līdzsvaram.

22.att. Darba iespēju Līvānu novadā novērtējums iedzīvotāju aptaujā

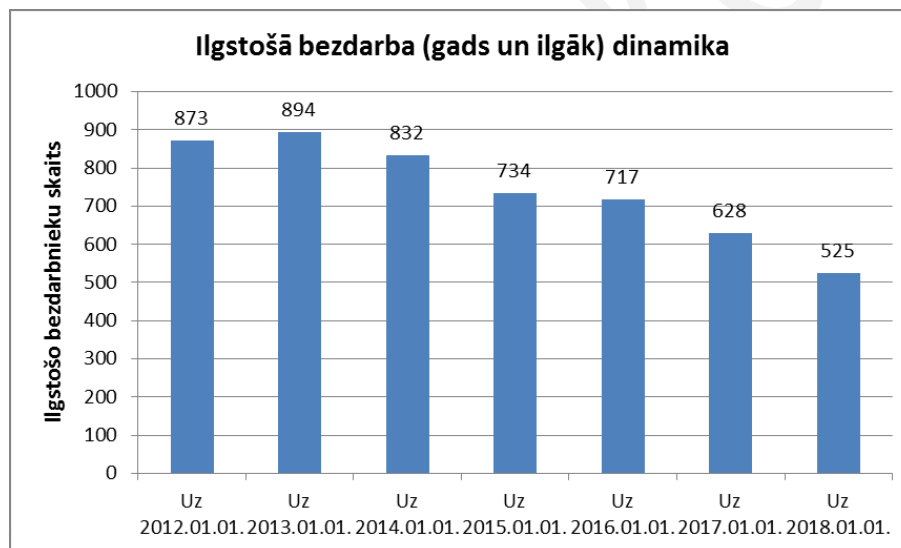
Kopējā darba iespēju situācijas attīstība ir pozitīva, jo kopš 2012.gada pastāvīgi samazinās gan bezdarbnieku skaits, gan bezdarba līmenis procentuālā izteiksmē (23.attēls). Līvānu novadam nav raksturīgas bezdarba sezonālās svārstības, kas Latvijas apstākļos liecina par vāju viesu apkalpošanas sektoru un arī par ļoti mazu darba vietu skaitu lauksaimniecībā, augkopības sektorā.

Novērtējot galvenās bezdarba problēmgrupas, vispirms jāizceļ ilgstošie bezdarbnieki – tie, kuri nav atraduši darbu gadu un ilgāk. Līvānu novadā šī ir ļoti liela grupa un uz 2018.gada sākumu veidoja 58,1%. Šī proporcija turklāt ir samērā konstanta (2012.gada sākumā 57,9%), kas norāda uz ilgstošo bezdarbnieku skaita pastāvīgu samazināšanos (24.attēls). Apstāklis, ka, mazinoties kopējam bezdarbam, ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars nav palielinājies, liecina, ka daļa ilgstošo bezdarbnieku tomēr ar laiku sekmīgi tiek iesaistīti darba tirgū. Tomēr daļa no viņiem, iespējams, ir veidojuši daļu ilgtermiņa emigrācijas: ilgstošo bezdarbnieku skaits ir samazinājies diezgan proporcionāli emigrācijas izmaiņām. Laikā no 2012.gada līdz 2016.gadam novadu ir pametuši 537 cilvēki, bet ilgstošo bezdarbnieku skaits samazinājies par 245. Ja pieņem, ka bezdarbnieks izbrauc kopā ar ģimeni (partneri), tad atbilstība ir gandrīz precīza.

23.att. Galvenie bezdarba rādītāji Līvānu novadā (NVA dati).

Par 2015.gada jūniju dati publicēti tikai reģionu griezumā, tāpēc attiecīgā vērtība nav attēlota.

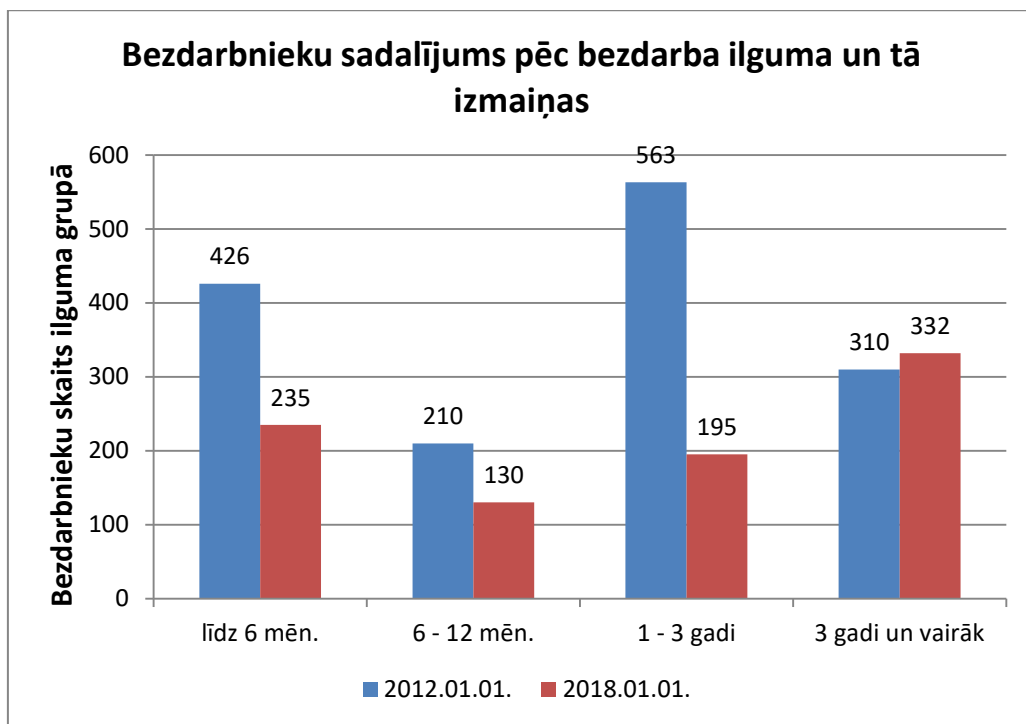

24.att. Ilgstošā bezdarba (gads un ilgāk) dinamika Līvānu novadā (NVA dati)

Aplūkojot bezdarbnieku sadalījumu pēc bezdarba ilguma (25.attēls), ir redzams, ka darba meklētājiem, bezdarbam ilgstot līdz 3 gadiem, bezdarbnieka statuss beidzas lielākoties 6 mēnešu un 1 – 3 gadu grupā. Tas nozīmē, ka, kaut gan daļai iedzīvotāju darbu atrast ir grūti, viņi to tomēr ir sameklējuši, vai arī emigrējuši. Bezdarbnieku skaits ar stāžu 3 gadi un ilgāk ir visai pastāvīgs, lielākoties tā ir sociāli ļoti nelabvēlīga grupa, kura pārtiek no pabalstiem un faktiski nemaz nevēlas strādāt, un uz kuras esamību un lielo slogu novada budžetam norādīja daudzi sektorālo un teritoriālo plānošanas darba grupu dalībnieki – īpaši pagastos.

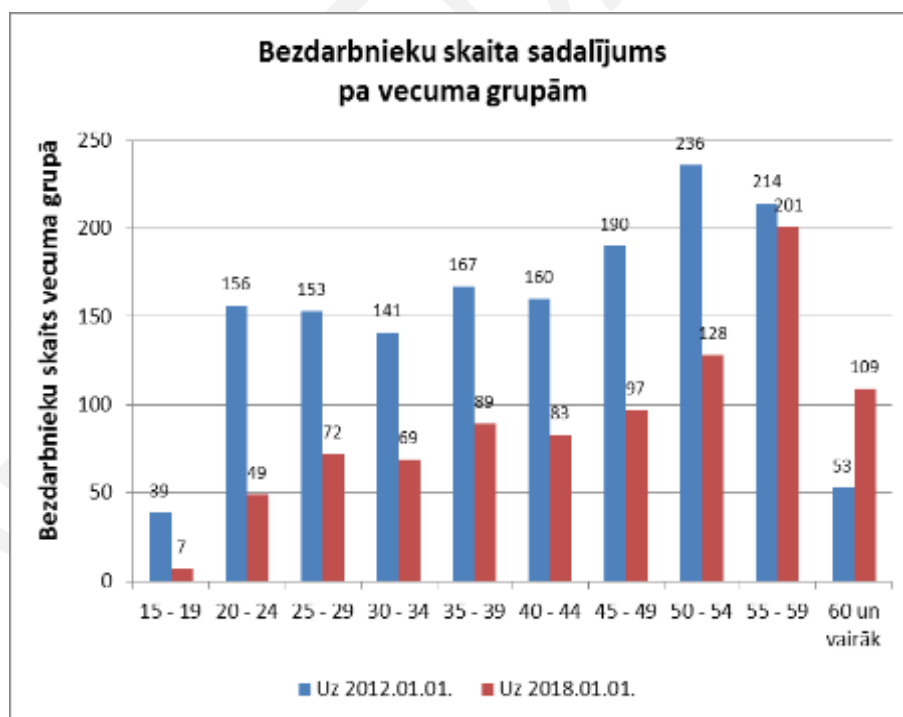
Pārējās problēmgrupas ir relatīvi nelielas.

Raugoties pa vecuma grupām, ir vērojams pastāvīgs bezdarba līmeņa pieaugums ar vecumu – ar strauju tā pieaugumu 55 – 59 gadu vecuma grupā, kamēr 2012.gadā jūtami izcēlās iedzīvotāju grupa ar vecumu virs 45 gadiem (26.attēls).

25.att. Bezdarbnieku sadalījums pēc bezdarba ilguma un tā izmaiņas 2012.-2018.gada plānošanas periodā (NVA dati)

Sieviešu pārsvars bezdarbnieku vidū vidēji nav liels un krītas līdz ar vecumu. Kopumā uz 01.01.2018. Līvānu novadā bez darba bija 497 sievietes un 407 vīrieši (NVA dati).

26.att. Bezdarbnieku skaita sadalījums pa vecuma grupām (NVA dati)

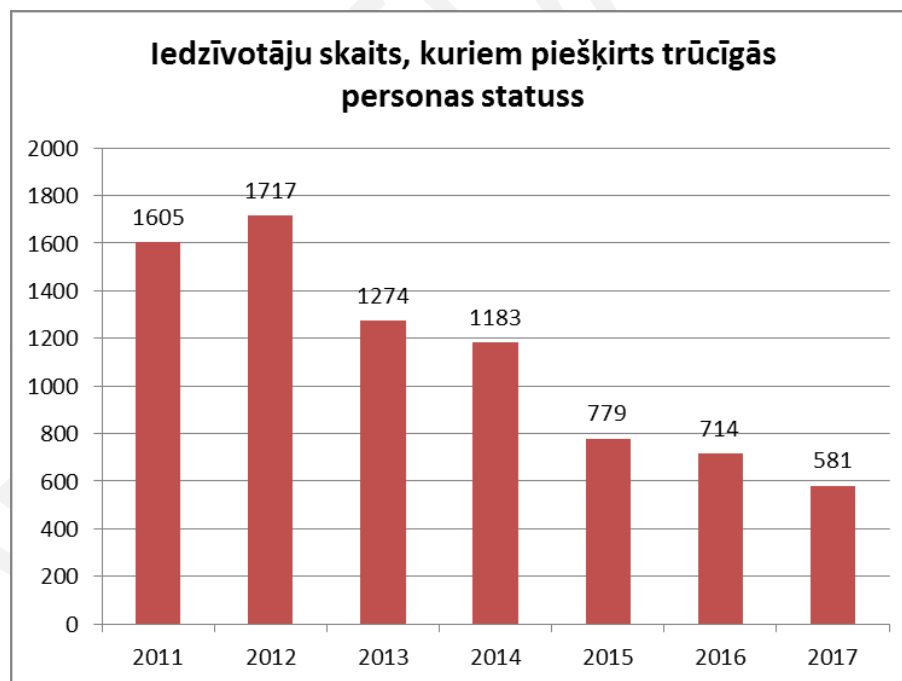
Bez darba esošo jauniešu skaits ir ievērojami sarucis (2018.gada sākumā no 15 līdz 24 gadu vecumam 46 personas), viņu nodarbinātībai jāpievērš īpaša uzmanība – ņemot vērā arī viņu pesimistisko viedokli par darba iespējām (skatīt iepriekš). Jaunieši ir gan darbaspēka, gan, kas īpaši svarīgi ilgtermiņā, novada demogrāfiskā rezerve, taču jauniešiem raksturīgās

mobilitātes dēļ ir paaugstināts risks, ka bezdarba situācijā novadu pametīs – arī uz to norāda jau iepriekš apskatītie aptaujas rezultāti. Jauniešiem darba iespējas bez darba pieredzes un darba prakšu iespējas ir ļoti ierobežotas. Ja nav adekvāta valsts atbalsta, uzņēmēji nelabprāt pieņem jauniešus darba praksē, jo tas no uzņēmēja prasa papildus uzmanību, laiku, ieguldījumus. Tāpēc Līvānu novada dome iesaistās dažādos NVA projektos, izmantojot to piedāvātās iespējas nodarbināt iedzīvotājus, īpaši, jauniešus.

Neliels skaits bezdarbnieku saņem apmācību tieši pie darba devēja, šī apmācības forma ir bijusi visefektīvākā, jo visi (!) apmācāmie, kas šo apmācību ir pabeiguši, ir iekārtojušies darbā pusgada laikā. Diemžēl, šī grupa ir ļoti maza – 2017.gadā apmācību pabeiguši vien 7 cilvēki (uzsākuši 11). Te jāpiemin, ka profesionālās apmācības (ieskaitot pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu) un neformālās apmācības grupas kopā ir beiguši 238 apmācāmie, no kuriem tikai 37 jeb 15% ir atraduši darbu sešu mēnešu laikā pēc apmācību pabeigšanas. Sadarbība ar konkrētiem darba devējiem ir jāturpina un jāizvērs, cik vien iespējams, plaši, cenšoties aptvert visu brīvo darba vietu spektru.

3.2.2. Materiālā nodrošinātība

Trūcīgo iedzīvotāju skaits novadā kopš 2012.gada pastāvīgi un diezgan strauji krītas, tas šajā laikā ir samazinājies gandrīz 3 reizes (27.attēls). 2011.gadā trūcīgās personas statuss novadā kopā bija piešķirts 1602 iedzīvotājiem, bet 2017.gadā bija vairs tikai 581 trūcīgā persona. Valsts statistika nepublicē nabadzības riska indeksu novadu griezumā, kas ir aptverošāks un objektīvāks rādītājs, un ļauj stāvokli salīdzināt ar citām teritorijām.

27.att. Iedzīvotāju skaits, kuriem piešķirts trūcīgās personas statuss Līvānu novadā
(Līvānu novada Sociālā dienesta dati)

3.2.3. Iedzīvotāju fiziskā drošība

Kopējais dzīves vides un sabiedriskās drošības līmenis Līvānu novadā vērtējams kā apmierinošs. Noziedzības līmenis Līvānu novadā ir ievērojami zemāks nekā vidēji Latgalē un Latvijā (5.tabula).

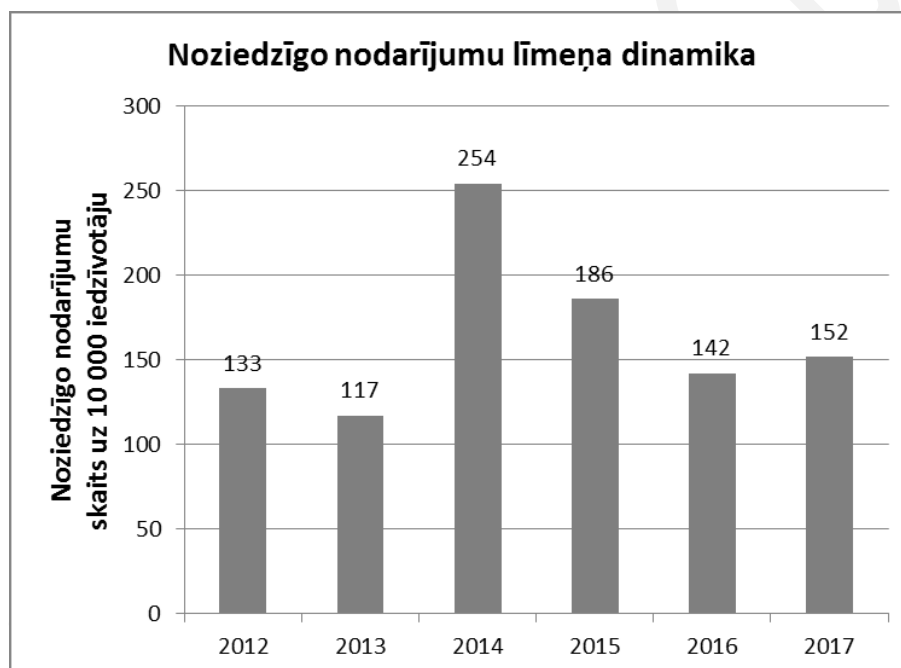
Tendencēm šai jomā nav kāda noteikta rakstura (28.attēls), piemēram, 2013.gadā noziedzības līmenis ir bijis ļoti zems, nākamajā gadā tas pieaudzis gandrīz divkārt, bet pēc tam atkal nokrities līdz vidējai vērtībai, kas Līvānu novada gadījumā ir aptuveni 150 noziedzīgi nodarījumi uz 10 000 iedzīvotājiem.

5. TABULA

Noziedzīgo nodarījumu līmenis 2017.gadā (CSP dati)

Teritorija	Noziedzīgu nodarījumu skaits	Noziedzīgu nodarījumu skaits uz 10 000 iedzīvotāju
Latvija	44250	227
Latgale	5844	216
Līvānu novads	170	152

Relatīvi zemais noziedzības līmenis attiecīgi raksturo labu iedzīvotāju fizisko drošību un informācija par to var padarīt novadu pievilcīgu jaunām ģimenēm.

28.att. Noziedzīgo nodarījumu līmeņa dinamika Līvānu novadā (CSP dati)

Lai veicināt saskaņotu un koordinētu starpinstitūciju sadarbību un īstenotu preventīvos pasākumus bērnu tiesību aizsardzības jomā, 2018.gada 25.janvāra domes sēdē tika apstiprināts Līvānu novada bērnu tiesību aizsardzības sadarbības grupas nolikums un tās sastāvs. Sadarbības grupas izveidošanas mērķis ir veicināt saskaņotu un koordinētu starpinstitūciju sadarbību un īstenot preventīvos pasākumus bērnu tiesību aizsardzības jomā. Starpinstitūciju sadarbības grupa strādā arī ar jautājumiem par preventīvo darbu ar pusaudžiem, kurā iekļauti pārstāvji no pašvaldības iestādēm – bāriņtiesas, sociālais dienests, izglītības pārvaldes, kā arī Valsts policijas. Uzvedības sociālās korekcijas programma tiek izveidota kopā ar bērnu un vecākiem, un katram uzdevumam programmā tiek piesaistīts speciālists, piemēram, psihologs, sociālais pedagogs, klases audzinātājs, mācību priekšmeta skolotājs, bāriņtiesa, vecāki, valsts policija, vai cits speciālists atbilstoši programmas mērķim. Programma tiek izstrādāta arī ģimenei.

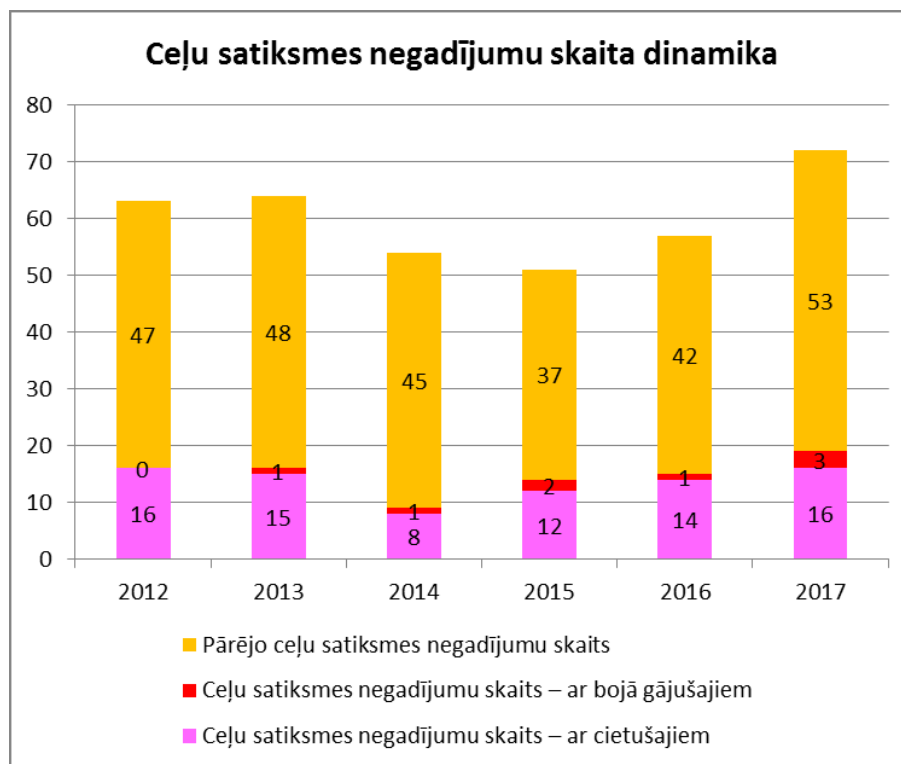
Līvānu novada dome ir izvietojusi arī video novērošanas kameras dažādās pilsētas vietās un iestādēs, un katru gadu uzstādīto videokameru skaits pie iestādēm un vides objektiem tiek papildināts.

Ar 2018.gadu Līvānu novada domē darbu uzsāka kārtībnieks. Kārtībnieka galvenie amata pienākumi ir pašvaldības saistošo noteikumu, par kuru pārkāpšanu paredzēta administratīvā atbildība, izpildes kontrole, administratīvo protokolu sastādīšana, piedalīšanās kārtības un sabiedriskās drošības pasākumu veikšanā, sabiedriskās kārtības uzraudzība pašvaldības videonovērošanas sistēmas iekārtās, izbraukšana uz notikumu vietām. Kārtībnieks piedalās profilaktiskajos izbraukumos (reidos) pa Līvānu novada ūdenstilpēm un citiem vides objektiem, kontrolē ielu tirdzniecības un organizēto tirdzniecības pasākumu noteikumu ievērošanu, piedalās sadzīves atkritumu apsaimniekošanas normatīvo aktu ievērošanas un kontroles izbraukumos (reidos), kopā ar bāriņtiesu un sociālo dienestu dodas apsekošanā pie sociālā riska ģimenēm, lai veiktu klientu dzīves apstākļu pārbaudi, kā arī strādā ar administratīvajiem pārkāpumiem, izbrauc uz notikuma vietām, ja tiek traucēta sabiedriskā kārtība. Šāda štata vienība Līvānu novada domē bija nepieciešama, lai pilnvērtīgi nodrošinātu pašvaldības saistošo noteikumu izpildes uzraudzību un sabiedrisko kārtību.

Līvānos, tāpat kā daudzās citās pilsētās, ir aktuāla klejojošo mājdzīvnieku – suņu un kaķu problēma. Dzīvnieku aizsardzības biedrība „Ingato”, SIA „Līvānu dzīvokļu un komunālā saimniecība” un citi entuziasti sabiedriskā kārtā rūpējas par šiem dzīvniekiem, saņemot arī atbalstu no pašvaldības, taču klejojošo kaķu sterilizācijas programmas īstenošanai ir nepieciešami papildus līdzekļi.

Būtiska iedzīvotāju fiziskās drošības komponente ir ceļu satiksmes drošība. Kaut gan ceļu satiksmes negadījumos mēdz būt iesaistīti arī transportlīdzekļi, kas teritoriju šķērso tranzītā, tomēr t.s. mazaizsargātie ceļu satiksmes dalībnieki – gājēji un riteņbraucēji – gandrīz vienmēr ir vietējie iedzīvotāji. Tieši tie ceļu satiksmes negadījumi (CSNg), kuros viņi ir cietuši, visbiežāk ir ar smagām sekām. Šo atgadījumu dinamika kopumā nav iepriecinoša (29.attēls): ja kopējais CSNg skaits līdz 2015.gadam ir uzrādījis tendenci samazināties, tad 2016.gadā un 2017.gadā tas ir strauji pieaudzis. Turklāt kopš 2014.gada stabili pieaug negadījumu skaits ar cietušajiem un ar bojā gājušajiem.

Aplūkojot CSNg teritoriālo sadalījumu, redzams, ka dominē Līvāni, Jersikas un Turku pagasts – teritorijas, kuras šķērso maģistrāle A6 (6.tabula). Šeit koncentrējas arī negadījumi ar cietušajiem un bojā gājušajiem. Relatīvi daudz negadījumu ir notikuši arī Rožupes pagastā, taču tiem lielākoties nav bijušas tik smagas sekas – iespējams, transportlīdzekļu mazāka kustības ātruma dēļ.

29.att. Ceļu satiksmes negadījumu skaita dinamika Līvānu novadā (CSDD dati)

6. TABULA

CSNg teritoriālais sadalījums Līvānu novadā 2017.gadā (CSDD dati)

Teritorija	Kopā	Ar cietušajiem	Ar bojā gājušajiem
Līvāni	31	5	1
Jersikas pagasts	14	5	0
Rožupes pagasts	13	4	0
Rudzātu pagasts	3	0	0
Sutru pagasts	1	1	1
Turku pagasts	10	1	1
Novadā kopā	72	16	3

3.2.4. Kopsavilkums par iedzīvotāju ekonomisko, sociālo un fizisko drošību Līvānu novadā

Galvenie secinājumi

- Nodarbinātība novadā privātsektorā pēdējos 4 gados strauji samazinās, kamēr sabiedriskajā sektorā tā ir bijusi stabila vismaz 7 gadu periodā. Tas nozīmē, ka novads no ekonomisko vērtību radītāja kļūst par nekompensētu patērētāju.
- Bezdarbs ir novada būtiskākā problēma gan statistiski (9.vieta no beigām starp visām pašvaldībām), gan novada iedzīvotāju viedokļos.
- Kopumā tikai 42% iedzīvotāju aptaujas respondentu darba iespējas vērtē kā labas vai apmierinošas, bet negatīvie viedokļi dominē jaunu cilvēku grupā.
- Bezdarba situācija novadā pakāpeniski uzlabojas, iespējams, ka tas notiek uz emigrācijas rēķina, jo darba vietu skaits, saskaņā ar statistikas datiem, nepieaug.

- Bezdarba līmenis visā novadā ir līdzīgs, bet relatīvi zems bezdarbs ir Rudzātu pagastā, bet nedaudz paaugstināts, salīdzinot ar vidējo – Rožupes pagastā.
- Salīdzinot ar 2012.gadu, krasi ir samazinājies ilgstošo bezdarbnieku skaits.
- Salīdzinot ar 2012.gadu, bezdarba līmenis ir krities visās vecuma grupās, izņemot pirmspensijas vecumam, kur tas ir palicis agrākajā līmenī vai nedaudz pieaudzis.
- Dzimumu griezumā nav izteiktas nobīdes no dabiskās dzimumu proporcijas novadā. Vienīgi jaunu sieviešu vidū ir nedaudz paaugstināts bezdarba līmenis, salīdzinot ar vīriešiem. Tas atspoguļojas arī iedzīvotāju aptaujas respondentu izteikumos.
- Jauniešu garantijas projekts veic lielu darbu bezdarba mazināšanai jauniešu vidū, bet reālu darba vietu trūkums būtiski mazina programmas efektivitāti.
- Iedzīvotāju sociālā drošība novadā pieaug, trūcīgo iedzīvotāju skaits kopš 2012.gada pastāvīgi samazinās.
- Visvairāk trūcīgo iedzīvotāju ir Turku pagastā. Līvānos šis rādītājs aptuveni atbilst vidējam novadā. Sutru, Rožupes un Rudzātu pagastā šis rādītājs ir zem vidējā.
- Daļai iedzīvotāju nav motivācijas strādāt, jo sociālo pabalstu sistēma nodrošina viņus atbilstoši viņu vajadzību līmenim.
- Fiziskās drošības ziņā Līvānu novads ir labvēlīga teritorija: noziedzības līmenis ir ievērojami zemāks, nekā Latgalē un Latvijā kopumā. Taču, neraugoties uz to, virkne respondentu aptaujā norāda uz sabiedriskās kārtības nepietiekamo līmeni.
- Pēdējos gados ceļu satiksmes negadījumu skaits uzrāda pieauguma tendenci kā vispār, tā ar cietušajiem un bojā gājušajiem.
- No mazaizsargāto satiksmes dalībnieku viedokļa autoceļš A6 ir galvenais bīstamības avots.

Nākotnes vajadzības

- Papildus finansējuma piesaiste sociālās infrastruktūras, pakalpojumu attīstīšanai un darbības uzlabošanai.
- Laba sadarbības tīkla veidošanas iespēja starp dažādu sociālo pakalpojumu sniedzējiem, NVO.
- Videonovērošanas ierīkošana pilsētā, pie izglītības iestādēm un citiem nozīmīgiem objektiem, it īpaši vietās, ko raksturo paaugstināts sabiedriskās kārtības pārkāpumu risks.
- „Guļošo policistu” uzstādīšana, specifisku ielu horizontālo apzīmējumu nodrošināšana, uzlabota apgaismojuma ierīkošana pilsētā.
- Līvānu novada pašvaldības policijas struktūras izveide un tās pastāvīgas darbības nodrošināšana.

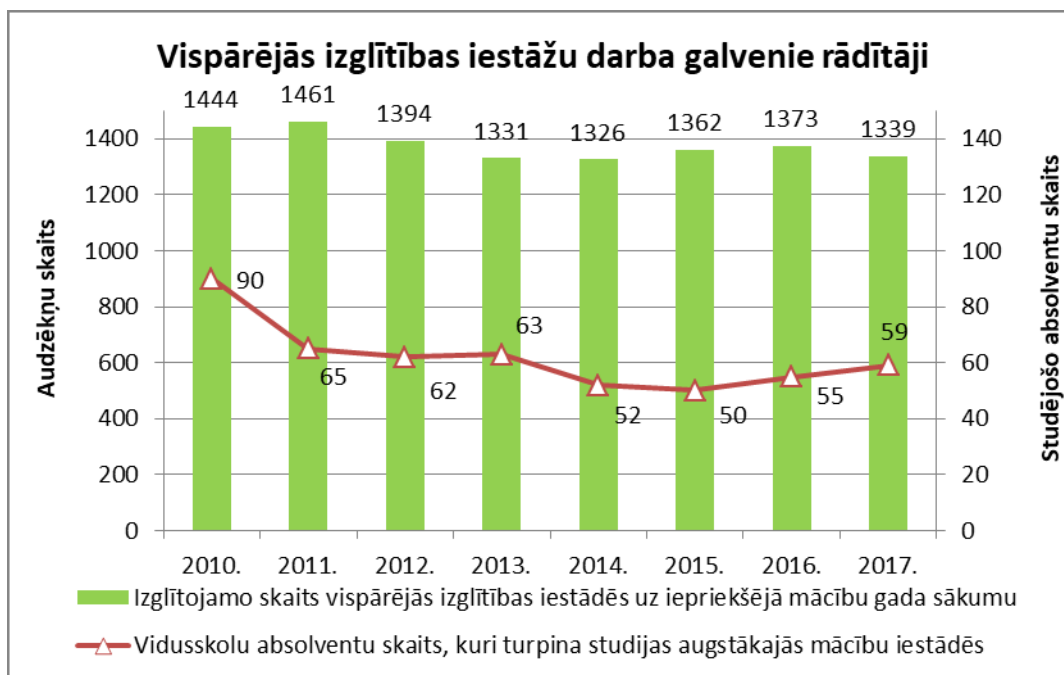
3.3. IZGLĪTĪBA UN TĀLĀKIZGLĪTĪBA

3.3.1. Izglītības sistēmas kopējais raksturojums Līvānu novadā

Pirmsskolas izglītību novadā īsteno Līvānu novada pirmsskolas izglītības iestāde „Rūķīši” (4 licencētas pirmsskolas izglītības programmas), pirmsskolas izglītības grupiņas pie skolām novada pagastos un arī Līvānos. Novadā kopā 2018.gadā pirmsskolas izglītības iestādi un pirmsskolas izglītības grupiņas apmeklē 451 bērns.

Līvānu novada **vispārīzglītošajās skolās** 2017./2018.mācību gadā tiek īstenotas 38 licencētas un akreditētas izglītības programmas (6 no tām Rudzātu speciālajā

internātpamatskolā). Līvānu novada astoņās vispārējās izglītības iestādēs un vienā speciālās izglītības iestādē 2017.gada 1.septembrī mācības uzsāka 1488 izglītojamie, kas ir par 44 izglītojamiem vairāk, nekā pirms 8 gadiem – 2009.gada 1.septembrī (30.attēls). 1085 izglītojamie ir iesaistīti interešu izglītības apgūvē.

30.att. Vispārējās izglītības iestāžu darba galvenie rādītāji
(Līvānu novada Izglītības pārvaldes dati)

Analizējot visu skolu izglītojamo centralizēto eksāmenu vidējos rezultātus (7.tabula), redzam, ka novada izglītības iestādes spēj sagatavot konkurētspējīgus jauniešus, jo lielā daļā mācību priekšmetu rādītāji ir augstāki nekā vidēji valstī. Kopš 2015.gada lēnām ir sācis pieaugt to absolventu skaits, kuri turpina izglītību augstākajās pakāpēs.

7. TABULA

Centralizēto eksāmenu vidējie rezultāti 2017.gadā
(Līvānu novada Izglītības pārvaldes dati)

Mācību priekšmets	vidējie rezultāti valstī	vidējie rezultāti Līvānu novadā
Matemātika	34,9%	35,56%
Latviešu valoda	50,9%	55,74%
Angļu valoda	59,7%	54,92%
Krievu valoda kā svešvaloda	68,6%	73,06%

Šeit ir vērojama zināma pretruna ar skolu reitinga rādītājiem (8.tabula), kuros novada skolas, izņemot ļoti sekmīgi strādājošo Rudzātu vidusskolu, atrodas ne visai augstu.

Iedzīvotāju aptaujas ietvaros iedzīvotāju vērtējumā vispārējās izglītības kvalitāte tiek vērtēta visumā pozitīvi. Īpaši tas attiecas uz pamatizglītību, kamēr attiecībā uz izglītības vidējo posmu zemāka vērtējuma viedokļu ir vairāk. Tiek uzsvērtā kvalitatīvas izglītības nozīme jauniešu noturēšanai novadā.

Līvānu novada vidusskolu reitingi 2017.gadā

Skola	Draudzīgā aicinājuma fonda reitings							skolureitings.lv
	Kopvērtējums	Izaugsme	Latviešu val.	Matemātika	Fizika	Vēsture	Angļu val.	Darbs ar talantīgajiem bērniem
Rudzātu vidusskola	12 ²	45 ²	20 ²	6 ²	---	---	40 ²	9 ⁶
Līvānu 1.vidusskola	76 ¹	132 ¹	27 ¹	133 ¹	47 ⁴	32 ⁴	77 ¹	82.-83. ⁷
Līvānu 2.vidusskola	176 ¹	166 ¹	58 ³	139 ¹	86 ⁵	---	170 ¹	45 ⁷
Līvānu novada vakara (maiņu) vidusskola	24 ⁸	---	22	15	---	---	65	---

Piezīmes:

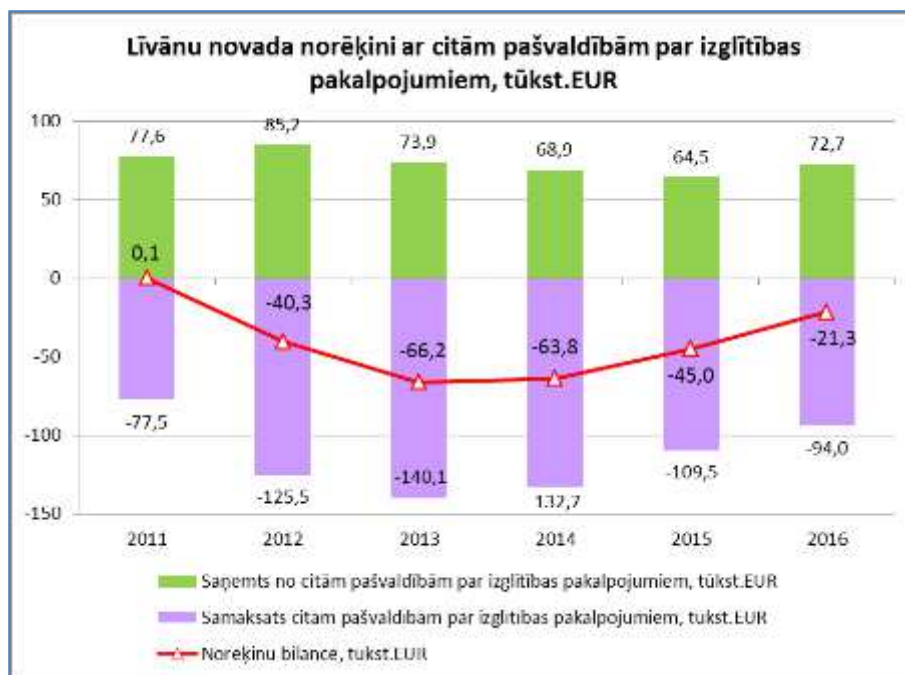
1. No 179 pilsētu vidusskolām.
2. No 85 lauku vidusskolām.
3. No 88 mazākumtautību skolām.
4. Ārpuskonkursa vērtējums.
5. Kopā ar ārpuskonkursa vērtējumu; konkursa ietvaros 38. no 40 vērtētajām.
6. No 120 lielajām vidusskolām.
7. No 86 mazajām vidusskolām.
8. No 99 specializētajām skolām.

Četras novada skolas no septiņām ir iekļuvušas **Ata Kronvalda fonda skolu reitingā** 2018.gadā darbā ar talantīgajiem skolēniem, kurā tiek vērtēti sasniegumi mācību priekšmetu olimpiādēs un skolēnu zinātniski pētnieciskajos darbos (avots: www.skolureitings.lv). Lielo skolu grupā (virs 100 skolēniem 9. - 12. klasēs): Līvānu 1.vidusskola 33.vietā (šajā reitingā ir ietvertas 89 skolas).

Mazo skolu grupā (mazāk par 100 skolēniem 9.-12.klasēs): Rudzātu vidusskola – 14.vietā, Jaunsilavas pamatskola - 20.vietā, Līvānu 2.vidusskola – 58.vietā, šajā reitingā ir ietvertas 148 skolas.

Novada izglītības konkurētspējas indikators ir Līvānu novada domes budžeta savstarpējie norēķini par izglītības pakalpojumiem (31.attēls). Kopš 2012.gada šo norēķinu bilance ir negatīva, minimumu sasniedzot 2014.gadā, pēc tam bilance ir pastāvīgi uzlabojusies. Tas, kopā ar novērojamo tendenci, tomēr neliecina par negatīvām virzībām Līvānu novada izglītības sistēmā.

Profesionālās ievirzes izglītību novadā īsteno divas izglītības iestādes: Jēkaba Graubiņa Līvānu Mūzikas un mākslas skola un Bērnu un jaunatnes sporta skola. Līvānu Bērnu un jauniešu centrs ir interešu izglītības iestāde.

31.att. Līvānu novada norēķini ar citām pašvaldībām par izglītības pakalpojumiem 2016.gadā (Valsts kases dati)

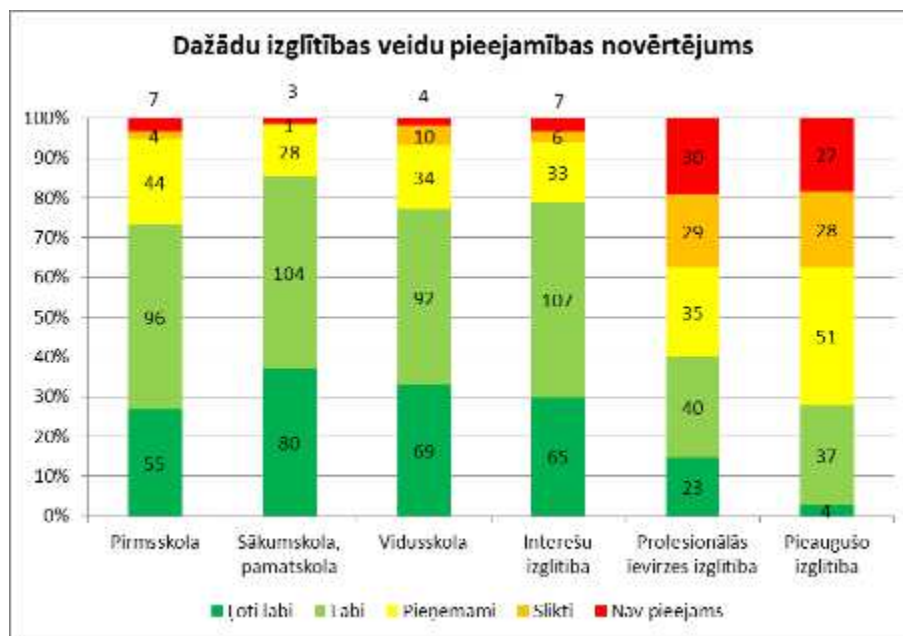
Novada izglītības iestāžu attīstību apliecina iepriekšējā plānošanas periodā tajās īstenotie infrastruktūras projekti (9.tabula).

9.TABULA

Laika periodā no 2012.gada līdz 2018.gadam ieskaitot ar Eiropas Savienības struktūrfondu un valsts budžeta atbalstu realizēto projektu saraksts izglītības iestādēs (Līvānu novada domes dati)

Iestāde	Projekta nosaukums
Līvānu 1.vidusskola	1) „Līvānu novada pašvaldības ēku energoefektivitātes paaugstināšana” (ERAF) 2) „Līvānu novada pašvaldības ēku energoefektivitātes paaugstināšana 2. kārtā” (ERAF) 3) „Līvānu 1.vidusskolas mācību vides uzlabošana” (ERAF)
Līvānu 2.vidusskola un Līvānu novada vakara (maiņu) vidusskola	„Līvānu novada pašvaldības ēku energoefektivitātes paaugstināšana” (ERAF)
Rudzātu vidusskola	„Atbalsts ugunsdrošības pasākumiem pašvaldības vispārējās izglītības iestādēs” (Latvijas – Šveices sadarbības programma)
Rožupes pamatskola	„Rožupes, Jersikas un Jaunsilavas pamatskolu ēku energoefektivitātes paaugstināšana” (KPF)
Jaunsilavas pamatskola	„Rožupes, Jersikas un Jaunsilavas pamatskolu ēku energoefektivitātes paaugstināšana” (KPF)
Jersikas pamatskola	„Rožupes, Jersikas un Jaunsilavas pamatskolu ēku energoefektivitātes paaugstināšana” (KPF)
Jēkaba Graubiņa Līvānu Mūzikas un mākslas skola	„Līvānu novada pašvaldības ēku energoefektivitātes paaugstināšana” (ERAF)
PII „Rūķīši”	„Līvānu novada pirmsskolas un interešu izglītības iestāžu infrastruktūras uzlabošana” (ERAF)

Iedzīvotāju aptaujā liela vēriba tika veltīta dažādu pakalpojumu, tajā skaitā izglītības pieejamības novērtējumam. Obligātās un interešu izglītības komponentēm ir labs vērtējums (32.attēls), kritisku viedokļu ir samērā maz. Pieejamībā nedaudz atpaliek pirmsskolas izglītība. Taču attiecībā uz tām izglītības jomām, kas varētu palīdzēt cilvēkiem konkurēt darba tirgū vai pat ļautu pašiem kļūt par darba devējiem, pieejamības vērtējums ir zemāks. Arī sektorālajās un teritoriālajās darba grupās tika runāts par nepieciešamību attīstīt novadā izglītības veidus, lai mazinātu bezdarbu, attīstītu uzņēmējdarbību un radītu labāk apmaksātas darba vietas.

32.att. Dažādu izglītības veidu pieejamības novērtējums Līvānu novadā (iedzīvotāju aptaujas dati)

3.3.2. Pirmsskolas izglītība

Līvānu novada dome nodrošina pirmsskolas izglītības apguvi bērniem no pusotra gada vecuma. Līvānos tā ir pirmsskolas izglītības iestāde (PII) „Rūķīši”, Līvānu novada domes dibināta un pakļautībā esoša vispārējās izglītības iestāde, kas darbojas divās ēkās: Rīgas ielā 13 („Rūķīši”, 33.attēls) un Avotu ielā 2 („Pastariņi”, 34.attēls).

10.TABULA

Pirmsskolas izglītības iestādes „Rūķīši” statistiskie rādītāji

(šeit un turpmāk tabulās pie izglītības iestāžu raksturojumiem – Līvānu novada Izglītības pārvaldes dati)

Periods	Audzēkņu skaits	Pedagoģiskās likmes (skaits)
2015/2016	304	27.194
2016/2017	302	32
2017/2018	302	32
t.sk. 5-6 g.vec.	95	
t.sk. pārējie pirmsskolas vec. bērni	207	

Pagastos pirmsskolas izglītību nodrošina grupas Jaunsilavas pamatskolā, Rudzātu vidusskolā, Jersikas pamatskolā, Rožupes pamatskolā, Rudzātu speciālajā internātpamatskolā, bet pilsētā Līvānu 1.vidusskolā un Līvānu 2.vidusskolā. PII „Rūķīši” īsteno vispārējo pirmsskolas izglītības programmu: trīs Izglītības kvalitātes valsts dienesta licencētās programmas.

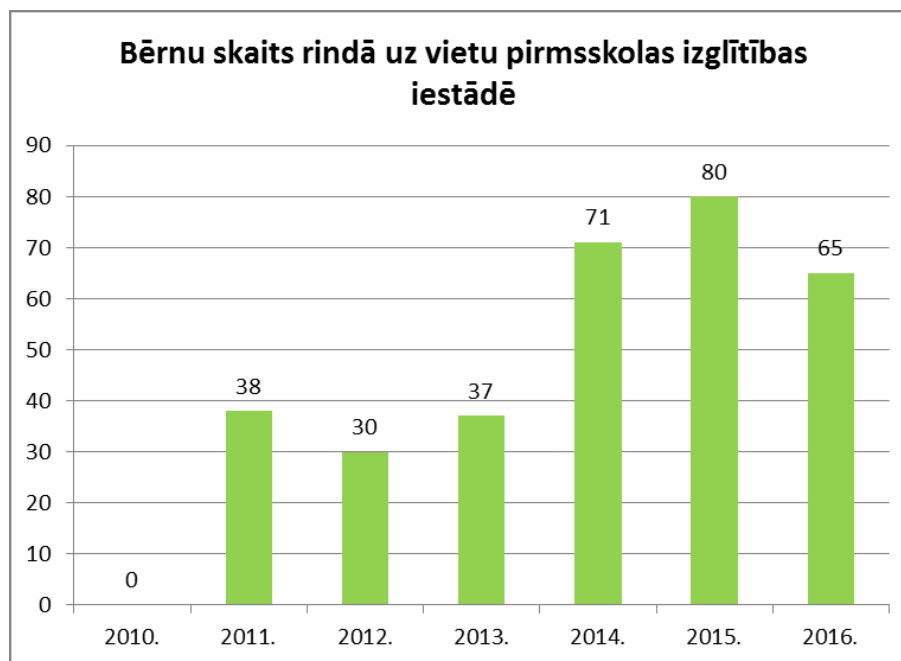

33.att. PII „Rūķīši” Rīgas ielā 13 (foto: Jānis Magdaļenoks)

34.att. „Pastariņi” Avotu ielā 2 (foto: Jānis Magdaļenoks)

Pirmsskolas izglītības grupās, kuras izveidotas skolās, rinda uzņemšanai neveidojas, taču tā pastāv Līvānos uzņemšanai PII „Rūķīši” un Jaunsilavas pamatskolas jaunākajā pirmsskolas izglītības grupā. Līdz 2015.gadam rindai bija tendence strauji pieaugt (35.attēls). Tā kā vecāki iesniegumus iesniedz jau bērnam piedzimstot, faktiski rindā uz uzņemšanu pirmsskolas izglītības iestādē ir ne vairāk kā 5 – 6 bērni. Taču ģimenei, kura Līvānu novadā iebrauc, un jaunajām māmiņām, kuras samērā ātri vēlas atsākt strādāt, ir problemātiski nodrošināt bērna atbilstošu pieskatīšanu – ja bērns ir jaunāks par 1,5 gadiem, un nav pieejama auklīte.

35.att. Bērnu skaits rindā pirmsskolas izglītības iestādē un pirmsskolas grupās Līvānu novadā (Līvānu novada domes Izglītības pārvaldes dati)

Iedzīvotāju aptaujā 52 respondenti uzskata, ka pirmsskolas izglītības iestādes pieejamība ir apgrūtināta, taču tās kvalitāte tiek vērtēta augstu. Gandrīz visi respondenti, kuriem ir bijis viedoklis šajā jautājumā, par to ir izteikušies pozitīvi.

3.3.3. Vispārējās izglītības iestādes

Vispārējās izglītības iestāžu raksturojumu sagatavošanā izmantoti Līvānu novada Izglītības pārvaldes sniegtie dati, tāpēc atsevišķas atsauces uz datu avotiem šajā nodaļā pievienotas tikai tad, ja informācija iegūta citur.

Līvānu 1.vidusskola

Līvānu 1.vidusskola (36. un 37.attēls) ir novada lielākā izglītības iestāde.

Skolā ir 25 klašu komplekti. Darbojas atbalsta personāls – psihologs, logopēds, sociālais pedagogs, speciālais pedagogs, skolas māsa, kā arī pedagogs karjeras konsultants. Skolā mācās skolēni arī no citām (kopā 16) pašvaldībām.

Skolā izveidota pirmsskolas izglītības 5-6.gadīgo bērnu grupa.

Līvānu 1.vidusskola laika posmā no 2012.gada līdz 2018.gadam ir veikusi lielus ieguldījumus skolas iekšējās vides sakārtošanā: izremontēta Līvānu 1.vidusskolas ēdnīca,

uzbūvēts peldbaseins, piebūvēta vieglatlētikas manēža, kā arī skola ir apgādāta ar modernām informācijas tehnoloģijām, ir atjaunotas apkures sistēma un cita iekšējā infrastruktūra.

11.TABULA

Līvānu 1.vidusskolas statistiskie rādītāji

Periods	Izglītojamo skaits	Pedagoģiskās likmes (skaits)
2015/2016	527	46.031
2016/2017	524	49.642
2017/2018	518	50.427
t.sk. 1.-12.kl.	505	
t.sk. 5-6 g.vec.	12	
t.sk. pārējie pirmsskolas vec. bērni	1	

36.att. Līvānu 1.vidusskola (foto: Jānis Magdaļenoks)

Skola iesaistījusies ESF projektā Nr.8.3.5.0/16/I/001 „Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs” un projektā Nr.8.3.2.2/16/I/001 „Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai”, kā arī projektā Nr.8.3.1.1/16/I/002 „Kompetenču pieeja mācību saturā” izraudzīta kā viena no 100 pilotskolām.

37.att. Līvānu 1.vidusskolas Laimiņas skola (foto: Jānis Magdaļenoks)

Līvānu 2.vidusskola

12.TABULA

Līvānu 2.vidusskolas statistiskie rādītāji

Periods	Izglītojamo skaits	Pedagoģiskās likmes (skaits)
2015/2016	268	33.826
2016/2017	289	26.669
2017/2018	274	26.089
t.sk. 1.-12.kl.	262	
t.sk. 5-6 g.vec.	10	
t.sk. pārējie pirmsskolas vec. bērni	2	

Skolā (38.attēls) ir 16 klašu komplekti, strādā atbalsta personāls – psihologs, logopēds, sociālais pedagogs, skolas māsa, kā arī pedagogs karjeras konsultants. Skolā mācās skolēni arī no citām (6) pašvaldībām.

Līvānu 2.vidusskola ir vienīgā vidusskola novadā, kura piedāvā mazākumtautību izglītības programmas:

- mazākumtautību vispārējās pirmsskolas izglītības programma;
- pamatzglītības mazākumtautību programma;
- vispārējās vidējās izglītības programma;
- centralizēto eksāmenu rezultāti liecina, ka pēdējos trijos gados skolēnu zināšanu līmenis ir stabils, un apguves līmenis procentuāli ir augstāks nekā rezultāti valstī (2015.gadā – skolā 69,31%, valstī 63,40%), bet zināšanu līmenis vidusskolas posmā ir krities. Skolai ir labs mācību līdzekļu nodrošinājums gan krievu, gan latviešu valodā.

Ievērojot skolēnu pieprasījumu, pieejams plašs fakultatīvo nodarbību un pulciņu piedāvājums.

38.att. Līvānu 2.vidusskolas un Līvānu novada Vakara (maiņu) vidusskolas ēka
(foto: Jānis Magdaļenoks)

2010.gadā tika veikti skolas energoefektivitātes uzlabošanas darbi. Pakāpeniski turpinās arī skolas mācību telpu uzlabošana, 2013.gadā tika atjaunota aktu zāle, bet 2015.gadā – ēdināšanas bloks.

Skola iesaistījusies ESF projektā Nr.8.3.5.0/16/I/001 „Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs”.

Līvānu novada Vakara (maiņu) vidusskola

Līvānu novada Vakara (maiņu) vidusskola (38.attēls) atrodas vienā ēkā ar Līvānu 2.vidusskolu. Līvānu novada Vakara (maiņu) vidusskola ir vienīgā Līvānu novada skola ar tādu specifiku un piedāvā 3 licencētas izglītības programmas.

13.TABULA

Līvānu novada Vakara (maiņu) vidusskolas statistiskie rādītāji

Periods	Izglītojamo skaits	Pedagoģiskās likmes (skaits)
2015/2016	113	8.704
2016/2017	108	8.466
2017/2018	108	8.835

2017./2018.mācību gadā skolā ir 7 klašu komplekti, pieejams atbalsta personāls: psihologs, sociālais pedagogs un pedagogs-karjeras konsultants. Skolā mācās skolēni arī no citām (kopā 15) pašvaldībām, t.sk. ir 4 bāreņi un bez vecāku gādības palikušie. Skolēnu skaits ir gandrīz nemainīgs.

Ar 2016./2017. mācību gadu Līvānu novada Vakara (maiņu) vidusskolas telpās tika atvērta Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas Līvānu filiāle, kurā studentiem ir iespēja apgūt pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmu „Mašīnbūve”. 2018./2019. studiju gadā uzņemšana notika vēl 2 jaunās programmās – būvniecība (studiju ilgums 3 gadi, iegūstamā kvalifikācija būvdarbu vadītājs), programmēšana un datortīklu administrēšana (studiju ilgums 2 gadi, iegūstamā kvalifikācija pēc apgūstamā moduļa izvēles programmētājs vai datorsistēmu un datortīklu administrators).

Skola veic nozīmīgu sociālo funkciju un sniedz mūžizglītības pakalpojumus, tāpat, kā citas novada vidusskolas, piedaloties NVA ESF projektos „Atbalsts bezdarbnieku izglītībai”, „Jauniešu garantijas”, atbalsta pasākumos „Motivācijas programma darba meklēšanai un sociālā mentora pakalpojumi”. 2017./2018. mācību gadā dalība ESF projektā „Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs”. Skolā 2011.gadā tika izveidota bērnu rotaļu istaba ar mērķi veicināt izglītības pieejamību un mācību procesa efektivizāciju jauniešiem vecākiem.

Jaunsilavas pamatskola

Skola (39.attēls) īsteno pirmsskolas izglītības programmu, pamatizglītības programmu un speciālo izglītības programmu izglītojamiem ar mācīšanās traucējumiem. Skolas mācību un organizatorisko darbu pozitīvi ietekmē tas, ka skolā ir izveidota arī diennakts grupa (internāts).

14.TABULA

Jaunsilavas pamatskolas statistiskie rādītāji

Periods	Izglītojamo skaits	Pedagoģiskās likmes (skaits)
2015/2016	179	17.283
2016/2017	163	17.759
2017/2018	162	17.906
t.sk. 1.-12.kl.	116	
t.sk. 5-6 g.vec.	22	
t.sk. pārējie pirmsskolas vec. bērni	24	

Skolā ir 9 klašu komplekti, pieejams atbalsta personāls – logopēds, psihologs, sociālais pedagogs, skolas māsa, kā arī pedagogs karjeras konsultants. Skolā mācās skolēni arī no citām (4) pašvaldībām. 2015.gadā Jaunsilavas pamatskola piedalījās OECD starptautiskajā skolēnu novērtēšanas programmā. Skola vērtējumu tabulā atrodas krietni virs OECD valstu vidējā rādītāja un arī virs Latvijas skolu vidējiem rādītājiem. Skola ir UNESCO dalībškola – asociētā skola projektā „Izglītība ilgtspējīgai attīstībai”. Skolai ir labi un noturīgi panākumi mācību darbā: ķīmijā, angļu valodā, mājturībā un tehnoloģijā, vizuālajā mākslā, matemātikā, latviešu valodā.

2012.gadā tika veikti skolas energoefektivitātes uzlabošanas darbi, uzlabojot arī skolas vizuālo pievilcību. Pie galvenajām problēmām skolā minama telpu nepietiekamība visām skolas organizētajām aktivitātēm, t.sk. ārpus mācību procesa. Ir arī nepieciešami uzlabojumi sporta stadionā, kā arī informācijas tehnoloģiju atjaunošana un papildināšana.

39.att. Jaunsilavas pamatskola (foto: Jānis Vaivods)

Skola iesaistījies ESF projektā Nr.8.3.5.0/16/I/001 „Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs” un projektā Nr.8.3.2.2/16/I/001 „Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai”.

Jersikas pamatskola

Skolā (40.attēls) ir 9 klašu komplekti, strādā atbalsta personāls – logopēds, psihologs, sociālais pedagogs, kā arī pedagogs-karjeras konsultants. Skolā mācās skolēni arī no citām (6) pašvaldībām. Padziļināti mācību priekšmetus fakultatīvajās nodarbībās var apgūt angļu valodā, latviešu valodā, matemātikā, mājturībā un tehnoloģijās (kokapstrāde).

15.TABULA

Jersikas pamatskolas statistiskie rādītāji

Periods	Izglītojamo skaits	Pedagoģiskās likmes (skaits)
2015/2016	110	13.163
2016/2017	113	12.363
2017/2018	115	12.859
t.sk. 1.-12.kl.	103	-
t.sk. 5-6 g.vec.	6	-
t.sk. pārējie pirmsskolas vec. bērni	6	-

Skola piedāvā arī vispusīgas interešu izglītības programmas: tautas deju kolektīvi, vides pētnieki (ekoskolas vides kodeksa īstenošana), vokālie ansambļi, darbnīca kokapstrādes interesentiem. Jersikas pamatskola jau 13 gadus realizē ekoskolas programmu, un 11 reizes ir

saņēmusi Zaļo karogu. 2016./2017. mācību gadā skola darbojās kā „Mammadaba” vēstniecība Dienvidlatgales reģionā.

40.att. Jersikas pamatskola (foto: Jānis Magdaļenoks)

Atrodoties Jersikas vēsturiskajā centrā, skola nodrošina apkārtējās kopienas iedzīvotājiem nepieciešamo infrastruktūru un sabiedrisko dzīvi: interneta raidītājs uz skolas jumta nodrošina sakarus apkārtējām ģimenēm, darbojas izbraukuma bibliotēkas punkts un atkritumu šķirošanas laukums.

2012.gadā tika veikti skolas energoefektivitātes uzlabošanas darbi, uzlabojot arī skolas vizuālo pievilcību.

Skola iesaistījusi ESF projektā Nr.8.3.5.0/16/I/001 „Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs”.

Rožupes pamatskola

16.TABULA

Rožupes pamatskolas statistiskie rādītāji

Periods	Izglītojamo skaits	Pedagoģiskās likmes (skaits)
2015/2016	100	12.657
2016/2017	91	12.155
2017/2018	82	10.188
t.sk. 1.-12.kl.	58	-
t.sk. 5-6 g.vec.	13	-
t.sk. pārējie pirmsskolas vec. bērni	11	-

Rožupes pamatskola (41.attēls) nodrošina pirmsskolas un pamatizglītības programmu apguvi. Skolā ir 7 klašu komplekti, strādā atbalsta personāls – logopēds, psihologs, sociālais pedagogs, skolas māsa, kā arī pedagogs-karjeras konsultants. Skolā mācās skolēni arī no citām (2) pašvaldībām. Skolas telpās darbojas divas pirmsskolas izglītības grupiņas ar 32 vietām, tai skaitā 6 diennakts vietām. Visiem skolēniem ir iespēja iesaistīties Līvānu Bērnu un jaunatnes sporta skolas (BJSS) sporta pulciņā. Vairākus gadus pēc kārtas Rožupes pamatskola jūnijā uzņem Līvānu novada Mazpulku nometnes dalībniekus. Skola ir iesaistījusies ESF projektā Nr.8.3.5.0/16/I/001 „Karjeras atbalsts izglītojamajiem vispārējās un profesionālajās izglītības iestādēs.”

41.att. Rožupes pamatskola (foto: Andris Neiceniņš)

2012.gadā tika veikti skolas energoefektivitātes uzlabošanas darbi, uzlabojot arī skolas vizuālo pievilcību. Viens no tuvākajā laikā risināmiem jautājumiem ir saistīts ar transportu, kas nepieciešams skolēnu pārvadāšanai. Aktuāls ir jautājums par sporta laukuma izbūvi. Jāveic pakāpeniska informācijas tehnoloģiju nomaīņa. Jāturpina darbs pie skolas apkārtnes labiekārtošanas un apzaļumošanas.

Rudzātu vidusskola

17.TABULA

Rudzātu vidusskolas statistiskie rādītāji

Periods	Izglītojamo skaits	Pedagoģiskās likmes (skaits)
2015/2016	128	15.291
2016/2017	144	17.134
2017/2018	140	16.2
t.sk. 1.-12.kl.	113	-
t.sk. 5-6 g.vec.	9	-
t.sk. pārējie pirmsskolas vec. bērni	18	-

Rudzātu vidusskola (42.attēls) piedāvā pirmsskolas izglītības programmu, vispārējās pamatzglītības programmu latviešu mācību valodā un vispārējās vidējās izglītības vispārizglītojošā virziena izglītības programmu. Rudzātu vidusskolā darbojas 3-4 un 5-6 gadīgu bērnu pirmsskolas grupas.

2017./2018.mācību gadā skolā ir 11 klašu komplekti, strādā atbalsta personāls – psihologs, logopēds. Skolā mācās skolēni arī no citām (kopā 6) pašvaldībām.

Skolēnu zināšanu līmenis vērtējams ievērojami virs vidējā. Tā, 2015./2016. mācību gadā centralizēto eksāmenu rezultāti (16.tabulā) deva 32. vietu starp visām skolām valstī, Valsts ģimnāzijas ieskaitot.

42.att. Rudzātu vidusskola (foto: Iveta Dobele)

Skolas telpās atrodas, un tās intensīvi izmanto sabiedriskais centrs „Biedrība Rudzāti”, kas rūpējās par Rudzātu kultūras dzīvi un ekonomisko attīstību, vides sakopšanas pasākumiem. Skolā izvietots arī Rudzātu saietas nams, kuru izmanto gan skolas izglītojamie un darbinieki, gan visa pagasta iedzīvotāji. Skolai izveidojusies laba un pastāvīga sadarbība ar FIZMIX grupu. 2017.gadā skola jau 5.reizi noorganizēja dabas zinību nometni Līvānu novada 8.-11.klašu izglītojamiem. Darbojas Jauno pētnieku pulciņš. Skolas skolotāji par izcilu darbu saņēma Ata Kronvalda balvu (valsts mērogā) un Nikodema Rancāna balvu (Latgales mērogā).

Skolā darbojas viena no spēcīgākajām Jaunsargu vienībām Latvijā. Regulāri, kopš 1985.gada tiek organizētas starptautiskās sacensības sporta tūrismā „Rudzātu kauss”. Rudzātu vidusskola spējusi veiksmīgi organizēt sadarbību ar studentiem (iniciatīva ir gan no skolotājiem, gan pašiem studentiem), ir augsta pašiniciatīva projektu izstrādē, piesaistot mazos grantus.

Skola iesaistījusies ESF projektā Nr.8.3.2.2/16/l/001 „Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai”.

Sutru sākumskola

43.att. Sutru sākumskola (foto: Ginta Kraukle)

Sutru sākumskolā (43.attēls) 2017./2018.mācību gadā bija 2 klašu komplekti, un strādāja 5 skolotāji. Ņemot vērā faktu, ka Sutru sākumskolā strauji samazinājās izglītojamo skaits, Līvānu novada dome, saskaņojot ar Izglītības un zinātnes ministriju, pieņēma lēmumu ar 2018.gada 31.maiju Sutru sākumskolu slēgt. Tāpēc ir jāpārdomā par atjaunotās skolas ēkas atbrīvoto telpu turpmāku izmantošanu. Iespējams, ka tajā varētu notikt kādas aktivitātes saistībā ar pagasta ēkā izvietotās „Jauniešu istabas” darbību. Ir laba prakse atbrīvojušos skolu telpās rīkot dažādas nometnes, izīrēt tās privātiem un korporatīviem pasākumiem, viesībām, atvērt ekonomiskas klases naktsmītņi – hosteli u.c.

Rudzātu speciālā internātpamatskola

18.TABULA

Rudzātu speciālās internātpamatskolas statistiskie rādītāji

Periods	Izglītojamo skaits	Pedagoģiskās likmes (skaits)
2015/2016	72	16.436
2016/2017	73	13.849
2017/2018	71	14.135
t.sk. 1.-12.kl.	63	-
t.sk. 5-6 g.vec.	8	-
t.sk. pārējie pirmsskolas vec. bērni	0	-

Pašreiz Rudzātu speciālā internātpamatskola (44.attēls) ir vienīgā speciālās izglītības iestāde bērniem ar garīgās attīstības traucējumiem novadā un tuvākajā apkārtnē. Skola īsteno sekojošas izglītības programmas:

- speciālās pirmsskolas;
- speciālās pamatizglītības programmas izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem;
- 1.līmeņa profesionālās pamatizglītības programmas un interešu izglītības programmas.

44.att. Rudzātu speciālā internātpamatskola (foto: Iveta Dobeļe)

2017./2018. mācību gadā skolā ir 8 klašu komplekti, strādā atbalsta personāls – psihologs, logopēds, sociālais pedagogs, speciālais pedagogs, skolas māsa. Skolā mācās skolēni arī no citām (15) pašvaldībām.

Izglītojamie izglītību iegūst klātienē latviešu valodā un atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. Izglītojamie atrodas daļējā valsts apgādībā. Izglītības programmu īstenošanas un skolas uzturēšanas izdevumi tiek finansēti no valsts budžeta. Skolai ir atbilstošs aprīkojums un personāls, lai bērni ar smagiem kustību traucējumiem varētu iegūt izglītību. Skolas personāls labā profesionālā līmenī nodrošina pedagoģiskās, psiholoģiskās un ārstnieciskās korekcijas un rehabilitācijas (psihologs, logopēds) nodarbības bērniem ar garīgās un fiziskās attīstības traucējumiem.

Pašreiz skolas aktuālākā problēma ir bērnu skaita samazināšanās. Lai gan statistikas dati rāda, ka bērnu skaits, kuriem ir nepieciešama speciālā izglītība, valstī nesamazinās, diemžēl pašreizējā situācija izglītības jomā veicina to, ka bērni, kuriem nepieciešama šī izglītība, nelabprāt tiek vesti uz pedagoģiski medicīniskajām komisijām, un nelietderīgi pavada laiku vispārīgās izglītības iestādēs, kurās nav licencētu speciālās izglītības programmu, un kuras nespēj nodrošināt pat minimālās prasības šo programmu realizācijā.

3.3.4. Profesionālās ievirzes izglītības iestādes

Jēkaba Graubiņa Līvānu Mūzikas un mākslas skola

1959.gadā tika dibināta Līvānu mūzikas skola, 1988.gadā – Līvānu mākslas skola. 2011.gadā notika reorganizācija – ar Līvānu novada domes sēdes lēmumu Jēkaba Graubiņa

Līvānu Mūzikas skolai tika pievienota Līvānu mākslas skola, izveidojot Jēkaba Graubiņa Līvānu Mūzikas un mākslas skolu (45.attēls). Skola piedāvā mūzikas un mākslas profesionālās ievirzes programmas.

45.att. Jēkaba Graubiņa Līvānu Mūzikas un mākslas skolas viena no ēkām Raiņa ielā 4, Līvānos
(foto: Jānis Magdaļenoks)

19.TABULA

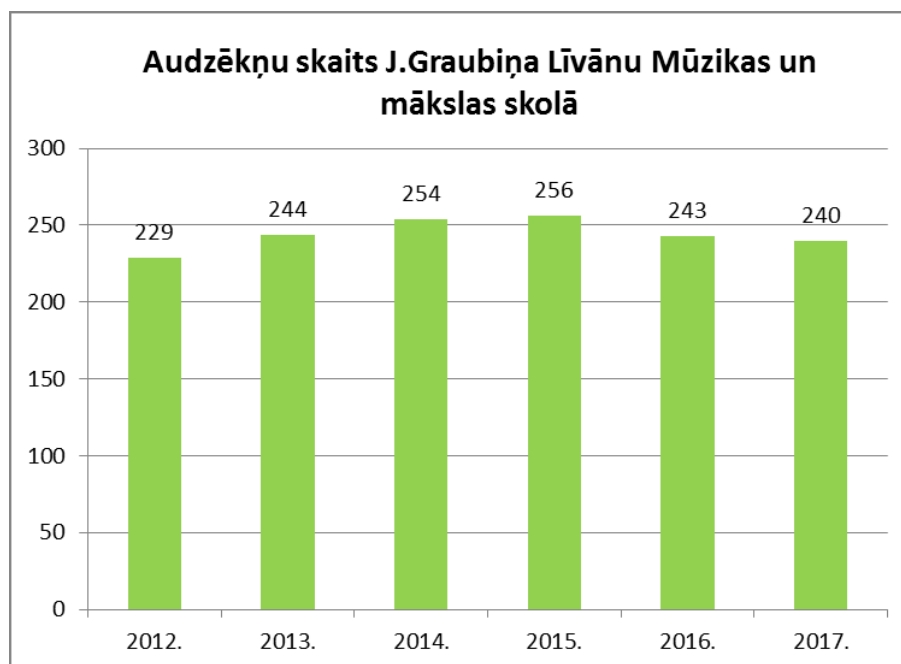
Jēkaba Graubiņa Līvānu Mūzikas un mākslas skolas statistiskie rādītāji

Periods	Audzēkņu skaits	Pedagoģiskās likmes (skaits)
2015/2016	256	25.382
2016/2017	243	17.616
2017/2018	240	17.785

Skolā tiek piedāvātas un apmeklētas 7 mūzikas profesionālās ievirzes programmas un viena mākslas profesionālās ievirzes programma (vizuāli plastiskā māksla). Audzēkņiem tiek piedāvāta iespēja iznomāt mūzikas instrumentus. Jēkaba Graubiņa Līvānu Mūzikas un mākslas skolas audzēkņu vajadzībām pieejama bibliotēka. Bibliotēkas krājumā tiek piedāvāts 3395 vienības dažādu mācību materiālu krājums, no tām 938 grāmatas, 1429 nošu dokumenti un 1028 periodiskie izdevumi. Aptuveni 8% mākslas skolas beidzēju turpina izglītību mākslas jomā cita līmeņa skolās.

Pēdējos gados audzēkņu skaitam ir vērojama tendence nedaudz samazināties (46.attēls). Liela nozīme audzēkņu skaita izmaiņās ir demogrāfiskajai situācijai, samazinoties iedzīvotāju kopējam skaitam, samazinās arī audzēkņu skaits.

Problēma ir arī pedagogu sastāva atjaunināšana, bet, lai piesaistītu jaunus pedagogus, ir nepieciešams lielāks mērķdotāciju apjoms skolotāju atalgojumam.

46.att. Audzēkņu skaits J.Graubiņa Līvānu Mūzikas un mākslas skolā
(Līvānu novada Izglītības pārvaldes dati)

Līvānu Bērnu un jaunatnes sporta skola

Līvānu Bērnu un jaunatnes sporta skola ir Līvānu novada domes dibināta profesionālās ievirzes izglītības iestāde, kura savā darbībā īsteno profesionālās ievirzes sporta izglītības un interešu izglītības sporta programmas. Sporta skola darbojas Līvānu 1.vidusskolas sporta zāles telpās. Profesionālās ievirzes grupās tiek uzņemti jaunieši no 10 līdz 25 gadu vecumam, bet interešu izglītības grupās no 6 līdz 15 gadu vecumam.

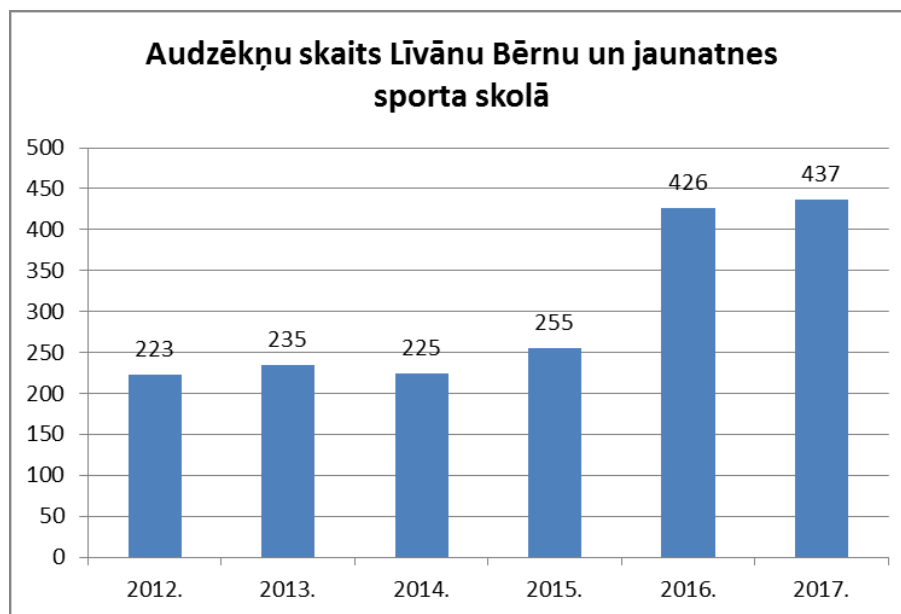
20.TABULA

Līvānu Bērnu un jaunatnes sporta skolas statistiskie rādītāji

Periods	Audzēkņu skaits	Pedagoģiskās likmes (skaits)
2015/2016	255	13.143
2016/2017	426	9.434
2017/2018	437	11.177

Sporta skolā darbojas 28 profesionālās ievirzes sporta izglītības grupas un 3 interešu izglītības grupas (Jersikas pamatskolā, Rožupes pamatskolā un grupiņa 6 – 7 gadus veciem bērniem „lepazīsti sportu”), kas dod iespēju bērniem ertāk un tuvāk savai dzīvesvietai apmeklēt sporta skolu un sagatavot audzēkņus mācību-treiniņu grupām.

Kā redzams 47.attēlā, pēdējo divu gadu laikā ir vērojama audzēkņu skaita palielināšanās, jo interešu izglītības grupās ir iespēja sākt sportot bērniem no 6 gadu vecuma, kuri vēlāk izvēlas sev interesējošo sporta veidu un turpina mācības profesionālās ievirzes sporta izglītības grupās.

47.att. Audzēkņu skaits Līvānu Bērnu un jaunatnes sporta skolā
(Līvānu novada Izglītības pārvaldes dati)

Sporta attīstību Līvānos pēdējos gados veicina modernu sporta bāzu celtniecība. 2008.gadā pie Līvānu 1.vidusskolas tika pārbūvēts skolas stadions. 2013.gadā uzcelta Līvānu 1.vidusskolas vieglatlētikas manēža, 2014.gadā dažādu sportu veidu laukumi Lāčplēša ielā 28, 2018.gadā uzcelts Līvānu 1.vidusskolas peldbaseins un pagarināta vieglatlētikas manēža. Ir izveidojusies ļoti laba sadarbība ar Līvānu 1.vidusskolu. Sporta skolai ir pieejamas septiņas sporta bāzes, kuras tiek izmantotas regulārām treniņnodarbībām un sacensību organizēšanai, tās ir aprīkotas ar visu nepieciešamo inventāru. Sporta skola organizē skolēnu sporta spēles, reģionālos pasākumus, valsts un starptautiskās sacensības, kā arī ir pieredze dažādu sporta aktivitāšu līdzdalībā un rīkošanā (Līvānu pilsētas sporta svētki, skolas sporta veidu informatīvie pasākumi, u.c.). Liela uzmanība ir veltīta treneru tālākizglītībai. Sporta skolas audzēkņi apgūst arī sporta spēļu un sacensību tiesāšanu.

Līvānu Bērnu un jauniešu centrs

Centrs ir interešu izglītības iestāde, kas nodrošina saturīgu brīvā laika pavadīšanu bērniem un jauniešiem vecumā no 3 līdz 25 gadiem. Centrs īsteno interešu programmas kultūrizglītībā, sportā, tehniskajā jaunradē, vides izglītībā.

21.TABULA

Līvānu Bērnu un jauniešu centra statistiskie rādītāji

Periods	Audzēkņu skaits
2015/2016	438
2016/2017	412
2017/2018	408
t.sk. 1.-12.kl.	275
t.sk. 5-6 g.vec.	86
t.sk. pārējie pirmsskolas vec. bērni	50

2017./2018. mācību gadā centrā strādāja 16 interešu izglītības skolotāji, 4 izglītības metodiķi, direktora vietnieks izglītības jomā un direktors.

2017./2018. mācību gadā tiek īstenotas 35 interešu izglītības programmas: kultūrizglītībā 26, tehniskajā jaunradē – 1, vides interešu izglītībā – 1, citas interešu izglītības programmas – 7. Centra realizētās interešu izglītības programmas apmeklē bērni no visa Līvānu novada, tai skaitā no Jersikas, Turku, Sutru, Rudzātu un Rožupes pagasta (22.tabula).

22. TABULA

Audzēkņu skaits interešu grupās Līvānu Bērnu un jauniešu centrā

(Līvānu novada Izglītības pārvaldes dati)

Izglītības programmas	Mācību gads		
	2015./2016.	2016./2017.	2017./2018.
Kultūrizglītība	452	436	395
Tehniskā jaunrade	36	15	20
Vides interešu izglītība	23	25	14
Citas interešu izglītības programmas	84	75	99
Kopā	595	551	528
Izglītojamo skaits	438	412	408

Audzēkņu skaits interešu grupās ir lielāks par izglītojamo kopskaitu, jo daļa audzēkņu apmeklē vairākas programmas.

3.3.5. Vidējā profesionālā un augstākā izglītība

Sākot ar 2016.gada septembri, Līvānos ir pieejama arī augstākā izglītība: filiāli šeit atvēra Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija (kādreizējā Rēzeknes Augstskola), realizējot I līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmu „Mašīnbūves speciālists”. Teorētiskās nodarbības notiek Līvānu novada Vakara (maiņu) vidusskolas telpās, savukārt praktiskās nodarbības – Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas laboratorijās Rēzeknē. 2018./2019. studiju gadā uzņemšana notika vēl 2 jaunās programmās būvniecība (studiju ilgums 3 gadi, iegūstamā kvalifikācija būvdarbu vadītājs), programmēšana un datortīklu administrēšana (studiju ilgums 2 gadi, iegūstamā kvalifikācija pēc apgūstamā moduļa izvēles programmētājs vai datorsistēmu un datortīklu administrators).

3.3.6. Mūziklītība

Tālākizglītības nodrošināšanā ievērojamu ieguldījumu sniedz Līvānu novada centrālā bibliotēka un tās filiālbibliotēkas novada pagastos, Līvānu uzņēmējdarbības un atbalsta centrs, organizējot informatīvos seminārus, apmācības, piedāvājot uzņēmējdarbības uzsākšanas konsultācijas, dažādus biznesa inkubatora pakalpojumus u.c. Novadā mūziklītības piedāvājumu sniedz biedrība „Baltā māja” un Multifunkcionālais jaunatnes iniciatīvu centrs „Kvartāls” (MJIC „Kvartāls”) kā neformālās izglītības iestāde, organizējot dažādus izglītības seminārus. Ikdienā centrs visu vecumu Līvānu novada iedzīvotājiem piedāvā lietderīgi un aktīvi pavadīt brīvo laiku, nodrošinot aprīkotas telpas izglītojošiem semināriem un āra sporta laukumus sportiskām aktivitātēm.

Līvānu novada dome ar mecenātu palīdzību realizē vairākus pasākumus studējošo jauniešu atbalstam. Viens no jauniešu motivātoriem ir **Līvānu novada „Stipendiju fonda”** darbības nodrošināšana ar mērķi atbalstīt centīgu jauniešu izglītību un mudināt vietējos uzņēmējus būt sociāli/korporatīvi atbildīgiem. Tas tika aizsākts 2004.gadā un pilnībā tiek finansēts no privāto personu līdzekļiem. Iniciatīvas pamatā ir studenti, kuri studē vai plāno studēt akreditētā augstskolā, kuriem ir izcilas sekmes, bet ierobežoti ienākumi, kuri ir vietējie Līvānu novada iedzīvotāji.

Novada iedzīvotāji izmanto arī Daugavpilī, Rēzeknē, Jēkabpilī un citur pieejamās augstākās un tālākizglītības programmas.

3.3.7. Kopsavilkums par izglītības sistēmu Līvānu novadā

Galvenie secinājumi

- Līvānu novadā ir attīstīti un pieejami visi obligātās izglītības posmi. To kvalitāte iedzīvotāju vidē pārsvarā tiek vērtēta augstu, izņemot par vidējo izglītību parādās lielāks skaits skeptisku viedokļu.
- Pēc 2013.gada nav novērojama izglītojamo skaita samazināšanās tendence novadā kopumā, kaut gan nepietiekama skolēnu skaita dēļ tiek slēgta Sutru sākumskola.
- Ja vadās pēc centralizēto eksāmenu rezultātiem, skolu darba kvalitāte ir nedaudz virs vidējās valstī. Draudzīgā aicinājuma fonda veidotajā vidusskolu reitingā, Līvānu novada vidusskolas atrodas zemu. Izņēmums ir Rudzātu vidusskola, kas gandrīz visās vērtējuma komponentēs ir ar ļoti augstu novērtējumu.
- Ne visās skolās ir pietiekami aktīvs darbs ar talantīgajiem skolēniem.
- Uzņēmēji pauž viedokli, ka novadā izglītības sistēmai nepieciešams definēt mērķus un skaidri pozicionēt vērtības, izskaužot vecus stereotipus. Jārada tāds novada izglītības sistēmas zīmols, lai tam būtu autoritāte vispirms jauniešu vidū.
- Līvānu pilsētas vidusskolām ir nepieciešami darbības uzlabojumi, lai tās varētu piesaistīt talantīgos bērnus, kaut arī sekmju vispārējais līmenis ir bijis apmierinošs. Dažu pamata priekšmetu apguvei Līvānu 1.vidusskolā un Līvānu 2.vidusskolā, it īpaši, matemātikai, ir veltāma pastiprināta uzmanība.
- Izglītības vadība lielākoties nenorāda, ka mācību iestādēm būtu darbības un attīstības problēmas, tomēr to reitingi un iedzīvotāju aptaujas rezultāti liecina par pretējo. Arī sektorālajās un teritoriālajās darba grupās izskanēja viedokļi par kvalificētu pedagogu piesaistes grūtībām.
- Pēc 2013.gada Līvānu novada izglītības iestāžu konkurētspēja ir pastāvīgi uzlabojusies, taču vēl joprojām ir nedaudz vājākas par apkārtējo teritoriju izglītības iestādēm.
- Pirmsskolas izglītības kvalitāte Līvānu novadā tiek vērtēta ļoti labi.
- Līvānu novadā tiek piedāvāts plašs (māksla, mūzika, sports) un, pēc iedzīvotāju viedokļiem, labi novērtēts interešu un neformālās izglītības programmu kopums. Sporta joma pēdējos gados ir strauji paplašinājusies, kamēr mūzikas un mākslas skolas darbība ir ļoti stabila un, pēc iedzīvotāju aptaujas datiem, spēj apmierināt faktisko pieprasījumu.
- Profesionālās izglītības iegūšana Līvānu novadā ir apgrūtināta. Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas filiāles atvēršana Līvānos ir ļoti nozīmīgs solis šai virzienā, taču tikai daļēji risina šo problēmu.

- Privātpersonas un vietēji uzņēmumi labprāt iegulda līdzekļus ilgtermiņa programmā „Stipendiju fonds”, kas katru gadu gūst lielāku atsaucību, tādējādi veidojot privātpersonu un vietējo uzņēmumu ilgtermiņa sadarbību ar pašvaldību studējošo atbalstā.

Nākotnes vajadzības

- Pirmsskolas izglītības iestāžu un pirmsskolas izglītības grupiņu teritorijas un telpu uzlabošana, bērniem domātās infrastruktūras izbūve un elementu atjaunošana.
- Pasākumi pedagoģiskā personāla atjaunošanai, kvalificētu pedagogu piesaistīšanai un kompetences paaugstināšanai, kā arī atbalsta personāla piesaistīšanai.
- Telpu uzlabošana un izbūve atbalsta struktūru un personāla vajadzībām skolās, kā arī mācību kabinetu modernizācija.
- Skolu teritoriju labiekārtošana.
- Novecojušās informācijas tehnoloģijas (IT) infrastruktūras un rīku bāzes atjaunošana izglītības iestādēs.
- Skolu sporta infrastruktūras atjaunošana vai tālāka attīstīšana.
- Bērnu prasmju, pieredzes un radošuma attīstīšana ar dažādu komunikācijas instrumentu palīdzību: nometnes, apmaiņas programmas, semināri, konkursi, meistarklases u.c.
- Dabas un tehnisko zinātņu apguves iespēju paplašināšana, augstāku līmeņu pieejamības nodrošināšana.

3.4. VESELĪBAS APRŪPE

SIA „Līvānu slimnīca”

Līvānu novada centrālā veselības un sociālas aprūpes institūcija ir pašvaldības kapitālsabiedrība SIA „Līvānu slimnīca”. Slimnīca atrodas Līvānu pilsētas centrā, tādējādi tā ir viegli pieejama vairumam Līvānu pilsētas un novada iedzīvotājiem (48.attēls).

Veselības aprūpes pakalpojumu un infrastruktūras nodrošinājumu Līvānu novadā var vērtēt kā apmierinošu, taču ne pietiekamu.

SIA „Līvānu slimnīca” uzņēmuma darbības struktūra sastāv no 3 pamata nodaļām – ambulatorās nodaļas, stacionārās nodaļas, sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas nodaļas. Uzņēmuma pašreizējie galvenie darbības veidi ir ambulatoro un stacionāro veselības aprūpes pakalpojumu sniegšana, kā arī sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumu sniegšana dažādām klientu grupām:

- ambulatora un stacionāra veselības aprūpes darbība;
- sociālā aprūpe un izmitināšana;
- pārējā darbība cilvēka veselības aprūpes jomā;
- medicīniskā un sociālā rehabilitācija.

2018.gadā uzņēmumā ir nodarbināti 63 darbinieki, t.sk. sertificēti ārsti, medmāsas un māsū palīgi, fizioterapeits, sociālie darbinieki un aprūpētāji.

48.att. Līvānu slimnīca (foto: Jānis Magdaļenoks)

Nākotnē SIA „Līvānu slimnīca” orientējas uz medicīnisko (stacionāro un ambulatoro) un sociālo pakalpojumu nodrošināšanu, mērķtiecīgi attīstot medicīniskās un sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus (t.sk. geriatrijas, paliatīvās aprūpes, dzīves kvalitātes uzlabošanas un aktīvas novecošanās pakalpojumus) pieaugušajiem, sevišķi vecāka gadagājuma klientiem, kā arī paplašinot veselības veicināšanas un modernas agrīnās diagnostikas pakalpojumus visu vecumu iedzīvotājiem pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai.

Ambulatorā nodaļa

Ambulatorajā daļā tiek veiktas nelielas operācijas, sniegti diagnostikas pakalpojumi, ārstu speciālistu konsultācijas, diagnostikas izmeklējumi, darbojas steidzamās medicīniskās palīdzības punkts, uzņemšanas nodaļa, ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas nodaļa, kā arī tiek sniegti aprūpes mājās pakalpojumi.

Ambulatori pieņemto pacientu skaits pēdējos gados rāda stabilu pieprasījumu pēc ambulatoriem pakalpojumiem, speciālisti veic ap 9500 – 10100 pieņemšanām gadā, kā arī veic ap 100 ambulatoro operāciju gadā. Ambulatorus pakalpojumus sniedz ārsts-ginekologs, endokrinologs, oftalmologs, ķirurgs, bērnu un pieaugušo neirologs, ārsts-radiologs, ultrasonogrāfijas un endoskopijas speciālisti, kardiologs, traumatologs, urologs, otolaringologs, tehniskais ortopēds, flebologs un citi speciālisti.

Sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumu jomā slimnīca sadarbojas ar Līvānu novada Sociālo dienestu, Jēkabpils sociālo dienestu u.c. Saistībā ar sociālekonomisko situāciju novadā, reģionā un valstī kopumā būtiski ir palielinājies un arī tuvāko gadu laikā palielināsies to iedzīvotāju skaits, kuriem ir nepieciešami tieši sociālie pakalpojumi un sociālā palīdzība, kas apvienota ar primāro medicīnisko aprūpi. SIA „Līvānu slimnīca” savu darbību plāno attīstīt šajos abos virzienos – medicīnas un sociālajā.

Diagnostikas jomā SIA „Līvānu slimnīca” sniedz funkcionālās diagnostikas, diagnostiskās radioloģijas, ultrasonogrāfijas un fibrogastroskopijas pakalpojumus. SIA „Līvānu slimnīca” sadarbībā ar SIA „Centrālā laboratorija” izveidoja modernu laboratoriju, kura plāno turpināt sniegt augsti kvalitatīvus laboratoriskos pakalpojumus vietējā un reģionālā mērogā.

No 2012.gada 16.jūlija Līvānu slimnīcā izveidots 1.līmeņa **diennakts steidzamās medicīniskās palīdzības punkts**, kurā pacientus pieņem dežūrārsts un medmāsa. SIA „Līvānu slimnīca” personāls veic arī **medicīnisko aprūpi mājās** ar ģimenes ārsta un citu speciālistu nosūtījumu. Ņemot vērā acīmredzamo pieprasījumu pēc aprūpes mājās pakalpojumiem, SIA „Līvānu slimnīca” noteikti turpinās to sniegšanu arī nākamajos gados.

SIA „Līvānu slimnīca” Uzņemšanas nodaļa nodrošina plānveida pacientu/klientu uzņemšanu slimnīcas nodaļās (stacionārā aprūpes nodaļa un ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas nodaļa). Plānveida uzņemšana slimnīcā notiek ar primārās aprūpes ārsta vai speciālista nosūtījumu, iepriekš telefoniski saskaņojot pacienta iestāšanās laiku ar attiecīgo nodaļu.

Stacionāra daļa

SIA „Līvānu slimnīca” stacionārs spēj vienlaikus aprūpēt 45 pacientus/klientus, atbilstoši gultas vietu skaitam. SIA „Līvānu slimnīca” ir vienīgā iestāde Līvānu novadā, kura sniedz gan primāro veselības aprūpi, gan sekundāros ambulatoros veselības aprūpes pakalpojumus slimnīcas ambulatorajā daļā, kā arī nodrošina stacionāro aprūpi. Kā liecina slimnīcas statistika, stacionēto pacientu skaits pēdējos gados ir nedaudz samazinājies.

Aprūpes nodaļā visbiežāk nonāk pacienti ar sirds un asinsrites slimībām, onkoloģiskām slimībām, kustību traucējumiem. Pacientu lielākā daļa ir gados veci iedzīvotāji galvenokārt no Līvāniem un apkārtējiem novadiem. Turklāt nodaļa uzņem arī pacientus no citām reģionālām slimnīcām.

Ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas nodaļa šobrīd spēj piedāvāt saviem klientiem 30-40 vietas, kuru apmaksā var tikt veikta 3 veidos: 1) maksā pats klients, 2) maksā klientu tuvinieki, kā arī 3) uzturēšanos nodaļā finansē vai līdzfinansē Līvānu novada Sociālais dienests vai citu pašvaldību piešķirtie resursi. Nodaļa saviem klientiem sniedz šādus pakalpojumus:

- nodrošina iemītniekus ar labiekārtotu dzīvojamo platību;
- apgādā iemītniekus ar veļu, apģērbu un apaviem;
- organizē iemītnieku medicīnisko aprūpi;
- nodrošina atbilstošu ēdināšanu, ņemot vērā iemītnieku vecumu un veselības stāvokli;
- veic sociālās un medicīniskās rehabilitācijas pasākumus, atbilstoši katra klienta fiziskajam un psihiskajam stāvoklim.

Primārā veselības aprūpe

Primārās veselības aprūpes pakalpojumus 2018.gadā sniedz 7 ģimenes ārstu prakses 12 pieņemšanas punktos (23.tabula).

Līgumattiecībās ar Nacionālo veselības dienestu esošie ģimenes ārsti Līvānu novadā (NVD dati uz 20.11.2017.)

Ārstniecības iestādes nosaukums	Ģimenes ārsta vārds, uzvārds	Ārsta PVA specialitātes nosaukums	Ārsta otras PVA specialitātes nosaukums	Ārstniecības iestādes adrese	Pamatdarbības teritorija	Reģistrēto pacientu skaits/t.sk.bērni uz 20.11.2017.
Baumane Anita - ģimenes ārsta prakse	Anita Baumane	ģimenes (vispārējās prakses) ārsts	pediatrs	Rīgas 77, Līvāni, Līvānu nov., LV-5316	Līvānu novads - Rožupes pagasts, Līvāni	1757/667
				Skolas 7-8, Rožupe, Rožupes pag., Līvānu nov.		
Kalniņa Mudīte - ģimenes ārsta prakse	Mudīte Kalniņa	ģimenes (vispārējās prakses) ārsts	-	Zaļā 44, Līvāni, Līvānu nov., LV-5316	Līvānu novads - Jersikas pagasts, Līvāni	1454/6
				„Upenieki”, Jersikas pag., Līvānu nov., LV-5315		
Milta Inese - ģimenes ārsta prakse	Inese Milta	ģimenes (vispārējās prakses) ārsts	-	Zaļā 44, Līvāni, Līvānu nov., LV-5316	Līvānu novads - Līvāni	1595/23
Meikališa Olga - ģimenes ārsta prakse	Olga Meikališa	ģimenes (vispārējās prakses) ārsts	-	Rīgas 41-3, Līvāni, Līvānu nov., LV-5316	Līvānu novads - Līvāni	1260/511
Stare Mirdza - ģimenes ārsta prakse	Mirdza Stare	ģimenes (vispārējās prakses) ārsts	-	Zaļā 12-1, Līvāni, Līvānu nov., LV-5316	Līvānu novads - Līvāni	1398/510
"Medicīnas centrs Saule", Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	Žanna Labinska	ģimenes (vispārējās prakses) ārsts	-	Saules 26-32, Līvāni, Līvānu nov., LV-5316	Līvānu novads - Rudzātu pagasts, Līvāni	2227/139
			-	Miera 4, Rudzāti, Rudzātu pag., Līvānu nov., LV-5328		

Līvānu novada pašvaldības integrētās attīstības programma 2019. – 2025.gadam.

Pastare- Meikališa Ināra - ģimenes ārsta prakse	Ināra Pastare- Meikališa	ģimenes (vispārējās prakses) ārsts	-	Zaļā 44, Līvāni, Līvānu nov., LV-5316	Līvānu novads - Līvāni, Turku pagasts, Rožupes pagasts	1427/76
Ruskulis Anatolijs - ģimenes ārsta prakse	Anatolijs Ruskulis	ģimenes (vispārējās prakses) ārsts		Raiņa bulvāris 13, Preiļi, Preiļu nov., LV- 5301	Līvānu novads - Sutru pagasts	1609/28

Līvānu novadā ir 2 ārstniecības iestādes (*NVD, Dati atjaunoti 07.06.2018*), kas sniedz valsts apmaksātus zobārstniecības veselības aprūpes pakalpojumus:

- SIA SOME – zobu higiēna, zobārstniecība – Rīgas iela 113/117, Līvāni, Līvānu novads;
- Valaine Maija – ārsta prakse – zobārstniecība – Zaļā iela 44, Līvāni, Līvānu novads.

Līvānu novadā ir 1. līmeņa steidzamās medicīniskās palīdzības punkts (*NVD dati*) Līvānu slimnīcā, Zaļā ielā 44, Līvāni.

Veselības aprūpe novada pagastos

Jersikas pagastā ir ģimenes ārsta prakses filiāle Jersikas veselības punkts. Veselības punkts izvietots administrācijas ēkas pirmajā stāvā un ir pieejams arī pacientiem ar kustību traucējumiem. Ģimenes ārste pacientus pieņem vienu reizi nedēļā, pārējās dienās iedzīvotājus apkalpo sertificēts ārsta palīgs. Pacientu aprūpe tiek veikta ārsta darba vietā un nepieciešamības gadījumos arī mājas apstākļos. Ja pacientam nepieciešama ambulatorā ārstnieciskā palīdzība, bet medicīnisku indikāciju dēļ viņš nespēj ierasties ārstniecības iestādē, tiek veikta medicīniskā mājas aprūpe.

Rožupes pagastā ir pieejama ģimenes ārsta prakses filiāle, kur ģimenes ārsts pieņem vienu reizi nedēļā. Ārsta palīgs ģimenes ārsta praksē strādā katru darba dienu. Ārsta palīgs arī sniedz medicīniskos pakalpojumus Rožupes pamatskolas skolēniem un pirmsskolas izglītības grupu audzēkņiem. Rožupes pagastā tiek veikta mājas aprūpe iedzīvotājiem. Nepieciešamības gadījumā iedzīvotāji izmanto neatliekamās palīdzības pakalpojumus. Uz skolu veselības veicināšanas nolūkos brauc zobārsts, skolā notiek semināri par veselīgu dzīvesveidu.

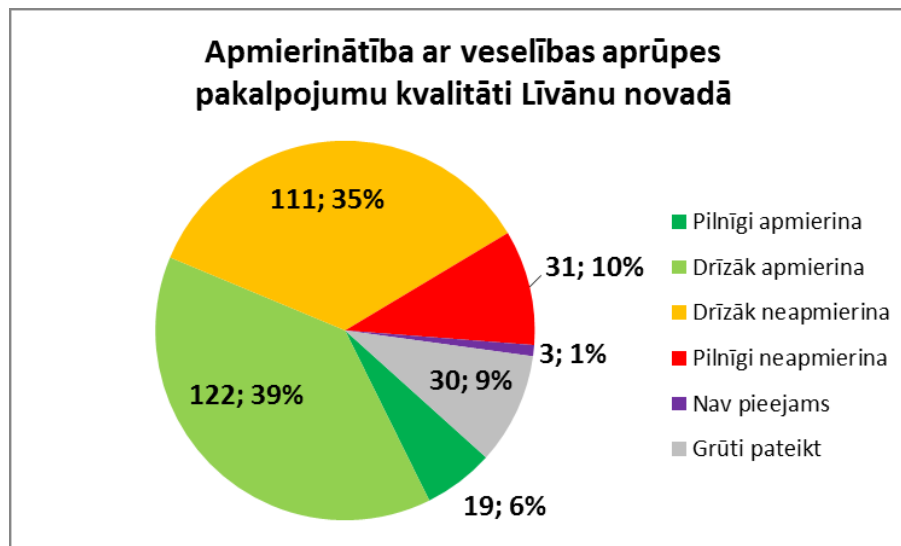
Rudzātu pagasta medpunktā ir pieejams ģimenes ārsts vienreiz nedēļā. Pārējā laikā medpunktā strādā ģimenes ārsta palīgs. Rudzātu pagasts atrodas Daugavpils neatliekamās palīdzības apkalpošanas zonā. Nepieciešamības gadījumā neatliekamās medicīniskās palīdzības brigādes ierodas no Līvāniem vai Preiļiem. Problēmas sagādā sliktā ceļu kvalitāte, lai nokļūtu līdz pacientiem (īpaši rudenos un pavasaros), tādēļ ieteikums būtu šos ceļus sakārtot. Ātrajai palīdzībai ir arī grūtības atrast izsaukuma vietu, jo tai nav pieejama mūsdienīga navigācijas sistēma. Uz Rudzātu vidusskolu veselības veicināšanas nolūkos brauc zobārsts, kā arī strādā medmāsa, skolā regulāri notiek semināri par veselīgu dzīvesveidu. Vēlams nākotnē uz vietas pagastā nodrošināt dažādus veselības profilakses pasākumus.

Primārās veselības aprūpes pakalpojumi **Sutru pagastā** uz vietas pastāvīgi nav pieejami, tomēr reizi nedēļā tiek nodrošināta ģimenes ārsta pieņemšana pagasta pārvaldes ēkā, nepieciešamības gadījumā arī mājas vizīte pie pacienta, transportu nodrošina pagasta pārvalde. Tā kā pagasts atrodas izdevīgā ģeogrāfiskā situācijā, jo tuvu ir Preiļi un Līvāni, kā arī labs valsts un pašvaldības ceļu tīkls, tad vairumam iedzīvotāju nav īpašu grūtību izmantot nedaudz tālāk esošos pakalpojumus. Arī neatliekamās medicīniskās palīdzības brigādes spēj sasniegt pacientus optimālā laikā.

Turku pagasta iedzīvotājiem primārie veselības pakalpojumi un aprūpe pieejama Līvānos, jo pagastā nav telpu, kurā ārsts varētu pieņemt pacientus, līdz ar to ģimenes ārsts nevar realizēt NVD reģistrēto darbību. Sabiedriskais transports ir pietiekams, lai ērti aizbrauktu uz Līvāniem. Atsevišķās pagasta teritorijās gan ir grūti sasniedzami pacienti, ko galvenokārt ietekmē sliktais ceļu stāvoklis nelabvēlīgos laika apstākļos.

Iedzīvotāju apmierinātība ar primāro veselības aprūpi novadā ir visumā laba, pretējs viedoklis ir mazāk nekā 10% aptaujas respondentu. Taču stomatologa pieejamība un zobu higiēnista pakalpojumi ir sliktāk pieejami.

Veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāte drīzāk tiek vērtēta kā neapmierinoša 35% viedokļos (49.attēls).

49.att. Apmierinātība ar veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti Līvānu novadā
(iedzīvotāju aptaujas dati)

43 respondenti norāda uz nepieciešamību attīstīt veselības aprūpes sistēmu vispār, uzlabojot gan pieejamību, gan kvalitāti. 28 respondenti uzskata, ka kvalitāte un speciālistu pieejamība ir viena no novada būtiskām problēmām. Uz to norāda arī iepriekš analizētie iedzīvotāju emigrācijas motīvi, kur neapmierinoša veselības aprūpe ir minēta kā viens no tiem. Veselības aprūpes darba grupas dalībnieki, runājot par nozares problēmām, visvairāk atsaucās uz iedzīvotāju nepietiekamo maksātspēju kā pakalpojumu kvalitātes un pieejamības ierobežojošo faktoru. Cits uzsvars bija arī uz iedzīvotāju informēšanu par dažādiem veselības aprūpes un rehabilitācijas jautājumiem.

Galvenie secinājumi

- SIA „Līvānu slimnīca”, kas ir lielākā veselības un sociālās aprūpes institūcija novadā, ir nodrošināta ar telpām un personālu daudzpusīgu veselības un sociālās aprūpes pakalpojumu sniegšanai.
- Primārās veselības aprūpe novadā tiek vērtēta kā visumā pieejama.
- Iestāžu sniegtā informācija neliecina par jomas problēmām, kamēr iedzīvotāju aptauja vairākos aspektos (pakalpojumu kvalitātes novērtējums, emigrācijas motīvi) liecina par šādu problēmu pastāvēšanu.
- Kopumā veselības aprūpes sistēmas darba kvalitāti iedzīvotāji novadā vērtē kā zemu. Speciālistu pakalpojumus, ieskaitot zobārstniecību un zobu higiēnu, iedzīvotāji vērtē kā apgrūtināti pieejamus.
- Veselības aprūpes sistēmas uzlabošana un attīstīšana ir minēta aptaujas respondentu nosaukto iespējamo novada attīstības prioritāro virzienu vidū.

Nākotnes vajadzības

- SIA „Līvānu slimnīca” pakalpojumu spektra un kvalitātes uzlabošana. Materiāli tehniskās bāzes un iekšējās IT infrastruktūras uzlabošana.

- SIA „Līvānu slimnīca” sociālo pakalpojumu funkcijas pilnvērtīga nodrošināšana sociālā riska grupām.
- Personāla kvalifikācijas pastāvīga paaugstināšana, profesionālā pilnveidošanās. Jaunu speciālistu piesaiste, tai skaitā ar domes atbalstu.
- Slimnīcas infrastruktūras atjaunošana, ēkas un teritorijas labiekārtošana.

3.5. MĀJOKĻU UN SOCIĀLO PAKALPOJUMU NODROŠINĀJUMS

3.5.1. Mājokļu nodrošinājums pašvaldībā

Lai arī Līvānu pilsētai raksturīgs reģionāla rūpniecības centra tēls un 20.gadsimta 70. un 80. gados te uzbūvētas daudzas daudzdzīvokļu mājas, tomēr lielākajā daļā Līvānu novada apbūves teritoriju ir raksturīga tieši individuālo māju apbūve. Daudzdzīvokļu vairākstāvu māju apbūves tips nosaka īpašus apsaimniekošanas nosacījumus, nepieciešamību pēc pašvaldības komunālajiem pakalpojumiem, iekšpagalma teritorijas organizēšanu un labiekārtošanu (stāvvietas, atkritumu konteineru izvietošana, atpūtas zonas, rotaļu laukumi, u.c.). Līvānu novadā daudzdzīvokļu vairākstāvu mājas ir izbūvētas vairākās vietās gan pilsētā, gan pagastos.

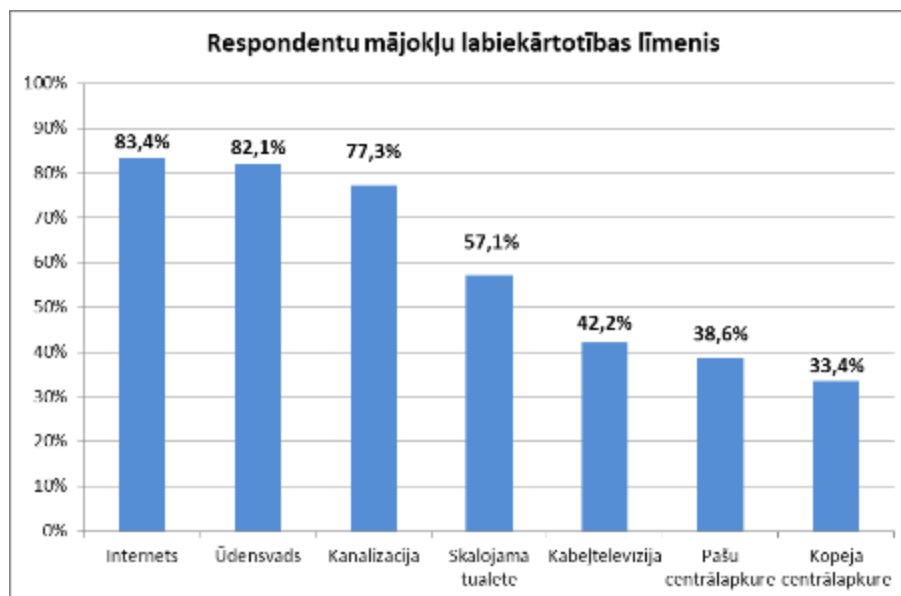
Namu apsaimniekotājs Līvānos ir SIA „Līvānu dzīvokļu un komunālā saimniecība” (turpmāk LDzKS). Uz 01.01.2018. LDzKS apsaimniekošanā ir 97 daudzdzīvokļu mājas ar pagalmiem Līvānu pilsētā ar tajās esošajiem 2886 dzīvokļiem.

Aptuveni 59% no kopējās LDzKS apsaimniekotās dzīvojamā fonda platības ir privatizēta, pārējie dzīvokļi ir neprivatizēti. Taču jāatzīmē fakts, ka dzīvojamā fonda kvalitāte ir vidēja vai zema, t.i., gandrīz visos pašvaldības dzīvokļos nepieciešams remonts. Kopumā dzīvojamā fonda stāvoklis ir pasliktinājies, un gan pašvaldībai, gan privātpersonām trūkst finansējuma māju un dzīvokļu atjaunošanai un modernizācijai. Problemātiska ir arī dzīvojamā fonda esošā kvalitāte energoefektivitātes ziņā. Līdz pat 2015.gadam nav siltināta neviena LDzKS apsaimniekošanā esoša daudzdzīvokļu māja (izņemot vienu ēku 2011.gadā, kur tā bija pašu iedzīvotāju iniciatīva un aktivitāte), tāpēc Līvānu novada dome, līdz ar ES struktūrfondu pieejamības iespējām energoefektivitātes jomā, ir uzsākusi aktīvu līdzdarbošanos šī procesa aktivizēšanai novadā: veikti izpētes darbi, piesaistīti ārējie konsultanti u.c.

Kaut gan Līvānu novada domes īpašumā ir apjomīgs dzīvojamais fonds, taču gandrīz visos pašvaldības dzīvokļos nepieciešams remonts. Dzīvojamā fonda nodrošinājuma līmenis, zemā un/vai vidēji zemā kvalitāte rada arī draudus sekmīgas attīstības situācijai, ja pašvaldība domā par pastiprinātu darbaspēka piesaistīšanu novadam. Daļa pašvaldības pārziņā esošie dzīvokļi veido dzīvojamo fondu sociālām vajadzībām. Vairāku sektorālo darba grupu dalībnieki pieminēja šāda tipa mājokļu veida nepietiekamību, un šāds viedoklis parādās arī iedzīvotāju aptaujās.

Aptaujā minētais mājokļu **labiekārtojuma** līmenis, ievērojot novada apdzīvotības struktūru, vērtējams kā samērā augsts (50.attēls). Vidēji 4/5 mājokļu ir pieslēgti centralizētajiem ūdensvada un kanalizācijas pakalpojumiem, kas nozīmē, ka šie pakalpojumi ir pieejami arī daļai lauku māju, kas atrodas tuvu pagastu apdzīvojuma centriem. Gandrīz tikpat lielā mājokļu daļā ir kopējā vai individuālā centrālapkure. No otras puses, no 316 aptaujas respondentiem skalojamā tualete ir tikai 57,1% mājokļu, kas liecina par vietējo kanalizācijas sistēmu nepietiekamām kapacitātēm vai neatbilstošiem risinājumiem, kas, kā iepriekš redzams, nelabvēlīgi atsaucas uz dabas ūdeņu kvalitāti. Mūsdienu labiekārtojuma viena no

svarīgākajām komponentēm ir telekomunikāciju pakalpojumi, jo iekārtojami ar relatīvi nelielām izmaksām un dažādu tehnisko risinājumu veidā pieņemamā kvalitātē pieejams gandrīz visā valsts teritorijā, daļēji aizstājot arī tradicionālo tehnoloģiju TV piegādātāju pakalpojumus.

50.att. Iedzīvotāju aptaujas respondentu mājokļu labiekārtotības līmenis
(iedzīvotāju aptaujas dati)

Iedzīvotāju aptaujā problēmjautājumu vidū komunālās saimniecības darbība atrodas trešajā vietā aiz nodarbinātības un atpūtas infrastruktūras. Vairāk nekā 12% respondentu (38) ir neapmierināti ar dažādiem komunālās saimniecības aspektiem, visvairāk sniedzot iebildumus par atkritumu apsaimniekošanu. Vairāku sektorālo un teritoriālo darba grupu un arī iedzīvotāju aptaujas secinājumos izskanēja viedoklis, ka dzīvojamā fonda attīstīšana ir viens no pamata instrumentiem novada demogrāfiskās un ekonomiskās situācijas uzlabošanai.

3.5.2. Sociālo pakalpojumu darbība

Līvānu novada Sociālais dienests ir Līvānu novada domes izveidota iestāde. Latvijas Republikas Labklājības ministrijas „Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā”, kā sociālo pakalpojumu sniedzējs reģistrēta 2010.gada 6.augustā. Sociālais dienests ir iestāde, kas organizē sociālo darbu, sniedz sociālos pakalpojumus un sociālās palīdzību Līvānu novadā. Kvalitatīva sociālā darba veikšana nav iespējama bez sadarbības ar citām institūcijām un to profesionāļiem. Klientu sociālo problēmu risināšanā Sociālajam dienestam ir izveidojusies veiksmīga sadarbība ar valsts, Līvānu novada domes iestādēm un NVO.

Līvānu novadā, izvērtējot personas (ģimenes) materiālos resursus, piešķir šādus sociālos pabalstus:

- garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošinājuma pabalstu (GMI);
- dzīvokļa pabalstu;
- pabalstu mācību piederumu iegādei;
- pabalstu veselības aprūpei.

Līvānu novadā, neizvērtējot personas (ģimenes) materiālos resursus, piešķir šādus sociālos pabalstus:

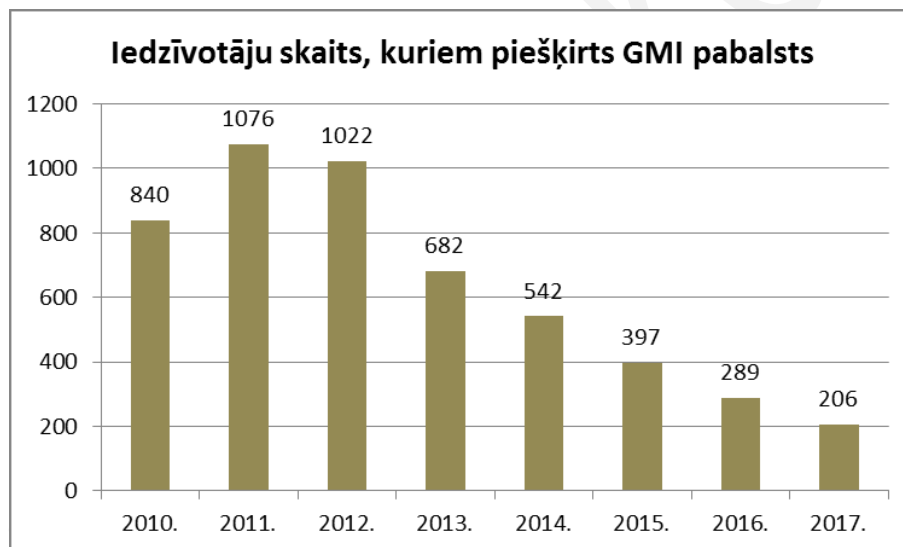
- vienreizēju pabalstu ārkārtas situācijā;
- pabalstu audžuģimenei pēc noslēgtā līguma;
- pabalstu bārenim normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

2017.gadā saskaņā ar Līvānu novada sociālā dienesta rīkojumiem piešķirti pabalsti:

- garantētais iztikas minimums (GMI) – 206;
- vienreizējais pabalsts mācību līdzekļu iegādei bērniem – 94;
- aprūpe mājās – 42;
- sociālās aprūpes pakalpojumu apmaksā: SIA „Līvānu slimnīca” – 30;
- pabalsts krīzes situācijā – 28;
- dzīvokļa pabalsti – 588, ēdināšanas izdevumu apmaksā bērniem – 27;
- AAPC „Rožlejas” – 24;
- pabalsts bārenim ikmēneša izdevumu segšanai, ja persona turpina mācības – 12.

Citu veidu pabalsti piešķirti ļoti nelielā skaitā.

Kopš 2010.gada GMI saņēmēju skaits ir samazinājies apmēram 4 reizes (51.attēls), kaut gan 2011.gadā un 2012.gadā vēl ir bijusi novērojama pēckrīzes situācijas ietekme.

51.att. Iedzīvotāju skaits, kuriem ir piešķirts GMI pabalsts
(Līvānu novada Sociālā dienesta dati)

Pastāv nelielas atšķirības sociālās palīdzības lūdzēju vidū: pagastos sociālos pabalstus galvenokārt lūdz darbspējīgie iedzīvotāji (bezdarbnieki), kuriem nav savas saimniecības, pensijas vecuma personas pieprasa dzīvokļa un veselības pabalstus, jaunieši – visu, ko piedāvā likumdošana. Galvenās (skaita ziņā lielākās) atbalstāmās sociālās grupas novadā ir ģimenes ar bērniem, personas (ilgstošie bezdarbnieki) bez ienākumiem un īpašuma, pensijas vecuma personas (ar invaliditāti un bez invaliditātes), kā arī bērni bāreņi un bērni, kuri palikuši bez vecāku gādības.

Līvānu novada dome 2017.gadā sociālām vajadzībām, ieskaitot sociālā dienesta uzturēšanu un nevalstiskā sektora atbalstam, izlietoja 954,17 tūkst. EUR.

Analizējot Līvānu novada Sociālā dienesta darbību un iedzīvotāju sociālo situāciju, var secināt, ka pašvaldībā sniedz sociālo palīdzību, kura ir vērsta uz pamatvajadzību

nodrošināšanu dažādām iedzīvotāju sociālajām grupām. Esošie sociālie pakalpojumi ir pilnveidojami, nepieciešams izveidot jaunus pakalpojumu veidus, lai mazinātu tādas sociālās problēmas kā bezdarbs, vardarbība ģimenēs, attiecību un bērnu audzināšanas problēmas, kā arī uzlabotu socializācijas un brīvā laika pavadīšanas iespējas personām ar invaliditāti.

3.5.3. Kopsavilkums par mājokļiem un sociālo nodrošināšanu

Galvenie secinājumi

- Līvānu novadā nozīmīga problēma ir dzīvojamās platības nodrošināšana mazturīgajiem iedzīvotājiem, un būtu ļoti nepieciešams valsts atbalsts sociālo dzīvojamo māju būvniecībai vai pārbūvei.
- Dzīvojamā fonda nodrošinājuma līmenis, zemā un/vai vidēji zemā kvalitāte, rada draudus sekmīgas attīstības situācijai, ja pašvaldība domā par pastiprinātu kvalificēta darbaspēka un speciālistu piesaistišanu novadam.
- Viens no problēmas risināšanas ceļiem ir sadarbība ar privātsektoru, apzinot tā rīcībā esošo tukšo dzīvojamo fondu, ko varētu pārdot vai izīrēt. Privātsludinājumu portāli nav šim nolūkam piemērots instruments.
- Pilsētā un visos novada pagastos darbojas sociālā dienesta struktūras.
- Kopš 2012.gada GMI saņēmēju skaits novadā ir samazinājies aptuveni 5 reizes. Tas korelē ar iepriekš konstatēto faktu par trūcīgo iedzīvotāju skaita samazināšanos.
- Sociālā dienesta darbinieku skaits novadā ir nepietiekams, trūkst kapacitātes vairāku nozīmīgu funkciju sniegšanai: mājas aprūpei, psiholoģiskajai palīdzībai u.tml. pakalpojumiem.
- Sociālie darbinieki papildina savas profesionālās zināšanas, apmeklē profesionālās pilnveides kursus, pieredzes apmaiņas seminārus, profesionālās efektivitātes paaugstināšanai piedalās supervīzijās.
- Klientu dzīves kvalitātes nepazemināšanai tiek piedāvāti dažādi sociālās palīdzības pabalstu veidi.
- Pašreizējā sociālās palīdzības sistēma nerada sociālās palīdzības saņēmējiem motivāciju aktīvi iesaistīties savas materiālās situācijas uzlabošanā un legālā nodarbinātībā, radot sociālā darba speciālistiem grūtības motivēt klientus iesaistīties savu problēmu risināšanā.
- Novadā netiek nodrošināti pietiekami sociālie pakalpojumi: dienas centrs bērniem ar invaliditāti; specializētās, radošās darbnīcas personām ar invaliditāti; sociālie dzīvokļi; sociālās rehabilitācijas pakalpojumi dzīvesvietā.
- Trūkst finansējums ēkas/telpu remontam, kurās būtu iespēja paplašināt sociālo pakalpojumu klāstu novada iedzīvotājiem (AAPC „Rožlejas”, Rožupes pagastā un/vai sociālie dzīvokļi Smilšu ielā 3, Līvānos).
- Pilngadīgām personām trūkst sociālās rehabilitācijas pakalpojumu, kas palīdzētu iemācīties sadzīvot ar funkcionālajiem traucējumiem, atjaunotu vai apmācītu tām prasmēm, kas dažādu apstākļu dēļ ir zudušas, palīdzētu cilvēkam atgriezties darba dzīvē un iesaistīties sabiedriskajās aktivitātēs.
- Nepietiekams tehnisko palīgīdzekļu nodrošinājums.

Nākotnes vajadzības

- Līdz ar ES struktūrfondu pieejamības iespējām energoefektivitātes jomā, ir jāturpina mērķtiecīgs process daudzdzīvokļu ēku energoefektivitātes projektu aktivizēšanai novadā.
- Galvenās vajadzības sociālās jomas uzlabošanai tuvākajai nākotnei jāizdala Sociālās mājas un dienas centra ģimenēm, kurām piešķirts trūcīgā statuss, izveide (plašākas telpas). Bez tam nepieciešams uzlabot starpinstitucionālu sadarbību, lai sociālās sfēras pakalpojumu sniedzēji plānotu un realizētu savu darbību saskaņoti un papildinoši.
- Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu koncepta pilnveidošana.
- Sociālās aprūpes speciālistu profilu dažādošana. Sociālā dienesta pilnvērtīgas un efektīvas darbības nodrošināšanai nepieciešams psihologs un vismaz 1 sociālais darbinieks uz 1000 iedzīvotājiem.
- Sociālā dienesta attīstības vai paplašināšanās iespējas nākotnē saistāmas ar darbu ar klientiem dažādās motivācijas paaugstināšanas, prasmju un zināšanu apguves grupās.
- Nepieciešami sociālo pakalpojumu veidi dažādām mērķa grupām, kas sniegtu iespēju saņemt pēc iespējas pilnīgāku un vajadzībām atbilstošāku atbalstu problēmu risināšanā bērniem un jauniešiem no riska ģimenēm un viņu ģimenes locekļiem, bērniem un jauniešiem ar uzvedības traucējumiem, bērniem un jauniešiem ar funkcionāliem traucējumiem un viņu ģimenes locekļiem, u.c. iedzīvotāju grupām.
- Daudzveidīgu un kvalitatīvu alternatīvo sociālo pakalpojumu attīstīšana dažādām sabiedrības grupām (personām ar dažāda veida invaliditāti, senioriem, ģimenēm ar bērniem u.c.).
- Pašvaldības dzīvojamā fonda un tā stāvokļa apzināšana. Sadarbība ar dzīvojamo platību privātīpašniekiem potenciālā īres un pārdošanas tirgus noskaidrošanai privātsektorā.
- Minimālo labiekārtojuma prasību noteikšana pašvaldības dzīvojamam fondam un tā sakārtošana atbilstoši šo minimālo prasību nodrošināšanai.

3.6. KULTŪRA UN SPORTS

3.6.1. Kultūrvide

Latgales mākslas un amatniecības centrs

Ievērojamu ieguldījumu novada kultūrvides attīstībā sniedz Latgales mākslas un amatniecības centrs (LMAC; 52.attēs). Latgales mākslas un amatniecības centrs īsteno radošas vides veidošanu, kurā tiek saglabātas un attīstītas vēsturiskās tradīcijas, tai skaitā stikla izstrādes, ražošanas tradīciju Līvānos, kas skatāma ekspozīcijā „Līvānu stikla muzejs” stikla pūšanas darbnīcā un veicināja palielinātu apmeklētāju interesi. Centrs kalpo kā avots garīguma mijiedarbībai, piedāvā mākslas un amatniecības vērtības un garīgu attiecību veidošanu, aicina tās izmantot ikdienā.

52.att. Latgales mākslas un amatniecības centrs (foto: Jānis Magdaļenoks)

Savā ikdienas darbā LMAC pilnveido un attīsta ekspozīcijas „Amatnieki Latgalē 19.–20. gs.” un „Līvānu stikla muzejs” (53.attēls), veic pastāvīgu ekspozīcijas papildināšanu ar jauniem eksponātiem, eksponātu izpēti, kolekciju izveidi, tematisku izstāžu veidošanu.

53.att. Līvānu stikla muzejs (foto: Jānis Magdaļenoks)

Kopš stikla pūšanas darbnīcas izveides 2016.gadā, LMAC rūpējas par stikla ražošanas tradīciju saglabāšanu un stikla amatniecības attīstību. Izveidotās stikla pūšanas darbnīcas darbības rezultātā ir atjaunota senā un Līvānu novadam raksturīgā stikla izstrādājumu

ražošanas tradīcija, kā arī radīts labs pamats stikla kā Līvānu tradicionālā zīmola atjaunošanai un tālākai veidošanai.

LMAC pārstāv Latgales mākslu un amatniecību ar izstāžu, pasākumu un akciju starpniecību, kā arī uzturot mājas lapu www.livanustikls.lv, kurā var iepazīties ar LMAC aktivitātēm un piedāvājumu.

Tiek saglabātas un attīstītas arī Līvānu novada lietišķās mākslas tradīcijas, popularizēts nemateriālais kultūras mantojums. TLMS „Dubna” darbojas pieredzējušas audējas, un tiek piesaistīti arvien jauni dalībnieki, kuriem nodot tālāk savu amatprasmī.

LMAC keramikas darbnīca ir atklāta gan tūristiem, gan interesentiem, kas vēlas apgūt šo amatu.

LMAC darbību plānots attīstīt trīs pamatvirzienos:

- Līvānu novada kultūrvides attīstība;
- tūrisma plūsmas palielināšana Līvānu novadā;
- stikla izstrādājumu ražošanas prasmju un tradīciju saglabāšana un attīstība.

LMAC un Līvānu aktīvā tūrisma centra darbības rezultātā Līvānu novadā veidojas nozīmīgs viesu pieplūdums.

Līvānu novada Kultūras centrs

Vienlaicīgi ar Līvānu novadu, 2000.gadā tika izveidots arī Līvānu novada Kultūras centrs (54.attēls), kas apvienoja 4 kultūras iestādes: bijušo pilsētas kultūras namu (tagad Līvānu novada Kultūras centrs), Rožupes kultūras namu, Zundānu Tautas namu un Turku tautas namu. 2009.gadā, pēc administratīvi teritoriālās reformas un, attiecīgi, Līvānu novada paplašināšanās, tika pievienots Jersikas Tautas nams, Sutru Kultūras nams un Rudzātu Saieta nams.

Līvānu novada Kultūras centrs (KC) ir Līvānu novada domes iestāde, kas koordinē pašdarbības kolektīvu darbību, rūpējas par kultūras mantojuma saglabāšanu un tradicionālo svētku norisi Līvānu novadā, rīko pilsētas un valsts svētkus, kā arī nodrošina profesionālās mākslas pieejamību visiem kultūras iestādes apmeklētājiem.

54.att. Līvānu novada Kultūras centrs (foto: Jānis Magdaļenoks)

Līvānu novada KC darbojas dažādu paaudžu deju kolektīvi, kori, ansambļi, vokālās grupas. Iestāde organizē un atbalsta tautas mākslas un citu radošo amatierkolektīvu darbību, saglabā un aizsargā tautas tradicionālo kultūru, veicina tās līdzsvarotu attīstību, prezentē savu darbu ārpus savas valsts robežām, organizē teātru izrādes un koncertus, valsts svētku, kultūrvēsturisko un sadzīves tradīciju, kā arī izklaides pasākumus.

Lai nodrošinātu kvalitatīvu un mūsdienu prasībām atbilstošu Kultūras centra ēku savu spēju un vēlmju realizēšanai kultūras vērtību apgūvē, kā arī Latgales kultūras tradīciju saglabāšanai, 2009.gadā, piesaistot ES struktūrfondu finansējumu, Kultūras centra ēka tika pilnībā pārbūvēta kā arī iegādāts aprīkojums.

2009.gadā uzstādītā stacionārā apskaņošanas sistēma intensīvās izmantošanas dēļ ir nolietojusies un tehnoloģiski novecojusi, tāpēc bieži vien neatbilst viesmākslinieku tehniskajām prasībām. Izbraukumu skaņošanas aparatūra ir darba kārtībā, taču arī nolietota, jo tiek izmantota gan Līvānu novada KC piecās struktūrvienībās – pagastu kultūras iestādēs, gan vairāku Līvānu novada sadarbības iestāžu vajadzībām, gan arī Rožupes brīvdabas estrādei un brīvdabas pasākumiem. Skaņu un video projekcijas sistēmas nepieciešams atjaunot un modernizēt. Līvānu novada KC skatuves gaismas aprīkojums nodrošina pasākumus pietiekamā kvalitātē, taču nav atbilstošs mūsdienu jaunākajām tehnoloģijām un arī būtu vismaz daļēji atjaunojams.

Nemot vērā Līvānu novada unikālo un plašo kultūras vēsturi, jāpievērš lielāka uzmanība kultūrvēsturiskās informācijas saglabāšanai un nodošanai nākamajām paaudzēm.

Kultūras centra teritoriālās vienības un to aktivitātes

Jersikas Tautas nams 2017.gadā, papildus piesaistot ES struktūrfondu līdzekļus, piedzīvoja vienkāršotu zāles atjaunošanu, kā ietvaros tika uzlabota zāles infrastruktūra: grīdas klājums, iegādāti jauni krēsli, nodrošinātas konstrukcijas gaismas tehnikas izvietojumam. 2017.gadā Jersikas TN tika iegādātas arī jaunas klavieres. Zālē nodrošinātas 150 skatītāju sēdvietas. Tautas namā darbojas kori un deju kolektīvi.

Rožupes Kultūras nams savu darbību uzsāka 1955.gadā. Namā ir lielā zāle, kas paredzēta 100 skatītāju vietām. Vasaras sezonā pasākumi norisinās Rožupes brīvdabas estrādē. Tajā ir skatuves vieta ar iekštelpām, betonēts segums skatuves priekšplānā, pakāpieni kora izvietojumam estrādes zonā, soliņi, kas paredzēti 480 sēdvietām un norobežota zaļā zona 1,6 ha platībā. Rožupes brīvdabas estrāde 2018.gadā, papildus piesaistot ES struktūrfondu līdzekļus, piedzīvoja 1.kārtas pārbūves darbus, bet ir apzinātas arī vēl citas vajadzības. Rožupes brīvdabas estrādē katru gadu tiek rīkots reģionālas nozīmes kultūras pasākums „Danču muzikantu festivāls” (agrāk – Kāzu muzikantu saiets), kas notiek katra augusta otrajā piektdienā un pulcē tūkstošiem skatītāju. Danču muzikantu festivāls ir nozīmīgs reģionālas nozīmes kultūras pasākums Līvānu novadā, kuru var izmantot kā veiksmīgu novada teritorijas mārketinga un tūristu piesaistes instrumentu.

Sutru Kultūras namam iegādāts jauns lielās zāles skatuves priekškars, nodrošināts papildus apgaismojums un uzlabots skatuves apgaismojums mēģinājumiem. Darbojas sieviešu vokālais ansamblis. Kultūras namā uzņem apmeklētājus un rīko pasākumus 2 zālēs – deju zālē, kas piemērota arī telpu nomai viesībām un sarīkojumiem līdz 150 personām, un lielā zālē, kurā

ir 320 skatītāju vietas. Sutru Kultūras namā ir teicamā stāvoklī esošs kino projekciju ekrāns, kas tajā darbojas jau kopš kultūras nama atklāšanas – 30. darbības sezonu.

Rudzātu Saieta nama aktu zāle 2010.gadā tika paplašināta un pārbūvēta. Saieta namā darbojas kori, deju kolektīvi un teātra kopa. Saieta nama zālē ir 250 – 300 sēdvietas apmeklētājiem, pieejama arī aktiertelpa un palīgtelpas Rudzātu vidusskolas ēkā. Rudzātu saieta nama mākslinieciskās darbības kolektīvu rekvizītu un skatuves tērpu bāze ir viena no vislabāk nodrošinātajām Līvānu novadā.

Turku Saieta nams, papildus piesaistot ES struktūrfondu līdzekļus, projekta ietvaros uzbūvēts 2010.gadā, kādreizējā Turku Tautas nama vietā (55.attēls). Vienā ēkā ar Saieta namu darbojas arī Turku bibliotēka. Saieta nama zālē ir 150 sēdvietas koncerta un izrāžu apmeklējumam, 2. stāvā ir izstāžu zāle. Turku SN darbojas vairāki amatiermākslas kolektīvi: folkloras un teātra kopas, bērnu vokālais ansamblis.

55.att. Turku Saieta nams (foto no www.kclivani.lv)

3.6.2. Bibliotēkas

Līvānu novada Centrālā bibliotēka (56.attēls) kopā ar 7 filiālbibliotēkām, tostarp, Rožupes, Sutru, Rudzātu, Jaunsilavu, Turku pagasta, Jersikas (bijušo Madaliņas) un Rīta bibliotēku, veido centralizētu Līvānu novada bibliotēku tīklu. Druvas bibliotēka no 2018.gada 1.janvāra tika reorganizēta, to pārveidojot par Rožupes bibliotēkas ārējās apkalpošanas punktu, kas reizi nedēļā Rožupes pagasta Mežcānos (Druvas bibliotēkas apkalpošanas teritorijā) nodrošina iedzīvotājiem iespēju saņemt bibliotekāros un informācijas pakalpojumus.

Bibliotēkas veicina līdzvērtīgu bibliotēkas pakalpojumu nodrošināšanu visiem novada iedzīvotājiem iespējami tuvāk viņu dzīves vai darba vietai. Līvānu novadā, salīdzinot ar citām līdzīgām pašvaldībām Latvijā, ir nodrošināta ļoti augsta bibliotēku pakalpojumu pieejamība un

kvalitatē, kas noteikti ir viena no novada stiprajām pusēm. Neskatoties uz iedzīvotāju skaita samazinājumu, vēlams arī turpmāk saglabāt pagastos esošās bibliotēkas, jo tās kalpo kā pagasta kultūras, izglītības, informācijas un sociālie centri.

56.att. Līvānu novada Centrālā bibliotēka (foto: Jānis Vaivods)

Līvānu novada Centrālajā bibliotēkā 2018.gadā tiek nodarbināti 9 darbinieki. Katrā filiālbibliotēkā strādāja vismaz viens darbinieks (Rožupes, Rudzātu un Sutru bibliotēkās 2018.gadā arī otrs darbinieks uz pusslodzi).

Reģistrējoties jebkurā Līvānu novada bibliotēkā, tiek izsniegta Vienotā lasītāja karte, kuru uzrādot, var izņemt izdevumus jebkurā Līvānu novada bibliotēkā. Bibliotēkas lietošanas intensitātes rādītājs ir apmeklējumu skaits. Saskaņā ar Līvānu novada Centrālās bibliotēkas datiem, kopš 2012.gada izsniegumu skaits ir samērā stabils un ar nelielām svārstībām turas vidēji 110 tūkstošu izsniegumu gadā. Iedzīvotāju skaitam samazinoties, to var uzskatīt par bibliotēku darbības labām sekmēm, jo izsniegumu skaits uz vienu iedzīvotāju pieaug.

Līvānu novada Centrālajā bibliotēkā uz 2018.gadu tiek piedāvāts 83 687 vienību liels bibliotēkas krājums ar 46 730 dažādiem nosaukumiem, no tām 61 911 grāmatas, 271 audiovizuālie dokumenti, 127 nošu dokumenti, 72 elektroniskie dokumenti, 21 058 periodiskie izdevumi (375 nosaukumi), 199 kartogrāfiskie dokumenti, 12 spēles.

Unikāla ir bibliotēkas veidotā novadpētniecības datu bāze „Līvānu novads”, kurā apkopots viss zināmais, kas jebkad ticis publicēts par Līvāniem un līvāniešiem.

3.6.3. Sports un aktīvā atpūta

Līvānu novada iedzīvotāji aktīvi iesaistās dažādās sporta aktivitātēs gan kā dalībnieki, gan kā skatītāji. Turklāt sporta aktivitātēs iesaistīto novada iedzīvotāju skaits pēdējo gadu laikā palielinās, par ko liecina arī pieaugošs sporta pasākumu skaits. Šāda tendence vērojama ne tikai Līvānu novadā, bet arī visā Latvijā. Populārāko sporta veidu augšgalā Līvānu novadā pēdējo gadu laikā ir volejbols, basketbols, vieglatlētika un futbols. Sporta un tā infrastruktūras

attīstībai novadā tiek pievērsta ļoti liela uzmanība, apzinoties arī tās nozīmi jauniešu piesaistīšanai novadam.

Līvānu novada Multifunkcionālais jaunatnes iniciatīvu centrs „Kvartāls”

Multifunkcionālais jaunatnes iniciatīvu centrs „Kvartāls” (MJIC „Kvartāls”) darbu uzsāka 2014.gadā kā divu starptautisku projektu īstenošanas rezultāts (57.attēls). Centrs īsteno divas pašvaldības funkcijas: darbu ar jaunatni un sportu, nodrošinot aprīkotas telpas un āra sporta laukumus.

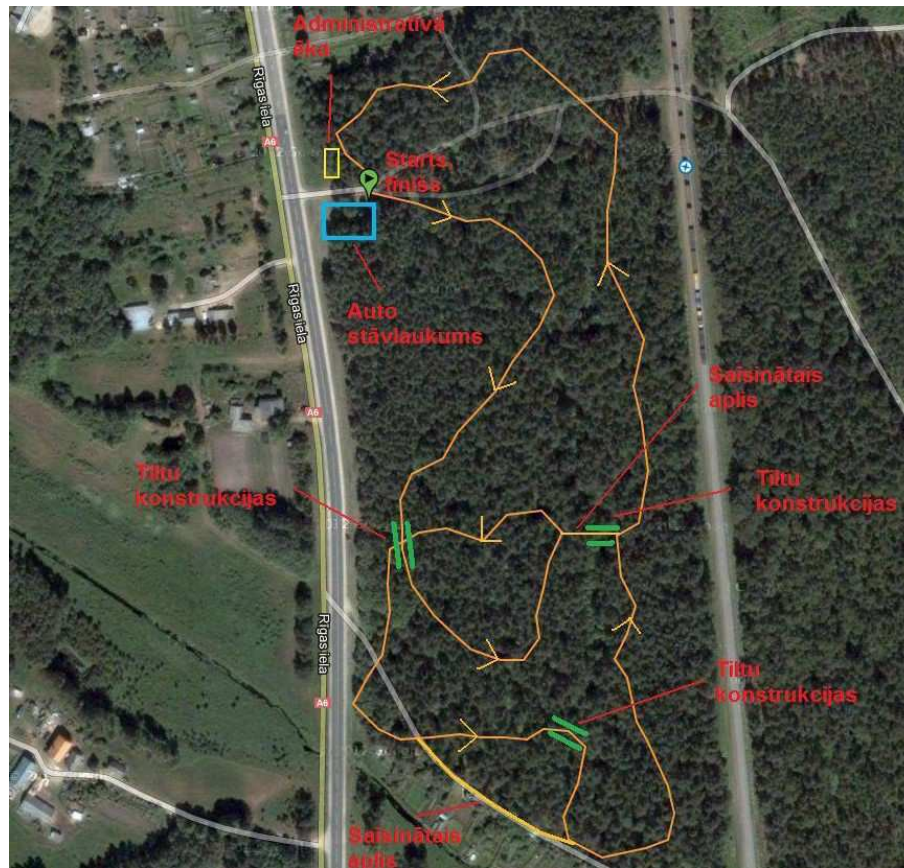

57.att. Multifunkcionālais jaunatnes iniciatīvu centrs „Kvartāls” (foto: Evija Pastare)

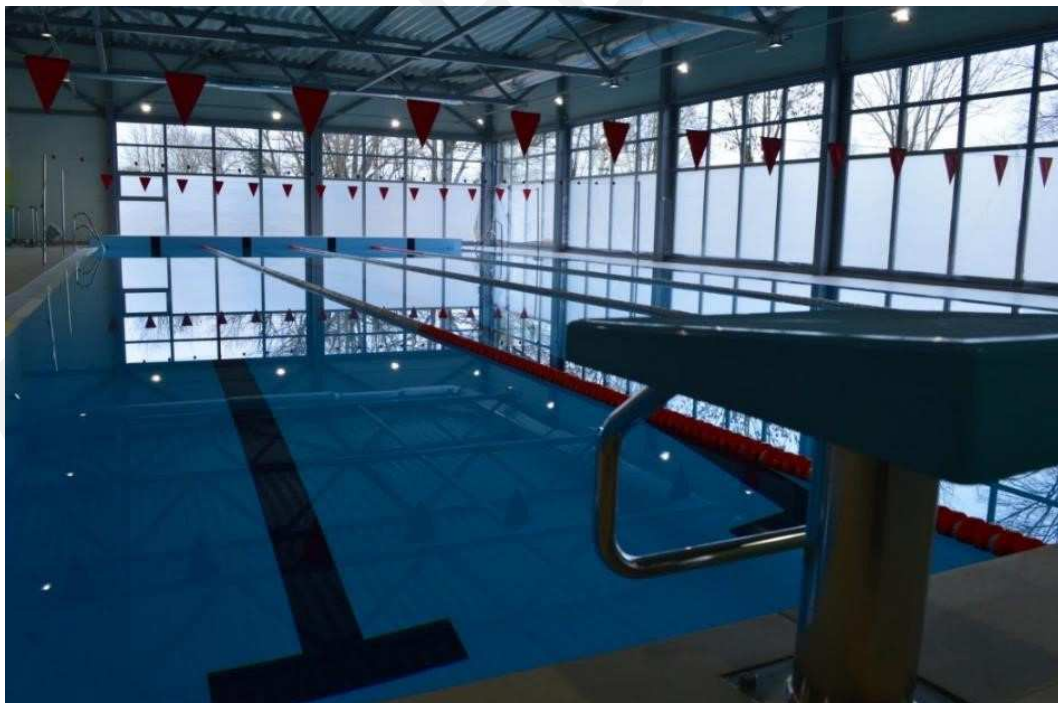
Ir uzsākta multifunkcionālās trases ierīkošana **Grīvas mežā** (slēpošanas, velo un skriešanas trases; 58.attēls). Patlaban tā vēl nav pilnībā pabeigta, bet vairākiem aktivitāšu veidiem jau izmantojama. 2014.gadā tika izveidots trases profils, atmežota trases teritorija, izrauti koku celmi, uzfrēzēta trases virskārta, un veikti trases apgaismojuma izbūves darbi – apgaismojuma kabeļa ierakšana, apgaismojuma balstu uzstādīšana un objekta pieslēgšana elektroenerģijas sadales tīklam. Trases izveides un labiekārtošanas darbi turpinās.

Citas nozīmīgas teritorijas, kurās sakoncentrēta sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūra, ir ar izglītības iestādēm saistītie sporta kompleksi:

- pie Līvānu 1.vidusskolas: baseins (59.attēls), stadions (60.attēls), vieglatlētikas manēža;
- pie Jaunsilavas pamatskolas: stadions;
- pie Rožupes pamatskolas: sporta laukums, militārā šķēršļu josla;
- pie Rudzātu vidusskolas: stadions;
- pie Rudzātu speciālās internātpamatskolas: stadions.

58.att. Grīvas meža daudzfunkcionālās trases shēma
(avots: Līvānu novada sporta un aktīvās atpūtas attīstības stratēģija 2018.-2022.)

59.att. Līvānu 1. vidusskolas peldbaseins (foto: Jānis Vaivods)

60.att. Līvānu 1.vidusskolas stadions (foto: Jānis Magdaļenoks)

Kā nozīmīgi sporta infrastruktūras objekti minami arī pilsētas stadions Ubaglīcī, kam nepieciešama pārbūve atbilstoši vieglatlētikas un futbola stadiona standartiem, un sporta atpūtas bāze „Bucenieki” Jersikas pagastā, kur 3 volejbola laukumos tiek regulāri rīkotas vietējas un reģionālas sacensības. Gandrīz katrā pagastā (izņemot Sutru pagastu) ir vismaz viens pludmales (smilšu) volejbola laukums. Sporta/trenažieru zāle ir pieejama arī Jersikas sabiedriskajā centrā/pagasta pārvaldē. Līvānos paredzēts izveidot arī slēpošanas kalnu.

Īss kopsavilkums par novada sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūras objektiem atrodams 24. un 25.tabulā.

24. TABULA

Vispārējās nozīmes sporta kompleksi Līvānu novadā
(AP 2012-2018 un MJIC „Kvartāls” dati)

Objekts	Galvenās sporta būves
Līvānu 1. vidusskola	stadions, sporta zāles, vieglatlētikas manēža, peldbaseins
Līvānu 2. vidusskola	sporta zāle
Jaunsilavas pamatskola	stadions, sporta zāle
Jersikas pamatskola	sporta laukums, sporta zāle
Līvānu pilsētas stadions	futbola laukums
Jersikas pagasta sporta komplekss	sporta/trenažieru zāle, stadions
MJIC „Kvartāls” sporta komplekss	sporta zāle, dažādu sportu veidu laukumi (futbols, strītbols, pludmales volejbols un futbols)
Rožupes pamatskola	sporta laukums, militārā šķēršļu josla
Rudzātu vidusskola	stadions, sporta zāle

Rudzātu speciālā
internātpamatskola

stadions, sporta zāle

Sporta organizācijas un aktivitātes

Par sporta un aktīva dzīves veida popularitāti Līvānu novadā liecina lielais sporta biedrību skaits: 2017.gadā Līvānu novadā darbojās 8 sporta klubi un Līvānu BJSS (sīkāk skatīt pie izglītības iestādēm 49.lpp.). Lielākā daļa Līvānos esošo sporta biedrību nodrošina iespēju nodarboties ar sportu arī amatieru līmenī.

Aktīvās atpūtas un brīvā laika aktivitātes Līvānu novadā piedāvā arī Līvānu aktīvā tūrisma centrs (61.attēls). Centrā pieejams sadarbības partneru piedāvāts aktīvai atpūtai noderīgs inventārs: kanoē laivas, velosipēdi, nūjošanas piederumi, badmintona komplekts un citi.

61.att. Līvānu aktīvā tūrisma centrs (foto: Jānis Magdaļenoks)

Katru gadu Līvānu novadā tiek organizēti daudzi vietēja un starptautiska mēroga sporta pasākumi, tai skaitā arī starptautiska rakstura un orientēti uz līdzdalību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

Starp nozīmīgākajiem starptautiskajiem pasākumiem ir minami:

- sēdvolebola (cilvēkiem ar īpašām vajadzībām) sacensības „Līvānu kauss”;
- starptautiskas sacensības orientēšanās sportā „Rudzātu kauss”.

Līvānu Bērnu un jauniešu centrs (LBJC) regulāri organizē Latgales novada sporta spēles bērniem un jauniešiem **ar īpašām vajadzībām**, kurās piedalās bērni un jaunieši no novada un citām vietām valstī. Ievērojamu darbu fiziskās aktivitātes uzturēšanā cilvēkiem ar īpašām vajadzībām Līvānu novadā veic biedrības „Baltā māja” Dienas aprūpes centrs personām ar garīgās attīstības traucējumiem (DAC). DAC organizē izglītojošas, prasmju apguves un fizisko spēju attīstības nodarbības – ārstnieciskā vingrošana biedrības „Baltā māja” telpās, galda spēles (galda hokejs, novuss, dambrete u.c.).

Līvānu novadā liela vērība pievērsta veterānu sportam. Novada komandas regulāri piedalās Latvijas senioru un veterānu savienības organizētajās finālsacensībās, uzrādot ievērojamus rezultātus. Pēdējos gados attīstās arī augsto sasniegumu sports.

25. TABULA

Citi nozīmīgi sporta infrastruktūras objekti Līvānu novadā
(AP 2012-2018 un MJIC „Kvartāls” dati)

Objekts	Atrašanās vieta
Strītbola laukumi	Līvānos (3), Rudzātos
Pludmales (smilšu) volejbola laukumi	Līvānos (4), Buceniekos un pie Iesalnieku ezera (Jersikas pag.), Rudzātos (Rudzātu pag.), Rožupē (Rožupes pag.), Turkos, Gavartienē, Spārēs (Turku pag.)
Trenažieru zāles	Līvānos (6), Jersikas
Kluba sporta zāles	Līvānos
Skeitparks	Līvānos
Ielu vingrošanas ierīces	Līvānos (2)
Atklātais hokeja laukums	Rožupes pagasts, privāts
Atklātā slidotava	Līvānos
Laivu piestātne	Līvānos
Šautuve	Turku pag. Steķos
Grīvas meža daudzfunkcionālā trase	Pie Līvāniem

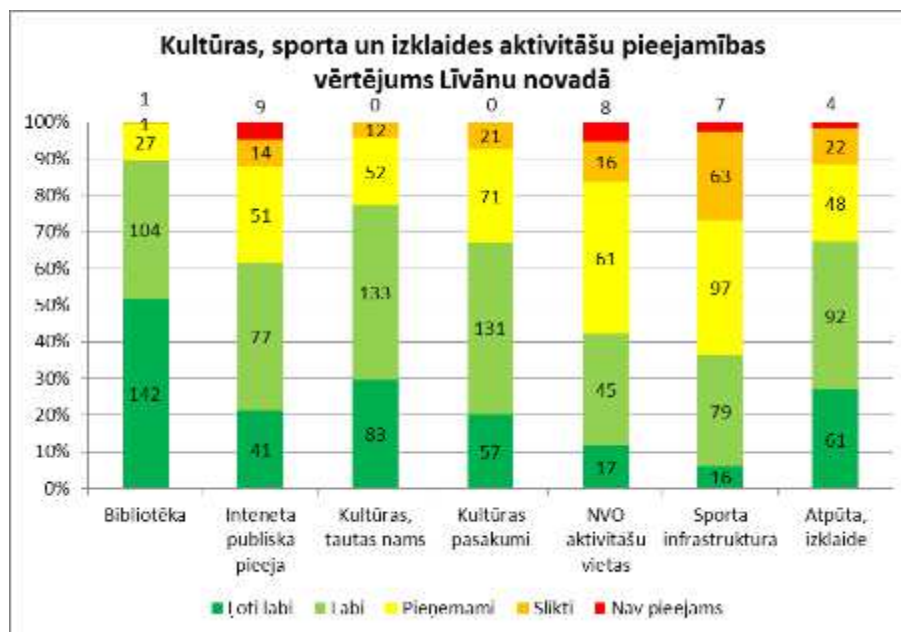
3.6.4. Kopsavilkums par kultūras un sporta infrastruktūru Līvānu novadā

Novada iedzīvotāju un speciālistu viedokļi

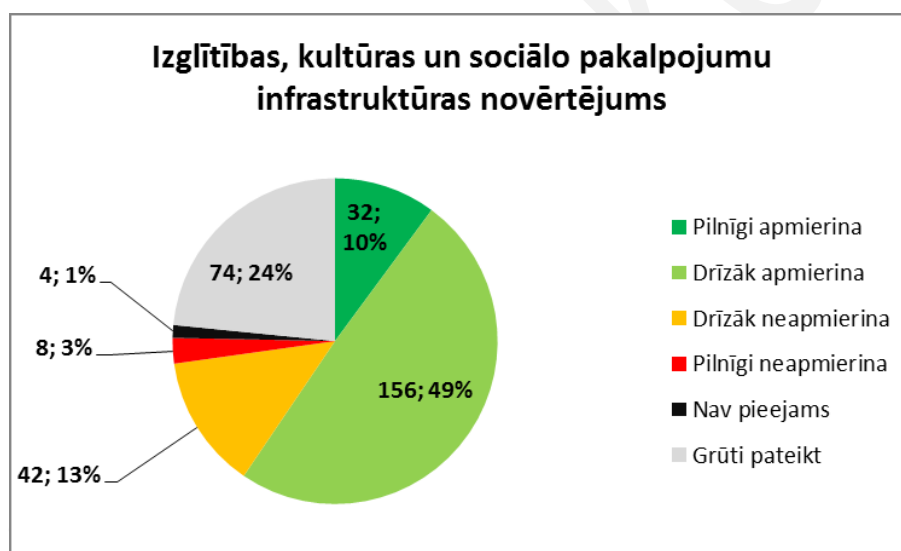
Iedzīvotāju aptauja sniedza viedokli par kultūras, sporta un izklaides aktivitāšu **pieejamību** novadā (62.attēls). Tā tiek vērtēta visai augstu, izņemot NVO aktivitāšu vietas un sporta infrastruktūru.

Pēdējā šķiet paradoksāla, jo sporta infrastruktūra novadā ir bagātīga un pēc savas kvalitātes augstu novērtēta no aptaujas respondentu puses – negatīvo viedokļu summa ir vien daži procenti. Dažu respondentu atbildes sniedz tam skaidrojumu, ka esošā sporta infrastruktūra pieejama galvenokārt skolu, sporta skolu un klubu dalībniekiem, kamēr klubos neiesaistītam un jaunieša statusam neatbilstošam iedzīvotājam pieeja ir apgrūtināta. Šai kontekstā pilsētas stadiona Ubaglīcī atjaunošana ir īpaši aktuāla.

Savukārt, vairāk ir izteikta kritika par infrastruktūras kvalitāti pie izglītības un kultūras iestādēm (63.attēls). Visvairāk kritikas attiecas uz izklaides iespējām jauniešiem, kas šajā sociālajā grupā ir ļoti būtiska dzīves un teritorijas pievilcības sastāvdaļa. Līdzīgi viedokļi izskanēja arī sektorālajās un teritoriālajās plānošanas darba grupās. Redzama neapmierinātība izteikta arī par izklaides iespējām saistībā sabiedriskās ēdināšanas sniegtajiem pakalpojumiem, kaut gan pēc aptaujas statistikas vairāk nekā puse respondentu ar to ir apmierināti.

62.att. Kultūras, sporta un izklaides aktivitāšu pieejamības vērtējums Līvānu novadā (iedzīvotāju aptaujas dati)

63.att. Izglītības, kultūras un sociālo pakalpojumu infrastruktūras novērtējums (iedzīvotāju aptaujas dati)

Galvenie secinājumi

- Kultūrvides vērtību galvenais glabātājs un popularizētājs novadā ir reģionālās nozīmes Latgales mākslas un amatniecības centrs (LMAC).
- LMAC sekmīgi uztur kā tradicionālās tautas amatniecības nozares, tā Līvānu novada zīmolu: stikla māksliniecisko apstrādi.
- Līvānu novada Kultūras centrs ar tā filiālēm ir galvenais tradicionālās nemateriālās kultūras nesējs un uzturētājs Līvānu novadā.
- Novada bibliotēku tīkls ir pieejams un visumā apmierina novada iedzīvotāju vajadzības kā pēc bibliotēku tiešajiem pakalpojumiem, tā arī IT servisiem. Lasīšanas aktivitātēs novērojams neliels, bet pastāvīgs pieaugums.

- Kultūras infrastruktūras pieejamība un kvalitāte tiek vērtēta augstu, bet ir sniegts viedoklis par kultūras aktivitāšu saturu, īpaši uzsverot apstākli, ka tās maz piemērotas jauniešu auditorijai.
- Līvānu novada Kultūras centra tehniskā nodrošinājuma līmenis ļauj rīkot nozīmīgus, pat valsts mēroga pasākumus.
- Līvānu novada Kultūras centra un teritoriālo vienību infrastruktūru un telpas ir nepieciešams atjaunot, pilnveidot, kā arī modernizēt tehnisko nodrošinājumu.
- Sporta infrastruktūra novadā ir daudzpusīgi augsti attīstīta un tās kvalitāte – augstu novērtēta. Vienlaikus, tās pieejamība netiek vērtēta augstu, kā iemeslu minot tās lietotāju nepieciešamību būt saistītam ar skolām vai sporta klubiem.
- Līvānu novada iedzīvotājiem ir pieejama optimāla, bet nepietiekoša infrastruktūra, lai nodarbotos ar sportu vasarā un ziemā.
- Sporta aktivitātes un izpausmes novadā ir attīstītas un daudzpusīgas: tautas sports, veterānu sports, augsto sasniegumu sports, invalīdu sports.

Nākotnes vajadzības

- Informēšana par Līvānu novadu: pašiem un citiem.
- LMAC tēla un piedāvājuma attīstība.
- LMAC apkārtnes teritorijas labiekārtošana un estētiska attīstīšana. IT infrastruktūras pilnveidošana.
- Līvānu novada Kultūras centra un teritoriālo vienību darba popularizēšana, tēla veidošana un materiāli tehniskās bāzes atjaunošana un papildināšana.
- Paliekot tukšām skolu telpām, ir jā rūpējas par tajās savākto kultūrvēstures vērtību saglabāšanu.
- Intelektuālais imports kā nozīmīgs instruments kultūras dzīves attīstīšanā.
- Pussalas starp Daugavu un Dubnu attīstīšana par kompleksu kultūras un atpūtas centru.
- Līvānu novada zīmola tālāka attīstīšana un unikalitātes definēšana.
- Sporta infrastruktūras tālāka attīstīšana: Grīvas mežs, slēpošanas kalns, pilsētas stadions Ubaglīcī, pagastu sporta laukumi/stadioni un citi objekti.
- Sporta inventāra nomas attīstīšana dažādos objektos.

IV. EKONOMISKĀS VIDES RAKSTUROJUMS

4.1. LĪVĀNU NOVADA FUNKCIONĀLĀS IETEKMES ZONA UN EKONOMISKĀ SPECIALIZĀCIJA

4.1.1. Institucionāli funkcionālās saistības

Līvānu novada administratīvajā centrā Līvānos atrodas plaši pārstāvēts valsts un pašvaldības iestāžu un uzņēmumu tīkls, kuru var izmantot blakus esošo novadu, citu Latgales un Latvijas pašvaldību iedzīvotāji (26.tabula).

26. TABULA.

Līvānu novadā esošo valsts un pašvaldības iestāžu un uzņēmumu sniegtie pakalpojumi

Institūcija	Sniegtie pakalpojumi	Funkcionālās ietekmes zona
Nodarbinātības valsts aģentūras Preiļu sektora Līvānu sektors	Nodrošina iedzīvotāju iekārtošanu darbā, apmācību, profesionālo orientāciju, kvalifikācijas celšanu un pārkvalificēšanos, vietējās nodarbinātības programmas izstrādāšanu un īstenošanu.	Līvānu novads Preiļu novads
Valsts ieņēmumu dienesta Latgales reģionālās iestādes Preiļu biroja Līvānu filiāle	Nodrošina VID administrēto valsts nodokļu, nodevu un citu valsts noteikto obligāto maksājumu iekasēšanu novada teritorijā un administrēt, uzturēt efektīvu muitas maksājumu iekasēšanas sistēmu.	Līvānu novads
Valsts drošības policijas Daugavpils reģionālās nodaļas Preiļu grupa un Preiļu rajona policijas pārvaldes Līvānu policijas nodaļa	Veic noziegumu profilaksi un nodrošina sabiedriskās kārtības ievērošanu.	Līvānu novads
Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Jēkabpils nodaļas Līvānu filiāle	Pasu noformēšanas, saņemšanas/izsniegšanas pakalpojumu nodrošināšana.	Līvānu novads Visi blakus esošie novadi
Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras klientu apkalpošanas punkts /no 01.08.2011./	Valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojumu nodrošināšana.	Līvānu novads Visi blakus esošie novadi
VAS „Latvijas valsts meži” Dienvidlatgales reģions	Apsaimnieko mežus videi draudzīgā veidā un atbilstoši katras teritorijas apsaimniekošanas galvenajam mērķim, t.sk. izstrādā individuālos apsaimniekošanas plānus atsevišķām teritorijām; saglabā un attīsta uzņēmuma valdījumā esošus sabiedrībai nozīmīgus, kā arī rekreācijas, kultūras un vēstures vides objektus; veicina bioloģisko daudzveidību apsaimniekojamajos mežos.	Līvānu novads Daugavpils, Ilūkstes, Krāslavas, Aglonas, Preiļu, Riebiņu, Vārkavas, Jēkabpils, Salas, Viesītes, Krustpils un Aknīstes novadi
VMD Dienvidlatgales virsmežniecība	Kontrolē likumdošanas ievērošanu jebkurām darbībām (medības, mežsaimniecība u.c.)	Līvānu novads

Institūcija	Sniegtie pakalpojumi	Funkcionālās ietekmes zona
	mežu teritorijās; nodrošina ugunsdrošības uzraudzību.	
AS „Latvijas Gāze” Jēkabpils iecirknis	Nodrošina ar dabasgāzi daļu Līvānu novada iedzīvotāju. Vienlaicīgi uzņēmums arī pilnveido drošības, piegādes un datorizācijas sistēmas, nodrošina iedzīvotājus ar kvalitatīvākiem pakalpojumiem.	Līvānu novads
SIA „Latvenergo” Austrumu ET Preiļu ETR Līvānu iecirknis	Nodarbojas ar enerģijas ražošanu un tirdzniecību, nodrošina iedzīvotājus ar elektroenerģiju.	Līvānu novads
SIA „Līvānu dzīvokļu un komunālā saimniecība”	Nekustamā īpašuma pārvaldīšana un apsaimniekošana; sadzīves atkritumu apsaimniekošana un teritorijas tīrīšana; grants un smilts karjeru izstrāde.	Līvānu novads
SIA „Līvānu siltums”	Centralizētas siltumapgādes nodrošināšana.	Līvānu pilsēta
SIA „Līvānu slimnīca”	Stacionāro un ambulatoro medicīnas pakalpojumu, veselības aprūpes, paliatīvās un ilgstošās sociālās aprūpes pakalpojumu nodrošināšana.	Līvānu novads Visi blakus esošie novadi
Līvānu novada domes Alternatīvās aprūpes pakalpojumu centrs „Rožlejas”	Īslaicīgās sociālās aprūpes pakalpojumu nodrošināšana bērniem un pieaugušajiem.	Līvānu novads Visi blakus esošie novadi
Turku, Rožupes, Jersikas, Sutru un Rudzātu pagasta pārvaldes	Ūdens ieguve, attīrīšana un sadale pašvaldības pakalpojumi pagastu teritorijās.	Līvānu novada pagasti
Līvānu novada Centrālā bibliotēka	Moderni reģionālas nozīmes bibliotēkas pakalpojumi, piemēroti dažādām vecuma grupām (t.sk. informācijas meklējumsistēmu un datubāzu publiska pieejamība, bibliotekāro, bibliogrāfisko, faktogrāfisko uzziņas, nepieciešamās informācijas pieprasīšana no citām bibliotēkām u.c.).	Līvānu novads Latgale Latvija
Līvānu novada vakara (maiņu) vidusskola	Vispārējās vidējās izglītības pakalpojumi, sociālās integrācijas un mūžizglītības pakalpojumi.	Līvānu novads Latgale Latvija
Rudzātu speciālā internātpamatskola	Vispārējās pamatizglītības pakalpojumi izglītojamiem ar garīgās attīstības traucējumiem, 1.līmeņa profesionālās pamatizglītības un interešu izglītības pakalpojumi.	Līvānu novads Latgale Latvija
Latgales mākslas un amatniecības centrs	Vietēja, reģionāla un starptautiska mēroga amatniecības attīstības pasākumi, kultūrtūrisma aktivitātes, amatniecības zināšanu, prasmju un tradīciju saglabāšana un attīstība.	Līvānu novads Latgale
Līvānu uzņēmējdarbības un atbalsta centrs	Biznesa inkubatora pakalpojumi jaunajiem uzņēmumiem (t.sk. telpu īre, juridiskie, grāmatvedības, biroja u.c. pakalpojumi),	Līvānu novads Latgale

Institūcija	Sniegtie pakalpojumi	Funkcionālās ietekmes zona
	veicinot uzņēmumu veidošanos, attīstību un nostiprināšanos Līvānu novadā.	
Līvānu novada Kultūras centrs	Kultūras mantojuma saglabāšana un attīstība, profesionālās mākslas pieejamības nodrošināšana, tradicionālo svētku organizēšana, pašdarbības kolektīvu darbības koordinēšana.	Līvānu novads Latgale
Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija	Augstākā izglītība	Līvānu novads Latgale Latvija

Līvānu novads nodrošina iedzīvotājiem visus pamata pakalpojumus. Novads iekļaujas Latgales un Latvijas biznesa inkubatoru tīklā, mākslas un amatniecības sektora attīstībā, kultūrvēstures, kultūras izziņas, dabas un aktīvā tūrisma produktu klāstā. Savukārt, novads izmanto ekonomiskā trijstūra lielo pilsētu (Daugavpils, Rēzekne un Jēkabpils) sniegtos pakalpojumus izglītības (augstākās, profesionālās, mūžizglītības), zinātniskās pētniecības, sporta un kultūras jomā.

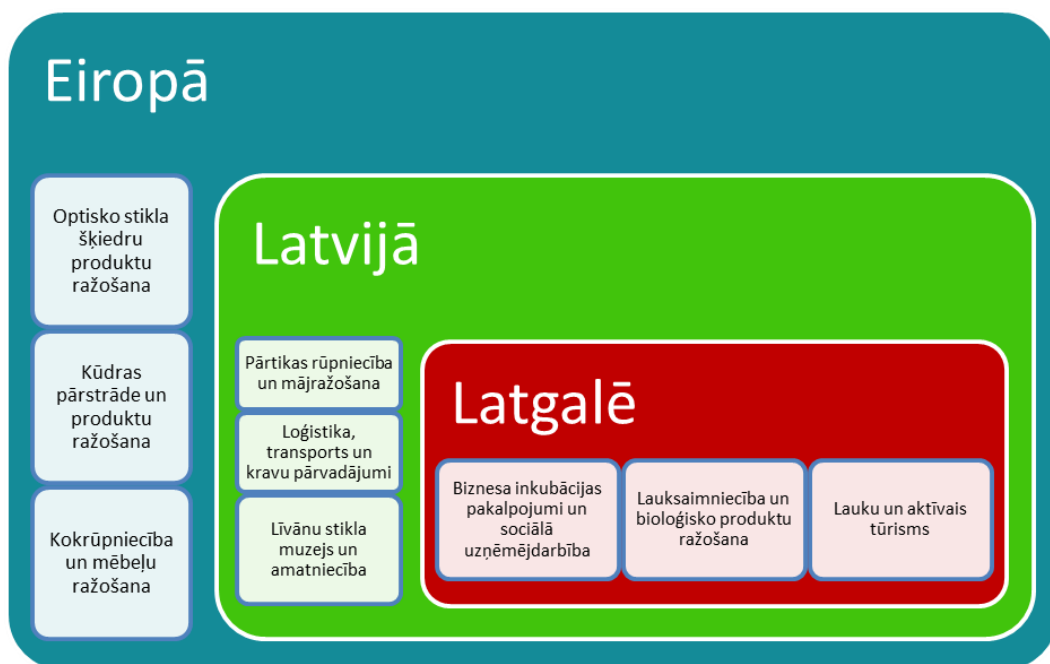
Izstrādājot Līvānu novada stratēģisko plānu, ir ņemti vērā augstākminēto pilsētu un Līvānu novadam blakus esošo teritoriju attīstības mērķi, prioritātes, esošie un potenciālie resursi, kas var tikt izmantoti abpusējai sadarbībai ar Līvānu novadu.

4.1.2. Ekonomiskā specializācija

Līvānu novada plānotā attīstība kā uzņēmējdarbības, moderno tehnoloģiju attīstības centrs radīs priekšnoteikumus jaunu uzņēmumu attīstībai. Līvānu novada dome kā stratēģisku projektu izvirzījusi Līvānu industriālo zonu publiskās infrastruktūras sakārtošanu/atjaunošanu, kas papildus veicinātu uzņēmējdarbības attīstību, t.sk. piesaistītu blakus esošo novadu iedzīvotājus savu biznesu uzsākt tieši Līvānos. Kūdras pārstrādes produktu un kokrūpniecības produktu ražošanas ziņā Līvānu novada ietekmes zona stiepjas Eiropas mērogā, bet optiskās stikla šķiedras produktu jomā ir pasaules līderu vidū.

Latgales stratēģijā 2030 paredzēts, ka Līvāni ir industriāla pilsēta – Latgales uzņēmējdarbības katalizators – tradicionālā mantojuma un XXI gadsimta tehnoloģiju apvienojums. Ņemot vērā Līvānu novada specializāciju un Latgales reģiona kopējās attīstības tendences, nākotnē svarīgi būs nostiprināt funkcionālās saites ar:

- Daugavpili un Rēzekni inovāciju un uzņēmējdarbības veicināšanas jomā, tai skaitā radošo industriju attīstībā, kas balstās uz esošo pieredzi un tradīcijām;
- Daugavpili, Rēzekni un Jēkabpili loģistikas, transporta un kravu pārvadājumu jomā;
- Preiļiem – pārtikas rūpniecībā un mājražošanā;
- visām iepriekšminētajām pilsētām saskaņotas izglītības sistēmas attīstīšanā, lauksaimniecības un bioloģisko produktu ražošanā, kā arī tūrismā.

64.att. Līvānu novada vēlamā funkcionālās ietekmes zona (ekonomikas profils)

65.att. Līvānu pilsētas un katra pagasta potenciālā specializācija novada kontekstā

4.1.3. Līvānu industriālo zonu attīstība

Ražošanas uzņēmumu teritorijas kopumā aizņem 138,7 ha jeb gandrīz 22% no Līvānu pilsētas teritorijas (66.attēls). Līvānu lielākās industriālās teritorijas vienlaicīgi ir arī galvenās problemātiskās teritorijas pilsētā. Tās var uzlūkot kā degradētās teritorijas, taču tai pat laikā tās ir arī jaunu iespēju un rezerves teritorijas, kuru izmantošanu iespējams pārdomāti attīstīt.

66.att. Industriālo zonu izvietojums Līvānos

Industriālā zona Nr. 1 - Līvānu industriālā zona (Fabrikas-Celtniecības-Stimu iela); Industriālā zona Nr. 2 –SIA „Līvānu meliorators” (Baznīcas iela); Industriālā zona Nr. 3 – bijušās Līvānu stikla fabrikas teritorija (Zaļā iela); Industriālā zona Nr. 4 –SIA „Līvānu dzīvokļu un komunālā saimniecība” teritorija (Rīgas iela).

Līvānu industriālā zona Nr.1.

Viena no lielākajām ražošanas uzņēmumu teritorijām ir Līvānu pilsētas industriālā zona Nr.1, kas atrodas pilsētas dienvidaustrumu pusē (67.attēls). Kopējā šīs zonas platība ir aptuveni 102 ha. Padomju laikā Līvānu industriālajā zonā (IZ) darbojušies vairāki lieli uzņēmumi, nodarbinot vairākus tūkstošus Līvānu pilsētas un apkārtnes iedzīvotāju, izveidojot un attīstot šīs teritorijas infrastruktūru un liekot pamatus ražojošajām industrijām. Pēc neatkarības atgūšanas šajā teritorijā Līvānu novada dome līdz 2017.gadam investīcijas publiskās infrastruktūras sakārtošanā nav veikusi dažādu iemeslu dēļ, kā dažus no tiem minot teritoriju nonākšanu privātīpašumā un finansiālo līdzekļu trūkumu, teritorijas atrašanos ārpus Līvānu pilsētas – lauku teritorijā (Jersikas pagastā) u.tml.

67.att. Līvānu industriālā zona Nr.1 (foto: Jānis Mickēvičs)

Stacijas ielā (tranzītiela, kas savieno Līvānus un Preiļus, un ir valsts autoceļa P63 sākums, kā arī savienojas ar Rīgas tranzīta ielu) un Fabrikas ielā, kuras pilda būtisku funkciju Līvānu pilsētas centrālās daļas sasaistē ar Līvānu IZ un nodrošina arī tiešu vairāku komersantu sasniedzamību, kā arī Celtniecības ielā, kas ir Fabrikas ielas turpinājums un nodrošina tiešu vairāku komersantu sasniedzamību, norisinās intensīva dažādu veidu transportlīdzekļu un gājēju kustība. Sakarā ar to, ka esošais ielu stāvoklis bija neatbilstošs braukšanas kvalitātes un satiksmes drošības prasībām, bija nepieciešams veikt dažādus ielu infrastruktūras uzlabošanas pasākumus. Kopš 2017.gada ir iespējams piesaistīt ES struktūrfondu līdzekļus, kā ietvaros Līvānu novada dome veic Līvānu IZ publiskās infrastruktūras atjaunošanu Stacijas ielā, Fabrikas ielā, Celtniecības ielā, Stirnu ielā un Mazajā stirnu ielā, kas atbilst mūsdienu prasībām.

Ar tehniskās infrastruktūras atjaunošanu tiks veikta transporta kustības uzlabošana uz Līvānu IZ un degradētas teritorijas atjaunošana, nodrošinot perspektīvajai satiksmes intensitātei un sastāvam atbilstošu slodžu izturību, satiksmes drošības līmeni, vides pieejamību, gājēju, velosipēdistu un autobraucēju drošību.

Līvānus visā pilsētas garumā šķērso dzelzceļa līnija, bet Līvānu dzelzceļa stacijā ir 5 dzelzceļa sliežu ceļi, kas pilsētu telpiski atdala no Līvānu IZ. Jau vairākus gadus Līvānu IZ uzņēmumu darbinieki, lai ātrāk nokļūtu darba vietās, šķērsoja šo dzelzceļa klātni aizliegtās vietās, t.sk. lienot zem vagoniem vai arī kāpjot tiem pāri vagonu savienojumu vietās. Gājēji no Līvānu dienvidu un centrālās daļas izmanto Stacijas ielas pārbrauktuvi, veica vidēji 0,7 km lielu līkumu. Labojot situāciju, 2017.gadā tika izbūvēta arī dzelzceļa gājēju pāreja – tilts virs sliežu ceļiem. Līdz ar to ir uzlabota Līvānu IZ sasniedzamība uzņēmumos strādājošajiem darbiniekiem, radot drošu un ērtu dzelzceļa šķērsojuma vietu ne tikai gājējiem, bet arī riteņbraucējiem, cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un vecākiem ar bērnu ratiņiem.

Šobrīd Līvānu IZ darbojas vairāku nozaru uzņēmumi: kokapstrāde, loģistika un kravu pārvadājumi, metālapstrāde, mēbeļu ražošana, pārtikas rūpniecība, optisko šķiedru ražošana,

nekustamo īpašumu pārvaldīšana, kūdras apstrāde, kā arī vairāki pakalpojumu sniedzēji un individuālā darba veicēji. To vidū ir uzņēmumi, kas nodarbina lielāko skaitu darbinieku Līvānu novadā. Vairāki no tiem ir atpazīstami ne tikai Latvijā, bet arī ārvalstīs, un šis fakts uzskatāms par vienu no priekšnoteikumiem teritorijas gatavībai uzņemt jaunus biznesa pārstāvjus.

Neskatoties uz to, ka iesāktie projekti, kas saistoši Līvānu IZ sasniedzamības un pieejamības uzlabošanai, tiks pabeigti ap 2019/2020.gadu, jau uz šo brīdi ir vērojama pieaugoša tendence nodokļu maksātāju skaitā. 2017.gadā saimnieciskās darbības veicēju skaits pieauga par 5,4%, bet individuālo komersantu skaits – par 7,8%. Pēdējo triju gadu laikā ir audzis arī atalgojums. Lielākais pieaugums (54%) ir komercsektora uzņēmumos ar nodarbināto skaitu virs 50 cilvēkiem.

2017.gadā novada neto apgrozījuma īpatsvars pa nozarēm sadalījās sekojoši:

- rūpniecības nozare: 25%;
- lauksaimniecība: 17%;
- transports un loģistika: 15%;
- enerģētika: 11%;
- meža nozare: 7,4%;
- tirdzniecība: 7,3%;
- būvniecība: 5,8%;
- pārējās nozares: 11,5%.

2017.gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieauga eksporta apjomi:

- SIA „Light Guide Optics International” (iepriekš SIA „Z-Light”) un SIA „Ceram Optec” – optiskās šķiedras ražošana;
- SIA „Līvānu kūdras fabrika” (kūdras ieguve);
- SIA „Asond” (organisko ķīmisko pamatvielu ražošana);
- SIA „Daugulis un partneri”, SIA „Miredo” (konditorejas izstrādājumu ražošana);
- SIA „EKO nams” (guļbūvju ražošana).

Turpinot darbu pie šīs teritorijas sakārtošanas, iespējama gan jau esošo uzņēmumu darbības uzlabošanās un paplašināšanās, gan arī jaunu uzņēmumu un darba vietu izveide, aptverot plaša spektra uzņēmējdarbības virzienus saskaņā ar Līvānu novada teritorijas plānojumu 2012-2024.gadam.

Starptautiskie un valsts autoceļi un dzelzceļš, Rīgas, Jēkabpils un Daugavpils pilsētu sasniedzamība, gāzes, elektropārvades un optisko sakaru infrastruktūra veido priekšnoteikumus ražošanas turpmākai attīstībai Līvānu novadā.

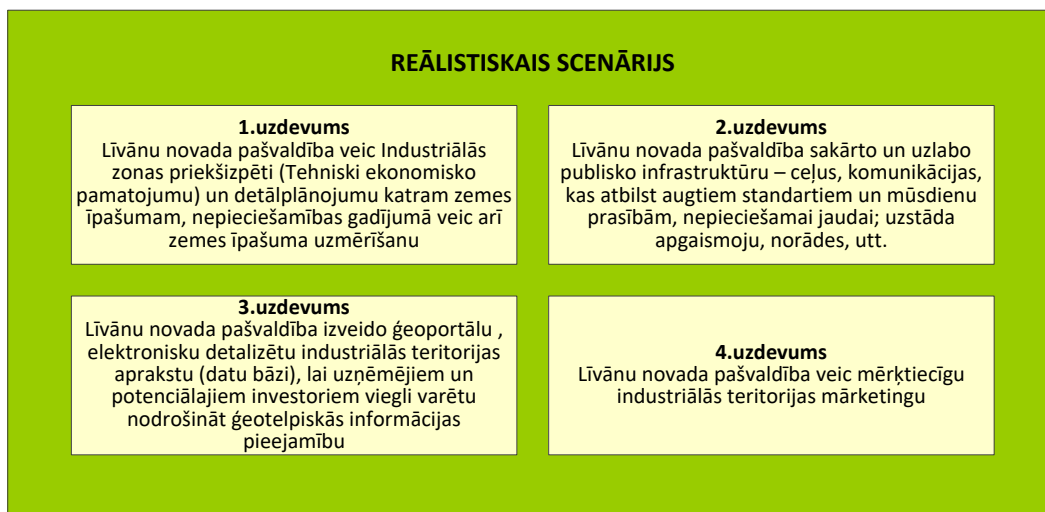
Līvānu IZ strādājošo darbinieku ērtībai un zonas sasniedzamībai no 2011.gada 1.decembra Līvānu IZ tiek nodrošināts arī sabiedriskais transports.

Ir veiktas arī dažādas Līvānu IZ mārketinga aktivitātes, kuru ietvaros radītie mārketinga materiāli ir aktualizējami turpmākai Līvānu IZ atpazīstamības veicināšanai un investoru piesaistei.

Līvānu industriālās zonas SVID

Stiprās puses	Vājās puses
<ul style="list-style-type: none"> – Daļēji, bet pieejamas inženierkomunikācijas (gāzes vads, elektroapgāde, telekomunikācijas un internets). – Pievedceļa pieejamība. – Līvānu IZ uzņēmēju darbība, neskatoties uz šķēršļiem un grūto ekonomisko situāciju. – Līvānu IZ salīdzinoši ērts izvietojums (tiešs pilsētas tuvums, dzelzceļa tuvums, savienojums ar 1.šķiras ceļu Līvāni – Preiļi (P63), pieejamas zemes platības uzņēmumu paplašināšanās vajadzībām). – Pašvaldības ekonomiskā aktivitāte un kapacitāte līdzekļu piesaistē (projektu realizācijas pieredze). – ES struktūrfondu finansējumu piesaistes un pašvaldības atbalsta rezultātā tiek sakārtota Līvānu IZ publiskā infrastruktūra, t.sk. centralizētā ūdensapgāde un kanalizācija. – ES struktūrfondu finansējumu piesaistes iespējas uzņēmējiem. – Pieejamas Latgales speciālās ekonomiskās zonas sniegtās iespējas. – Dzelzceļa pārvads gājējiem, kas savieno pilsētas centru ar Līvānu IZ. – Nodrošināts sabiedriskais transports uz Līvānu IZ. – Pilsētā nodrošināta augstākās izglītības ieguves iespējas kvalificēta darbaspēka nodrošināšanai. 	<ul style="list-style-type: none"> – Ekstensīva ražošanas teritorijas izmantošana daudzu gadu garumā. – Nepietiekama informācija par ražošanas vajadzībām izmantotajām platībām, ēkām. – Zemes gabalu un ēku īpašnieku lielais skaits, grūtības vienoties par teritorijas turpmāko izmantošanu. – Uzņēmumiem trūkst līdzekļu ēku kapitālajam remontam, komunikāciju sakārtošanai. – Kvalificēta darbaspēka trūkums ar inženiertehnisko izglītību. – Atalgojums Līvānu pilsētā nespēj konkurēt ar atalgojumu galvaspilsētā. – Finanšu resursu nepietiekamība pašvaldības zemes gabalu revitalizācijai.
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> – Ārējo un vietējo investīciju piesaistes veicināšana. – Pašvaldības saistošo noteikumu izdošana nekustamā īpašuma nodokļa (NĪN) atļaidēm zonā esošajiem aktīvajiem uzņēmējiem un noteikumi par paaugstinātu NĪN nesakārtoto teritoriju īpašniekiem. – Pašvaldības – universitāšu – privātā sektora sadarbība uzņēmējdarbības attīstībai. – Privātās-publiskās partnerības projektu attīstība. – Investoru piesaiste pēc publiskās infrastruktūras sakārtošanas projektu realizācijas. – Neapbūvēto zemju izmantošana. 	<ul style="list-style-type: none"> – Elektroenerģijas patēriņa izcenojuma politika. – Esošo uzņēmēju aktivitātes, darbības samazināšanās. – Jaunu biznesa aktivitāšu neveidošanās. – Latvijas un Latgales investīciju vides un tēla neuzlabošanās. – Uzņēmējdarbības attīstībai negatīvas valsts nodokļu politikas izmaiņas. – ES finansējuma nepieejamība Līvānu IZ turpmākai sakārtošanai. – Uzņēmumu pārcelšanās cetur. – Nodokļu politikas nestabilitāte, nav stabilas ekonomiskās attīstības.

Līvānu IZ Attīstības programmas 2012-2018.gadam ietvaros savulaik tika izstrādāti 3 attīstības scenāriji: optimistiskais, reālistiskais un pesimistiskais. Ir pamats uzskatīt, ka tieši reālistiskais scenārijs (68.attēls) ir tas ceļš, pa kuru attīstās bizness un ekonomika šajā teritorijā.

68.att. Līvānu industriālās zonas attīstības reālistiskais scenārijs

Sīkāka informācija par šo scenāriju un tā ietvaros veicamajām darbībām atrodama Attīstības programmā 2012.-2018.gadam.

Kopumā arī citām Līvānu novada industriālajām zonām ir apzināti nepieciešamie publiskās infrastruktūras uzlabojumi, tāpēc arī turpmāk tiek plānots inženiertehniskās infrastruktūras attīstības process, izdalot to atsevišķos projektos, ņemot vērā apstākļus, kas ir saistīti ar finansējuma pieejamību no ES strukturālajiem fondiem. Publiskās infrastruktūras sakārtošana uzņēmējdarbības veicināšanai tiek izvirzīta kā prioritāra esošo komersantu darbības stiprināšanai un jaunu piesaistei, kas līdz ar to rastu uzlabojumus arī daudzos citos Līvānu novada sociālekonomiskajos procesos.

4.1.4. Nozīmīgākie uzņēmumi novada pagastos

Jersikas pagasts

- SIA „Glear”, Jersikas čipšu ražotājs. Ieguvis 3. vietu konkursa kategorijā „Rūpnieciskais dizains”. Šajā kategorijā apbalvotie godināti par to, ka spējuši radīt ne tikai eksportspējīgus, bet arī pievilcīgus un mūsdienīgus produktus;
- ZS „Rietaiņi”, SIA „Tehen” – kravas pārvadājumu uzņēmumi;
- SIA „Latgales mežsaimnieks” – mežizstrāde;
- IU „Gospori” – akmeņkaļu darbnīca;
- SIA „Īpašumi EG” – dolomīta un šķembu ieguves uzņēmums.

Rožupes pagasts

- SIA „Līvānu kūdras fabrika”, SIA „Zelta Zeme” – kūdras ieguve un pārstrāde;
- ZS „Jaunsiliņi” – kravu pārvadājumi;
- SIA „Latgales mulča”, SIA „Lietaunieki” – tirdzniecība;
- ZS „Jaunskrebeļi”, SIA „Līvānu mežizstrādes sabiedrība” – mežizstrāde un kokapstrāde;

- ZS „Zīlītes” – pārtikas produktu pārstrāde: žāvē ābolus, spiež ābolu un bumbieru sulu, gatavo sukādes. Piedalās programmā „Skolas auglis”, apgādājot Līvānu novada un tuvāko novadu skolas ar āboliem.

Sutru pagasts

- SIA „Čiekuriņi”, SIA „Buge” – kokrūpniecība;
- SIA „Inga -94” – mazumtirdzniecība;
- SIA „ANIV” – lauksaimniecības tehnikas tirdzniecība.

Rudzātu pagasts

- SIA „Saiva EKO”, Vladislava Trubena IU – namdaru un galdniecības izstrādājumu ražošana;
- SIA „BYUMANI” – skaņu ierakstu producēšana;
- SIA „Sudmaliņas A & I” – maizes un kūku ražošana.

Turku pagasts

- AS „International Investments” – elektroenerģijas ražošana;
- SIA „Ganpekri” – tirdzniecība;
- SIA „Biohum” – mežistrāde;
- SIA „Revima” – koka izstrādājumu, korķa, salmu un pīto izstrādājumu ražošana;
- SIA „Salika” – metāla konstrukciju un to sastāvdaļu ražošana;
- SIA „Kārlis Viens” – lopkautuve.

4.2. UZŅĒMĒJDARBĪBA

4.2.1. Kopējā uzņēmējdarbības vide Līvānu novadā

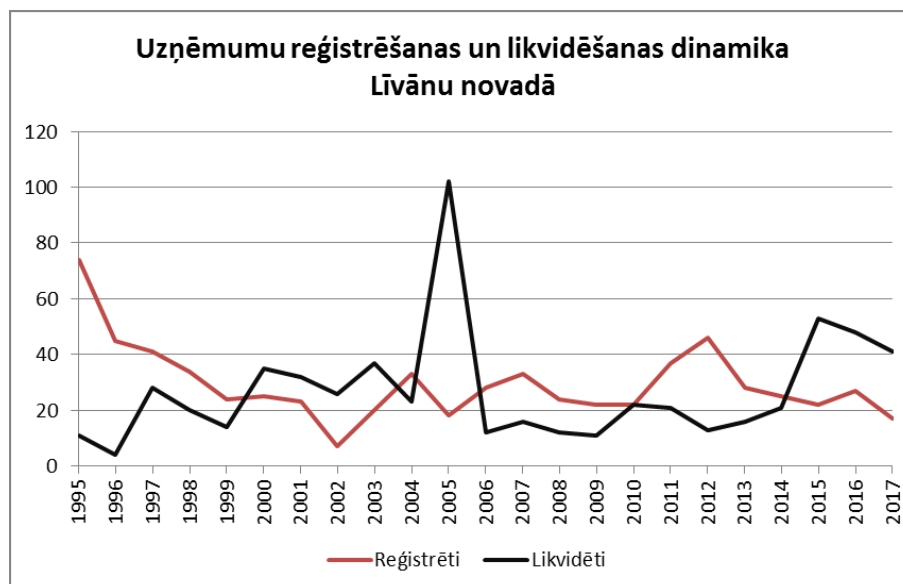
2016.gada sākumā Līvānu novadā bija reģistrētas 1053 tirgus sektora aktīvi uzņēmumi (t.i., tādi, kas reāli darbojas). To sadalījums pēc lieluma parādīts 28.tabulā. Tabulā ir redzams, ka aizņemto darba vietu un strādājošo atlīdzību CSP statistikā Līvānu novadā no privātsektora iekļūst tikai astoņi uzņēmumi, līdz ar to šo statistiku nevar izmantot par pamatu vietējā līmenī tādu lēmumu pieņemšanai, kas skar uzņēmējdarbības jomu.

28. TABULA.

Līvānu novada ekonomiski aktīvo uzņēmumu sadalījums pēc strādājošo skaita (CSP dati, 2016.)

Strādājošo skaita grupa	Uzņēmumu skaits
0-9	1011
10-19	22
20-49	12
50-249	8
250+	0
Kopā	1053

Uzņēmumu reģistra dati par uzņēmumu reģistrēšanas dinamiku rāda, ka no jauna reģistrēto uzņēmumu skaits pēdējos gados ir mazāks nekā likvidēto, kas uzskatāma par nelabvēlīgu tendenci (69.attēls).

69.att. Uzņēmumu reģistrēšanas un likvidēšanas dinamika Līvānu novadā (Lursoft dati)

Visvairāk Līvānu novadā ir reģistrēti zemkopības profila uzņēmumi. Liels skaits uzņēmumu darbojas veselībā un sociālajā aprūpē, tirdzniecībā un pakalpojumu sniegšanā. Uzņēmumu sadalījums pēc galvenajiem ekonomiskās darbības veidiem (NACE2) parādīts 29.tabulā.

29.TABULA.

Līvānu novada ekonomiski aktīvo uzņēmumu sadalījums pēc ekonomiskās darbības jomas (CSP dati, 2016)

Ekonomiskās darbības veids	Uzņēmumu skaits
A Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	453
Q Veselība un sociālā aprūpe	139
G Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība	105
S Citi pakalpojumi	76
C Apstrādes rūpniecība	65
M Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	52
F Būvniecība	39
H Transports un uzglabāšana	29
L Operācijas ar nekustamo īpašumu	22
N Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība	15
R Māksla, izklaide un atpūta	13
I Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	12
J Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	11
P Izglītība	9
K Finanšu un apdrošināšanas darbības	6
B Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	3
D Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	3

Ekonomiskās darbības veids	Uzņēmumu skaits
E Ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija	1
O Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	0
T Mājsaimniecību kā darba devēju darbība; pašpatēriņa preču ražošana	0
U Ārpus teritoriālo organizāciju un institūciju darbība	0

Saskaņā ar Lursoft sniegto informāciju (30.tabula), Līvānu novadā ir 22 uzņēmumi, kuru apgrozījums 2016.gadā pārsniedza 1 miljonu eiro. 100 lielāko uzņēmumu kopējais apgrozījums Līvānu novadā 2016.gadā bija 87,67 miljoni eiro. Izteikti līderi ir konditorejas ražotājs SIA „Adugs Production”, kam seko optiskās šķiedras ražotājs SIA „Light Guide Optics International” (iepriekš SIA „Z-Light”) ar attiecīgi 15,3 un 13,4 milj. eiro apgrozījumu. Kopā 100 lielāko uzņēmumu apgrozījums Līvānu novadā 2016.gadā bija 87,67 miljoni eiro.

30.TABULA

Līvānu novada uzņēmumi, kuru apgrozījums 2016.gadā pārsniedza 1 milj. EUR (Lursoft dati)

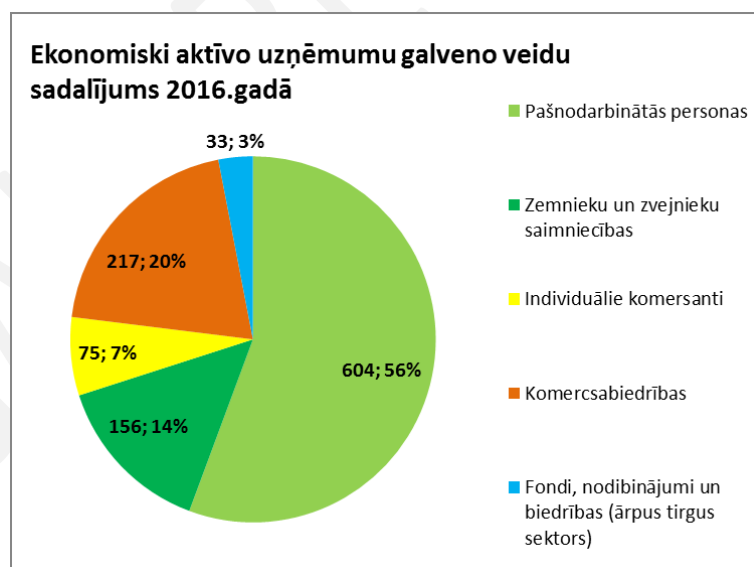
Uzņēmums	Apgrozījums 2016.gadā, EUR	Pret 2015.gadu	Pret 2014.gadu	Pret 2013.gadu
SIA „Adugs Production”	15 336 421	3%	3,99 reizes	nav datu
SIA „Light Guide Optics International” (iepriekš SIA „Z-Light”)	13 449 732	41%	52%	47%
SIA „Zelta Zeme”	3 938 318	-3%	-3%	-29%
SIA „RNS-D”	3 435 453	-60%	-67%	-70%
SIA „Adugs”	3 104 317	-28%	-77%	-81%
SIA „Baltik Sistem”	3 005 009	-19%	-30%	-37%
SIA „Līvānu kūdras fabrika”	2 551 001	16%	-5%	-28%
SIA „Asond”	2 461 572	3,13 reizes	11,64 reizes	16,17 reizes
SIA „Daugulis & Partneri”	1 770 405	8%	-1%	3%
SIA „Granvia”	1 705 964	2,27 reizes	5,28 reizes	nav datu
SIA „AB Grand”	1 627 836	2,61 reizes	3,30 reizes	9,86 reizes
SIA „Latgales mežsaimnieks”	1 561 030	-14%	-22%	20%
SIA „Sencis”	1 462 753	-1%	14%	16%
SIA „Līvānu dzīvokļu un komunālā saimniecība”	1 459 030	5%	6%	1%
AS „International Investments”	1 408 968	-13%	17%	2,27 reizes
SIA „A.T.U. Rosme”	1 345 282	1%	-21%	-27%
SIA „Lavtrans”	1 342 210	-23%	nav datu	nav datu
SIA „LīvMet”	1 308 158	3,35 reizes	8,07 reizes	13,64 reizes
SIA „Egles dēls”	1 288 799	10%	64%	2,11 reizes
SIA „Līvānu Siltums”	1 253 893	20%	11%	3%

Uzņēmums	Apgrozījums 2016.gadā, EUR	Pret 2015.gadu	Pret 2014.gadu	Pret 2013.gadu
SIA „Čiekuriņi”	1 075 519	-20%	-25%	-29%
SIA „Astar”	1 047 743	-11%	10%	22%

Laika posmā no 2013.gada līdz 2015.gadam novadā bija vērojama izteikta uzņēmējdarbības atgūšanās no krīzes, ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaitam pieaugot vairāk, nekā par 10% (70.attēls).

70.att. Tirgus sektora ekonomiski aktīvo vienību skaita dinamika (CSP dati)
Nav ietverts viens tirgus sektora fonds vai nodibinājums.

71.att. Ekonomiski aktīvo uzņēmumu galveno veidu sadalījums 2016.gadā (CSP dati)
Nav ietvertas ārpus tirgus sektora komerksabiedrības (1), tirgus sektora fondi un nodibinājumi (1) un pašvaldību budžeta iestādes (2).

Uzņēmējdarbības formu vidū pārliecinoši dominē pašnodarbinātās personas (71.attēls), komerksabiedrību ir vairāk, nekā zemnieku saimniecību. Tas norāda, no vienas puses, uz lielāku uzņēmējdarbības aktivitāti pilsētā, no otras puses – uz lauku saimniecību diferencēšanos.

Līvānu novadam ir izdevīgs stratēģiskais izvietojums – ES ārējā sauszemes (austrumu) robeža, ekonomiskie sakari ar Krieviju un Baltkrieviju, ērts iekšējais ceļu tīkls un savienojumi ar Rīgu un pārrobežu reģioniem – Pleskava, Sanktpēterburga (Krievija), Vitebska (Baltkrievija), Viļņa (Lietuva), Varšava (Polija). Līvānu novadu šķērso stratēģiski nozīmīgi, labi attīstīti transporta koridori (valsts galvenās automaģistrāles un dzelzceļa līnijas, maģistrālie dabas gāzes un naftas cauruļvadi), kas dod izeju Rietumu-Austrumu un Ziemeļu-Dienvidu virzienos. Tas viss var sniegt atbalstu uzņēmējdarbības attīstībai.

Kā iedzīvotāju aptaujā, tā arī uzņēmēju darba grupā tika atzīmēts, ka novadā ir novērojams darbaspēka trūkums, it īpaši, uz augstāku kvalifikāciju prasošām darba vietām. Šis apgalvojums nav pretrunā ar augsto bezdarba līmeni un norāda uz divām neatbilstībām uzņēmējdarbības kadru sistēmā. Pirmkārt, bez darba esošo iedzīvotāju kvalifikācija nav atbilstoša darba tirgus pieprasījumam, bet bezdarbnieku motivācija pārkvalificēties ir zema vai arī viņiem nav pietiekamas izglītības, lai spētu to izdarīt. Otrkārt, liela daļa uzņēmēju nav gatavi vai nespēj maksāt kvalificētiem darbiniekiem algas, kas būtu pietiekami motivējošas speciālistu pievilināšanai no citurienes. Tika minēta arī plašākā mērogā sastopama problēma – nepieredzējušiem jauniešiem ir nesamērīgas prasības pret paredzamo darba algu, nenovērtējot savas reālās prasmes un iespējas uzņēmumā šo naudu reāli nopelnīt.

4.2.2. Ražošana

Līvānu novada ekonomika kopumā raksturojama ar lielāku vidēji augstu un augstu tehnoloģiju īpatsvaru rūpniecībā, salīdzinot ar citiem Latgales novadiem. Taču daudzviet tomēr sastopama zemas pievienotās vērtības produkcijas izlaide.

Tiek vērtēts, ka lielāko potenciālu novada ekonomikas izaugsmei piedāvā eksportspējīgas nozares ar augstu vai vidējo pievienoto vērtību, kurās vienlaicīgi ir liels nodarbināto skaits, kā arī nozares ar zemu nodarbināto skaitu, bet augstu pievienoto vērtību.

Līvānu novadā 10,8% no esošajiem uzņēmumiem, kam nav zemkopības rakstura (pēc NACE klasifikatora lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība) ir ražojošie uzņēmumi (apstrādes rūpniecība pēc NACE2). Daudzi no Līvānu novada uzņēmumiem darbojas kokapstrādes jomā, pārtikas ražošanā un būvmateriālu ražošanā. Īpašu vietu ieņem optisko stikla šķiedru ražošana, tā ir viena no Līvānu novada unikālām ražotnēm, kādas nav citviet Baltijā - SIA „Light Guide Optics International” (iepriekš SIA „Z-Light”) un „Ceram Optec” . SIA „Light Guide Optics International” ir arī uzņēmums, kas blakus ražošanai ar augstu pievienot vērtību un kvalificētai darbaspējai izteiktu uzmanību velta arī sociālajai atbildībai (skat. „Izglītība” – Stipendiju fonds).

4.2.3. Komerccpakalpojumi

Komerccpakalpojums ir viens no uzņēmējdarbības veidiem. Ar komerccpakalpojumiem galvenokārt nodarbojas mazi uzņēmumi: 80% no tiem nodarbina 1 - 9 cilvēkus. Līvānu novada ekonomiski aktīvo uzņēmumu sadalījums pēc ekonomiskās darbības veida, kas veic komerccpakalpojumus (CSP dati, 2016):

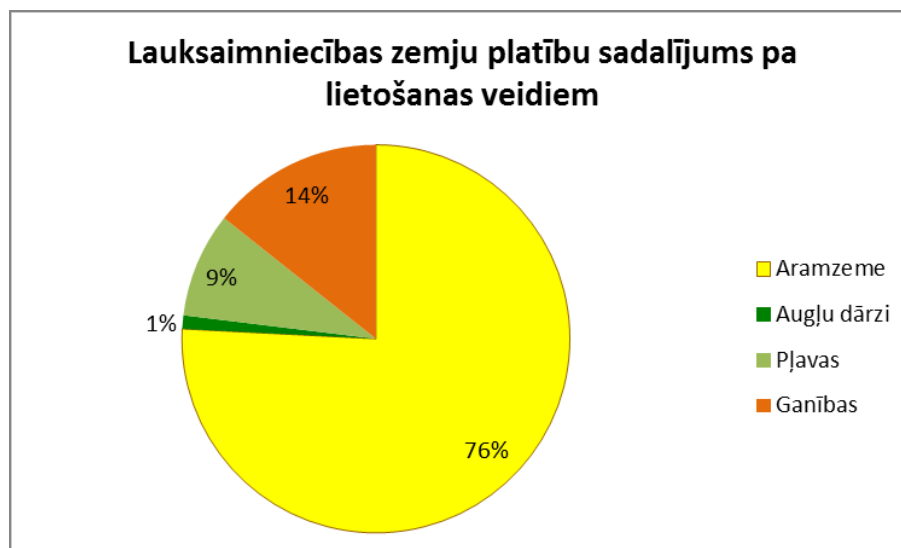
- veselība un sociālā aprūpe – 139;
- vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība – 105;
- profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi – 52;
- būvniecība – 39;
- transports un uzglabāšana – 29;
- operācijas ar nekustamo īpašumu – 22;
- māksla, izklaide un atpūta – 13;
- izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi – 12;
- informācijas un komunikācijas pakalpojumi – 11;
- izglītība – 9;
- finanšu un apdrošināšanas darbības – 6;
- citi pakalpojumi – 76.

4.2.4. Lauksaimniecība

Lauksaimniecības uzņēmumi – zemnieku saimniecības – ir visos Līvānu novada pagastos. Saskaņā ar VID sniegto informāciju, 2017.gada sākumā novadā bija 304, bet 2018.gada sākumā – 300 zemnieku saimniecības. Pieejamajā informācijas klāstā nav ziņu par sadalījumu pagastu griezumā. Saimniecību skaita lēna samazināšanās ir novērojama ilgākā laika posmā, un tai ir divi galvenie iemesli. Pirmais ir ekonomisko apstākļu noteikta konsolidācija ap spēcīgākajām saimniecībām. Otrais ir zemnieku saimniecību īpašnieku vecumstruktūra. Vecāka gada gājuma īpašnieki, kam pieder saimniecība, bet kas to vairs nespēj apstrādāt, atsavina savus īpašumus, un saimniecība ar to beidz pastāvēt.

76% no visām lauksaimniecībā izmantojamām zemēm Līvānu novadā ir aramzemes, kurās audzē graudaugus un lopbarības kultūras. Pārējās platībās – kartupeļi, dārzeņi, pavisam nedaudz pākšaugi. Lauksaimnieciskās zemes izmantošanas galvenie veidi attēloti 72.attēlā. Ja pieņem, ka lauksaimniecības zeme pārsvarā atrodas zemnieku saimniecību īpašumā, tad var aprēķināt, ka Līvānu novada vidējais zemnieku saimniecības lielums ir 132 hektāri. Šāda lieluma saimniecība jau ir pietiekami konkurētspējīga un var arī diversificēt savas saimnieciskās darbības riskus, piemēram, audzējot dažādas kultūras pareizas augsekas ievērošanai.

Publiski pieejamā lauksaimniecības statistika nesniedz ziņas novadu griezumā par augkopības kultūru sējplatībām un to ražīgumu, tāpēc Līvānu novada zemnieku saimniecību augkopības efektivitātes izvērtējums nav iespējams. Labāka situācija ir ar lopkopības datiem (31.tabula), kur pieejami dati arī pagastu griezumā. Redzams, ka nozīmīgākā lopkopības nozare ir liellopu turēšana – gan piena ieguvei, gan gaļas lopkopībai. Visvairāk liellopu ir Rožupes pagastā un Rudzātu pagastā. Apmēram ceturtdaļa no tiem ir slaucamās govīs. Izslaukumi novada teritorijā svārstās no 5,9 līdz 6,77 tonnām gadā (32.tabula), kas ir vērtējami kā vidēji augsti un spēj nodrošināt piena lopkopības ekonomiku, ja vien piena iepirkuma cenas netiek nospiestas pārāk zemu.

72.att. Lauksaimniecības zemju platību sadalījums pa lietošanas veidiem 2018.gada sākumā
(VZD Zemes pārskata dati)

Cūkkopība novadā ir mazāk attīstīta, nelielais cūku skaits norāda uz to turēšanu mazo saimniecību pašnodrošinājumam, bet pārdošanas apjomi, visticamāk, ir niecīgi. Vairākas saimniecības tur arī aitas, bet kazu un zirgu ganāmpulki ir pārāk mazi, lai tiem būtu nopietna ekonomiska nozīme novada mērogā. Novadā reģistrēti 1202 mājpūtņi un 1019 bišu saimes.

31.TABULA

Lauksaimniecības dzīvnieku skaits Līvānu novada pagastos 2018.gada sākumā (LAD dati)

Pagasts	Liellopi	Cūkas	Aitas	Kazas	Zirgi
Jersikas	717	27	193	9	7
Rožupes	2760	68	329	19	21
Rudzātu	2742	61	411	4	4
Sutru	1268	50	179	1	2
Turku	714	15	51	46	9
KOPĀ	8201	221	1163	79	43

32.TABULA

Piena lopkopības darbības rādītāji Līvānu novada pagastos (LAD dati)

Pagasts	Ganāmpulku skaits	Govju skaits		Izslaukums, kg	Tauki		Olbaltumvielas	
		uz 30.09.2017	Vidēji		%	Kg	%	kg
Jersikas	7	99	106	6181	4,33	267	3,40	211
Rožupes	36	543	508	6461	4,23	272	3,38	218
Rudzātu	23	530	522	5908	4,46	262	3,29	195
Sutru	14	231	218	5901	4,11	243	3,37	199
Turku	7	182	181	6772	4,18	282	3,33	225

Novadā 2018.gada sākumā bija 87 bioloģiskās saimniecības (33.tabula), kas ir 29% no visu zemnieku saimniecību skaita. Latvijas apstākļos tas ir augsts rādītājs. Tas apliecina, ka

Līvānu novada zemnieki ir novērtējuši bioloģiskās lauksaimniecības izdevīgumu gan no produkcijas kvalitātes, gan saņemto tiešmaksājumu apjoma viedokļa.

33.TABULA

**Bioloģiskās lauku saimniecības Līvānu novada pagastos
2018.gada sākumā (LAD dati)**

Pagasts	Bioloģisko saimniecību skaits
Jersikas	7
Rožupes	36
Rudzātu	23
Sutru	14
Turku	7

Lai varētu izvērtēt bioloģiskā saimniekošanas veida ietekmes uz vidi pozitīvo devumu, trūkst informācijas par LIZ platībām, kas tiek bioloģiski apsaimniekotas, respektīvi, bioloģiskā saimniekošanas daļa kopējā lauksaimniecības zemju platībās.

Lauku saimniecības ir samērā labi nodrošinātas ar tām nepieciešamo tehniku. Tā vidēji uz vienu saimniecību ir gandrīz 4 traktori un 2,2 traktoru piekabes. Uz katrām 2,3 saimniecībām ir graudaugu novākšanas kombains. Pārējā tehnika ir mazākā skaitā, un parasti tās esamība ir saistīta ar kādu noteiktu saimniecības specializāciju.

34.TABULA

**Lauksaimniecības tehnika Līvānu novada pagastos
2018.gada sākumā (LAD dati)**

Tehnikas veids	Vienību skaits
Traktori	1171
Traktoru piekabes	668
Graudaugu kombaini	130
Ekskavatori	28
Pašgājēji zāles novācēji	28
Universālās mašīnas	20
Pašgājējiekravēji	18
Meža mašīnas	15
Lauksaimniecības pašgājējmašīnas	11
Buldozeri	3

Katrā pagastā ir vairākas saimniecības, kuras ir nostiprinājušās un attīstījušās ārpus Latvijai tradicionālajām augkopības un lopkopības jomām. Virkne zemnieku saimniecību nodarbojas ar dārzeņu audzēšanu un biškopību, ir zemnieku saimniecības, kas nodarbojas ar augļkopības produktu pārstrādi vai lauksaimniecības tehnikas tirgošanu.

Saskaņā ar LAD Dienvidlatgales reģionālās pārvaldes informāciju, Līvānu novadā 2017.gadā izmaksāti sekojoši galvenie atbalsta maksājumi:

- zaļināšanas maksājums 0,808 milj. EUR;

- vienotais platību maksājums 1,396 milj. EUR;
- apgabaliem ar specifiskiem ierobežojumiem 0,68 milj. EUR;
- atbalsts mazajiem lauksaimniekiem 88 500 EUR.

Vēl papildus tiek saņemti atbalsti par agrovides apakšpasākumiem, kā arī dažādi brīvprātīgi saistītie atbalsti, taču to īpatsvars ir neliels salīdzinājumā ar pamatmaksājumu atbalstu lielumu.

Kā nozīmīgas problēmas zemnieku saimniecības min sliktos vietējos ceļus, kas apgrūtina lauku apsaimniekošanu, kā arī gan privāto, gan kopējo meliorācijas sistēmu nolietošanos, kā rezultātā daļa lauku cieš no pārmērīga mitruma. Kā vietējā līmenī grūti ietekmējamu faktoru zemnieki, protams, min arī pēkšņus un neprognozējamus lauksaimniecības produkcijas (it īpaši, piena lopkopības produktu) iepirkuma cenu samazinājumus.

4.2.5. Kopsavilkums par uzņēmējdarbību Līvānu novadā

Galvenie secinājumi

- Pēdējos gados Līvānos uzņēmumu skaits ir sācis sarukt. Iespējams ir notikusi galvenokārt faktiski nestrādājošu uzņēmumu slēgšana, jo CSP dati uzrāda vien nelielu tirgus sektora ekonomiski aktīvo vienību skaita samazinājumu, taču nav izslēgts, ka novada ekonomisko telpu ir pametuši arī līdz tam aktīvi uzņēmumi.
- Novadā dominē mazi uzņēmumi, kas ir standarts Latvijas situācijai un šādas uzbūves novadam (mazpilsēta un lauku pagasti).
- CSP statistiku nav iespējams izmantot nodarbinātības un atalgojuma statistikas izvērtēšanā, jo tā privātsektorā sāk „darboties” no strādājošo skaita 50 un vairāk, kas nozīmē, ka tikai 8 no 1053 novada uzņēmumiem iekļūst šai statistikā.
- Zemkopība Līvānu novadā ir dominējošais uzņēmējdarbības veids. Ražojošo uzņēmumu kapacitāte ir ievērojama, salīdzinot ar vairumu līdzīgas uzbūves novadu Latvijā.
- Novada stratēģiski izdevīgais ģeogrāfiskais novietojums: saite starp Rīgas aglomerāciju un Latgales ekonomisko trijstūri, ir izdevīgs loģistikas pakalpojumu attīstīšanai, uz ko norāda arī aptaujātās kaimiņu pašvaldības un valsts iestāžu speciālisti.
- Novadā ir uzņēmumi, kuri veido gan Latvijai, gan Austrumeiropai unikālu ekonomisko profilu, jo tiek ražoti pasaules līmenī augsti konkurētspējīgi produkti ar augstu pievienoto vērtību. Šie uzņēmumi var būt kā stimulators citu augstas pievienotās vērtības produktu ražotāju attīstīšanai Līvānu novadā, jo novada ekonomiskā telpa ir apliecinājusi šādu uzņēmumu dzīvotspēju, bet Līvānu IZ piedāvā vietas un infrastruktūras pakalpojumus.
- Novadā trūkst izglītota un kvalificēta darbaspēka, bet no otras puses, pieejamais atalgojums patlaban daudzviet nav pietiekams šāda darbaspēka piesaistei.
- Zemnieku saimniecību skaits novadā lēnām samazinās, taču šī tendence zināmā mērā stabilizējas, esošajām saimniecībām ekonomiski nostiprinoties.
- Lauku saimniecības visumā ir pietiekami nodrošinātas ar zemes un tehnikas resursiem.
- Bioloģisko saimniekošanas veidu piekopi ļoti nozīmīga daļa Līvānu novada lauku saimniecību, kas apliecina šī saimniekošanas veida ekonomisko izdevīgumu.

4.3. SATIKSMES INFRASTRUKTŪRA

4.3.1. Autoceļi, ielas un to noslogotība

Ceļu un ielu tīkli

Līvānu novadu un Līvānu pilsētu šķērso valsts galvenais autoceļš Rīga – Daugavpils – Krāslava – Baltkrievijas robeža (Pāternieki) (A6). Nākošais nozīmīgākais ir reģionālās nozīmes autoceļš Līvāni – Preiļi (P63), kā arī viensliežu neelektrificēta dzelzceļa līnija Rīga – Daugavpils. Tie nodrošina pilsētai un novadam labu sasniedzamību. Viena no galvenajām problēmām transporta infrastruktūras jomā Līvānu novadā ir autoceļu un ielu klājumu sliktā kvalitāte, bet minēto problēmu Līvānu novada dome sistemātiski risina gan sava budžeta ietvaros, gan arī piesaistot ES struktūrfondu finansējumu, kas ir svarīgs priekšnoteikums uzņēmējdarbības un tūrisma nozares attīstībai.

Valsts reģionālās nozīmes autoceļu Līvāni – Preiļi (P63) izmanto gan Līvānu novada iedzīvotāji (Sutru, Rožupes, Rudzātu pagasta iedzīvotāji, lai nokļūtu Līvānos), gan Preiļu novada iedzīvotāji izbraukšanai uz A6 ceļa. Bez tam novada teritorijā ir vairāki valsts vietējās nozīmes autoceļi, kas nodrošina satiksmes iespējas novada iekšienē un saistību ar blakus teritorijām.

2016.gadā tika veikta Līvānu novada domes autoceļu un ielu pārreģistrācija valsts reģistrā. Aktualizējot autoceļu tīklu, šobrīd reģistrā ir iekļauti 132 pagastu autoceļi, 26 pagastu ielas un 78 pilsētas ielas. Kopējais Līvānu novada domes pārziņā esošo autoceļu un ielu kopgarums ir 247,22 km. Pārskats par vietējas nozīmes ielām un autoceļiem novadā atrodams 35.tabulā.

35.TABULA.

Vietējas nozīmes ielas un ceļi Līvānu novadā (Līvānu novada domes dati uz 2016)

Teritorija	Ielu garums, km			Ceļu garums, km			Kopā, km
	Ar cietu segumu	Ar grants segumu	Bez seguma	Ar cietu segumu	Ar grants segumu	Bez seguma	
Līvāni	38,469	2,783	0,325	---	---	---	41,577
Jersikas pag.	1,760	1,745	0,145	2,550	25,680	0,510	34,540
Rožupes pag.	2,285	0,168	0,248	3,470	61,180	0,750	68,101
Rudzātu pag.	1,869	0,095	0,000	0,260	38,300	0,250	40,774
Sutru pag.	1,770	0,050	0,110	1,010	29,320	1,380	33,640
Turku pag.	0,260	0,150	0,030	2,020	51,470	1,660	55,590

Novada ielu tīklus veido Līvānu pilsētas, Rožupes, Rudzātu, Jersikas, Turku un Sutru pagasta ielas. Pašreiz kopējais novada ielu garums ir 54,41 km (skatīt 35.tabulu).

Līvānu pilsētu 4,12 km garumā šķērso valsts galvenais autoceļš Rīga – Daugavpils (pilsētas robežās Rīgas iela). Rīgas iela ir Līvānu pilsētas centrālā iela, ap kuru vēsturiski veidojusies galvenā pilsētas apbūve. Tā kā iela vienlaicīgi ir valsts galvenā autoceļa A6 turpinājums pilsētas teritorijā un kalpo arī tranzīta satiksmei, Līvānu novada domei vienmēr ir bijis svarīgs jautājums par satiksmes drošības līmeņa uzlabošanu visā ielas garumā.

Ceļu uzlabošanas un uzturēšanas finansēšana

Pēdējo gadu laikā valsts mērķdotācija Līvānu novada autoceļu **uzlabošanai** ir nedaudz palielinājusies (36.tabula), taču tā vēl joprojām nav pietiekama, lai nodrošinātu autoceļu kvalitāti. Līdz ar to ir nepieciešams rast papildus ārējā finansējuma piesaistes iespējas.

Laika posmā no 2012.gada līdz 2018.gadam, pateicoties ES struktūrfondu līdzfinansējumam un Līvānu novada domes pamatbudžeta līdzekļu investīcijām, tika veikti nelielu autoceļu posmu kapitālā remonta darbi (37.tabula).

36. TABULA

Informācija par ceļu fonda finansēm, kas tiek piešķirtas Līvānu novada domei (Līvānu novada domes Uzskaites nodaļas dati)

Gads	Piešķirtais finansējums, EUR
2014	274 656
2015	288 474
2016	311 207
2017	311 207
2018	320 252

37.TABULA

Laika posmā no 2012.gada līdz 2018.gadam paveiktie autoceļu posmu kapitālā remonta darbi, piesaistot Eiropas Savienības struktūrfondu līdzekļus.

Nr.p.k.	Projekta nosaukums	Veiktās aktivitātes
1.	„Rudzātu pagasta ceļa Steķi-Medņevka rekonstrukcija 2. kārtā” (ELFLA)	Veikta pašvaldības ceļa Steķi-Medņevka pārbūve (grants segums).
2.	„Līvānu novada Rožupes un Turku pagasta ceļu rekonstrukcija” (ELFLA)	Veikta Dārzu un Skolas ielas (melns segums), ceļa Laivacumi-Rušenieki (grants segums) pārbūve Rožupes pagastā, pašvaldības ceļa Līvāni-Aizpurieši-Silasproģi-Daukstes-Silavas pārbūve (grants segums)Turku pagastā.
3.	„Sutru pamatskolas piebraucamā ceļa un stāvlaukuma renovācija” (ELFLA)	Veikta Sutru pamatskolas piebraucamā ceļa un stāvlaukuma atjaunošana.
4.	„Līvānu novada pagastu ceļu pārbūve” (ELFLA)	Veikta 5 Līvānu novada pagastu ceļu pārbūve 12,05 km: Cirsenieki-Iztekas Jersikas pagastā Sutri-Krivoki Sutru pagastā Veiguri-Silavas-Robežnieki-Gaiņi Turku pagastā Drēņi-Kalvāni-Lietaunieki Rožupes pagastā Vilkmugura-Pīļupsala Rudzātu pagastā
5.	„Līvānu novada Turku pagasta ceļa Veiguri - Silavas - Robežnieki - Gaiņi pārbūve” (ELFLA)	Veikta Turku pagasta ceļa Veiguri-Silavas-Robežnieki-Gaiņi pārbūves turpinājums 1,5 km.
6.	„Līvānu satiksmes infrastruktūras tīkla uzlabošana industriālo zonu sasniedzamībai un uzņēmējdarbības veicināšanai” (ERAF)	Veikta Sporta ielas, A. Pumpura ielas, Avotu ielas (posmā no Saules līdz Meža ielai), Meža ielas, Rožu ielas, Lāčplēša ielas (posmā no Rīgas ielas līdz Lāčplēša ielai 23), Saules ielas, Zaļās

Nr.p.k.	Projekta nosaukums	Veiktās aktivitātes
		ielas (posmā no Raiņa ielas līdz Avotu ielai), Avotu ielas (posmā no Saules ielas līdz Rīgas ielai), Zemgales ielas, Liepu ielas un Dzelzceļa ielas posma, Dzelzceļa ielas (posmā no Rīgas ielas līdz Dzelzceļa ielai 21), Rūpniecības ielas pārbūve.

Laika posmā no 2012.gada līdz 2018.gadam (38.tabula), piesaistot dažādu fondu līdzekļus, Līvānos vairākos posmos un vairāku projektu ietvaros norisinājās arī tranzīta ielas – Rīgas ielas – atjaunošanas darbi.

38.TABULA

Nr.p.k.	Projekta nosaukums	Veiktās aktivitātes
1.	„Rīgas ielas gājēju ietvju un brauktuvju nomaļu rekonstrukcija posmā no Rūpniecības ielas līdz Zemgales ielai” (ERAF)	Uz Rīgas ielas posmā no Rūpniecības līdz Zemgales ielai atjaunotas gājēju ietves un velociņi, izveidotas 2 gājēju pārejas, pārbūvētas nobrauktuves un izbūvētas ielu apmales, pārbūvēti 3 ielu krustojumi, pārbūvētas 3 autobusu pieturas, uzstādītas nepieciešamais aprīkojums.
2.	„Līvānu pilsētas Rīgas tranzīta ielas posma sakārtošana” (ERAF)	Pārbūvēti Rīgas ielas posmi 3,357 km (atjaunots brauktuves segums, pārbūvētas brauktuves nomales, izbūvēta lietus ūdens kanalizācija, ierīkotas caurtekas, izbūvētas sabiedriskā transporta pieturvietas, pārbūvētas nobrauktuves, izbūvēts gājēju-velociņš, uzstādītas gājēju drošības barjeras, izveidoti horizontālie apzīmējumi, uzstādīts luksofors, ceļazīmes, ierīkotas gājēju pārejas).
3.	„Esošo gaismekļu nomaiņa uz energoefektīviem LED tehnoloģiju gaismekļiem Līvānu pilsētā” (KPI)	Rīgas ielā posmā no Robežu ielas līdz Lāčplēša ielai veikta esošo gaismekļu nomaiņa uz 125 energoefektīviem LED tehnoloģiju gaismekļiem ar kopīgo jaudu 17,125 kW. Uzstādītas arī 6 apgaismojuma līmeņa regulēšanas ierīces, kas nodrošina tīkla monitoringu un apgaismojuma regulēšanu.

Galvenokārt pateicoties ES struktūrfondu finansējumam, autoceļu būvdarbi turpinās arī 2018.gadā (39.tabula).

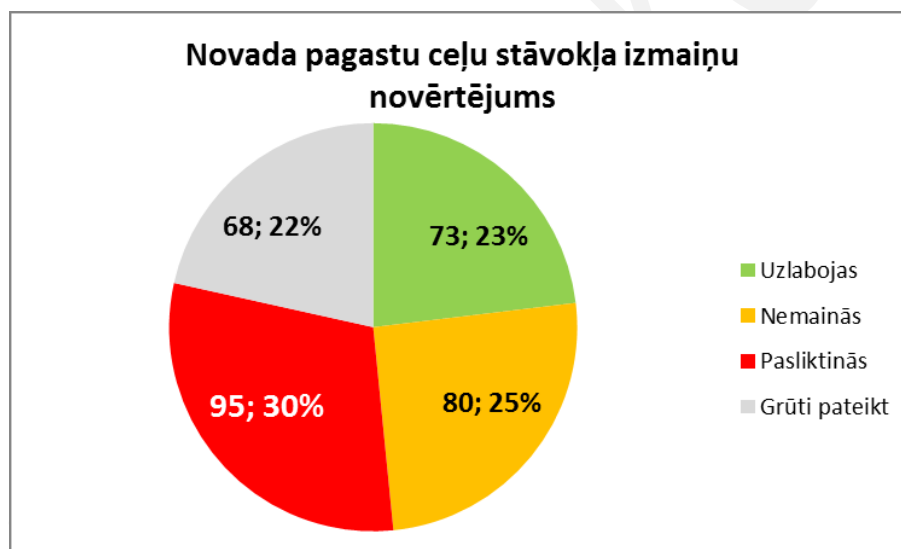
Sakarā ar to, ka pēdējo trīs gadu laikā krasi netiek palielināta valsts mērķdotācija pašvaldību autoceļu **uzturēšanai**, tad Līvānu novada domes pamatuzdevums ar esošajiem mērķdotācijas līdzekļiem ir nodrošināt pagastu ceļu uzturēšanu, lai ceļi būtu izbraucami cauru gadu – gan vasarā, gan ziemā.

Autoceļu būvdarbi, kas norisinās Līvānu pilsētā 2018.gadā, piesaistot Eiropas Savienības struktūrfondu līdzekļus.

Nr.p.k.	Projekta nosaukums	Veiktās aktivitātes
1.	„Publiskās infrastruktūras kvalitātes uzlabošana Līvānu industriālajā zonā uzņēmējdarbības attīstības veicināšanai” (ERAF)	Celtniecības ielas, Stirnu ielas un Mazās Stirnu ielas pārbūve, t.sk. komunikācijas.
2.	„Publiskās infrastruktūras kvalitātes uzlabošana Līvānu industriālās zonas sasniedzamībai un uzņēmējdarbības attīstības veicināšana” (ERAF)	Celtniecības ielas posma, Stacijas ielas pārbūve, Fabrikas ielas atjaunošana. Dzelzceļa pārvada izbūve.
3.	„Līvānu pilsētas ielas pārbūve uzņēmējdarbības attīstības veicināšanai” (ERAF)	Dzirnavu ielas pārbūve un Kaiju ielas vienkāršota atjaunošana.

Iedzīvotāju viedokļi

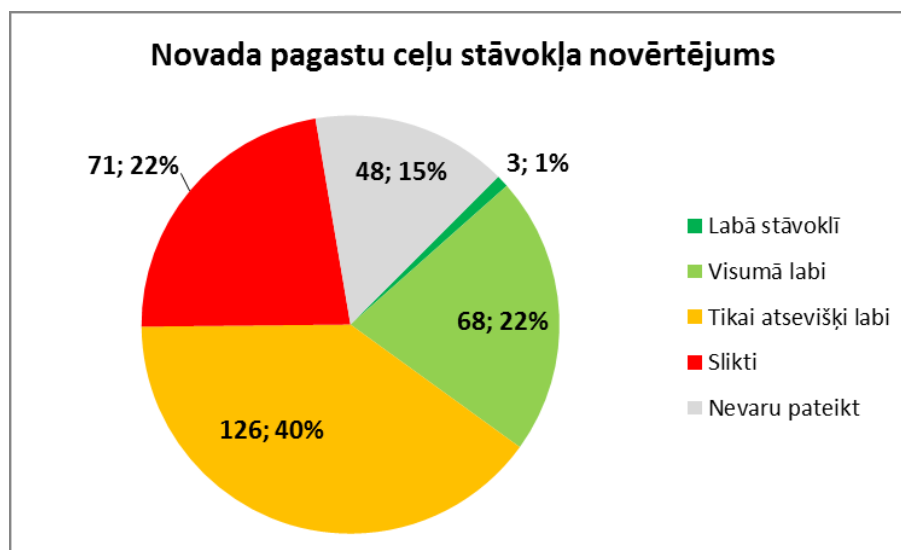
Ja Līvānos vairāk nekā ¾ aptaujas respondentu uzskata, ka ielu stāvoklis uzlabojas, tad, attiecībā uz situācijas vērtējumu pagastos, tā domā tikai ceturtdaļa no respondentiem (73. attēls). Turklāt, attiecībā uz pagastiem ceļu stāvokļa novērtējums ir kritisks (74. attēls).

73.att. Novada pagastu ceļu stāvokļa izmaiņu novērtējums
(iedzīvotāju aptaujas dati)

Iedzīvotāji ir minējuši konkrētus sakārtojamo ielu un ceļu posmus, un citus autoceļu infrastruktūras objektus. Iedzīvotāji atzīmē ievērojamu progresu Līvānu pilsētas ielu sakārtošanā, taču uzsver arī problēmas saistībā ar gājēju un riteņbraucēju vajadzībām domāto infrastruktūru. Vairāki aptaujas respondenti ir pieminējuši nepieciešamību veidot ap Līvāniem apvedceļu, kas mazinātu Rīgas ielas transporta noslodzi un transporta troksni pilsētā, uzlabotu satiksmes drošību. Šāds priekšlikums ir nopietni jāapsver, jo ir saistīts ar lielām izmaksām un ir drauds mazajai uzņēmējdarbībai pilsētā, jo samazināsies caurbraucēju skaits, kas izmanto pilsētas veikalus un dažādus pakalpojumus, iepludinot novada ekonomikā būtiskas naudas summas (Saulkrastu pieredze). Ieteikums būtu izmantot centrālās ielas iespējas tālākai uzlabošanai: cik vien atļauj sarkanās līnijas to paplašināšanai, aktīva un adaptīva satiksmes regulēšana, apļveida krustojumu izbūve, ērti stāvlaukumi (tai skaitā, kravas transportam) pie

pilsētas robežām u.c. Kopumā figurē viedoklis, ka ceļu jomā novadā ir darīts daudz, taču nav pietiekami, lai situāciju principiāli uzlabotu.

74.att. Novada pagastu ceļu stāvokļa novērtējums (iedzīvotāju aptaujas dati)

Ceļu noslogojums un novadā reģistrētie transportlīdzekļi

Saskaņā ar VAS „Latvijas autoceļi” datiem, 2017.gadā vidējā satiksmes intensitāte diennaktī uz A6 ceļa (Rīgas iela Līvānos) pirms Līvāniem Rīgas virzienā bija 4240 automašīnas diennaktī, bet uz Daugavpils pusi – 2791 automašīnas diennaktī. Tas nozīmē, ka galvenā transporta plūsma nāk no Rīgas puses. Kravas transporta kustība šajos posmos bija atbilstoši 890 un 586 automašīnas diennaktī. Preiļu virzienā vidējā kustības intensitāte bija 1881 automašīnas diennaktī, kas apliecina autoceļa P63 ievērojamo nozīmi novadā: plūsma pa šo valsts reģionālās nozīmes ceļu ir salīdzināma ar kustību pa valsts galveno autoceļu Daugavpils virzienā.

40.tabulā redzams īss pārskats par dažāda veida transportlīdzekļu reģistrāciju Līvānu novadā. Ja neskaita tranzīta kustību Preiļu un Rīgas-Daugavpils virzienos, tie ir galvenie novada ceļu noslogotāji. Viegļie automobiļi veido 76% visu transportlīdzekļu parka, salīdzinoši daudz ir kravas automobiļi un dažāda veida piekabes, puspiekabes.

4.3.2. Tilti

Līvānu pilsētā ir autotransporta tilts (75.attēls), kas šķērso Dubnas upi un atrodas Rīgas ielā autoceļa Rīga-Daugavpils 170 km. Tilta garums 62,20 m. 2004.gadā tilts tika pārbūvēts. Kustība pāri tiltam organizēta divos virzienos pa vienai joslai. Abos virzienos ierīkots gājēju un velotransporta trotuārs. Līvānu pilsētā Dubnas upi šķērso arī dzelzceļa tilts. Zaļo ielu un Vecticībnieku ielu savieno gājēju / velosipēdistu tilts.

75.att. Autotransporta tilts pār Dubnas upi Līvānu pilsētā (Rīgas iela) (foto: Jānis Magdaļenoks)

Rožupes pagastā pāri Dubnas upei ir divi auto tilti un šaursliežu dzelzceļa tilts. Vēl divi tilti ir pāri Ošas upei, viens pāri Sumankas upei un viens tilts pāri Feimankai. Rožupes pagastā ir 4 trošu laipas (gājēju tilti) – trīs ir pāri Dubnai un viens pāri Ošai.

Turku pagastā ir 4 tilti. Neretas upi šķērso 3 tilti: Turkos (ceļš Greduši – Dabari), Zundānos un Smelcējā. Viens tilts atrodas Grugulēs, šķērsojot Atašas upi.

Rudzātu pagastā ir 2 tilti, viens tilts atrodas Rudzātu ciema centrā pāri Ošas upei, otrs tilts – pāri Saunas upei. 2014.gadā, realizējot projektu „Ošas upes gultnes tīršana”, uzbūvēts tilts pār Ošas upi Rudzātu pagasta Gardriviešos, kā arī ierīkoti 2 gājēju tiltiņi Rudzātu un Gardriviešu ciemā.

Pāri Daugavai tilta nav, taču satiksmi nodrošina divas pārceltuves: Līvāni – Dignāja un pārceltuve „Dunava” (Jersika – Dunava), abas atrodas Jersikas pagastā. Pārceltuvju darbība savas īpatnības dēļ nevar nodrošināt pietiekami augstu satiksmes intensitāti, kālab novadam ir vāja sasaiste ar Daugavas kreiso krastu. Šī sasaiste ir svarīga arī reģionālā līmenī. Tomēr pārceltuves jānovērtē kā objektus ar augstu tūrisma potenciālu un pēc iespējas jāsavstāstina.

Iedzīvotāju aptaujā ir norādīts, ka sliktā stāvoklī ir tilti pār Ošu un Saunu.

Kā sektorālajās un teritoriālajās darba grupās, tā iedzīvotāju aptaujā ir viedoklis par tilta būvniecību pāri Daugavai. Taču šis starpreģionālās nozīmes projekts pilsētai vienai ir pārāk dārgs un prasa valsts augstākā līmeņa politisku gribu īstenot šādu projektu.

**Līvānu novadā reģistrētie (uzskaitē esošie) transportlīdzekļi
2018.gada sākumā (CSDD dati)**

Teritorija	Vieglie	Kravas	Autobusi	Motocikli, trīcikli	Piekabes	Kvadricikli	Mopēdi	Kopā
Līvāni	1911	242	7	43	318	2	74	2597
Jersikas pag.	281	36	1	9	38	2	13	380
Rožupes pag.	414	36	1	11	38	2	28	530
Rudzātu pag.	278	10	0	4	15	0	7	314
Sutru pag.	128	16	0	1	20	1	11	177
Turku pag.	258	14	0	0	21	0	6	299
Novadā pavisam	3270	354	9	68	450	7	139	4297

4.3.3. Dzelzceļš

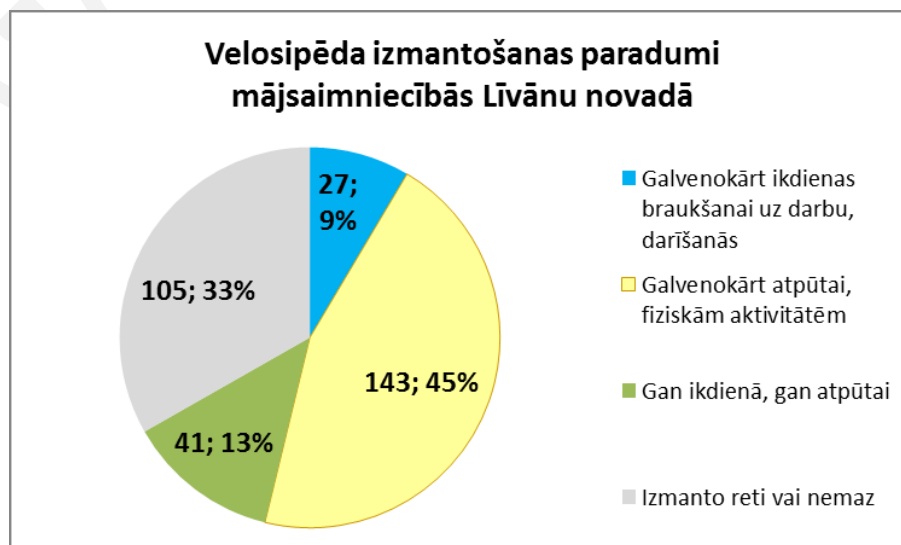
Līvānu novadu šķērso dzelzceļa līnija Rīga-Daugavpils ar tālāku turpinājumu Baltkrievijas virzienā. Novadā atrodas divas dzelzceļa stacijas – Līvānos un Jersikā. Pilsētas centrālajā daļā izvietota IV klases stacija, attālums līdz tuvākajām mezglu stacijām Krustpils – 29 km un Daugavpils – 60 km. Stacija nodrošina preču un pasažieru vilcienu tranzīta kustību, pasažieru pārvadājumus, apkalpo Līvānu novada un blakus esošo novadu rūpniecības uzņēmumus. Stacijā ir 5 sliežu ceļi, tajā skaitā viens galvenais ceļš un 20 pārmijas.

Izbūvējot dzelzceļa gājēju pāreju – tiltu virs sliežu ceļiem, Līvānu centrs ir savienots ar Līvānu IZ, kā rezultātā atrisinātas satiksmes drošības problēmas, un radīta droša un ērta dzelzceļa šķērsojuma vieta.

Kā pilsētas mēroga problēma paliek vairāku dzelzceļa pārbrauktuvju kvalitāte un šķērsošanas ērtība, un ar dzelzceļa satiksmi saistītais troksnis.

4.3.4. Velotransporta un gājēju kustības organizācija

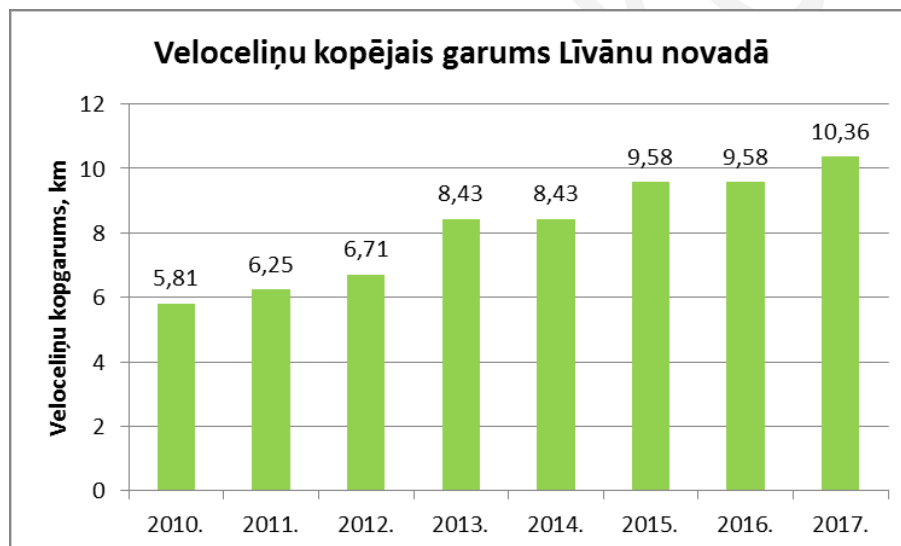
Velotransports Līvānu novadā ir populārs: to izmanto gandrīz 2/3 respondentu – vispirms, fizisko aktivitāšu vajadzībām, bet daudzi no viņiem arī ikdienas lietišķām vajadzībām (76.attēls).

76.att. Velosipēda izmantošanas paradumi mājāsaimniecībās Līvānu novadā
(iedzīvotāju aptaujas dati)

Līvānu novada dome mērķtiecīgi veicina velotransporta attīstību un redz tā būtisko nozīmi gan novada un pilsētas transporta sistēmā un infrastruktūrā kopumā, gan arī aktīvā tūrisma attīstības kontekstā. Velotransports nodrošina ne tikai iedzīvotāju mobilitāti, bet paaugstina sabiedrības atbildību un apziņu par nepieciešamību saglabāt apkārtējo vidi, uzlabot veselību un dzīves kvalitāti.

Atjaunojot vai pārbūvējot kādu ielas posmu Līvānu novadā, ar mērķi uzlabot ceļu satiksmes drošību, tiek būvēti arī standartiem atbilstoši veloceliņi (77.attēls) – lielākoties apvienotie ar gājējiem. **Jersikas ciemā** ierīkots gājēju un veloceliņš autoceļa A-6 Rīga-Daugavpils posmā no 184,86 – 186,03 km zemes nodalījuma joslā. 2012.gadā tika izbūvēts apgaismots veloceliņš **Jaunsilavas ciema** iedzīvotāju satiksmes drošības uzlabošanai, kas ir turpinājums jau izveidotajam veloceliņam uz A6 ceļa un savieno Līvānu pilsētu ar Jaunsilavas pagastu, kurā lokalizējas viena no lielākajām novada lauku pamatskolām. Nepieciešams arī turpmāk plānot šī veloceliņa pagarinājumu līdz Jaunsilavas pamatskolai un individuālajai apbūvei Jaunsilavas ciemā.

77.att. Veloceliņu kopgarums Līvānu novadā

(Līvānu novada domes Būvniecības un infrastruktūras daļas dati)

Tomēr šajā jomā vēl ir daudz darāmā, uz ko norāda iedzīvotāju aptaujā minētās veloinfrastruktūras uzlabošanas nepieciešamība, kas motivētu arī vairāk izmantot velotransportu. Kaut gan vairums atbilžu liecina, ka nav vajadzības/pieraduma to darīt (kas korelē ar atbildi, ka 83,4% respondentu mājāsaimniecībās ir savs autotransports), jūtama daļa atbilžu norāda uz satiksmes bīstamību, veloceliņu un citas veloinfrastruktūras trūkumu. Vienlaikus jāuzsver, ka Līvāni, attālumu ziņā, ir viegli sasniedzami no jebkuras vietas novadā, braucot ar velosipēdu.

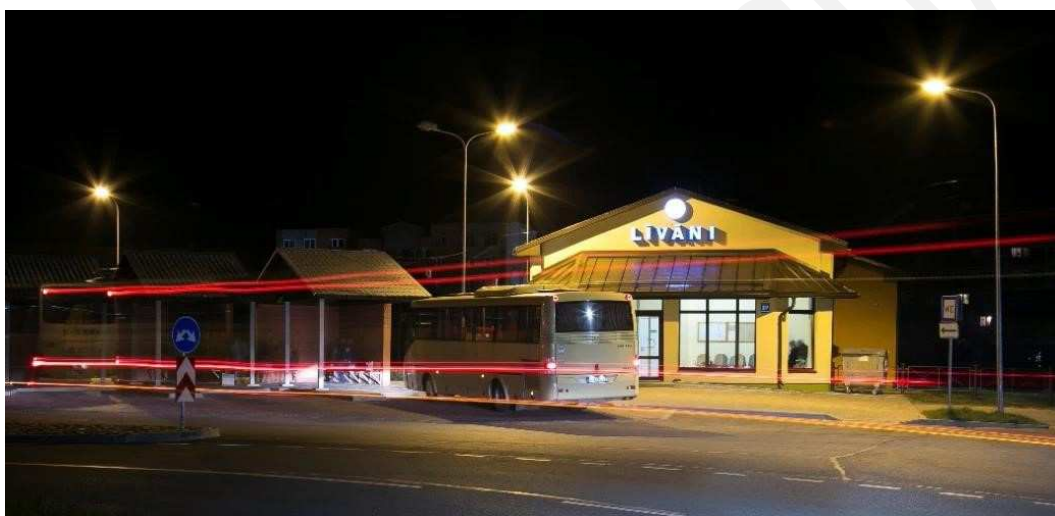
4.3.5. Sabiedriskais transports

Līvānu novadā ir pieejams autobusu un dzelzceļa sabiedriskais transports. Pasažieru pārvadājumus ar autobusiem pārsvarā veic SIA „Jēkabpils autobusu parks”, SIA „Daugavpils autobusu parks”, AS „Nordeka”, kā arī SIA „Dautrans” kompānijas. Līvānu novada teritoriju

šķērso plašs autobusu maršrutu tīkls. No Līvāniem reizi stundā kursē autobusi uz Rīgu vai Daugavpili, retāk uz Preiļiem, Rēzekni, Krāslavu. Autobusu reisu laiki ir saskaņoti ar novada skolu mācību stundu laikiem, tāpēc pašvaldība iegādājas braukšanas kartes skolu skolēniem, tādejādi atbalstot auto pārvadātājus.

Līvānu autoosta (78.attēls) atrodas Rūpniecības ielā pilsētas centrālajā daļā, blakus dzelzceļa stacijai. Salīdzinoši laba ir autobusu kustība caur Rožupes pagastu, Jersikas pagastu, Sutru pagastu un Turku pagastu. Šeit kursē vairāki reisi dienā. SIA „Jēkabpils autobusu parks” nodrošina autobusu maršrutus Līvānu pilsētā virzienā no Gaisa tilta līdz Jaunsilavu pamatskolai Turku pagastā, kā arī Gaisa tilts – Vilniši, un pilsētā uz Līvānu IZ, Dzelzceļa stacija – Vilniši.

Sabiedriskos pasažieru pārvadājumus pa dzelzceļu nodrošina AS „Pasažieru vilciens”, kas notiek maršrutā Rīga – Daugavpils, Līvānu novada teritorijā ir divas dzelzceļa stacijas „Līvāni” un „Jersika”. No Līvāniem uz galvaspilsētu Rīgu un Daugavpili darba dienās kursē 6 reisi dienā, bet nedēļas nogalēs 4 reisi dienā.

78.att. Līvānu autoosta (foto: Jānis Magdaļenoks)

Pietiekami bieži – vismaz reizi nedēļā – to izmanto vien 16,2% aptaujas respondentu, bet gandrīz 2/3 no viņiem to neizmanto praktiski nemaz. Tādējādi var attaisnot eksperimentālā kārtā ieviesto praksi „autobuss pēc pasūtījuma”, kad reiss tiek nodrošināts tikai tad, ja iepriekš ir ticis pieprasīts. Arī iedzīvotāju aptaujā izskanēja tikai atsevišķi viedokļi par sabiedriskā transporta uzlabošanas vajadzībām, turklāt tie galvenokārt ir attiecināmi uz kustības grafika uzlabojumiem pilsētā.

4.3.6. Energoapgāde

Rožupes un Turku teritoriju šķērso divas Daugavpils – Rīga virziena maģistrālās augstsprieguma elektrolīnijas. Līniju spriegums ir 110kV un 330kV, teritorijā ir plaši sazarots 20kV augstsprieguma un 0.4kV zemsprieguma elektrolīniju tīkls ar daudzām transformatoru apakšstacijām.

Līvānu pilsētas patērētāji tiek apgādāti ar elektroenerģiju no 110/20kV apakšstacijas Nr.226, kura pieder AS „Latvenergo”. Apakšstacija atrodas Līvānu pilsētas austrumu daļā Celtniecības ielā. Tajā uzstādīti divi 110/20/6kV transformatori ar 16 MVA jaudu katrs. Pavisam apakšstacijā ir astoņi 6kV fideri un septiņi 20kV fideri. Aizejošais 6kV tīkls – 6.5km zemē guldīti kabeļi.

Pilsētas komunālajiem patērētājiem elektroenerģija tiek pievadīta pa 20/0.4 kV tīklu, rūpniecības zonai pa 6kV tīklu. Pilsētas patērētāji pieslēgti 20kV EPL LN-21, LN-24, LN-25 un LN-28, kuras tālāk apgādā pilsētai pieguļošos pagastus. Pilsētas centrālajā daļā 20kV sadales tīkls galvenokārt ir kabeļu veidā. Līvānu pilsētas patērētāju vairums elektroenerģiju saņem pa 0.4kV sadales tīklu no 32 20/0.4kV transformatoru apakšstacijām ar kopējo jaudu 10MVA, kuras pieslēgtas 4 maģistrālajām 20kV EPL. Kopējā Līvānu pilsētas atļautā (uzstādītā) slodze, pie 4.4tk lietotājiem, ir 32MW.

GALA REDAKCIJA

4.3.7. Gāzes apgāde

Dabas gāze no 1998.gada tiek padota no maģistrālā gāzes vada Rīga – Daugavpils caur gāzes regulēšanas staciju „Līvāni”, kas atrodas Rožupes pagasta teritorijā.

Gāzes vads šķērso Līvānu pilsētas, Rožupes pagasta un Turku pagasta teritoriju. Nepārtrauktu dabas gāzes piegādi rūpniecības uzņēmumiem un iedzīvotājiem Līvānu pilsētā un Rožupes pagastā nodrošina A/S „Gasol”. Dabas gāzi no centralizētā gāzes apgādes tīkla Turku pagastā nav iespējams izmantot, tāpēc Turku pagastā daudzdzīvokļu un individuālo māju īpašnieki izmanti balonu gāzi.

Rožupes teritoriju šķērso Daugavpils – Rīga maģistrālais gāzes vads 14 034 m garumā.

Dabas gāzes lielākie patērētāji Līvānu novadā (bez pilsētas centralizētās siltumapgādes nodrošinātāja SIA „Līvānu siltums”) ir:

- SIA „Biolitec”;
- SIA „Daugulis un partneri”;
- SIA „Līvānu slimnīca” katlumāja.

Rožupes pamatskolas katlumāja darbojas ar granulām, bet iespēja izmantot gāzi saglabāta kā alternatīvais kurināmā veids, nodrošinoties tehnisku kļūmju gadījumam.

4.3.8. Sakaru infrastruktūra

Mobilo sakaru tīkli un pārklājums. Mobilais internets.

Līvānu novada teritorija ir apmierinoši nodrošināta ar sakaru komunikācijām.

- Fiksēto sakaru pieejamība ir tikai pilsētas teritorijā.
- Līvānos ir pieejami visu Latvijas mobilā tālruņa sakaru operatoru pakalpojumi. Mobilo sakaru pieejamība ir atkarīga no bāzes staciju torņu izvietojuma un apvidus reljefa, līdz ar to novadā ir apdzīvotas vietas, kur sakari ir ļoti vāji vai to vispār nav.
- Interneta pieejamība novadā – pilsētā tiek nodrošināti dažāda veida pieslēgumi labā kvalitātē (optika, DSL, radiolinks, mobilais internets u.c.). Lauku teritorijās interneta pakalpojumi tiek nodrošināti vai nu ar radiolinka vai mobilā interneta pieslēgumu veidiem. Šobrīd notiek SM elektronisko sakaru optiskā transporta tīkla („vidējā jūdze”) infrastruktūras izveides projekta ieviešana, kura rezultātā līdz katra pagasta centram tiks ierīkots ātrgaitas optiskais sakaru pieslēgums, kuru varēs izmantot pakalpojumu sniedzēji interneta pakalpojumu sniegšanai iestādēm un iedzīvotājiem.
- Visās novada bibliotēkās ir izveidoti publiskie interneta pieejas punkti.

4.3.9. Kopsavilkums par satiksmes infrastruktūru Līvānu novadā

Galvenie secinājumi

- Novada teritorijas ir labi saistītas savā starpā ar valsts un reģionālas nozīmes autoceļiem, vienlaikus tas rada arī satiksmes drošības problēmas novadā un, it īpaši, Līvānos.
- Vietējie ceļi pagastos nereti ir ļoti sliktā stāvoklī un nenodrošina satiksmi ar tur esošajām apdzīvotajām vietām un infrastruktūras objektiem.

- Notiekošie pagastu vietējo ceļu remonta darbi ir nepietiekami ceļu infrastruktūras nodrošināšanai. Regulārie ceļu apkopes darbi bez ceļu seguma atjaunošanas zaudē savu efektivitāti.
- Līvānu ielu tīkla stāvoklis kopš 2012.gada ir būtiski uzlabojies.
- Pēc ūdenssaimniecības III kārtas projekta realizācijas nepieciešams kompleksi risināt ielu infrastruktūras atjaunošanu.
- Līvānu apvedceļš kā satiksmes drošības risinājums varētu būt ekonomiski neattaisnojams. Jāmeklē iespējas pašreizējā risinājuma maksimālai efektīvizēšanai.
- Tilts pāri Daugavai ir dārgs starpreģionu mēroga jautājums, kas risināms ilgtermiņā un, kā ne tikai infrastruktūras, bet arī politiskas izšķiršanās objekts, prasa politisko lobēšanu valsts līmenī.
- Vairākos virzienos novadā ir būtiski uzlabojama velosatiksmē.
- Nepieciešama iedzīvotāju motivēšana velosatiksmes iespēju intensīvākai izmantošanai. Vismaz pilsētas ietvaros tā var būt ļoti efektīva.
- Kompleksi risināms jautājums ir Ubagliča apkaimes teritorijas satiksme un tās neapmierinošā saistība ar pārējām pilsētas daļām, ietverot gan autosatiksmi, gan gājēju un velo infrastruktūru, ieskaitot arī tiltu, dzelzceļa pārbrauktuvi u.c.
- Sabiedriskais transports lielā mērā ir zaudējis savu nozīmi. Satiksmē ar attālākajām teritorijām, kurās ir mazs iedzīvotāju skaits, ir jāpārbauda un, sekmju gadījumā jāattīsta eksperimentālas iedzīvotāju pārvadāšanas formas.
- Mobilā telefona un mobilā interneta pārklājums Līvānos atbilst 4G datu pārraides standarta prasītajam līmenim. Pietiekami augsti datu pārraides ātrumi pieejami arī lielā daļā novada pagastu teritorijas, taču tā ātrums konkrētās vietās ir atkarīgs no operatora.

Nākotnes vajadzības

- Ielu infrastruktūras uzlabošana Līvānos:
 - ielu atjaunošana, tai skaitā brauktuvju sakārtošana pēc ūdenssaimniecības attīstības projektu īstenošanas;
 - satiksmes drošības pasākumi: aizsargbarjeras, šķēršļi ātruma ierobežošanai, ielu apgaismojuma uzlabošana, it īpaši, pie gājēju pārejām;
 - autostāvvietu attīstīšana.
- Ceļmalu novadgrāvju tīrīšana un profilēšana.
- Ielu un ceļu uzlabošana visos novada pagastos, arī ceļu infrastruktūras objektu (stāvvietu u.c.) izbūve un sakārtošana.
- Ielu apgaismojuma izbūve ciemu ielās un pie izglītības iestādēm.
- Ielu apgaismojuma energoefektivitātes uzlabošana.
- Velo infrastruktūras attīstīšana:
 - veloceliņu izbūve noslogotajos virzienos un bīstamajās vietās;
 - velo novietņu tīkla ievērojama paplašināšana;
 - atpūtas vajadzībām domātu veloceliņu izveidošana.
- Velo maršrutu veidošana tūrisma vajadzībām, to popularizēšana.

4.4. KOMUNĀLIE PAKALPOJUMI

4.4.1. Komunālo pakalpojumu nodrošināšana Līvānu novadā

Komunālos pakalpojumus Līvānu novadā nodrošina Līvānu novada domes SIA „Līvānu dzīvokļu un komunālā saimniecība” (LDzKS), kas veic Līvānu pilsētas daudzdzīvokļu dzīvojamo māju apsaimniekošanu, ūdens ieguvu, uzkrāšanu un sagatavošanu lietošanai līdz padevei maģistrālajā ūdensvada tīklā, ūdens piegādi no padeves vietas maģistrālajos un iekškvartālu tīklos līdz pakalpojuma lietotājiem, lietus ūdens un notekūdeņu novadīšanu, atkritumu apsaimniekošanu. LDzKS pilda Līvānu novada domes pasūtījumu zaļo zonu apsaimniekošanas ziņā, ņemot vērā domes attīstības plānus, ikgadējos pasākumus, nosacījumus un finansējuma apjomu. Uzņēmums nodrošina kompleksu vissezonas teritoriju uzkopšanu, t.sk. sētnieku pakalpojumus. LDzKS 2018.gadā ir nodarbināti 126 cilvēki.

4.4.2. Ūdenssaimniecība

Līvānu pilsēta

Līvānos centralizēto ūdensapgādes sistēmu izmanto apmēram 71% iedzīvotāji. Pilsētas centralizētās sadzīves un komunālo notekūdeņu sistēmas kopgarums 32,28 km, no tiem spiedvadi ir 10,94 km, pašteces 21,34 km. Pilsētas maģistrālais ūdensvada tīkla kopējais garums 16,45 km pilsētas teritorijā. Pēc LDzKS datiem, uz 01.01.2018 nodrošināti ūdens/kanalizācijas pieslēgumi 262, ūdensapgāde – 125, kanalizācija – 110.

Pašlaik vidēji diennaktī Līvānu pilsētas notekūdeņu attīrīšanas iekārtās (NAI) tiek novadīti 1026 m³ sadzīves notekūdeņi. NAI jauda ir 3600 m³/dnn.

Līvānu pilsētā sistemātiski norisinās ūdenssaimniecības projektu realizācija, kuru ietvaros tika atjaunoti galvenie maģistrālie ūdens un sadzīves kanalizācijas tīkli. Individuālajai apbūvei sadzīves notekūdeņu pieslēgumi tika piedāvāti pārsvarā tikai tiem zemesgabaliem, kuru novietojums atradās maģistrālo tīklu tuvumā. Tā rezultātā pilsētas individuālās apbūves rajoniem netika nodrošināta iespēja pieslēgties sadzīves notekūdeņu savākšanas tīklam. Pašreiz sadzīves notekūdeņu savākšanas tīkls ir pieejams 77% pilsētas iedzīvotājiem. Sakarā ar to, Līvānu novada dome un LDzKS 2017.gadā uzsāka projekta „Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Līvānos, III kārtā” (KF) realizāciju, izmantojot līdzfinansējumu no ES Kohēzijas fonda, no Līvānu novada domes un LDzKS. Projekta mērķis ir izveidot jaunus sadzīves kanalizācijas pieslēgumus 1477 Līvānu pilsētās iedzīvotājiem, kā rezultātā tiks panākts, ka Līvānu pilsētā sadzīves kanalizācijas pieslēgumi būs nodrošināti 95% pilsētas iedzīvotājiem. Papildus sadzīves kanalizācijas tīklu izbūvei tiks arī izbūvēts jauns ūdensapgādes tīkls 17,915 km kopgarumā.

Lietus ūdens kanalizācijas sistēma Līvānu pilsētā ir ļoti nepilnīga un aptver tikai nelielu pilsētas daļu. Kanalizācijas tīkli pārsvarā ir būvēti 1970.gados, tie ir izgatavoti no keramikas cauruļvadiem. Attīrīšanas iekārtas ir būvētas 1971.gadā. To projektētā jauda ir 7500 m³/dnn, un tās bija paredzētas pilsētas un rūpniecības uzņēmumu notekūdeņu attīrīšanai, tādēļ pēdējā laikā to kapacitāte neatbilda novadītajam notekūdeņu daudzumam. Līvānos projekta „Ūdenssaimniecības attīstība Austrumlatvijas upju baseinos” tika uzstādītas jaunas un mūsdienīgas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas.

2018.gadā Līvānos ir 79 daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas ar centralizēto ūdensapgādi, no kurām tikai 12 mājās 100% apmērā dzīvokļos ir uzstādīti ūdens skaitītāji. Pārējās mājas Līvānos ar ūdens skaitītājiem ir aprīkotas daļēji:

- 1995.gadā sākās ūdens skaitītāju uzstādīšana un 1996.gadā tika uzstādīti 7 skaitītāji galvenokārt juridiskajām personām;
- līdz 2012.gadam ūdens skaitītāju iegādi un uzstādīšanu apmaksāja iedzīvotāji;
- sākot ar 2012.gadu ūdens skaitītāji Līvānu pilsētā tika uzstādīti LV-LT pārrobežu programmas projekta „Innovative e-services for water supply management” („Inovatīvi e-pakalpojumi ūdens piegādes vadīšanai” (akronīms E-WATER)) ietvaros;
- šajā periodā sākās arī Smartmeter programmas attālināto datu nolasīšanas ierīču uzstādīšana;
- no 2014.gada līdz 2016.gadam ūdens skaitītāji tiek uzstādīti ar Līvānu novada domes finansējumu.

Ar esošo aprīkojumu, kas ir uzstādīts Līvānu pilsētas daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās, tiek iegūts ierobežots informācijas klāsts, lai veiktu tūlītējus preventīvus pasākumus ūdensvada komunikāciju bojājumu un nelegālu pieslēgumu gadījumos pie ūdensvada, lai gūtu precīzus ūdens patēriņa rādījumus atšķirīgo skaitītāju veidu vai to neesamības dēļ, kā arī lai veiktu ūdens patēriņa analītisko procesu esošās situācijas izvērtēšanai – trūkumu novēršanai vai uzlabojumu plānošanai.

Šobrīd elektroniskie pakalpojumi ir arī efektīvāks instruments, kā samazināt birokrātiskos šķēršļus un izmaksas dažādās publiskās pakalpojumu jomās. Diemžēl līdz šim brīdim tieši komunālo pakalpojumu sektora pakalpojumu elektronizācija nepietiekamā līmenī ir ierobežoto finansiālo resursu apsvērumu dēļ, bet ņemot vērā to, ka tieši bez komunālajiem pakalpojumiem nevar iztikt ne uzņēmumi, ne iedzīvotāji, tad ir nepieciešams arī šajā jomā palielināt kompleksu elektronisko pakalpojumu īpatsvaru, izveidojot efektīvus elektroniskos pakalpojumus.

Līvānu novada dome, saskatot ūdens skaitītāju uzstādīšanas nozīmīgumu, plāno šādu aktivitāšu realizāciju arī turpmāk. Bet sakarā ar to, ka Līvānu novada domei ir ierobežota finanšu līdzekļu pieejamība, tad šāda veida aktivitāte ir paveicama tikai ilgtermiņā, bet ārējos finanšu resursu piesaistes rezultātā situācija būtu uzlabojama īstermiņā.

Jersikas pagasts

Līvānu novada domes pārziņā ir centralizēta ūdensapgāde Jersikas pagasta ciemam Upenieki un Jersikas pamatskolai. Ciemam Upenieki dzeramais ūdens tiek ņemts no 1983.gadā ierīkotās artēziskās akas, urbuma dziļums 230 m, debits 1,2 l/s. Tas apgādā daudzdzīvokļu māju, pagasta pārvaldes ēku, 24 privātmājas un individuālo veikalu „Pie Ilzes”. Jersikas pamatskolai ūdens tiek ņemts no 1975.gadā ierīkotās artēziskās akas, dziļums – 205 metri, debits 0,7 l/s. Pēdējos gados lielas problēmas radīja paaugstināts dzelzs saturs ūdenī, taču 2011.gada septembrī tika pabeigta atdzelžošanas iekārtas uzstādīšana Upenieku ciema artēziskajam urbumam, kā arī ierīkots jauns gaisa kompresors, kas padod skābekli uz aerotenku.

2011.gadā par Līvānu novada domes budžeta līdzekļiem uzsāka ūdensvada tīkla pārbūvi, ko pilnībā plānots pabeigt atbilstoši pašvaldības budžeta iespējām. Apzināta arī ūdenstornā restaurācijas nepieciešamība.

Upenieku ciemā atrodas 1983.gadā uzstādītas BIO–100 tipa NAI ar jaudu 100 m³/dnn, kurām pieslēgtas Līvānu tipa dzīvojamās mājas, daudzdzīvokļu māja, pagasta pārvaldes ēka un individuālais veikals. Attīrīšanas iekārtas ir novecojušas, darbojas ar nepietiekamu slodzi. Jersikas pamatskolā no 2006.gada darbojas bioloģiskās attīrīšanas iekārtas TOPAZ–75 ar nominālo jaudu 12 m³/dnn, kā arī veikta notekūdeņu sistēmas pārbūve.

Rožupes pagasts

ES projekta „Ūdenssaimniecības attīstība Līvānu novada Rožupes ciemā” ietvaros, Rožupes ciemā visi esošie ūdens un kanalizācijas tīkli ir nomainīti pret jauniem. Kopējais ūdensvada garums Rožupes ciemā 4,2 km. Pieslēgumu skaits uz 2018.gada 1.janvāri Rožupes ciemā – 115. Līdz 2020.gada beigām tiks nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumi 75% un dzeramā ūdens apsaimniekošanas pakalpojumi 78% no Rožupes ciema iedzīvotāju.

Kopējais kanalizācijas tīklu garums ir 3,5 km. Rožupes ciemā tam ir 115 pieslēgumu. Rožupes pagastā ir viena notekūdeņu attīrīšanas iekārta, kas atrodas Rožupes ciemā, un atjaunota 2011.gadā. Viena no problēmām, kas saistāma ar kanalizācijas un ūdensapgādes nodrošinājumu iedzīvotājiem ir pēdējā laikā sastopamie dabas stihiju laikā radītie elektroenerģijas piegādes traucējumi, tādēļ ir iegādāti attiecīgas jaudas elektroģeneratori.

Rudzātu pagasts

Centralizētā ūdensapgādes sistēma darbojas Rudzātu ciemā. To izmanto aptuveni 240 pagasta iedzīvotāji. Centralizētās ūdensapgādes tīklu kopgarums ir 5,327 km. Ūdensvads ir nodots ekspluatācijā 1982.gadā. Darbojas divi, 90 un 75 m dziļi urbumi. Gada jauda ūdens apgādes sistēmai 29 500 m³. Aptuveni 95% ūdensvada ir nomainītas caurules. Ir atjaunota dzeramā ūdens sagatavošanas stacija, kas nodrošina dzeramā ūdens atdzelžošanu. Turpinās darbs pie atlikušā ūdensvada cauruļu nomaiņas. Tas tiek pakāpeniski darīts, katru gadu paredzot domes budžeta līdzekļus.

Centralizētā kanalizācijas sistēma darbojas Rudzātu ciemā. To izmanto aptuveni 240 pagasta iedzīvotāji. Centralizētās kanalizācijas tīklu kopgarums – 3,151 km. Centralizētā kanalizācijas sistēma ir nodota ekspluatācijā 2018.gadā. Pagasta teritorijā darbojās NAI un 2 sūknētavas, kas būvētas vēl 1977.gadā. Sakarā ar to, ka iekārtas bija nolietotojušas, un attīrīto notekūdeņu kvalitāte neatbilda normatīviem, 2018.gadā ir uzbūvētas pilnīgi jaunas NAI.

Sutru pagasts

Sutru ciemā centralizēti ūdeni piegādā pagasta pārvaldes ēkai, 20 „Līvānu māju” tipa mājiņām, 24 individuālo dzīvokļu un 27 dzīvokļu dzīvojamajām mājām. Kopējais ūdens apgādes tīkla garums ir 4,548 km. 2008.gadā Sutru pagasta Sutros tika uzstādīta dzeramā ūdens atdzelžošanas stacija. 2011.gadā Līvānu novada dome turpināja strādāt pie centralizētās ūdensapgādes sistēmas attīstības un ūdens kvalitātes uzlabošanas. 2011.gada beigās tika pabeigta ūdensvada tīklu atjaunošana. Līvānu novada domei pieder 3 ūdensapgādes urbumi. Tie ir ierīkoti 90–tajos gados, un to dziļums ir no 20–30 m. 5-7 gadu periodā ir paredzama nepieciešamība pēc viena papildus dziļurbuma, kuru plānots ierīkot no domes budžeta līdzekļiem.

Būtiska problēma ir kūtsmēslu un vircas neatbilstoša uzkrāšana un glabāšana, kas notiek atklātā laukā, nevis speciālās nosegtās vircu krātuvēs. Šāda lopu turēšanas prakse veicina organisko vielu infiltrāciju pazemes gruntsūdeņos un noteci uz virszemes ūdenskrātuvēm, tādējādi pasliktinot gruntsūdens kvalitāti un veicinot vietējo ūdenstilpju piesārņojumu. Pēdējā laikā ar problēmu saistītās Sutru pagasta zemnieku saimniecības ir ierīkojušas prasībām atbilstošas kūtsmēslu krātuves, kas problēmu mazina, taču vairākās mazās piemājas saimniecībās situācija joprojām nav mainījusies.

Turku pagasts

Turku pagasta ciemus apkalpo vairāki ūdensapgādes urbumi. Jaunsilavās darbojas 2 95 m un 118 m dziļi urbumi. Jaunsilavu ciemā centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas izveidotas 1987.gadā. Kopējais Jaunsilavu ūdensvada tīkla garums ir 1,617 km. 2018.gada aprīlī Jaunsilavas ūdensapgādes atdzelžošanas sistēmai tika veikta filtrējošā materiāla (kvarca smilšu) nomaiņa.

Kopējais Jaunsilavu kanalizācijas tīkla kopgarums – 1,681 km. Notekūdeņus attīra bioloģiskajās attīrīšanas iekārtās BIO-50. Jaunsilavas ciema attīrīšanas iekārtas ir novecojušas, bet pilda savas funkcijas apmierinoši.

Turkos ūdensvada tīkla garums 2535 m, bet kanalizācijas tīklu garums 152 m. Turku ciema kanalizācijas tīkli ir novecojuši, bet tā kā iedzīvotāju skaits, kuri izmanto kanalizācijas tīklus, ir ļoti mazs, to pārbūve nav ekonomiski pamatota. 2017.gadā tika pabeigta kanalizācijas tīklu izbūve Jaunsilavas ciema Bērzu un Jaunatnes ielai. Abu ielu māsjaimecības pieslēdzas pie kopējā kanalizācijas tīkla.

Kopējās problēmas

Galvenās dzeramā ūdens problēmas:

- neapsaimniekoti un netamponēti neizmantojie urbumi;
- pazemes ūdeņu piesārņojumu draudi no nesankcionētas notekūdeņu novadīšanas;
- nepilnīgs centralizētās ūdensapgādes tīkls Līvānos un pagastu lielākajās apdzīvotajās vietās;
- nehermētiskas vircas bedres un krātuves;
- notece no lauksaimniecības zemēm un rūpnieciskām teritorijām;
- nav ziņu par ūdens kvalitāti individuāli (vienai māsjaimecībai) izmantojamās ūdens ņemšanas vietās – akās, spicēs, urbumos.

Galvenās notekūdeņu apsaimniekošanas problēmas:

- nepietiekams centralizētās kanalizācijas sistēmas pārklājums Līvānos un pagastu ciemos;
- nehermētisku krājējvertņu izmantošana privātajā sektorā;
- nesankcionēta neattīrītu notekūdeņu novadīšana vidē;
- lietus notekūdeņu attīrīšanas problēma Līvānos.

4.4.3. Atkritumu apsaimniekošana

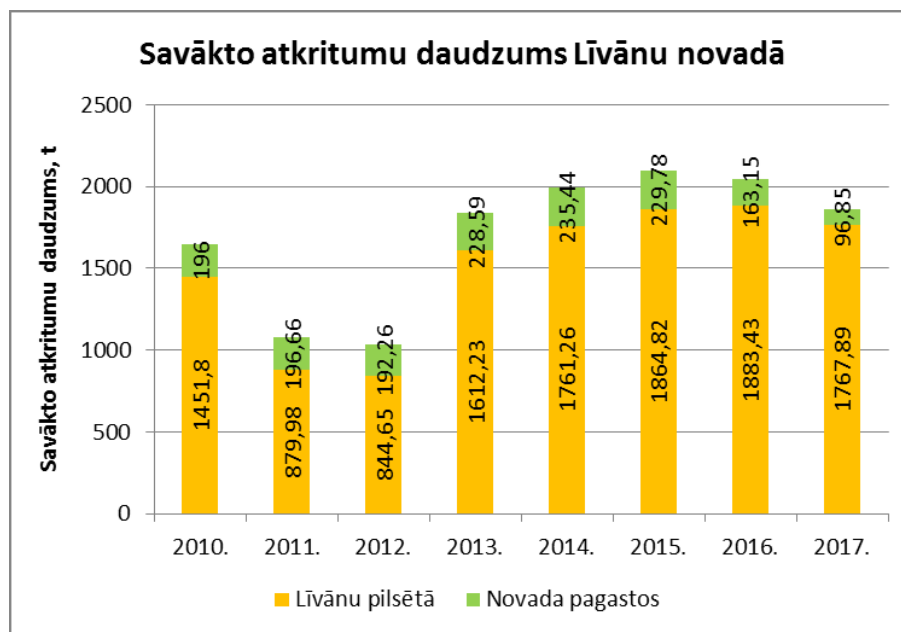
Līvānu novads iekļaujas Dienvidlatgales atkritumu apsaimniekošanas reģionā. Līvānu novadā radušies sadzīves atkritumi tiek transportēti uz Dienvidlatgales reģionālo sadzīves atkritumu poligonu Daugavpils novada Demenes pagastā. Atkritumu savākšana tiek organizēta Līvānu pilsētā un 5 pagastos (Rožupe, Turki, Sutri, Jersika un Rudzāti). Pilsētā atkritumu apsaimniekošanas sistēma iekļaujas 97 daudzdzīvokļu mājās ar pagalmiem, kur atkritumu apsaimniekošana notiek pēc fakta – pēc savāktā atkritumu daudzuma.

Līvānu pilsētā kopā ir ierīkoti 25 dalīto atkritumu savākšanas punkti. Galvenie atkritumu radītāji Līvānu novadā ir māsaimniecības (70%), rūpniecības un komerciālie uzņēmumi (16%), valsts un pašvaldības institūcijas un iestādes (8%). 6% sastāda celtniecības atkritumi. Uzlabojoties kā savākšanai, tā uzskaiti, 2013.gadā savākto atkritumu daudzums krasi pieauga, bet pēdējos gados tas ir diezgan stabils, ar nelielu samazināšanās tendenci, kas seko līdzī iedzīvotāju skaita samazinājumam. Atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumi privātmājām Līvānu pilsētā un novadā tiek sniegti uz atkritumu apsaimniekošanas līguma pamata.

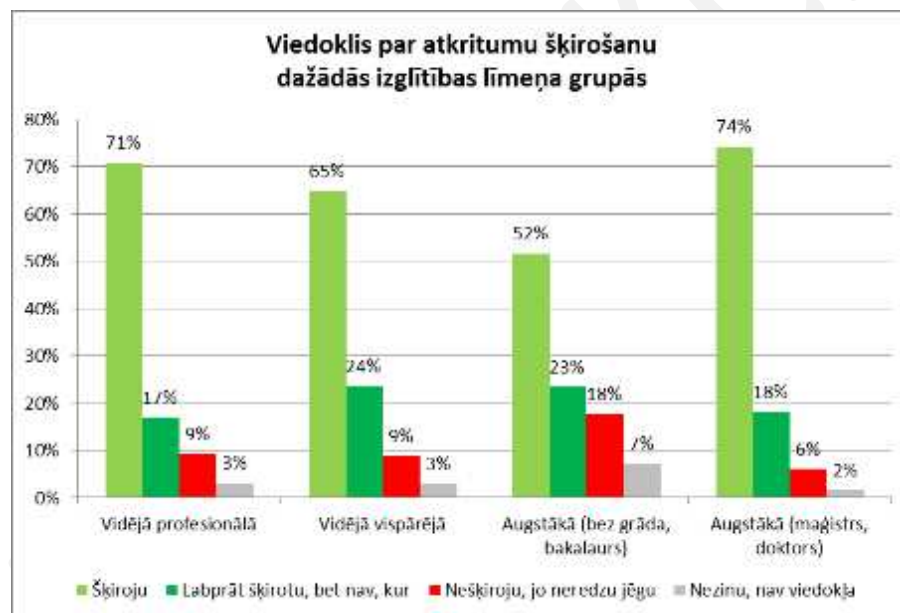
Līvānu pilsētā daudzdzīvokļu māju iedzīvotājiem ir izveidoti atkritumu laukumi ar 114 konteineriem 16 punktos. Pie mazajām daudzdzīvokļu mājām izvietoti 30 atkritumu savākšanas konteineri. Līvānu novadā 2017.gada laikā tika savāktas 1864,77 tonnas nešķirotu sadzīves atkritumu un 192,48 tonnas šķirotu uz pārstrādi nodoto atkritumu. Tas nozīmē, ka katrs iedzīvotājs vidēji saražoja ap 169 kg atkritumu gadā.

Saskaņā ar LDzKS sniegto informāciju, līgumus par atkritumu apsaimniekošanu ir noslēguši 75% no Līvānu pilsētas iedzīvotājiem. Iedzīvotāji atkritumus šķiro diezgan aktīvi (79.attēls).

Vidēju izglītības līmeņu iedzīvotāji ir skeptiskāki vai arī mazāk apmierināti ar šķirošanas infrastruktūru. Tam ir saistība ar informētības par atkritumu saimniecību pašnovērtējumu, kur zemāka izglītības līmeņa iedzīvotāji uzskata, ka viņi ir vislabāk informēti (kas nenozīmē, ka viņi šķiro pareizi!), bet respondentu paškritiskums pieaug līdz ar izglītības līmeni (80.attēls). Augstāk izglītotās grupās vides apziņa ir labāk attīstīta, kas izskaidro viszemāko skepses procentu attiecībā uz atkritumu šķirošanu. Tā kā ārpus pilsētas tiek savākti tikai aptuveni 5% visu atkritumu, var apgalvot, ka aptaujas rezultāti ir pietiekami ticami attiecināmi arī uz Līvānu pilsētu (atsevišķs novērtējums teritoriālā griezumā netika veikts).

79.att. Savākto atkritumu daudzums Līvānu novadā (LDzKS dati)

80.att. Viedoklis par atkritumu šķirošanu dažādās izglītības līmeņa grupās (iedzīvotāju aptaujas dati)

Galvenie **bīstamo atkritumu** radītāji pēc apjoma ir uzņēmumi, kuri veic mehānisko transporta līdzekļu apkopi, un medicīnas iestādes. Juridisko personu radītos bīstamos atkritumus uzglabā katra uzņēmuma vai iestādes teritorijā un regulāri nodod savākšanas punktos tālākajai utilizācijai. SIA „Līvānu dzīvokļu un komunālā saimniecība” ir noslēgusi līgumu ar SIA „Lampu demerkurizācijas centrs” par savākto bīstamo atkritumu utilizēšanu. Lampas tiek uzglabātas slēgtā telpā, kontainers tiek iztukšots pēc pieteikuma atkarībā no savāktā atkritumu daudzuma.

Atkritumu apsaimniekošanu arī novada pagastos nodrošina LDzKS.

Jersikas pagasta teritorijā 224 pagasta māsaimniecībām, pagasta pārvaldei un Jersikas pamatskolai ir noslēgti individuālie līgumi par atkritumu izvešanu vienu reizi mēnesī. Tāpat ir

iespēja nopirkt speciālus vienreizējus plastmasas maisus atkritumu īslaicīgai uzglabāšanai. Sākot ar 2017.gadu, iedzīvotājiem ir iespēja bez samaksas nodot šķirotos atkritumus (plastmasa, stikls, kartons).

Rožupes pagastā ir divi atkritumu savākšanas laukumi (Rožupē), kur notiek sadzīves atkritumu šķirošana. Atkritumu izvešana pagastā notiek vienu reizi mēnesī. LDzKS ir noslēgusi 291 atkritumu apsaimniekošanas līgumu ar Rožupes pagasta māsaimniecībām, Rožupes pagasta pārvaldi, Rožupes pamatskolu un AAPC „Rožlejas”.

Rudzātu pagastā ir noslēgti līgumi par atkritumu izvešanu ar 193 pagasta māsaimniecībām, Rudzātu pagasta pārvaldi, Rudzātu vidusskolu, Rudzātu speciālo internātpamatskolu un 2 uzņēmumiem. Atkritumu izvešanu nodrošina 1 reizi mēnesī. Pagasta iedzīvotājiem ir nodrošināta atkritumu šķirošana. Pieejami 3 atkritumu šķirošanas laukumi: pie Rudzātu vidusskolas, Rudzātu pagasta pārvaldes un Rudzātu speciālās internātpamatskolas.

Sutru pagastā uz līguma pamatiem tiek apkalpotas 154 māsaimniecības, Sutru pagasta pārvalde un skola. Daļa iedzīvotāju izmanto „maisu sistēmu”, iegādājoties speciāli trafaretus maisus. Atkritumu šķirošana tiek veikta pagasta teritorijā 2 vietās – pie Sutru pagasta ēkas un pie bijušās pamatskolas ēkas.

Turku pagastā izveidoti dalītās atkritumu šķirošanas laukumi Jaunsilavās, Turkos un Zundānos. Ir noslēgti līgumi par atkritumu apsaimniekošanu ar 230 Turku pagasta māsaimniecībām, pagasta pārvaldi, Jaunsilavas pamatskolu un 2 uzņēmumiem.

4.4.4. Siltumapgāde

Līvānu pilsētā tiek nodrošināta centralizētā siltumapgāde. To pārrauga Līvānu novada domes SIA „Līvānu siltums”. Ar Līvānu novada domi noslēgts ilgtermiņa līgums par siltumapgādes sabiedriskā pakalpojuma sniegšanu. Siltumenerģija lietotājiem tiek piegādāta no vienas katlu mājas, kura atrodas Celtniecības ielā 7a, Līvānos. Katlu mājas kopējā jauda ir 20,1 MW. Katlu mājā darbojas četri ar šķeldu kurināmie ūdens sildāmie katli un viens ar dabasgāzi kurināms ūdens sildāmais katls. No 2015.gada februāra ar dabasgāzi kurināmais katls netiek izmantots. Siltumenerģijas ražošanu, sākot ar 2015/2016.gada apkures sezonu, nodrošina ar šķeldu kurināmie katli.

Līvānu pilsētas siltumapgādes sistēmas siltumtīklu kopējais garums ir 10 201 m, tai skaitā:

- pazemes siltumtīkli no rūpnieciski izolētām caurulēm 6259 m;
- pazemes siltumtīkli necaurejamos kanālos 217 m;
- virszemes siltumtīkli 1963 m;
- siltumtīkli pa ēku pagrabiem 1762 m.

Centralizētās siltumapgādes sistēmai pieslēgtie lietotāji izvietoti Līvānu pilsētas teritorijas dažādās vietās, abos Dubnas upes krastos.

Centralizētās siltumapgādes sistēmai pieslēgtas:

- 58 daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas un 2 individuālās dzīvojamās mājas. Šo māju apkurināmo telpu kopējā platība ir 121 527 m² (60% no pilsētas iedzīvotājiem);
- Līvānu novada domes pārvaldītās jeb pašvaldības iestādes, tai skaitā domes ēka, kultūras centrs, pilsētas skolas, pirmsskolas izglītības iestāde, bibliotēka, sporta

zāles, Līvānu uzņēmējdarbības atbalsta centrs, Mutlifunkcionālais jaunatnes iniciatīvu centrs u.c. (kopā 22 objekti);

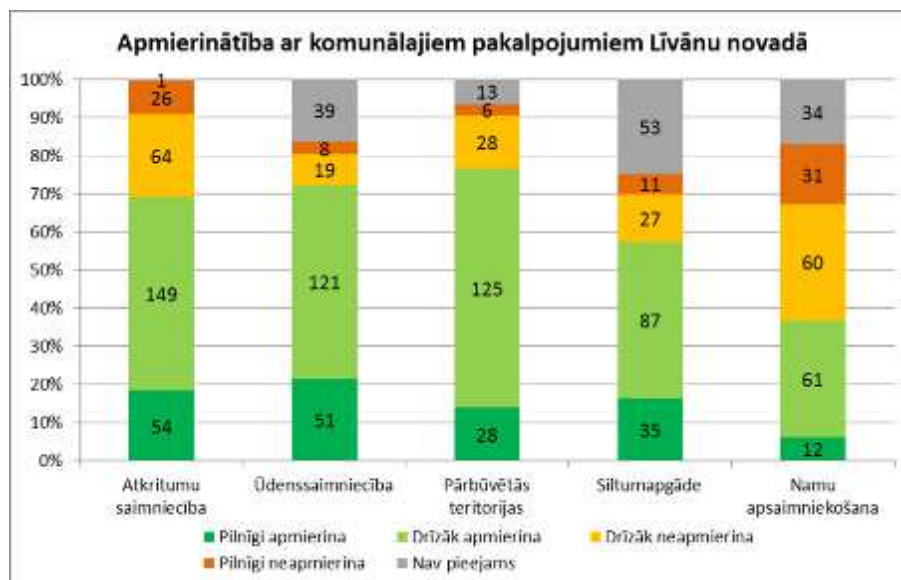
- pārējie juridiskie lietotāji, tai skaitā veikali, aptiekas, Līvānu policijas iecirknis, VUGD ēka, Līvānu dzelzceļa stacija, autocentrs u.c. (kopā 26 objekti).

No Līvānu pilsētas centralizētai siltumapgādes sistēmai pieslēgtajiem lietotājiem 76% siltumenerģijas patērē dzīvojamais sektors, 16% – budžeta iestādes un 8% – pārējie juridiskie lietotāji. Lielākie uzņēmumi siltumapgādi pašu vajadzībām nodrošina ar savām katlu mājām.

4.4.5. Kopsavilkums par komunālo saimniecību Līvānu novadā

Galvenie secinājumi

- Līvānos ūdens apgādes un kanalizācijas sistēmas ir pieejamas lielākajai daļai pilsētas mājāsaimniecību. Tomēr nozīmīgu daļu pilsētas šis pakalpojums neaptver. Daudzi sistēmas elementi ir nolietojušies.
- Lietus ūdens kanalizācija Līvānos ir neapmierinoša gan aptvertās platības, gan sistēmas nolietojuma ziņā.
- Pagastos ir īstenoti daudzi ūdenssaimniecības sakārtošanas projekti, tomēr daļa no tiem līdzekļu trūkuma dēļ nav pabeigti.
- Nozīmīga problēma ir dzeramā ūdens avotu piesārņošanas riski nepareizi apsaimniekotu urbumu, kā arī neatbilstoši izbūvētu lauksaimniecības infrastruktūras objektu dēļ.
- Ūdens apgādes sektorā ir nepieciešams izveidot efektīvus elektroniskos pakalpojumus, uzstādot elektroniskos ūdens skaitītājus ar datu pārraides iekārtām, tādējādi uzlabojot kopīgu dabas resursu pārvaldību un uzraudzību, radot platformu efektīvai ūdens resursu izmantošanai, izmantojot informācijas tehnoloģiju un jaunu elektronisko pakalpojumu pieejamību patērētājiem.
- Lielākā daļa iedzīvotāju atkritumus šķiro, neraugoties uz to, ka iedzīvotāju aptaujā informāciju par atkritumu apsaimniekošanu daudzi no viņiem uzskata par nepietiekošu.
- Individuālajā sektorā pārlicinošs vairākums mājāsaimniecību tiek apsildīts ar koksni, vai izmantojot elektroenerģiju, kas nozīmē šī sektora ieguldījumu SEG emisiju apjomā kā nenožīmīgu.
- Iedzīvotāju apmierinātība ar komunālo saimniecību ūdenssaimniecībā ir augsta (81.attēls). Tāpat labi tiek novērtēts ieguldījums daudzdzīvokļu ēku iekšpagalmu atjaunošanā. Attiecībā uz centralizēto siltumapgādi vērtējums tāpat ir pozitīvs, bet daudz norāžu uz pakalpojuma nepieejamību. Atkritumu apsaimniekošanas jomā novērojama viedokļu polarizācija: ir daudz kā ļoti apmierinātu, tā neapmierinātu respondentu. Iespējams, ka tas saistīts ar pakalpojuma nevienmērīgu pieejamību un paša respondenta informētības līmeni. Ir arī vairāki norādījumi uz iespējam atbrīvoties no atkritumiem publiskajā telpā (trūkst urnas ielās un atpūtas vietās). Ar namu apsaimniekošanu lielākā daļa iedzīvotāju pārsvarā nav apmierināti.

81.att. Apmierinātība ar komunālajiem pakalpojumiem Līvānu novadā
(iedzīvotāju aptaujas dati)

Nākotnes vajadzības

- Daudzdzīvokļu māju stāvvadu, guļvadu un iekšējo siltumtīklu atjaunošana.
- Siltuma ražošanas iekārtu pilnveidošana un telpu atjaunošana. Fosilā kurināmā pakāpeniska izslēgšana no kurināmā bilances un ar to saistītie tehniskie pārveidojumi. Citi tehnoloģiskie uzlabojumi siltumapgādes sistēmas efektīvākai un elastīgākai darbībai.
- Siltumtīklu uzlabošana un paplašināšana.
- Ūdenssaimniecības objektu atjaunošana un attīstīšana Jersikas, Sutru un Turku pagastā.
- Ūdenssaimniecības tīklu paplašināšana Līvānos.
- Lai nodrošinātu dabas resursu pārvaldību un uzraudzību nepieciešams ieviest informācijas tehnoloģijas, radot jaunu elektronisko pakalpojumu patērētājiem.
- Atkritumu šķirošanas ērtību (pieejamība, iekārtojums) uzlabošana, kompostēšanas laukuma izbūve.
- Stimulu mehānisms pamesto ēku un būvobjektu sakārtošanai vai nojaukšanai.

4.5. TŪRISMS

4.5.1. Tūrisma vides un infrastruktūras vispārīgs raksturojums

Līvānu novads vēsturiski iekļaujas Latgales reģionā, un Līvānu novada tūrisma attīstības virzieni ir un tiek veidoti saskaņā ar Latgales dzīves videi un telpai raksturīgo tūrismu, kurā galvenie noteicošie faktori ir maz pārveidotā, autentiskā lauku vide un tās unikālais kultūras mantojums (dažādu tautību tradīcijas, kultūrvēsturiskā mantojuma objekti, īpaša virtuve, mūzika, māksla un amatniecība), kas tiek piedāvāts saistošā, autentiskā un radošā veidā. Līvānu novadā konkrētu tūrisma veidu attīstību nosaka tajā esošie resursi: kultūrvide un dabas resursi.

Tūrisma vidi Līvānu novadā nosaka divas galvenās Līvānu novada domes struktūras: Latgales mākslas un amatniecības centrs un Līvānu aktīvā tūrisma centrs (LATC), kas

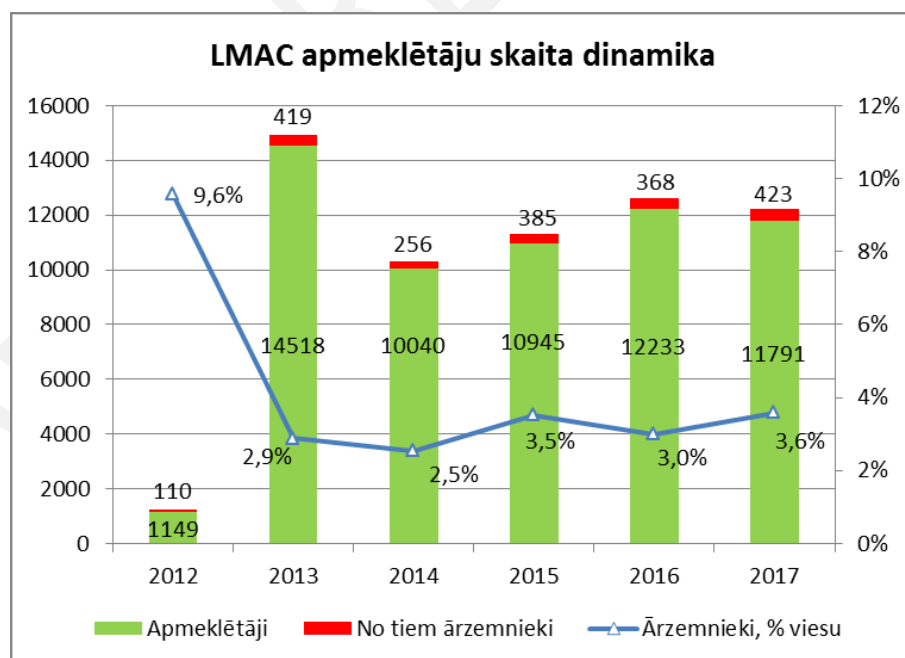
sadarbojas ar dažādiem vietējiem, reģionāliem un starptautiskiem partneriem. LMAC ir novada kultūrvēstures tūrisma centrālais objekts un kultūras tūrisma aktivitāšu katalizators. Centrs darbojas kopš 2003.gada un ieņem nozīmīgu vietu ne tikai Līvānu novada, bet arī Latgales reģiona kultūras dzīvē.

Līvānos, Daugavas krastā, līdzās LMAC, par ES struktūrfondu līdzekļiem ir tapis LATC, kas ir viens no tūrisma dzīves galvenajiem organizētajiem Līvānu novadā. LATC savu darbību uzsāka 2009.gadā. Līvānu novada viesiem šajā centrā tiek sniegta informācija par tūrisma objektiem un infrastruktūru gan Līvānu novadā, gan par citām vietām Latvijā. LATC ir viens no pastāvīgiem partneriem aktīva dzīvesveida un veselīga brīvā laika pavadīšanas pasākumu organizēšanā, kā arī ir pieejams tūrisma un aktīvās atpūtas inventārs.

4.5.2. Tūrisma apskates objekti

Latgales Mākslas un amatniecības centrs ir novada kultūrvēstures tūrisma centrālais objekts un kultūras tūrisma aktivitāšu katalizators. Centrs darbojas kopš 2003.gada un ieņem nozīmīgu vietu ne tikai Līvānu novada un Latgales reģiona, bet arī Latvijas mēroga kultūras dzīvē. LMAC iekārtots bijušajos Līvenhofas muižas īpašumos (bijušajā muižas klētī ar tai piebūvēto paplašinājumu). Senajā muižas klētī atrodas ekspozīcija „Amatnieki Latgalē 19. – 20. gs”, kas savienota ar mūsdienīgā stilā celto centra daļu, kurā izvietota ekspozīcija „Līvānu stikla muzejs”, izstāžu zāle, konferenču zāle, stikla pūšanas un keramikas darbnīcas, velju pagrabā „Ūdens galerija”, kopā veidojot unikālu mākslas un amatniecības centra kompleksu. LMAC plāno un ievieš pakalpojumus un produktus, kas veicina centra tieši kā tūrisma objekta attīstību un iekļaušanu Latvijas un starptautiskā tūrisma aprītē.

LMAC apmeklējumu statistika (82.attēls) ilustrē arī kopējās tūrisma tendences Līvānu novadā, jo centrs ir viens no galvenajiem tūristu galamērķiem.

82.att. LMAC apmeklētāju skaita dinamika (LMAC dati)

Līvānu stikla muzejs ir veidots uz bijušās Līvānu stikla fabrikas kolekciju bāzes, un, pēc fabrikas maksātspējas pasludināšanas, stikla kolekcija ir Līvānu novada domes īpašums. Stikla muzejs ir viens no populārākajiem tūrisma apskates objektiem Līvānu novadā. Muzeju

ik gadu apmeklē vidēji 5000 viesu. Tas ir unikāls ar Baltijā vienīgo stikla izstrādājumu kolekciju, kas ražota Līvānu stikla fabrikā pie dažādiem īpašniekiem un sabiedriskajām iekārtām vairāk nekā simts gadus ilgā laika periodā no 1887.gada līdz 2008.gadam. Līvānu stikla muzejs un stikla pūšanas darbnīca ir viens no populārākajiem tūrisma apskates objektiem Latgales reģionā. Muzeja kolekcijā var apskatīt stikla izstrādājumus, sākot no mušķērājiem, senatnīgām glāzēm un pudelēm līdz pat moderniem stikla traukiem un gaismas ķermeņiem, ko Līvānu stikla fabrikā ražoja pēdējos gados, realizējot dažādos pasaules tirgos.

83.att. Līvānu stikla muzeja eksponāts (foto: Jānis Magdaļenoks)

Tautas lietišķās mākslas studija „Dubna” saglabā un attīsta senās aušanas tradīcijas, pētot Latgalei raksturīgās senās rakstu zīmes un ieaužot tās mūsdienīgās tekstilijās.

Ingas Salmiņas stikla kausēšanas darbnīca – izsmalcinātas, neatkārtojamas, pašu lolotas stikla pērles vai kausēts stikla dekors kā piemiņa no Līvāniem – senas stiklinieku pilsētas. To var paveikt stikla kausēšanas darbnīcā ar mākslinieces palīdzību, iepriekš piesakoties. Darbnīcā var pasūtīt un iegādāties stikla rotas un dažādus kausētā stikla izstrādājumus.

Mūsdienu mākslas galerija atbalsta visu disciplīnu mākslas profesionāļus – dzejniekus, režisorus, mūziķus, dizainerus, fotogrāfus, prozaiķus, zinātniekus, arhitektus un citus, kuri ir ieraudzījuši, izdzīvojuši, izdomājuši, sapratuši un ir gatavi dalīties.

Ar 2013.gadu ir aizsākta arī **tematisko soliņu** izveides tradīcija, kas veido **Līvānu pilsētas pastaigu maršrutu un ko plānots turpināt**: izlīgšanas soliņš, spararats, brīvdabas viesistaba (84.attēls), deputāta soliņš, skolas sols, pirts baļļa.

84.att. Brīvdabas viesistaba (foto: Ingmārs Zaļmežs)

Nozīmīgu tūrisma daļu veido novada dievnamu.

Līvānu Sv. Miķeļa katoļu baznīca ir arhitektūras piemineklis. Baznīcas celtniecība pabeigta 1861.gadā. 1. Pasaules karā stipri nopostīta, bet vēlāk atjaunota. Baznīcai ir vairāki altāri. Tā ir triju jomu mūra celtne, kuras arhitektoniski nozīmīgākie elementi ir interjera arhitektūra un baznīcas iekārta. 1936.gadā uzstādītas jaunas ērģeles un ievietotas mākslinieka Šēnberga glezna „Sv. Jānis Kristītājs” un 14 Krusta ceļa gleznas (vācu mākslinieka Fogela gleznu kopijas, 19.gs. 1.puse). Baznīca atvērta ikdienā.

Līvānu luterāņu baznīca – baznīcas būvdarbi pabeigti 1932.gadā, bet 1933.gada Lieldienās draudzes locekļus pulcēja jauns bronzas zvans, 30. gadu beigās draudze ieguva jaunas ērģeles.

Līvānu pareizticīgo Visu svēto baznīca – 1939.gadā tika pabeigti celtnes ārējie darbi. Pēckara periodā celtne tika izpostīta, 60.gados tika nojaukts kupols. Atjaunošana sākās 1998.gadā, pēc gada tika atjaunots kupols ar oriģinālo saglabāto pirmskara baznīcas krustu. No 2004.gada ir atjaunota arī draudzes darbība.

Jersikas pareizticīgo baznīca ir neparasta gan ar vēsturi, gan ar konstrukciju. Tā būvēta XIX gadsimta sākumā Odesā, kara jūrnieku un kuģu būvētāju garīgo vajadzību apmierināšanai. Baznīcas ārējā apdare – sienas, logu rāmji, jumta spāres, jumts, kupola apakša un pats kupols – ir no dzelzs vai čuguna. Tāpēc to dēvē arī par „Dzelzs baznīcu”. 1866.gadā baznīcu izjauktā veidā pa dzelzceļu pārveda uz Daugavpili, kur tā atradās līdz 1904.gadam, kad kara resora vadība to nolēma nojaukt, jo tā kļuva par mazu garnizona vajadzībām. „Dzelzs baznīcu” atkal izjauca un pa dzelzceļu pārveda uz Jersiku.

Madaliņas Svētās Marijas Magdalēnas Romas katoļu baznīca atrodas Gosporu sādžā un celta 1828.gadā. Baznīcā ir divas liela formāta svētgleznas: Vissvētās Jaunavas Marijas Pastāvīgās palīdzētājas svētglezna, kas ir vecāka par baznīcu, un Sv. Marijas Magdalēnas

svētglezna, kuru gleznojis mākslinieks M. Drancens 1934.gadā. Romāņu stilā celtā baznīca uzbūvēta no laukakmeņiem.

Rudzātu svētā Jēkaba Romas katoļu baznīca atrodas Rudzātu ciema centrā, ceļu krustcelēs, pirmsākumos baznīca būvēta 1757.gadā. XIX gs. tā nodega, bet 1913.gadā atjaunota.

Rudzātu Sv. Kārļa Boromeja katoļu baznīcu Rudzātos uzcēla 1701.gadā, bet 1972.gadā ēku pārveda uz Etnogrāfisko brīvdabas muzeju. Tagadējā koka **Rudzātu svētā Jēkaba Romas katoļu baznīca** būvēta 1910.-1913.gadam ar grāfa Plātera-Zīberga atbalstu. Baznīcas mūra torni uzbūvēja 20.gs. 50. gados.

Znotiņu Dievmātes Romas katoļu baznīca ierīkota un iesvētīta 1926.gadā muižas labības kaltē. 1926.gada septembra pēdējā svētdienā priesteris Rukmanis baznīcu iesvētīja un nākamajā svētdienā dievnamā notika pirmais dievkalpojums. Vēlākos gados baznīca tika pārbūvēta un apšūta ar sarkanajiem ķieģeļiem. Padomju varas gados baznīca palika novārtā, taču, atgūstot neatkarību, draudzes darbība ir aktivizējusies, dievnamš sakopts un atjaunots. 2008.gadā draudze ar projekta līdzekļu palīdzību iekārtoja baznīcas pagalmu. No šīs draudzes ir nācis vēlākais kardināls Julijans Vaivods.

Līvānu vecticībnieku lūgšanu nams – vecticībnieku kopiena Līvānos pastāv no 20.gs. sākuma. Kopienas lūgšanu nams bija neliela koka celtne Daugavas labajā krastā, bet pēckara laikā tā nodega. 80. gados lūgšanu nams tika uzcelts no jauna. 1998.gadā ēkas rietumu pusē piebūvēja zvanu torni. Draudze savu namu neatzīst par tūrisma apskates objektu.

Nozīmīgi sakrālā tūrisma objekti ir arī **krucifiksi** – mazas svētvietas ceļa malās, kas veido īpašu vietu Latgales kultūrvēsturē. Tie nereti ir arī koka celtne, kas veido raksturīgu Latgales ainavu. Arī Līvānu novadā uzstādīti vairāki krucifiksi: Turku pagasta Zepos un Veiguros, un vairāki Rožupes pagastā, tāpat krucifiksi atrodas arī Jersikā un Rudzātos. Arhitektūras piemineklis ir Būmaņu ciema krucifikss. Rudzātu teritorijā atrodas vairāki seni un ievērojami krucifiksi. Ievērojamākais no tiem – Lācupu krucifikss.

Senkapi un piemiņas vietas – nozīmīgs nacionālais vēsturiskais mantojums, un Līvānu novadā to ir daudz: Veiguru senkapi, Steķu senkapi, Lāču senkapi, Zundānu viduslaiku kapsēta, Muktupāvelu senkapi, Oškalniešu senkapi, Ģedušu (Gavartīnes) pilskalns, Jersikas pilskalns, Jersikas senkapi un apmetne.

Līvānu novadā ir vairākas **piemiņas vietas**: Jēkaba Graubiņa piemiņas akmens, Poldera krusts – Nacionālo partizānu piemiņas vieta, piemiņas vieta II Pasaules karā bezvēsts pazudušajiem un kritušajiem, piemiņas akmens nacionālajiem partizāniem Jersikā, piemiņas akmens komunistiskā terora upuriem pie Līvānu stacijas, piemiņas vieta kardinālam Julianam Vaivodam Bernānos, Sutru pagastā. Rudzātu pagastā, Turku pagastā un Līvānos ir Otrā pasaules kara apbedījumi - Brāļu kapi.

Zemnieku sēta „Šultes” ir vienīgais valsts nozīmes Latgales tautas arhitektūras piemineklis Līvānu novadā (atrodas Sutru pagastā), celts 19. gs. beigās. Māja sevī glabā daudzus muzejiskus elementus - istabai, klētij, sētai un rijai piederīgus priekšmetus un darbarīkus no pagājušā gadsimta. Tītavas un stelles, kokgriezumiem rotātus skapjus un no klūgām liektus sēdekļus, kanapē, tīnes un arī kulkstīklas. Kā tūrisma apskates objekts, diemžēl, netiek piedāvāts.

Jersikas pilskalns – atrodas Daugavas krastā starp divu strautu gravām, 9 km aiz Līvāniem, 200 m no Rīgas – Daugavpils šosejas. Jersikas (Gercike) vārds no 1203.gada līdz 1375.gadam daudzkārt minēts rakstītajos avotos. Jersikas pilskalns bijis 12.gs. un 13.gs. seno latgaļu Jersikas valsts ekonomiskais un politiskais centrs. 13.gs. sākumā tajā valdīja Visvaldis. Kad Jersiku 1209.gadā ieņēma vācu krustneši, viņu laupījumā bez visa cita bija arī baznīcu zvani un svētbildes, kas liecina par Jersikas kristīgo raksturu. Izrakumi pilskalnā ļauj secināt, ka ļaudis te dzīvojuši kopš I g.t. p.m.ē. Pilskalna plakumā konstatētas 10 apbūves kārtas. Mazāk stāvajā pilskalna Z malā ierīkots valnis. Visapkārt pilskalnam atradusies senpilsēta, bet lejpus pilskalna Daugavas krastā – kapulauks. Pilskalns savas varenās aizsardzības būves – vaļņus ar koka kamerām – ieguva 11.gs. Domājams, tas sakrīt ar Jersikas karaļvalsts nostiprināšanos.

Mūsdienās Jersikas pilskalns atrodas privātīpašumā, tā apmeklējums ir jāsaskaņo ar īpašniekiem. Esot pilskalnā, var apskatīt pret Daugavu vērstā nogāzē augošu daudzžuburu dižliepu ar fantastiskiem sakņu veidojumiem, kuras gan ir pakļautas erozijai, un tās bojā arī uz pilskalna iežogojumā izvietotie zemes īpašnieku lopi.

Līvānu atbrīvošanas piemineklis celts brīvības cīņās kritušo latviešu kareivju piemiņai, kuri 1919.gadā ieņēma un atbrīvoja Līvānus no lieliniekiem. Pamatakmens likts 1934.gada oktobrī. Piemineklis atklāts 1935.gada 9.jūnijā (autors arhitekts Pāvils Dreimanis). Tas sastāvēja no 15 t smaga Krievijas armijas pamesta cietokšņa lielgabala stobra un četrpakāpju betona pamata. Kopējais pieminekļa augstums bija 7 m. Pie pieminekļa piestiprinātajā granīta plāksnē bija iegravēti 40 kritušo Līvānu atbrīvotāju vārdi. 1958.gadā piemineklis tika nogāzts un piemiņas vieta izpostīta. 2003.gadā Līvānu novada dome pieņēma lēmumu par Atbrīvošanas pieminekļa atjaunošanu.

Atpūtas komplekss „Avotiņš” piedāvā atpūtu, iespēju baudīt lauku dabu, plašumus un romantiku karstajā baļļā – kubulā, kā arī malkas kurinātas lauku pirts labumus klusā, skaistā vietā Daugavas krastā. Atpūtas vieta atrodas Cirseniekos, Jersikas pagastā.

Jersikas pagasta lesalniekos „**Olūti”** ir piedāvājums ezotērikas cienītājiem: enerģētiski stādījumi, svētbirzis, sarunas par āderēm un to ietekmi.

Rožupes pagastā interesanti ir trīs trosēs iekārtie gājēju tiltiņi, kuri savieno abus Dubnas krastus. Rožupes brīvdabas estrāde ir populāra atpūtas pasākumu vieta. Īpaši iecienīts ir danču muzikantu saiets augusta vidū. Atpūtas komplekss „**Krasti”** piedāvā melno pirti un pirtnieka pakalpojumus. Viesu mājā ir 20 guļvietas, kā arī ir kempinga mājiņas, telšu vietas, aktīvai atpūtai strītbola laukums, estrāde un terases dažādiem pasākumiem. Tiek piedāvāta arī iespēja makšķerēt, izbraukt ar laivu pa Dubnas upi.

Pārceltuve pār Daugavu (Līvāni – Dignāja) savieno abus Daugavas krastus un ir vistaisnākais ceļš no Latgales uz Zemgali. Pārceltuve ir ļoti nozīmīgs satiksmes līdzeklis abu upes krastu iedzīvotājiem – gan gājējiem, gan autobraucējiem un riteņbraucējiem. Tā ir iespēja saskarties ar pagātni klātienē, jo šobrīd Latvijā darbojas tikai trīs pārceltuves – divas Līvānu novadā un viena Līgatnē. Daudziem tā ir eksotika. Celtuve veidota no krievu armijas materiāliem – no tankiem domāta pontontilta detaļām.

Jersikas pagastā pārceltuve „**Dunava”** (Jersika – Dunava) – atrodas Stūrišķos un savieno abus Daugavas krastus un tas ir taisnākais ceļš uz Dunavu, kur var apskatīt pieminekli plostniekiem vai doties tālāk uz Tadenavu, Rubeniem vai Sēliju. Ievērojamākie īpaši

aizsargājami dabas objekti ir Jersikas liepu aleja, Dzenes kalns, Dzeņu grava (Dzenes kalns – pilskalns). Daugavas ielejas ainava Jersikas pagastā ir unikāla ģeoloģiska un kultūrvēsturiska parādība. Visgleznainākās ainavas skatāmas tieši Lauros un Kusiņos.

Turku pagastā kā dabas apskates objekts ir dižozols Grugulēs, kurš atrodas Atašas upes krastā. Tā apkārtmērs ir 5,4 metri. Vēl viens ievērojams valsts nozīmes kultūrvēsturiskais objekts Turku pagastā ir Gedušu pilskalns ar aptuveni 750 m² virsmas plakuma platību.

Kā objektus ar tūrisma potenciālu jāpiemin arī:

- tautas lietišķās mākslas studiju „Dubna”;
- Ingas Salmiņas stikla kausēšanas darbnīcu;
- Mūsdienu mākslas galeriju;
- Līvānos izveidoto pastaigu maršrutu ar tematiskajiem soliņiem, kas ir asprātīgi veidoti vides objekti par dažādām tēmām. Šis maršruts arī nākotnē tiks attīstīts un papildināts ar jauniem objektiem.

4.5.3. Pasākumu organizēšanas iespējas

Pasākumu organizēšanai Līvānu novadā pieejamas vietas gan iekštelpās, gan ārā.

Apjomīgākā vieta ir Līvānu novada Kultūras centrs, kura ēkā ir izstāžu zāle, kamerzāle un svinību zāle ar 600 skatītāju vietām.

LMAC telpas ir piemērotas arī nelielu semināru organizēšanai. Konferenču zāle ir izvietota centra jaunajā ēkas korpusā, kur visas zāles garumā ir izvietoti logi ar skatu uz mainīgo Daugavas plūdumu. 60 m² lielo konferenču zāli ērti var izmantot līdz 40-50 cilvēkiem konferenču, semināru un citu privātu vai publisku pasākumu rīkošanai. Zālē ir pieejams bezvadu internets, tā ir aprīkota ar mūsdienu video projekcijas sistēmu. Ir gaisa kondicionēšanas iekārta.

Līvānu Uzņēmējdarbības atbalsta centrs (LUAC) ir piemērota vieta dažādu semināru, konferenču un prezentāciju rīkošanai. Semināru rīkotājiem tiek piedāvāta zāle līdz 100 dalībnieku vietām ar visu nepieciešamo mūsdienu tehnoloģiju aprīkojumu, kā arī ir pieejams WiFi internets.

Turku pagastā 2010.gadā tika uzbūvēts un atklāts Turku saieta nams, kas lauku iedzīvotājiem nodrošina iespējas nodarboties ar pašdarbību un apmeklēt kultūras pasākumus, kā arī izmantot bibliotēkas pakalpojumus un bezmaksas internetu. Turku saieta nama zāles ietilpība ir līdz 150 cilvēkiem.

Saietus un atpūtas pasākumus var organizēt Turku pagasta pārvaldes zālē ar kamīnu (ietilpība līdz 100 cilvēkiem), Jersikas tautas namā pieejamas telpas dažādu pasākumu organizēšanai (ietilpība 250 cilvēkiem), Rožupes kultūras namā (ietilpība ir 120 cilvēki), Rožupes brīvdabas estrādē (85.attēls), Rudzātu saieta namā, Sutru pagasta kultūras namā – piemērota vieta dažādu lielu pasākumu organizēšanai, jo kultūras nams ir ar ietilpīgu zāli, kurā pieejama gan deju skatuve, gan arī kino skatīšanās iespējas (aktu zāles ietilpība ir 300 cilvēki).

85.att. Pašdarbības kolektīvu priekšnesumi Rožupes pagasta brīvdabas estrādē
(foto: Jānis Magdaļenoks)

Katrā pagastā pasākumus iespējams organizēt arī brīvā dabā. Rudzātu pagastā iecienīta pasākuma organizēšanas vieta ir Rudzātu parks, kurā iespējams rīkot gan dažādus saviesīgus pasākumus, gan tūrisma sacensības, kuros var piedalīties pat līdz 200 dalībniekiem.

Nepieciešamības gadījumā pasākumu organizēšanai var izmantot skolu svinību zāles. Sporta pasākumiem pieejamas vairākas sporta zāles, sporta laukumi un stadioni. Bez tam liela daļa vasaras sezonas pasākumu notiek pilsētas publiskajos laukumos, piemēram, Tradīciju laukumā, Centra laukumā Līvānos. Neformāla rakstura pasākumiem piemērots viesu nams „Kraisti” un viesnīca „Gamma”.

4.5.4. Lauku un aktīvais tūrisms

Lauki tiek uzskatīti par ideālu vietu, kur atpūsties no pilsētas ikdienas, jo tur ir plašas rekreācijas iespējas. Populārākās ir tās lauku teritorijas, kurās ir ne tikai pievilcīga daba, bet arī kultūrvēsturiski objekti ar iespējām aktīvai atpūtai. Līvānu novadā ir plašas iespējas attīstīt lauku tūrisma. Lai pilnvērtīgi izmantotu šīs iespējas, nepieciešams pilnveidot un papildināt jau esošo tūrisma infrastruktūru. Liela loma lauku tūrisma un ekotūrisma attīstībā ir bioloģiskajām saimniecībām un to ražotajiem produktiem.

Izmantojot Līvānu pilsētas kā „Latgales vārtu” – ģeogrāfiskās atrašanās priekšrocības, vietējo un ārzemju tūristu skaita pieauguma tendences Latgalē pēdējo gadu laikā, kā arī balstoties uz privātā sektora (mazo ražotāju) iniciatīvu un vēlmi sadarboties, Līvānos 2018.gadā top mūsdienu amatniecības tūrisma objekts „**HANDMADE Latgola**”. Tas būs jauns apskates objekts, mazo ražotāju (amatnieku) ienākumu vairošanas aktivizētājs, kā arī sociāla vērtība ne tikai vietējā mērogā Līvānos, bet Latgalē. „HANDMADE Latgola” piedāvās iespēju apskatīt un novērtēt mūsdienu Latgales amatniecības izstrādājumus reālā mājas vidē, organizēs tūrisma braucienus pie eksponēto amatniecības izstrādājumu darinātājiem, kā arī piedāvās šo vietu kā ekskluzīvu naktsmītņi.

Līvānu novadā jau ir izveidojušies vairāki t.s. tematiskie ciemi – noteiktas teritorijas, kas izmanto savu tradicionālo ekonomisko potenciālu konkurētspējīgu produktu veidošanā un kopēja mārketinga attīstībā par noteiktu tematiku. Kā piemēru var minēt Sutru pagasta „Kažos” un Turku pagasta „Vidssalās” Latvijas-Lietuvas pārrobežu projekta gaitā izveidotos **Nākotnes ozolu ciemu un Turku pirts ciemu.**

Vairākās vietās novadā pieejamas arī izkoptas **pirts tradīcijas** un ar tām saistītie rituāli: Turku pagasta „Vidssalās”(Turku pirts ciems) un Sutru pagasta Krivoku ciema „Latiņos”.

Lielākie lauku tūrisma uzņēmumi ir: ZS „Vidussala” (Turku pirts ciems) Turku pagastā, SIA „LAND” Sutru pagastā, kas piedāvā dažādus bioloģiski tīrus lauku labumus, viesu māja „Saulpurenes”, atpūtas komplekss „Krasti” un atpūtas vieta „Avotiņš” nodrošina viesus ar naktsmītnēm lauku teritorijās.

Aktīvākajiem Līvānu novada viesiem ir pieejami interesanti **velo un laivošanas maršruti**, taču tie, diemžēl, nav marķēti. Līvānu novadā riteņbraukšanu aktīvi popularizē biedrība „Veloklubs „Līvāni””, kas tika izveidota 2008.gadā. Biedrības pārstāvji organizē velosporta sacensības un citas ar riteņbraukšanu saistītas aktivitātes ģimenēm, komandām un citiem interesentiem gan Līvānu novadā, gan ārpus tā. Biedrība ar ES un Līvānu novada domes līdzfinansējumu Līvānos ir izveidojusi sabiedrisko centru un modernu velosipēdu remontdarbnīcu.

4.5.5. Citi tūrisma infrastruktūras objekti Līvānu novadā

Naktsmītnes

Viesu izmitināšanas pakalpojumi pilsētā un lauku mājās (salīdzinājumā ar apkārtējiem novadiem, kur pēdējos gados ievērojami palielinājiem lauku māju skaits viesu uzņemšanai) Līvānu novadā nav pietiekami attīstīti. Šobrīd novadā pieejamas 4 naktsmītnes: viesnīca „Gamma”, atpūtas vieta „Avotiņš”, viesu māja „Saulpurenes” un atpūtas komplekss „Krasti”.

Ēdināšana

Līvānu novadā (t.sk. pagastu teritorijās) ir vairāki sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumi: kafejnīcas „Gamma”, „Kalnakrogs”, „5. Elements”, „Sipres”, „Bordertauna”, „LaurisK”, „Burgerhouse”, beķereja „Monika”, picērija „Pizza-Express”. Kopumā šis tūrisma nozarei tik ļoti svarīgais pakalpojums Līvānu novadā diemžēl netiek nodrošināts pietiekamā kvalitātē. Nepietiekošu un vāju sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumu attīstību uzsver virkne respondentu iedzīvotāju aptaujā (86.attēls).

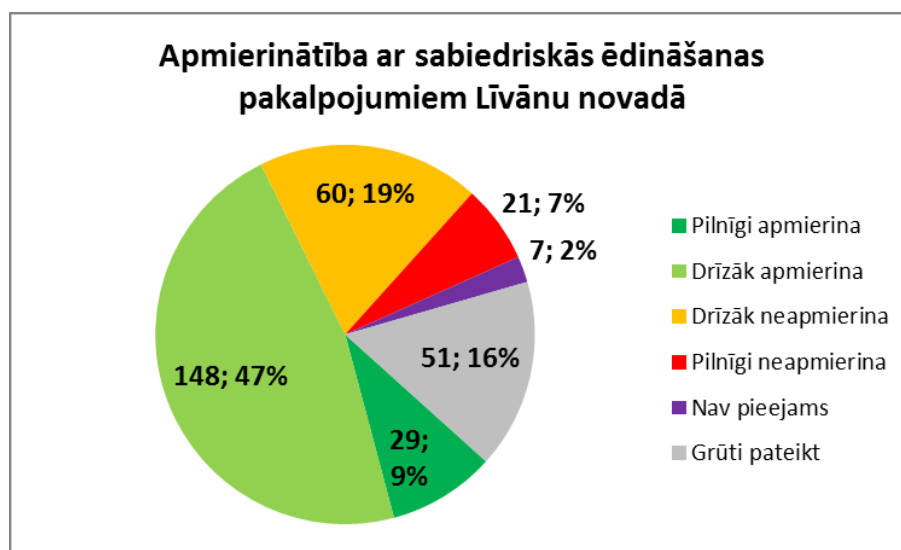
4.5.6. Tūrisma informācija un teritorijas mārketingis

Līvānu aktīvā tūrisma centrs ir Tūrisma informācijas centra (TIC) mītnes vieta. TIC ir vienotās valsts tūrisma informācijas sistēmas elements un darbojas visu gadu, apkalpojot kā ārzemju, tā vietējos ceļotājus. TIC galvenais uzdevums ir informēt par tūrisma pakalpojumiem un sniegt palīdzību tūrisma pakalpojumu izmantošanā.

Svarīgākās veiktās aktivitātes no tā izveidošanas sākuma ir:

- informācijas vākšana, apkopošana, analīze;
- tūrisma informācijas sniegšana;
- tūrisma objektu reklāma;

- dalība gadskārtējos tūrisma gadatirgos Latvijā un Eiropā;
- tūrisma un aktīvās atpūtas inventāru piedāvāšana (noma).

86.att. Apmierinātība ar sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumiem Līvānu novadā
(iedzīvotāju aptaujas dati)

Līvānu novada tūrisma produktu attīstība nākotnē jābalsta uz piecām pamatvērtībām – kvalitāti, ilgtspējību, individualizāciju, augstu pievienoto vērtību, tūristu iesaisti un pieredzes gūšanu.

Līvānu novadam izstrādāta arī tūrisma vīzija: „Līvānu novads ir atpazīstams kā pievilcīgs tūrisma galamērķis, kas nodrošina sirsnīgu viesmīlību un tūristu vajadzībām atbilstošus, kvalitatīvus, ilgtspējīgus un autentiskus tūrisma produktus ar augstu pievienoto vērtību, ko rada cilvēks ar savām zināšanām, profesionalitāti un pieredzi.”

4.5.7. Kopsavilkums par tūrisma sektoru Līvānu novadā

Galvenie secinājumi

- Līvānu novadā ir spēcīgi centri, kas var kalpot par tūrisma attīstības katalizatoriem. Uzsvērta vajadzība pēc Līvānu muzeja ar novadpētniecības attīstīšanu.
- Novada tūrisma piedāvājums vismaz patlaban nav pietiekami atraktīvs ārzemniekiem, jo nevar konkurēt ar Rīgas un citu lielāko tūrisma centru mārketingu. Viņu īpatsvars kopējā apmeklētāju skaitā ir niecīgs un neuzrāda būtiska pieauguma tendences (3,5% 2015.gadā un 3,6% 2017.gadā).
- Ir vairāki tūrisma objekti, kas saistīti ar novada zīmolu – stiklu. Industriālā tūrisma potenciāls varētu būt tas, kas piesaista apmeklētājus no ārvalstīm.
- „Etnogrāfiskā” un dabas tūrisma jomā Latvijā ir ļoti augsta konkurence, tomēr LMAC reģionāla mēroga aktivitātes nozīmīgi veicina Līvānu novada konkurētspēju šai jomā. Zināmu vietu piedāvājumā var ieņemt arī sakrālais tūrisms.
- Viens no nozīmīgākajiem tūrisma objektiem novadā – Jersikas pilskalns īpašuma attiecību dēļ nav apmeklētājiem pieejams.
- Nozīmīgs tūrisma potenciāls ir novada pārceltuvēm pār Daugavu, kā arī pašai Daugavai kā atpūtas un izpriecu ūdensmaršrutu vietai.

- Līvānu novadā ir vairākas dažāda mēroga un dažādām gaumēm, tehnoloģiski labi aprīkotas konferencēm piemērotas vietas. Taču tās nav nodrošinātas ar atbilstošu izmitināšanas pakalpojumu apjomu un kvalitāti.
- Tūrisma sektoram piemērotu naktsmītņu trūkumu uzsver kā iedzīvotāju aptaujas respondenti, tā sektorālo un teritoriālo plānošanas darba grupu dalībnieki.
- Nozīmīgs trūkums ir ēdināšanas pakalpojumu nepietiekams piedāvājums, kvalitāte un daudzveidība.
- Sektorālajās darba grupās NVO un kultūras jomas pārstāvniecības uzsvēra tūrisma nozīmi, tomēr uzņēmēju vidū attiecībā pret tūrisma attīstību ir novērojama skepse (tūrisms var kalpot tikai kā t.s. dzīvesveida uzņēmējdarbība). Arī iedzīvotāju aptaujā tūrisms kā attīstāmā joma ierindojās vien 9. vietā (to pieminējuši tikai 18 respondenti).

Nākotnes vajadzības

- Novada tūrisma zīmola attīstīšana un atpazīstamības veidošana.
- Novada industriālā mantojuma atpazīšanas, izmantošanas attīstīšanas programma.
- Līvānu stikla kā novada zīmola būtiskas komponentes saglabāšana, popularizēšana un attīstīšana.

4.6. UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDE

4.6.1. Investīciju vide

Līvānu novada investīciju vide stipri neatšķiras no Latvijas kopējās situācijas. Uzņēmējdarbības atbalstam valstī izveidoti nozīmīgi atbalsta pasākumi, kurus daļēji var izmantot arī Līvānu novada uzņēmēji, piemēram, valsts atbalsta programmas, biznesa inkubators, speciālās ekonomiskās zonas izveidošana un citi pasākumi. Aktīvu palīdzību un atbalstu uzņēmējiem sniedz Ekonomikas ministrijas Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra un Ārvalstu investoru padome. Arī Līvānu novada dome 2018.gadā izsludināja pirmo grantu projektu konkursu, kas attiecināms tieši uz mazo un vidējo uzņēmumu atbalstu.

Svarīgi pievērst uzmanību novada teritorijas mārketinga pasākumiem, t.sk. atsevišķu teritoriju/zemes gabalu mārketingam investoru piesaistei, kā arī novada kopējam mārketingam tūristu un jaunu iedzīvotāju piesaistei. Viens no konkrētiem risinājumiem ir neapsaimniekoto zemes gabalu (Līvānu industriālajā zonā) datu bāzes izveide, zemes gabalu aprakstīšana un ievietošana Latvijas investīciju un attīstības aģentūras pārraudzībā esošajā Investīciju projektu datu bāzē, kas palielinās informāciju par šīm teritorijām un veicinās potenciālo investoru piesaisti.

Līvānu novads pozicionē sevi kā pašvaldību, kura veido uzņēmējdarbību un inovāciju rosinošu vidi. Līvānu novadā ir izveidotas vairākas uzņēmējdarbības atbalsta sistēmas.

4.6.2. Uzņēmējdarbības atbalsta sistēma

Līvānu uzņēmējdarbības atbalsta centrs

Līvānu uzņēmējdarbības atbalsta centrs (LUAC) darbojas kopš 2006.gada un ir Līvānu novada domes struktūrvienība. LUAC tika izveidots PHARE 2003 programmas projekta „Latgales inženiertehnoloģiju klastera izveide” ietvaros kā Līvānu inženiertehnoloģiju un inovāciju centrs (87.attēls).

87.att. Līvānu uzņēmējdarbības atbalsta centrs (iepriekš Līvānu inženiertehnoloģiju un inovāciju centrs) (foto: Jānis Magdaļenoks)

Pirmajos divos gados LUAC darbojās ar valsts finansiālu atbalstu, bet kopš 2011.gada sākuma saņem ERAF finansējumu projekta „Biznesa inkubatora Ideju Viesnīca” ietvaros. LUAC piedalās projekta aktivitāšu realizēšanā Līvānu novadā un Dienvidlatgales reģionā, projekta koordinators ir Latgales Aparātbūves tehnoloģiskais centrs.

LUAC galvenokārt veic biznesa inkubatora funkcijas, piedāvājot jaundibinātiem uzņēmumiem biroja telpas un konsultatīvo atbalstu, kā arī tiek iznomātas telpas dažādiem pasākumiem – konferencēm, semināriem, sanāksmēm un apmācību kursiem. Atbilstoši Biznesa inkubatora nolikumam uzņēmumi, kas nav vecāki par diviem gadiem, LUAC telpas var izmantot trīs gadus pēc kārtas, tāpēc vairākiem uzņēmumiem, kas sasnieguši šo termiņu, bija jāpārceļas uz citu vietu.

Latgales mākslas un amatniecības centrs

LMAC paspārnē esošā TLMS „Dubna” sniedz atbalstu vietējiem amatniekiem, īpaši audzējām, nodrošinot vietējo amatnieku darbošanās iespējas un izstrādājumu popularizēšanu, kā arī sniedz informāciju par dalību dažādos gadatirgos, izstādēs Līvānu novadā, Latgalē, Latvijā un arī ārpus tās robežām.

Līvānu novada domes Nekustamā īpašuma pārvaldības un lauku atbalsta daļa

Nekustamā īpašuma pārvaldības un lauku atbalsta daļa t.sk. sniedz konsultācijas un informāciju ZS, piemājas saimniecībām, IU un SIA, kas nodarbojas ar lauksaimniecību. Konsultācijas lielākoties tiek sniegtas par Eiropas Savienības atbalstu Lauku attīstības programmās 2014-2020 (Lauku saimniecību modernizācija, daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija, u.c.), kā arī par to kā pareizi noformēt atskaites, pieteikumus un iesniegumus tiešmaksājumiem, tāpat tiek sniegta informācija par nekustamajiem īpašumiem,

par konkrētu saimniecību, sagatavoti lēmumu projekti domei, kā arī notiek regulāra komunikācija ar Zemkopības ministriju un LAD.

Nekustamā īpašuma pārvaldības un lauku atbalsta daļa organizē arī seminārus, apmācības, informatīvās dienas Līvānos un katrā Līvānu novada pagastā.

Pēdējo gadu laikā pēc palīdzības ir griezušies vidēji 1500 – 1600 klientu gadā.

Līvānu novada pašvaldības un uzņēmēju konsultatīvā padome

Kopš 2010.gada jūlija Līvānos darbojas pašvaldības un uzņēmēju konsultatīvā padome, kas sastāv no 7 uzņēmējiem un 3 domes darbiniekiem. Uzņēmēju konsultatīvās padomes mērķis ir veicināt uzņēmējdarbības vides attīstību un dialogu starp uzņēmēju un vietējo pašvaldību, veismīgāk aktivizēt savstarpējo sadarbību, labāku uzņēmējdarbības vidi novadā un kopīgu projektu realizēšanu.

Biedrība „Līvānu novada uzņēmēji”

Tā ir nevalstiskā organizācija, kas ir dibināta 2013.gadā un apvieno savās rindās Līvānu novada uzņēmumus. Biedrības dalībnieku skaits aug, un šobrīd tā apvieno 14 uzņēmumus. Biedrības mērķi attiecībā uz uzņēmējdarbības attīstības veicināšanu Līvānu novadā ir ar to saistītu pasākumu organizēšana, projektu izstrādāšana un īstenošana, uzņēmēju savstarpējās sadarbības veicināšana reģionālā, valstiskā un starptautiskā mērogā, kā arī novada uzņēmēju interešu pārstāvēšana un dialoga veidošana ar valsts un pašvaldību iestādēm, Latvijas un starptautiskajām organizācijām.

4.6.3. Sociālās uzņēmējdarbības attīstīšana

Nemot vērā valsts un novada esošo sociāli ekonomisko situāciju pēdējos gados, kā jauns uzņēmējdarbības virziens Līvānu novadā varētu attīstīties sociālā uzņēmējdarbība. Sociālā uzņēmējdarbība ir saimnieciskās darbības veids, kas, izmantojot uzņēmējdarbības pamatprincipus, dod savu ieguldījumu sociālo problēmu risināšanā, uzlabo vietējās kopienas dzīves kvalitāti, dod iespēju cilvēkiem, kuri dažādu iemeslu dēļ nav spējīgi iekļauties tradicionālā darba tirgū, būt nodarbinātiem, uzlabo vides kvalitāti. Sociālās uzņēmējdarbības būtība ir veicināt pozitīvas sociālās pārmaiņas to cilvēku dzīvē, kas ir sociālā riska grupās: invalīdi, vientuļie vecāki u.c.

Līvānu novadā šobrīd sociālā uzņēmējdarbība netiek veikta, jo tikai nesen ir sakārtota regulējošā likumdošana. Maza ir arī sabiedrības izpratne, kā arī nepietiekams valsts atbalsts šāda veida darbībai. Tomēr gan sektorālajās darba grupās, gan uzņēmēju un valsts iestāžu speciālistu aptaujās sociālā uzņēmējdarbība minēta kā potenciāli nozīmīgs Līvānu novada attīstības faktors.

4.6.4. Kopsavilkums par uzņēmējdarbības vidi Līvānu novadā

Galvenie secinājumi

- Sociālā uzņēmējdarbība novadā nav attīstīta, jo tikai 2018.gada sākumā šo jomu sāka paredzēt un regulēt Latvijas likumdošana.
- LMAC ir amatniecību sekmējošs centrs, kas nodarbojas arī ar novada mārketingu.

Nākotnes vajadzības

- Līvānu industriālās zonas infrastruktūras tālāka attīstīšana, labāk pielāgojot to jaunu uzņēmumu izvietošanai un uzņēmējdarbības attīstības veicināšanai: telpu, komunikāciju pievadceļu un citas infrastruktūras sakārtošana uzņēmējdarbības potenciālajām vajadzībām. Degradēto teritoriju sanācija un sakārtošana.
- LUAC pakalpojumu tālāka attīstīšana.
- Jauniešu informēšana par iespējām iegūt novada uzņēmējdarbības profilam atbilstošu izglītību un darbu.
- Sociālās uzņēmējdarbības un brīvprātīgā darba popularizēšana un attīstība.
- Pilnveidot sadarbību ar uzņēmēju organizācijām.

GALA REDAKCIJA

V. PUBLISKĀ PĀRVALDE, PROJEKTI, DOMES UN IEDZĪVOTĀJU SADARBĪBA

5.1. PĀRVALDES STRUKTŪRA UN FUNKCIJAS

Līvānu novada dome ir novada pārvalde (pašvaldība), kas likumā „Par pašvaldībām”, citos normatīvajos aktos un Līvānu novada domes Nolikumā noteiktajā kārtībā nodrošina pašvaldībai noteikto funkciju, doto uzdevumu un pašvaldības brīvprātīgo iniciatīvu izpildi, ievērojot valsts un Līvānu novada administratīvās teritorijas iedzīvotāju intereses.

Līvānu novada iedzīvotāju pārstāvību nodrošina to ievēlēts pašvaldības lēmējorgāns – dome, kas pieņem lēmumus, nosaka domes institucionālo struktūru, lemj par autonomo funkciju un brīvprātīgo iniciatīvu īstenošanu un par kārtību, kādā nodrošina domei deleģēto valsts pārvaldes funkciju un pārvaldes uzdevumu izpildi, izstrādā un izpilda domes budžetu. Pašvaldības dome atbilstoši kompetencei ir atbildīga par domes institūciju tiesisku darbību un finanšu līdzekļu izlietojumu.

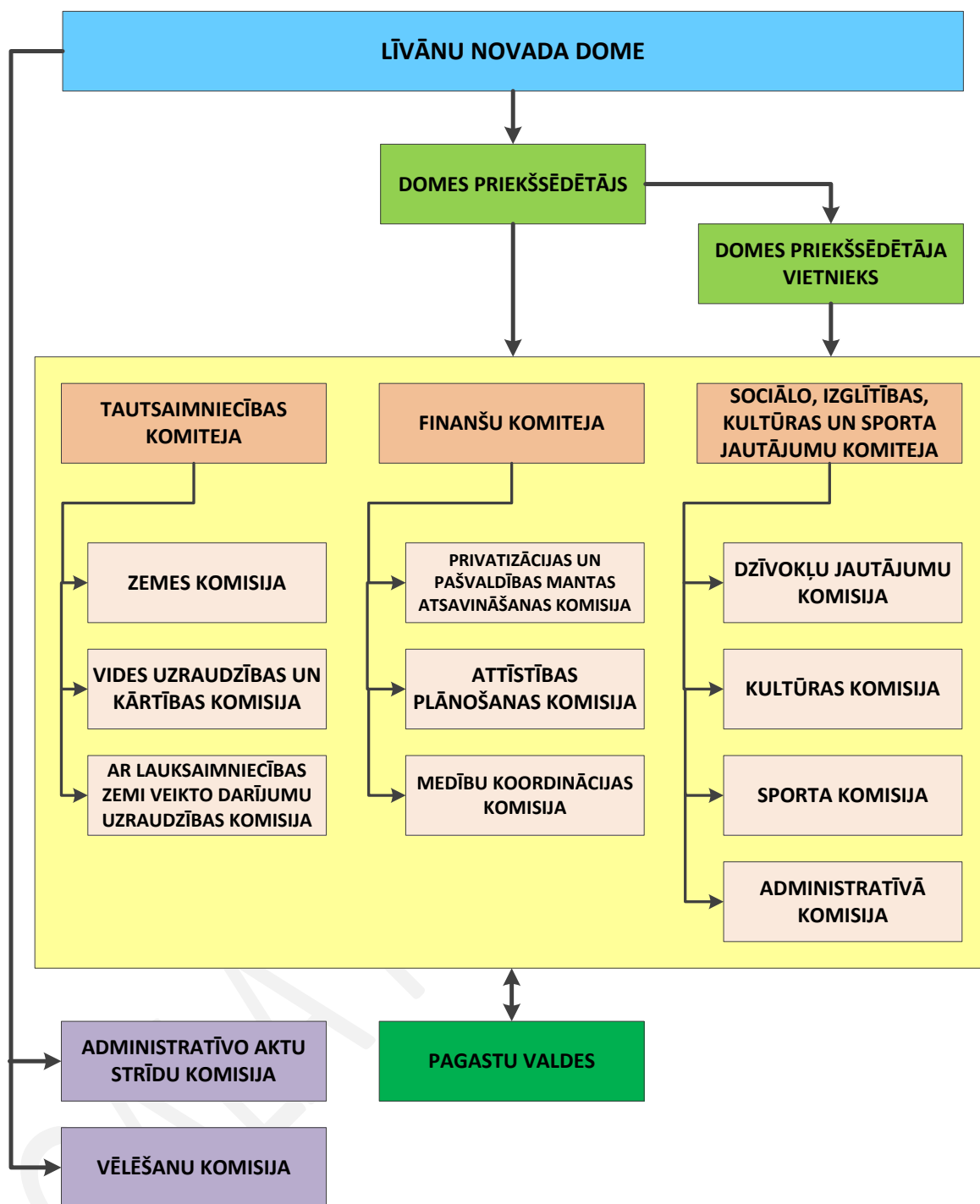
Līvānu novada iedzīvotāju intereses domē pārstāv 15 deputāti, kurus ievēl uz 4 gadiem. Lai nodrošinātu novada domes darbību un izstrādātu domes lēmumprojektus, Līvānu novada dome izveidojusi trīs pastāvīgās komitejas:

- tautsaimniecības komiteju 7 locekļu sastāvā;
- finanšu komiteju 9 locekļu sastāvā;
- sociālo, izglītības, kultūras un sporta jautājumu komiteju 7 locekļu sastāvā.

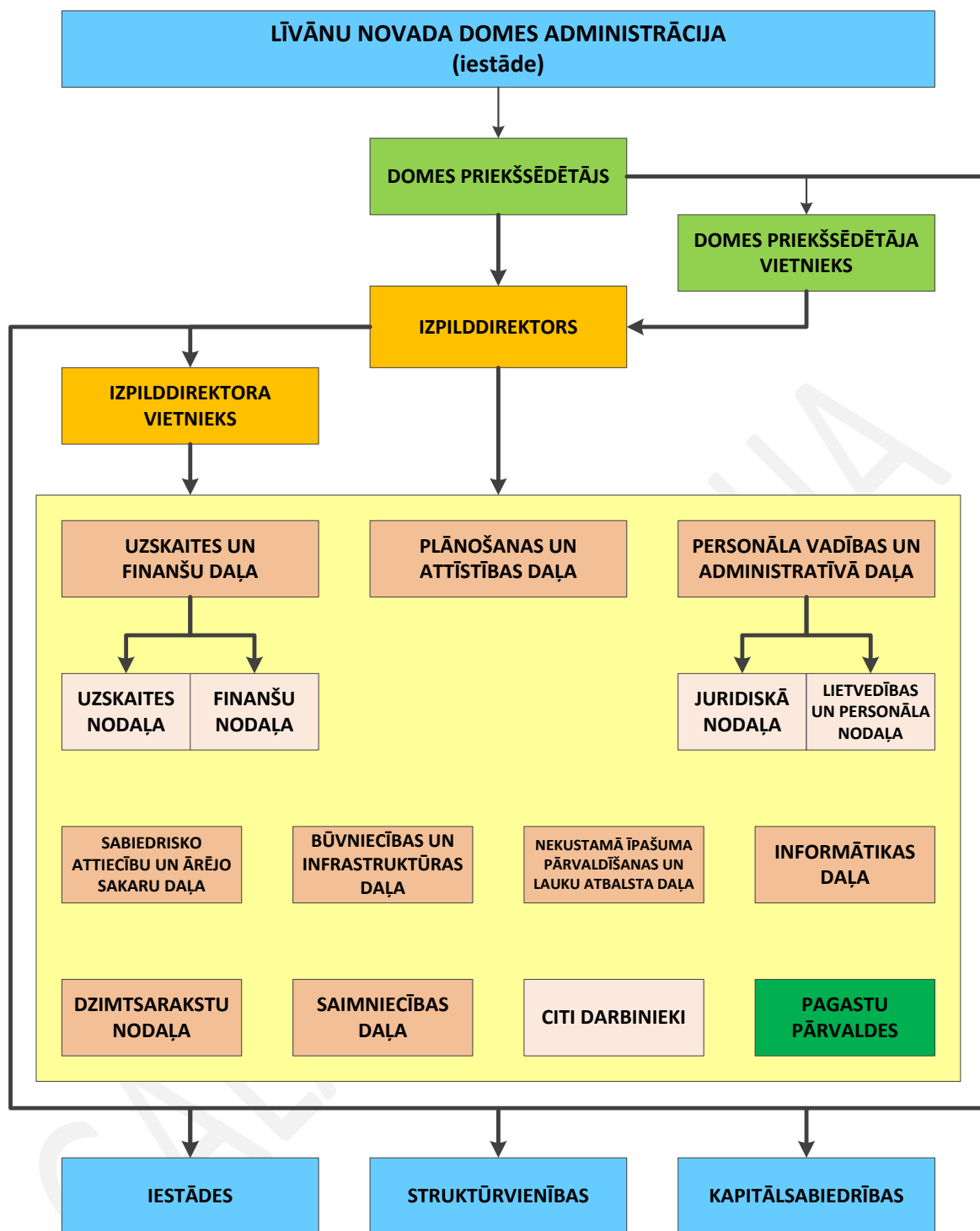
Atsevišķu domes autonomo funkciju pildīšanai darbojas 12 komisijas un pagastu 5 pagastu valdes (88.attēls).

Novada domes lēmumu izpildi nodrošina izpildinstitūcijas: domes pārvaldes darbinieku veidota administrācija, domes iestādes, struktūrvienības un kapitālsabiedrības (89.attēls).

Kopā Līvānu novada domes administrācijā 2018.gadā strādā 60 darbinieki.

88.att. Līvānu novada domes lēmējinstītūciju struktūra
(Līvānu novada domes 21.06.2017. gada saistošo noteikumu Nr.11 redakcijā)

89.att. Līvānu novada domes izpildinstitūciju struktūra
(Līvānu novada domes 21.06.2017. gada saistošo noteikumu Nr.11 redakcijā)

Pašvaldības autonomo funkciju īstenošanai ir izveidotas šādas pašvaldības iestādes un kapitālsabiedrības:

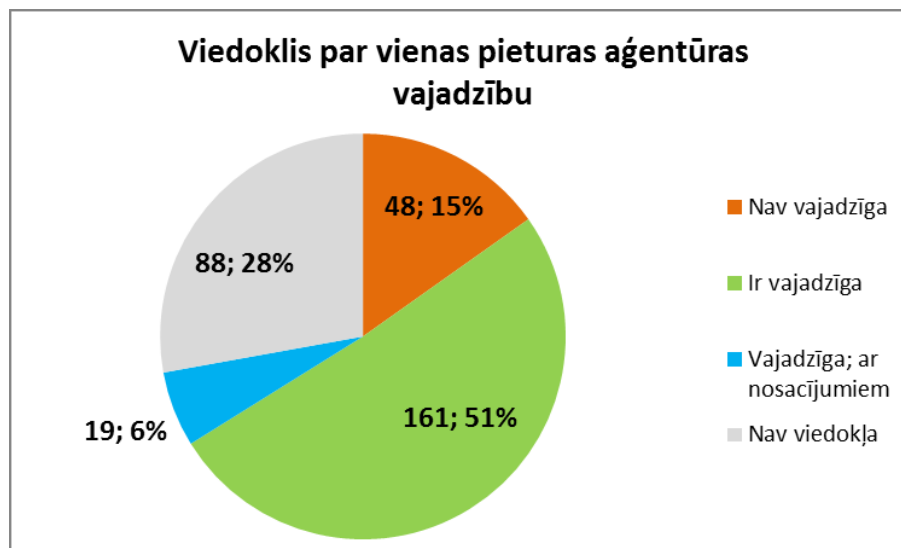
- Līvānu 1.vidusskola;
- Līvānu 2.vidusskola;
- Līvānu novada vakara (maiņu) vidusskola;
- Rudzātu vidusskola;
- Rožupes pamatskola;

- Jaunsilavas pamatskola;
- Jersikas pamatskola;
- Rudzātu speciālā internātpamatskola;
- Jēkaba Graubiņa Līvānu Mūzikas un mākslas skola;
- Līvānu Bērnu un jauniešu centrs;
- Līvānu Bērnu un jaunatnes sporta skola;
- Līvānu novada pirmsskolas izglītības iestāde „Rūķīši”;
- Līvānu novada Kultūras centrs un tā filiāles:
 - Rožupes kultūras nams,
 - Rudzātu saieta nams,
 - Turku saieta nams,
 - Sutru kultūras nams,
 - Jersikas tautas nams,
- Līvānu novada Centrālā bibliotēka un tās filiāles:
 - Rožupes bibliotēka,
 - Turku pagasta bibliotēka,
 - Jaunsilavu bibliotēka,
 - Rudzātu bibliotēka,
 - Sutru bibliotēka,
 - Jersikas bibliotēka,
 - Rīta bibliotēka,
- Līvānu novada Multifunkcionālais jaunatnes iniciatīvu centrs „Kvartāls”;
- Latgales mākslas un amatniecības centrs;
- Līvānu novada Bāriņtiesa;
- Līvānu novada Sociālais dienests;
- Līvānu novada Būvvalde;
- Līvānu novada Izglītības pārvalde;
- Līvānu uzņēmējdarbības atbalsta centrs;
- Alternatīvās aprūpes pakalpojumu centrs „Rožlejas”;
- SIA „Līvānu dzīvokļu un komunālā saimniecība”;
- Līvānu novada domes pašvaldības sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Līvānu slimnīca”;
- SIA „Līvānu siltums”.

Iedzīvotāju apkalpošanas darba efektīvizēšanai dome plāno izveidot vienoto klientu apkalpošanas centru, kas darbojas pēc t.s. „vienas pieturas aģentūras” principa. Šajā modelī tiešo komunikāciju ar iedzīvotājiem, kuri griežas domē ar iesniegumiem, uztur speciāli apmācīti darbinieki, kuri iesniegumus pēc tam nodod speciālistiem un atbild arī par atbilžu nogādi iesniedzējiem. Šis centrs veidojams arī e-pakalpojuma veidā.

Šāds apkalpošanas princips Latvijā darbojas daudzos novados, un tā efektivitāte ir novērtēta dažādi. Vienkāršās situācijās novērtējums ir pat ļoti pozitīvs (piemēram, Salaspils

novada domes pieredze), bet komplicētākos gadījumos, kad nepieciešamas konsultācijas ar speciālistu, šāda veida pakalpojuma organizēšana var pārvērsties par lieku posmu birokrātijā. Uz to norāda arī iedzīvotāju aptaujas rezultāti (90.attēls).

90.att. Viedoklis par vienas pieturas aģentūras vajadzību Līvānu novadā iedzīvotāju aptaujas respondentu vērtējumā.

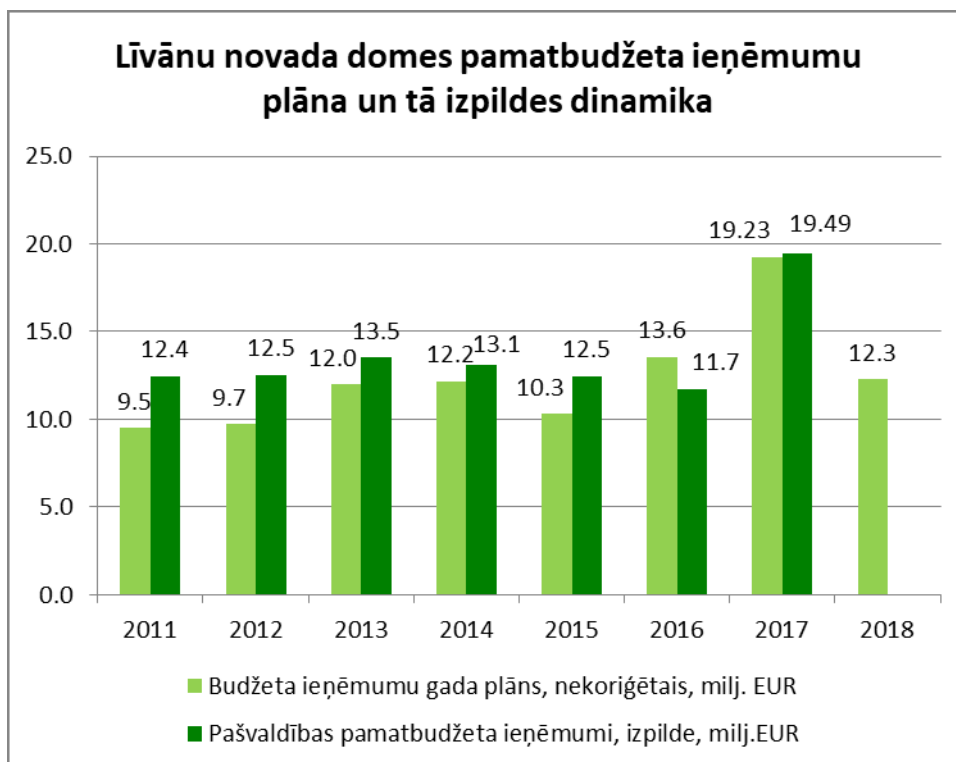
Kā redzams, lielākā daļa par aģentūras vajadzību izsakās pozitīvi. Negatīvu viedokli ir izteikuši un paskaidrojuši 48 respondenti. Daļa respondentu satraucas par iesniegumu izskatīšanas procesa iespējamo paildzināšanos, rindu veidošanos. Respondenti pagastos norāda uz potenciālām piekļuves grūtībām, bažām, ka pagastu pārvaldēs vairs nevarēs risināt pat vienkāršus jautājumus.

5.2. BUDŽETS

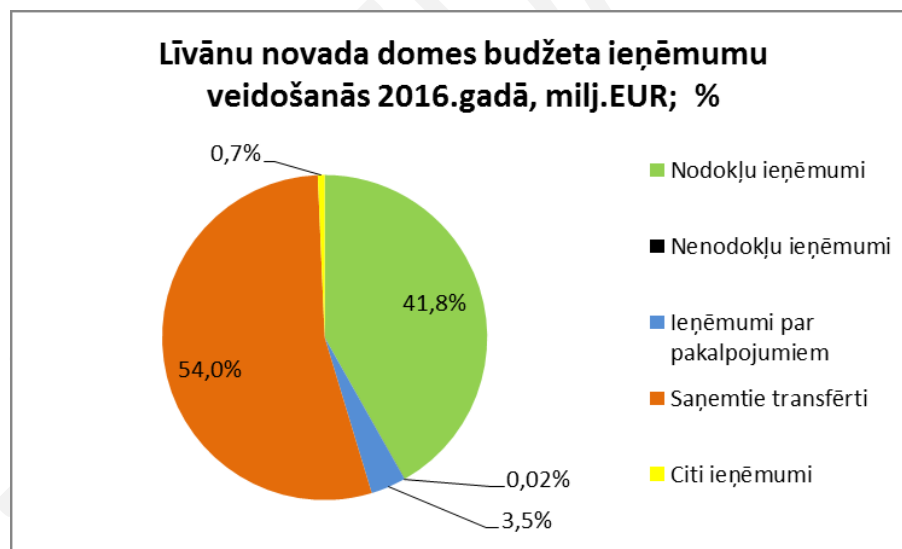
Līvānu novada dome, atbilstoši normatīvajiem aktiem, plāno savu ikgadējo budžetu un veic tā izlietojuma uzskaiti. Budžeta atskaites tiek iesniegtas Valsts kasei, kura tās publicē ļoti detalizētā līmenī, tās ir izmantojamas visdažādāko analīžu un novērtējumu veikšanai.

Saskaņā ar Līvānu novada domes datiem, 2017.gadā domes pamatbudžeta plānotie ieņēmumi bija 19 229 604 EUR. Budžets tiek plānots piesardzīgi, jo lielākoties budžeta faktiskie ieņēmumi ir jūtami pārsnieguši plānoto apjomu – pat par 10 – 15%. Iznēmums ir bijis tikai 2016.gads.

Domes ieņēmumus veido galvenokārt nodokļu ieņēmumi (41,8%) un transferti no citiem (pārsvarā – valsts) budžetiem (54,0%), arī ieņēmumi par domes sniegtajiem pakalpojumiem (3,5%). T.s. nenodokļu ieņēmumi (maksājumi par dažādu atļauju, licenču izsniegšanu u.tml.) un citi, kopēji nedefinēti ieņēmumi kopā veido tikai 0,68% budžeta (91.attēls).

91.att. Līvānu novada domes pamatbudžeta ieņēmumu plāna un tā izpildes dinamika
(Valsts kases un Līvānu novada domes dati)

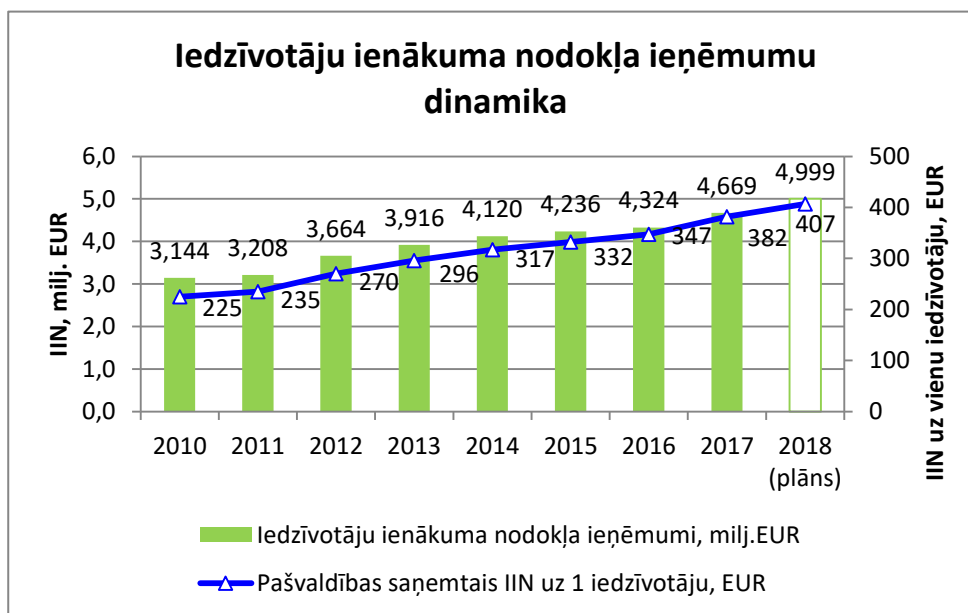

92.att. Līvānu novada domes budžeta ieņēmumu veidošanās (Valsts kases dati)

No nodokļu ieņēmumiem nozīmīgākais ir iedzīvotāju ienākuma nodoklis (IIN), kas tiek saņemts no Valsts kases sadales konta atbilstoši normatīvajos aktos Līvānu novada domei noteiktajam īpatsvara koeficientam kopējos, caur Valsts kases sadales kontu sadalāmajos nodokļa ieņēmumos.

93.attēlā ir redzams, ka laika posmā no 2010.gada līdz 2017.gadam IIN pieaugums ir stabils kā absolūtā, tā relatīvā (uz vienu iedzīvotāju) izteiksmē. Tas ir inflāciju apsteidzošos tempos un liecina par novada iedzīvotāju labklājības vidējā līmeņa stabilu pieaugumu. Tas

norāda gan uz atlīdzību palielināšanos, gan nodarbinātības situācijas uzlabošanos novadā. Citu nodokļu ieguldījums Līvānu novada domes budžeta veidošanā ir daudz mazāks.

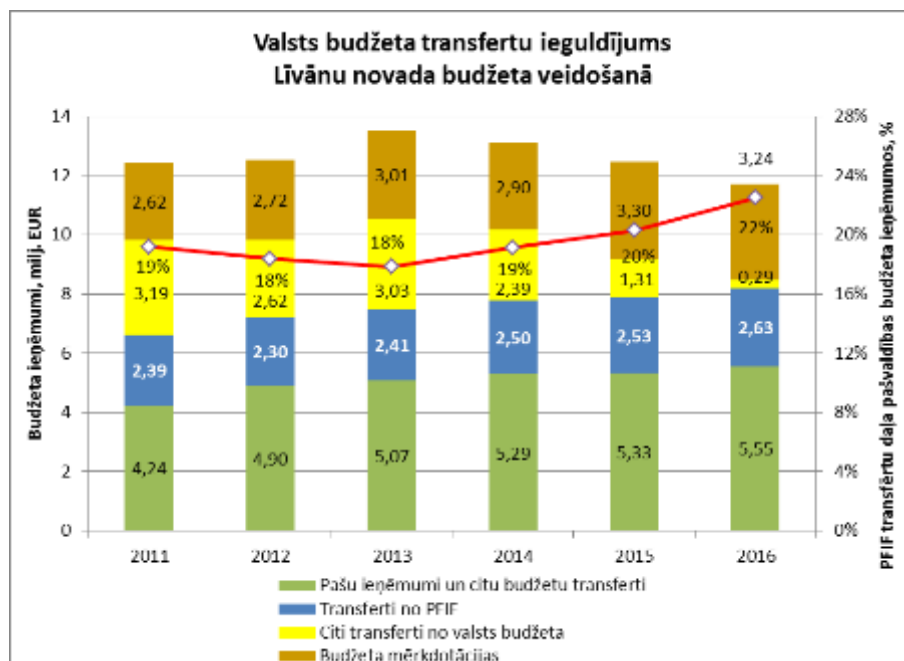

93.att. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa dinamika Līvānu novada budžetā
(Valsts kases un Līvānu novada domes dati)

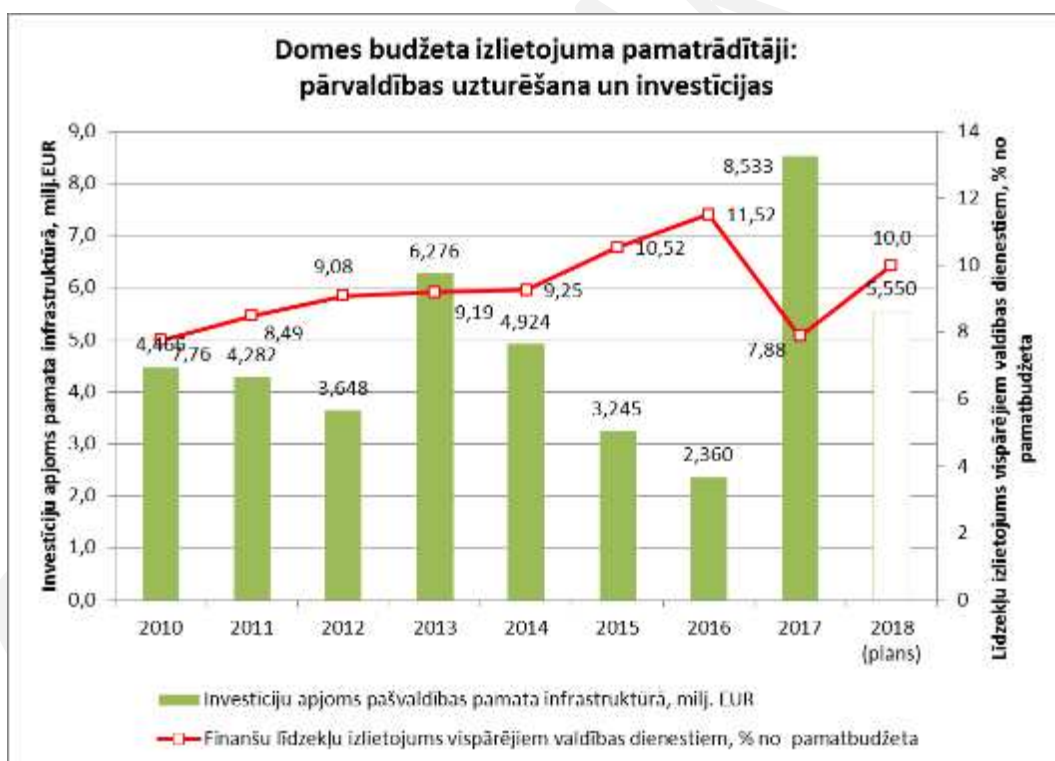
Valsts budžeta transferti 2016.gadā veidoja vairāk nekā pusi no visiem domes ieņēmumiem un tāpēc ir izvērtējami sīkāk. Galvenās šo transfertu komponentes ir maksājumi, kas saņemti no pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda (PFIF), mērķdotācijas galvenokārt izglītības iestāžu pedagogu algām un citi transferti. Diagrammā 94.attēlā ir parādīta šo transfertu ieguldījumu dinamika. Redzams, ka mērķdotāciju un PFIF maksājumu apjoms ir samērā pastāvīgs, ar nelielu pieauguma tendenci.

Audzis ir arī PFIF ieguldījums kopējā budžeta veidošanā, kas liecina par zemu teritorijas attīstības indeksa rangs (2016.gadā 88.vieta no 109 novadiem – VRAA dati; par 2017.gadu dati vēl nav publicēti). Citu transfertu galveno masu veido transferti Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētajiem projektiem. Šī transfertu daļa ir bijusi ļoti mainīga, maksimumu sasniedzot 2013.gadā, kad novadā tika īstenots liels skaits infrastruktūras attīstības projektu. Kopš tā laika šis līdzfinansējuma atbalsts ir samazinājies vairāk nekā 10 reizi un ir redzamākais iemesls budžeta kopējo ieņēmumu samazinājumam pēdējos gados. Pašu ieņēmumu daļa budžetā kaut lēni, bet pastāvīgi aug. Tas liecina par noteiktu novada ekonomiskās patstāvības uzlabošanos un nostiprināšanos.

Budžeta izlietojumam novada attīstības rādītājos ir noteiktas divas pamatpozīcijas: investīciju apjoms domes pamata infrastruktūrā un pārvaldības izmaksu daļa pamatbudžetā (95.attēls). 2013.gadā ir bijis investīciju maksimums (kas saskan ar attiecīgo valsts budžeta transferta apjoma maksimumu), bet pēc tam tās ir strauji samazinājušās. Tas liecina, ka Līvānu novada domes iespējas pašai īstenot lielus infrastruktūras attīstības projektus ir ierobežotas. To apliecina arī kapitālo izdevumu nelielā daļa (20%) kopējā budžeta izdevumu apjomā. Vienlaikus ir jāatzīst, ka novada pārvalde tieši pēdējos gados funkcionē samērā ekonomiski. Par pieņemamu situāciju tiek uzskatīts šo izdevumu apjoms 10 – 15% līmenī, kas ir bijis sasniegts 2015.gadā un 2016.gadā un tiek plānots 2018.gadā (10%).

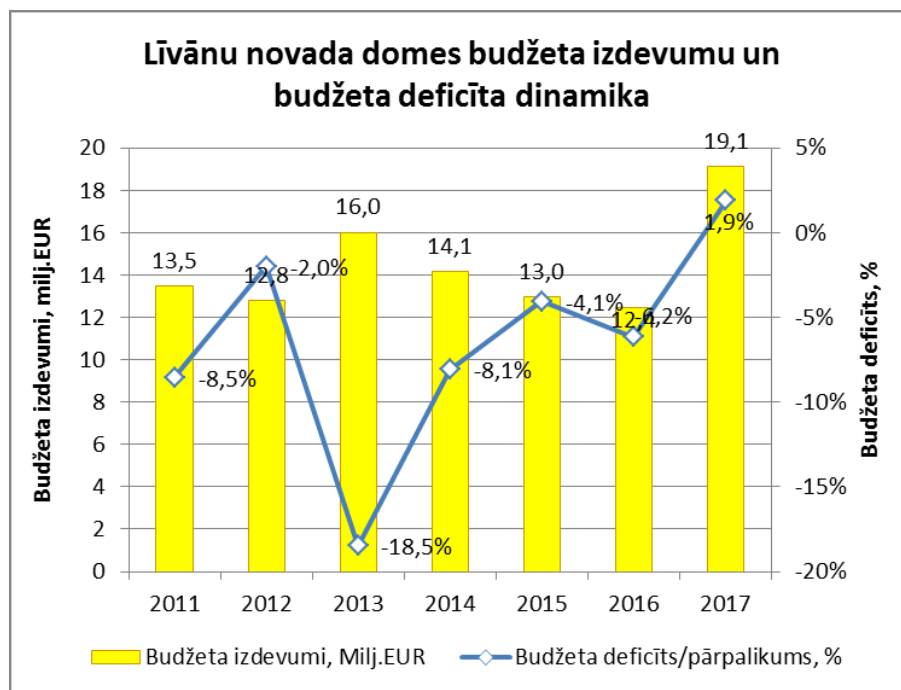

94.att. Valsts budžeta transfertu ieguldījums Līvānu novada budžeta veidošanā (Valsts kases dati)

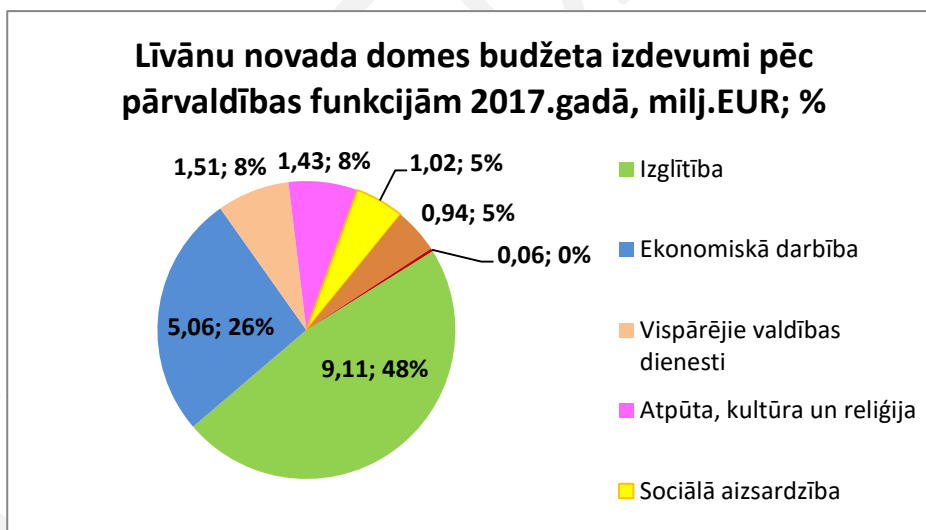
95.att. Līvānu novada domes budžeta izlietojuma pamatrādītāji: pārvaldības uzturēšana un investīcijas (Līvānu novada domes dati)

Līvānu novada budžets vērtējams kā nesabalansēts (96.attēls). 2013.gadā budžeta deficīts pārsniedza 18%. Tas ir saistīts ar šajā gadā īstenotajiem lielajiem infrastruktūras projektiem, pēc tam budžeta deficīts samazinājās, bet 2017.gadā jau esot ar gandrīz 2% pārpalikumu.

96.att. Līvānu novada domes budžeta izdevumu un budžeta deficīta dinamika (Valsts kases dati)

Domes izdevumi sadalījumā pēc pārvaldības funkcijām parādīti 97.attēlā. Redzams, ka vairāk nekā trešdaļa budžeta (ietverot arī attiecīgo mērķdotāciju) tiek izlietota izglītības sistēmas uzturēšanai.

97.att. Līvānu novada domes budžeta izdevumi pēc pārvaldības funkcijām 2017.gadā (Līvānu novada domes dati)

Pārējo pamatpozīciju apjoms savstarpēji nav pārāk atšķirīgs. Diagramma parāda izglītības sistēmas lielo ietekmi uz novada budžetu – var izvērtēt, ka pašas Līvānu novada domes ieguldījums izglītības sistēmas uzturēšanā (interesešu izglītība u.c.) ir apmēram 2 milj. eiro. Tas ir samērojams ar domes ekonomiskās darbības apjomu, piemēram, 2016.gadā (1,95 milj. eiro), kur lielākā daļa ir bijuši kapitālieguldījumi (1,73 milj. eiro), kas ir tieši vērsti uz novada attīstību. Ievērojot, ka izdevumi izglītībai ir ilgtermiņa investīcija, var apgalvot, ka novada budžets iespēju robežās ir vērsti uz nākotni. Šī pozitīvā tendence pastiprinās, jo

2017.gadā ekonomiskās darbības izdevumi jau pārsniedz ceturto daļu budžeta izdevumu un sasniedz gandrīz 5,06 miljonus eiro.

5.3. NOVADA DOMES UN SABIEDRĪBAS SADARBĪBA

Par iedzīvotāju informēšanu, Līvānu novada domes darba un lēmumu skaidrošanu, kā arī par sadarbības veidošanu ar sabiedrību Līvānu novada domē atbildīga Sabiedrisko attiecību un ārējo sakaru daļa. Veidojot Līvānu novada domes komunikāciju ar iedzīvotājiem, par galveno kritēriju tiek izvirzīts veidot informētu, līdzatbildīgu un aktīvu novada sabiedrību, kas aktīvi iesaistās lēmumu pieņemšanā, interesējas par notiekošo pilsētā un novadā, ir pozitīvi orientēta.

Līvānu novada domes Sabiedrisko attiecību un ārējo sakaru daļa saskaņā ar daļas Nolikumu nodrošina patiesas un regulāras informācijas sniegšanu dažādām mērķauditorijām, veido vietējās pārvaldes dialogu un atgriezenisko saikni ar iedzīvotājiem, nodrošina informācijas pieejamību par Līvānu novada domes darbību, pieņemtajiem lēmumiem, kā arī veicina iedzīvotāju iesaistīšanu lēmumu pieņemšanas procesā.

2017.gadā gadā Sabiedrisko attiecību un ārējo sakaru daļas veiktie pasākumi sabiedrības informēšanas jomā:

- Izdoti 12 Līvānu novada domes informatīvā izdevuma „Līvānu novada vēstis” numuri. Katrs numurs izdots 6100 eksemplāru tirāžā. Laikraksta izplatīšana katrā Līvānu novada mājsaimniecībā tiek nodrošināta ar AS „Latvijas Pasts” starpniecību. Laikrakstā tiek publicēti saistošie noteikumi, atspoguļoti Līvānu novada domes lēmumi. Publikācijas top sadarbībā ar Līvānu novada domes iestāžu, struktūrvienību un kapitālsabiedrību speciālistiem, kā arī iedzīvotājiem.
- Sagatavoti un pārraidīti televīzijā 216 Vidusdaugavas televīzijas un 24 Latgales reģionālās televīzijas sižeti par Līvānu novada aktualitātēm. Video sižeti skatāmi arī interneta vietnē www.livani.lv, kā arī Līvānu novada domes profilos sociālajos tīklos.
- Sadarbībā ar Līvānu novada domes Informātikas daļas speciālistiem nodrošināta elektroniskā LED ekrāna darbība diennakts režīmā pilsētas centrālajā skvērā. Iedzīvotāju informēšanas nolūkos pārskata gadā uz LED ekrāna izvietoti 200 paziņojumi.
- Sagatavoti un Vidusdaugavas televīzijā pārraidīti 49 raidījumi „Līvānu novada dome informē”. Raidījumi skatāmi arī interneta vietnē www.livani.lv, kā arī Līvānu novada domes profilos sociālajos tīklos [facebook.com](https://www.facebook.com), [draugiem.lv](https://www.draugiem.lv) un twitter.com.
- Regulāri tiek aktualizēta informācija Līvānu novada domes oficiālajā interneta vietnē www.livani.lv. Informācija tiek papildināta katru darba dienu.
- Interneta vietnē www.livani.lv iedzīvotāju ērtībai darbojas sadaļa „Pakalpojumi”. Iedzīvotājiem ir iespēja uzdot jautājumu mājaslapas sadaļā „Jautājums domei” un saņemt Līvānu novada domes speciālistu sagatavotas atbildes uz iedzīvotāja norādīto e-pasta adresi.
- Nodrošināta regulāra komunikācija ar iedzīvotājiem sociālajos tīklos: <http://www.draugiem.lv/livani/>; <https://www.facebook.com/LivanuNovadaDome>; [https://twitter.com/livanu dome](https://twitter.com/livanu_dome).
- Lai saņemtu atgriezenisko saiti, noskaidrotu sabiedrības viedokli par Līvānu novada domes darbu un saņemtu ierosinājumus, 2017.gadā veiktas 8 iedzīvotāju aptaujas: „Kā

jūs vērtējat Līvānu novada attīstības tendences?”, „Kādu Jūs vēlaties redzēt Dubnas un Daugavas pussalu Līvānos?”, „Vai jūs atbalstāt vietējās avīzes “Līvānu novada vēstis” izdošanu?”, „Kā Jūs vērtējat Līvānu novada Centrālās bibliotēkas darbu?”, „Par pieejamo elektronisko resursu izmantošanu Līvānu novada Centrālajā bibliotēkā”, „Par Līvānu peldbaseina nosaukumu”, „Gada labākais kultūras pasākums” un „Gada notikums sportā”.

- Nodrošināta regulāra publicitāte reģionālajos medijos: laikrakstos „Vietējā Latgales Avīze”, un „Latgales Laiks”, radio stacijās Radio 1 un Latgales radio.

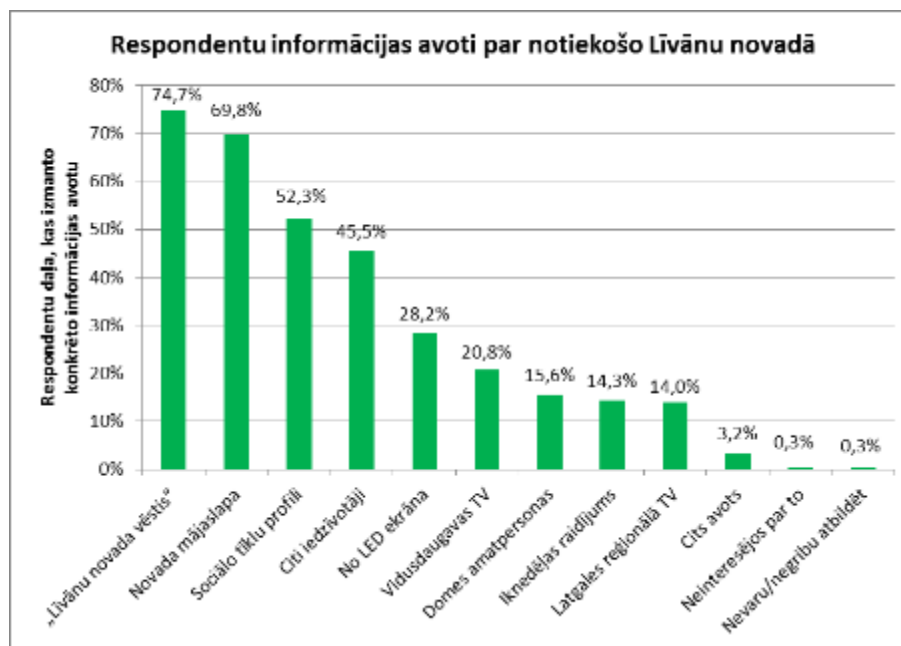
2017.gadā Sabiedrisko attiecību un ārējo sakaru daļas veiktie pasākumi sabiedrības iesaistei un komunikācijai ar iekšējām un ārējām auditorijām:

- Noorganizēts konkurss „Topi skaistāks, mans novads!” ar mērķi veicināt iedzīvotāju iesaisti vides sakopšanā, daiļdārzu veidošanā, Līvānu novada atpazīstamības veicināšanā.
- Lai veicinātu iedzīvotāju iniciatīvu un sadarbību dažādu Līvānu novadā aktuālu jautājumu risināšanā, Līvānu novada dome katru gadu izsludina Mazo grantu projektu konkursu biedrībām un neregistrētām iedzīvotāju iniciatīvas grupām, katru gadu atvēlot pašvaldības budžetā līdzekļus šim mērķim. Konkursa mērķis ir atbalstīt sabiedriski nozīmīgu programmu, projektu un pasākumu īstenošanu Līvānu novadā un veicināt iedzīvotāju aktivitāti un līdzdalību aktuālu problēmu risināšanā, sekmējot viņu dzīves kvalitātes uzlabošanu, sadarbībā ar domi un nevalstiskajām organizācijām. 2017.gadā piešķirts pašvaldības līdzfinansējums 19 iedzīvotāju iniciatīvu īstenošanai.
- Noorganizēts konkurss Līvānu novada uzņēmēju stipendijas piešķiršanai Līvānu novada jauniešu studijām augstskolās, pārskata gadā stipendijas piešķirtas 19 studentiem 1000 līdz 3500 apmērā par kopējo summu 43200 eiro.
- Noorganizēti publicitātes un mārketinga pasākumi Līvānu pilsētas svētku ietvaros.
- Sadarbībā ar Līvānu novada Kultūras centru noorganizēts Latvijas Republikas Proklamēšanas gadadienas pasākums.
- Noorganizēta apbalvojuma Līvānu novada domes Atzinības raksts, Līvānu Goda pilsonis, Līvānu novada domes Gada darbinieks pasniegšanas ceremonija dažādu kultūras pasākumu laikā.

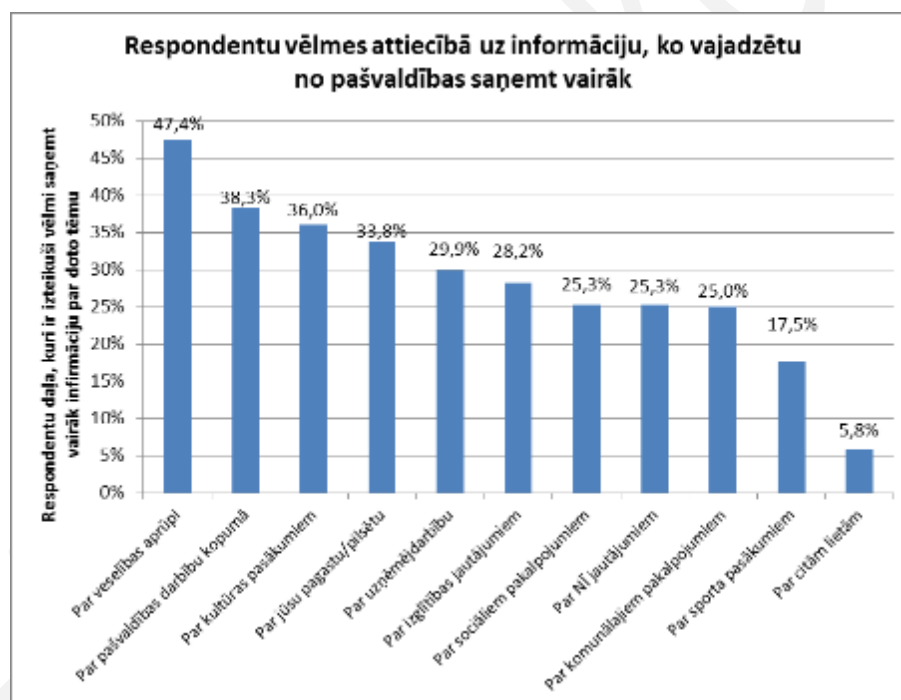
Iedzīvotājiem ir iespēja saņemt informāciju par domes darbu daudzveidīgā informācijas līdzekļu klāstā, kuru vidū pārlicinoši līderi ir drukātais laikraksts „Līvānu novada vēstis” un novada domes mājaslapa (98.attēls). Nozīmīga loma ir arī sociālo tīklu profiliem un informācijas apmaiņai starp pašiem iedzīvotājiem. No mazāk izplatītiem avotiem būtisks ir LED ekrāns pie domes – acīmredzot, ar pasniegtās informācijas kodolīgumu un ērtu pieejamību visiem un jebkurā laikā, neizmantojot nekādus tehniskos līdzekļus.

Jautāti par vēlmi, kādu informāciju konkrēti iedzīvotāju vēlētos vairāk saņemt, pārlicinoši pirmajā vietā ir ziņas par veselības aprūpi (99.attēls). Tas arī korelē ar veselības aprūpes novērtējumu.

Pārējo jautājumu vidū izteiktu līderu un atpalcēju nav, vienīgi papildus informāciju par sporta notikumiem vien neliela daļa respondentu vēlētos vairāk – acīmredzot šīs informācijas ir pietiekami, un tā aizsniedz savu mērķauditoriju.

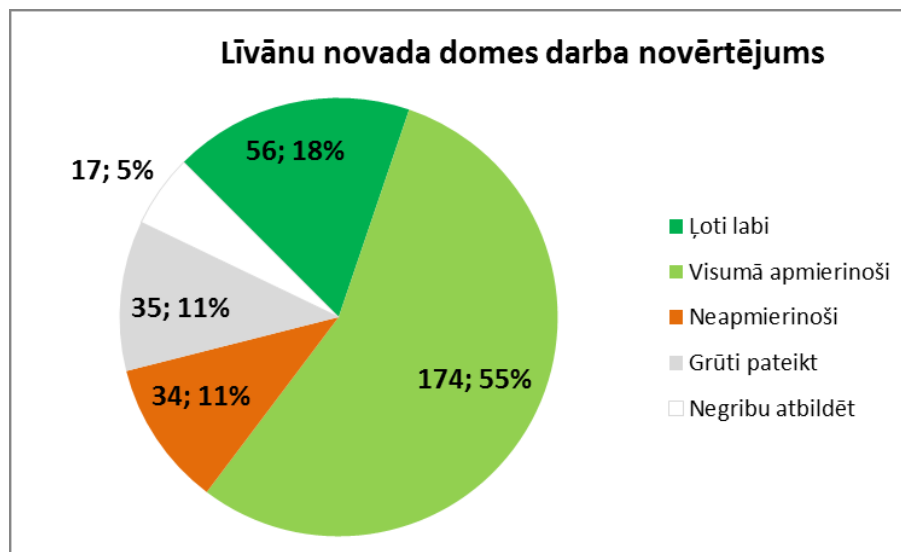
98.att. Iedzīvotāju aptaujas respondentu informācijas avoti par notiekošo Līvānu novadā

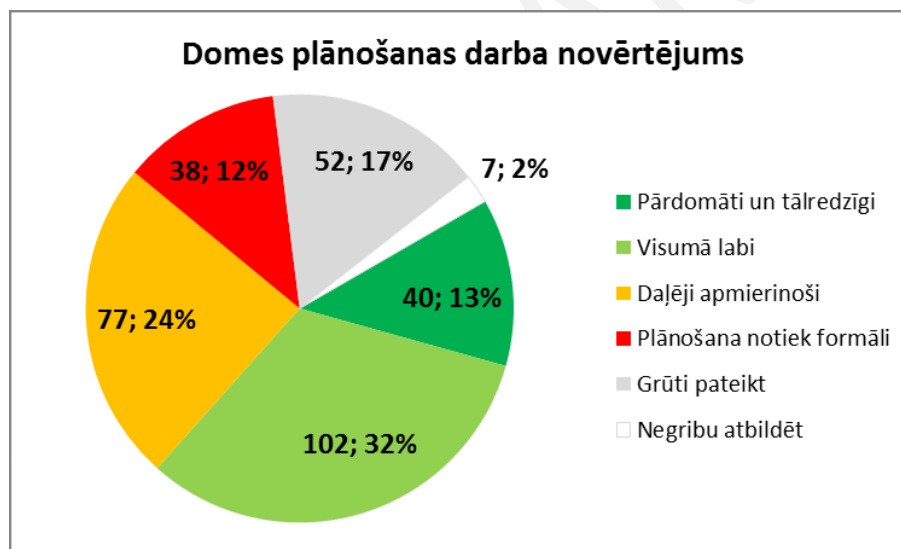
99.att. Iedzīvotāju aptaujas respondentu vēlmes attiecībā uz informāciju, ko vajadzētu no pašvaldības saņemt vairāk

Lai saņemtu atgriezenisko saiti un noskaidrotu iedzīvotāju viedokli par dažādu pašvaldības sniegto pakalpojumu kvalitāti, vairākas reizes gadā tiek veiktas iedzīvotāju aptaujas, kuru rezultātu kopsavilkumi tiek publicēti novada mājaslapā un informatīvajā izdevumā „Līvānu novada vēstis”. Šāda aptauja notika arī Attīstības programmas 2019-2025 izstrādes ietvaros. Aptauja parādīja visumā labu, pat augstu novada domes darba novērtējumu (100.attēls). Gandrīz ¾ respondentu domes darbību novērtējuši ļoti labi vai visumā apmierinoši.

Attiecībā uz plānošanas darbu respondenti ir skeptiskāki (101.attēls), bet ievērojami lielākai iedzīvotāju daļai vispār nebija viedokļa par plānošanu, kas liecina par zināmu informētības nepietiekamību.

100.att. Līvānu novada domes darba un plānošanas darba novērtējums iedzīvotāju aptaujas respondentu skatījumā

101.att. Līvānu novada domes darba un plānošanas darba novērtējums iedzīvotāju aptaujas respondentu skatījumā

Ikviens iedzīvotājs var izmantot iespēju tikties ar Līvānu novada domes priekšsēdētāju, priekšsēdētāja vietnieci vai deputātiem Līvānu novada domes telpās vienu reizi nedēļā. Iedzīvotājiem ir iespēja komunikācijai izmantot „deputāta tālruni” (pieņemšanas laikā), e-pastu vai Līvānu novada mājaslapas sadaļu „Jautājums domei”.

Līvānu novada dome ir dalībnieks (biedrs) sekojošās nevalstiskajās organizācijās:

- biedrība „Latgales reģiona attīstības aģentūra”;
- biedrība „Latvijas pilsētu savienība”;
- biedrība „Latvijas Pašvaldību savienība”;
- biedrība „Preiļu rajona partnerība”;
- biedrība „Basketbola klubs „RNS-D/Līvāni” ”;

- biedrība „Daugavas Savienība”;
- biedrība Eiroreģions „Ezeru zeme”;
- biedrība „Latvijas sporta veterānu (senioru) savienība”;
- biedrība „Latgales reģiona tūrisma asociācija „Ezerzeme”;
- biedrība „Reģionālo attīstības centru apvienība”;
- biedrība „Latvijas Atkritumu saimniecības asociācija”.

Lai pārstāvētu novada jauniešu intereses domē, 2018.gada februārī izveidota Līvānu novada Jauniešu dome, kuras mērķis ir nodrošināt Līvānu novada jauniešu interešu pārstāvniecību un aizstāvību, veicinot jauniešu personīgo izaugsmi un līdzdalību sociālajās, politiskajās, izglītības, kultūras un sporta norisēs vietējā un valsts mērogā. Saskaņā ar nolikumu Jauniešu domē darbojas 10-20 Līvānu novada jaunieši vecumā no 15 līdz 25 gadiem.

5.4. PROJEKTI

Līvānu novada domei ir pieredze dažādu infrastruktūras projektu realizācijā vairāku gadu garumā. 2007.-2013.gada plānošanas periodā Līvānu novada dome realizēja 63 projektus par kopējo summu aptuveni 27,9 milj. EUR.

Tie ir finansiāli apjomīgi projekti dažādās ES fondu aktivitātēs, liela daļa projektu ir realizēti 3.darbības programmā „Infrastruktūra un pakalpojumi”.

2014.-2020.gada plānošanas periodā Līvānu novada dome turpina aizsākt darbu pie infrastruktūras projektu realizācijas. Lielākie plānotie projekti saistās ar uzņēmējdarbības attīstībai nepieciešamās infrastruktūras pārbūvi SAM 3.3.1. un SAM 5.6.2. projektu ietvaros. Līvānu novada dome iesaistās arī Eiropas lauksaimniecības fonda lauku attīstībai pasākumā „Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos”, kā ietvaros katrā Līvānu novada pagastā tiek veikta uzņēmējiem nepieciešamākā ceļa pārbūve.

Projekta vadības kvalitātes nodrošināšanai un kontrolei projekta ieviešanas laikā katru nedēļu tiek organizētas projekta vadības grupas sanāksmes. Projekta īstenošanas uzraudzību veic Līvānu novada domes izpilddirektors. Lai nodrošinātu projekta sekmīgu īstenošanu, vadībai un uzraudzībai tiek norīkoti Līvānu novada domes speciālisti. Kopumā Attīstības programmā 2012-2018.gadam plānoto pasākumu izpildes dinamika laika periodā no 2012.gada līdz 2018.gadam ir bijusi aktīva. Protams, Rīcību plānā, t.sk. Investīciju plānā, daudzu paredzēto pasākumu faktiskā realizācija ir un arī nākotnē būs lielā mērā atkarīga no pieejamā ES un citu fondu finansējuma, jo daudzu pasākumu to izmaksu dēļ pilnvērtīgai realizācijai un rezultātu sasniedzamībai papildus ir nepieciešami ārējie finanšu resursi.

Neskatoties uz to, ka ārējo papildus finanšu resursu piesaistes process laika periodā no 2012.gada līdz 2018.gadam arī ir bijis aktīvs, jo šajā procesā iesaistās gan Līvānu novada dome, gan tās iestādes, ne tikai realizējot individuālos projektus, bet iesaistoties projektos arī kā sadarbības partneris vai arī izmantojot iespēju piedalīties kādu citu iestāžu koordinēto projektu aktivitātēs, tomēr pieejamais finansējums attiecībā pret konstatētajām vajadzībām ir bijis nepietiekams.

Infrastruktūras jomā periodā no 2012.gada līdz 2018.gadam ir veikti ievērojami ieguldījumi pamatpakalpojumu infrastruktūrā un dzīves vides kvalitātes uzlabošanā. 2016.gadā tika veikti priekšdarbi, lai līdz ar finansējuma piesaistes iespējām 2014-2020.gada

plānošanas periodā savlaicīgi būtu iespējams veikt Līvānu novada domes sabiedrisko ēku, ceļu un ielu tīklu, kā arī centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu gan pilsētas, gan pagastu sakārtošanu un uzsākt daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku atjaunošanas un energoefektivitātes uzlabošanas procesa aktivizēšanu.

Periods no 2014.gada līdz 2016.gadam kopumā bija jaunā ES fondu plānošanas perioda 2014-2020 normatīvo aktu bāzes sagatavošanas laiks, kas vēl turpinājās arī 2016.gadā – izstrādes procesā bija ministru kabineta noteikumi, pārrobežu projektu programmas u.c. veida dokumentācija, kas atrunā ārējā finansējuma piesaistes iespējas. Ar 2016.gadu tikai pamazām uzsākās projektu pieteikumu, kas aktuāli Līvānu novadam, iesniegšanas iespējas ES struktūrfondu un pārrobežu programmas ietvaros, kuru faktiskā realizācija aizsākās ar 2017.gadu.

Līvānu novada dome atbilstoši izvirzītajiem prioritārajiem pasākumiem 2016.gadā turpināja veikt ievērojamus ieguldījumus tehniskās izpētes un dokumentācijas sagatavošanā Līvānu novada domes budžeta ietvaros, kas 2016.gadā tika pabeigti vai vēl darbs pie to izstrādes turpinājās, kā arī būvniecības darbu iepirkumu organizēšanā, lai varētu veikt infrastruktūras pārbūves, atjaunošanas un būvniecības darbus tiklīdz būs pieejamas atbilstošas valsts vai ES atbalsta programmas finansējums, t.i. nodrošināt savlaicīgi augstu projekta gatavību un iespēju realizēt projektus pēc iespējas tuvākā laikā.

Sakarā ar to, ka Līvānu novada dome realizē ievērojamu skaitu Eiropas Savienības struktūrfondu projektu, kas vērsti uz novada attīstību, svarīga ir darbinieku savstarpējās komunikācijas un saskaņotas rīcības nodrošināšana situācijā, kad nepieciešama operatīva un precīzi rīcība plānošanas, projektēšanas vai būvniecības posmā. Tāpēc turpinās arī regulāru iknedēļas darba sanāksmju organizēšana ar mērķi izvērtēt projektu ieviešanas gaitu, sekot līdzi darbu kvalitātei un finanšu plūsmai, kā arī veikt operatīvus uzlabojumus, ja tādi nepieciešami.

Pēdējos 7 gados ar Eiropas Savienības struktūrfondu un valsts budžeta atbalstu realizēto projektu detalizēts saraksts sniegts 1. pielikumā.

5.5. PASĀKUMI NOVADA DOMES IESTĀŽU VADĪBAS PILNVEIDOŠANAI

Līvānu novada dome ir veikusi virkni vadības pilnveidošanas pasākumu, kas saistīti ar administratīvi teritoriālo reformu, kas tika noslēgta 2009.gadā. Tomēr tādi pasākumi kā grāmatvedības sistēmas centralizācija tika veikti, noslēdzot 2009.gadu un uzsākot 2010.gadu.

Administratīvi teritoriālās reformas rezultātā objektīvu iemeslu dēļ palielinājās ne tikai novada administratīvā teritorija, bet arī darba apjoms Līvānu novada domes darbiniekiem. Palielinājās arī pārraudzībā esošo iestāžu un struktūrvienību skaits. Neskatoties uz to, Līvānu novada dome veica pasākumus, lai pēc iespējas samazinātu administratīvos tēriņus. Tika optimizēts, piemēram, saimniecisko darbinieku skaits iestādēs un struktūrvienībās, izveidojot vienotu saimniecības daļu Līvānu novada domē, kas ir mobila un spēj veikt visus nepieciešamos darba pienākumus iestādēs, struktūrvienībās un Līvānu novada domē.

Lai varētu efektīvi organizēt un koordinēt izglītības metodisko darbu visa novada teritorijā, tiks izveidota Līvānu novada Izglītības pārvalde. 2010.gadā tika veikts arī divu Līvānu novada domes iestāžu: Jēkaba Graubiņa Līvānu mūzikas skolas un Līvānu mākslas skolas reorganizācijas process ar mērķi optimizēt abu iestāžu administratīvos izdevumus, tajā pašā

laikā saglabājot un pilnveidojot piedāvātās profesionālās ievirzes izglītības programmas mākslā un mūzikā.

Lai veicinātu Līvānu novada domes darbinieku savstarpēju komunikāciju un informācijas apmaiņu, regulāri tiek rīkotas dažādas darba plānošanas sanāksmes:

- katru pirmdienu domes vadība darba plānošanas sanāksmēs tiek ar daļu un nodaļu vadītājiem, speciālistiem;
- katru pirmdienu domes vadība tiek ar Līvānu novada pagastu pārvalžu vadītājiem;
- katru otrdienu domes vadība tiek ar projektu vadības grupas speciālistiem, kas atbildīgi par investīciju projektu ieviešanu pašvaldībā;
- vienu reizi mēnesī tiek organizētas Līvānu novada izglītības iestāžu vadītāju sanāksmes;
- vienu reizi mēnesī tiek organizētas informatīvās sanāksmes novada kultūras, bibliotēku, Latgales mākslas un amatniecības centra, MJIC „Kvartāls”, AAPC „Rožlejas” vadībai un darbiniekiem.

Šāda vadības darba pilnveidošanas metode sniedz iespēju novadīt informāciju no vadības līdz padotajiem gan pilsētā, gan pagastos.

Lai paaugstinātu profesionālo kvalifikāciju, Līvānu novada domes speciālistiem un vadošajiem darbiniekiem ir iespēja apmeklēt dažādus kursus un apmācības. Regulāri tiek organizēti pieredzes apmaiņas pasākumi – gan organizējot darbinieku braucienus uz citu novadu un ārvalstu pašvaldībām, gan uzņemot citu pašvaldību pārstāvjus Līvānu novadā.

2017.gadā Līvānu novada dome ir iesaistījusies Eiroreģiona „Ezeru zeme” Lietuvas biroja un Latgales plānošanas reģiona īstenotajā projektā LLI-59 „Praktisko apmācību un pasākumu cikls sadarbības veicināšanai starp iestādēm un darbinieku kapacitātes celšanai” (Open leadership). Projekta aktivitātēs piedalās Līvānu novada domes vadība un administrācijas daļu vadītāji. Projekta mērķis ir stiprināt publiskā sektora pakalpojumu kvalitāti, veicinot sadarbību un palielinot darbinieku kapacitāti, lai rezultātā veicinātu uz klientiem orientētu, efektīvu un kvalitatīvu pakalpojumu nodrošināšanu. Projekts, kurš turpināsies vēl 2 gadus, tiešā veidā uzlabo vadītāju organizatoriskās un vadības prasmes, paaugstina pašvaldības darba kvalitāti un produktivitāti.

2017.gadā ar mērķi novērtēt Līvānu novada domes vadības un iestāžu vadītāju vadības prasmes un īpašības tika veikta darbinieku aptauja (anketēšanas rīks „360° aptauja”). Aptaujas rezultātā katrs vadītājs apkopotā veidā tika iepazīstināts ar aptaujas rezultātiem.

5.6. KOPSAVILKUMS PAR LĪVĀNU NOVADA DOMES DARBĪBU

Galvenie secinājumi

- Līvānu novada pārvaldība ir organizēta atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Līvānu novada domes iestāžu komplektācija nodrošina vajadzīgo pakalpojumu spektru atbilstoši likuma „Par pašvaldībām” 15.pantā noteiktām pašvaldības autonomajām funkcijām.
- Klientu apkalpošanas centra izveides ideju atbalsta vairums iedzīvotāju, taču daļa no viņiem izsaka bažas attiecībā uz nestandarta situāciju risināšanu un iesniegumu apkalpošanas procesa pildzināšanos.
- Līvānu novada domes budžets tiek plānots pēc piesardzības principa. Budžeta apjoms visumā ir stabils, bet neuzrāda pieauguma tendences, it īpaši, ņemot vērā

korekcijas, kuras ienes pirkjspējas izmaiņas saskaņā ar patēriņa cenu indeksa pieaugumu.

- Vairāk nekā pusi budžeta ieņēmumu veido transferti no citiem budžetiem. Pat ievērojot to, ka šai daļā ietilpst valsts dotācija izglītības iestāžu pedagogu algām, šāda budžeta uzbūve norāda uz Līvānu novada domes ierobežotu finansiālu patstāvību. Kopš 2013.gada pakāpeniski ir pieaugusi kopējo budžeta ieņēmumu daļa, ko Līvānu novads saņem no PFIF. Tomēr situācija pamazām uzlabojas, jo IIN, kas ir galvenais budžeta pašu ieņēmumu veidotājs, pieaug pastāvīgi un ar patēriņa cenu indeksu apsteidzošiem tempiem. Tendencei turpinoties ilgtermiņā, novada budžeta patstāvība varētu uzlaboties.
- Pēc 2016.gada strauji ir uzlabota novada pārvaldības darba efektivitāte. Vispārējiem valdības dienestiem 2017.gadā tērēts tikai 7,88% budžeta izdevumu, bet arī 2018.gadā plānotie 10% atbilst labas pārvaldības praksei.
- Kaut gan novada budžets pamatā ir vērsts uz patēriņu, nozīmīga daļa no tā tiek novirzīta kapitālieguldījumos. Tiek izmantoti dažādi šo izdevumu finansēšanas mehānismi, tai skaitā arī kredītēšana.
- Tradicionālie domes informācijas izplatīšanas veidi pagaidām ir dominējoši, bet sociālo tīklu informācija tiem tuvojas, acīmredzot ir vērojama jauniešu auditorijas ietekme un šo mēdiju interaktivitāte.
- Veselības aprūpes jautājumi novada mēdijos tiek atspoguļoti nepietiekoši.
- Līvānu novada dome aktīvi piedalās projektu aktivitātēs, izmantojot to iespējas kā uzņēmējdarbības un NVO darbības atbalsta veidošanai.
- Novada pārvaldes institūcijas ir nodrošinātas ar apjomīgu datorparku un profesionālu tā apkalpošanu, taču tikai daļēji tas atbilst mūsdienu prasībām. No otras puses, racionāli izraudzīta un ar darba uzdevumu faktiskajām vajadzībām labi saskaņota programmatūra uz tai atbilstoša datora var kalpot 10 gadus un ilgāk, tāpēc prasība pēc aparatūras nomaiņas daļēji ir skaidrojama ar mārketinga spiedienu un tikai daļēji – ar faktisku vajadzību. Nozīme šeit ir arī ergonomikas faktoriem, it īpaši attiecībā uz monitoru kvalitāti.

Nākotnes vajadzības

- Pārvaldes, tās iestāžu un uzņēmumu darbinieku kvalifikācijas regulāra paaugstināšana.
- Labas pārvaldības prakses attīstīšana.
- Klientu apkalpošanas centra izveidošana.
- Līvānu novada domes un to struktūrvienību materiāli tehniskās bāzes attīstīšana.
- Līvānu novada domes iestāžu infrastruktūras uzlabošana.
- Līvānu novada domes un to struktūrvienību speciālistu profilu attīstīšana.
- Plānošanas procesa nepārtauktības un integratīvātes nodrošināšana, tematiskā padziļināšana.
- NVO sektora atbalsta mehānismu paplašināšana un pilnveidošana.
- Novada zīmola attīstīšana sadarbībā ar kultūras, izglītības un uzņēmējdarbības sektoriem.

VI. RISKĀ FAKTORI LĪVĀNU NOVADĀ

6.1. DABAS RISKI

6.1.1. Klimata pārmaiņas

Klimata pārmaiņas kā globāli, tā lokāli rada lēnu, bet pastāvīgu dažādu, ar klimatu un laikapstākļiem saistīto apdraudējumu pieaugumu. Latvijas apstākļos klimata pārmaiņu īpatnības no šī viedokļa gan ir mazāk izteiktas, nekā citur. Novērojama veģetācijas perioda nobīde uz rudens pusi – pat par vairākām nedēļām, aukstā gadalaika vidējās temperatūras paaugstinās, pagarinās pārejas gadalaiku ilgums. Vasaras kopumā kļūst vēsākas un mitrākas, vienlaikus palielinoties atsevišķu karstuma viļņu iespējamībai un ilgumam. Kopumā ņemot, klimats iegūst atlantiskāku raksturu. Latvijā nav pierādāmi konstatēta klimata pārmaiņu ietekme uz vētraiņu dienu skaitu gadā, augsta līmeņa pavasara palu biežumu un intensitāti. Tomēr klimata pārmaiņu ļoti ticamas sekas ir, piemēram, 2017.gada pārmitrais rudens-ziemas periods, kas izsauca lauksaimniecības kultūru bojāeju daudzos apvidos Latvijā, it īpaši, Latgales austrumu un dienvidaustrumu daļā. Iespējamo karstuma viļņu dēļ noteiktos periodos var pieaugt ugunsbīstamība mežos. Rezumējot, var apgalvot, ka globālās klimata pārmaiņas Līvānu novadu ietekmēs samērā maz.

6.1.2. Plūdu riski

Hidroģeoloģiskie apstākļi Līvānu novada teritorijā ir sarežģīti. Reljefa un augsnes sastāva dēļ daudzviet ir apgrūtināta virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu notece. Tāpēc meliorācijas sistēmu nekopšana, neapmierinoša apsaimniekošana rada riskus lauksaimniecībā – zemes pārmērīga mitrināšanās, kas samazina ražību un apgrūtina lauksaimniecības tehnikas izmantošanu, ilgtermiņa perspektīvā, esot sliktai notecei no virsmas – pat pārpurvošanās.

Meliorācijas un lietussūdzības neapmierinošs stāvoklis var radīt problēmas pilsētā. Gruntsūdeņu līmenis tur ir samērā augsts, un pavasarī, sniega kušanas laikā vai arī pēc spēcīgām lietussūdzībām var notikt pagrabu un komunikāciju tīklu applūšana, inženiertehnisko būvju bojāšanās.

Nacionālās nozīmes paaugstinātas applūšanas riska teritorija ir Daugavas baseina palīene no Jēkabpils līdz Daugavpili. Tā kā upes Līvānu novadā ir svarīgs resurss aktīvā tūrisma attīstībai un pievilcīga vide jaunu savrupmāju būvniecībai, taču plānojot apbūvi un rekreācijas objektus upju tuvumā, svarīgs faktors ir upes aizsargjoslu noteikšana teritorijām ar appludinājuma varbūtību vismaz reizi simts gados. Pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 23. oktobra Direktīvu 2007/60/EK par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību, plūdu riska novērtējums un plūdu riska draudu novēršanas pasākumi ir vieni no svarīgākajiem pasākumiem Līvānu novadā. Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra (LVĢMC) sagatavotajā Sākotnējā plūdu riska novērtējuma ziņojuma projektā ir minēta tikai viena plūdu riska teritorija Līvānu novadā: Ošas polderis. Tomēr pastāv plūdu riski, kas saistīti ne tik daudz ar dabas apstākļiem, cik ar Dubnas HES darbību. Tā veicina Līvānu teritorijas applūšanu un gruntsūdeņu līmeņa paaugstināšanās Līvānos, Rožupē un Sutros. Acīmredzot, ir vajadzīgi kādi regulējoši pasākumi un prasības, kas ļautu pieprasīt uzturēt HES ūdenskrātuves līmeni robežās, kas ir drošas apkārtnē un tās hidroģeoloģiskajam režīmam, un pieņemt radikālus mērus gadījumā, ja nosacījumi tiek sistemātiski neievēroti.

Potenciāli applūstošās teritorijas platība Līvānu novada teritorijā kopā ir 1257,71 ha, tajā skaitā Līvānu pilsētā 42,1 ha, Jersikas pagastā 385,6 ha, Rožupes pagastā 410,7 ha, Rudzātu pagastā 182,6 ha, Turku pagastā 177,5 ha, Sutru pagastā 48,2 ha (Līvānu novada TP 2012-2024 dati). Teritorijas plānojumā var atrast sīkākas ziņas par šīm teritorijām un to grafisku attēlojumu novada kartē.

6.1.3. Ģeoloģiskie riski

Līvānu novads atrodas teritorijā ar vidēju ģeoloģisku risku. Ģeoloģiskā risku novadā nosaka Daugavas krastu pārveidošanās procesi un Pļaviņu svītas dolomītu klātbūtne pamatiežos, kuros veidojas slēgtas pazemes karsta formas (kavernas un dobumi). Līdz ar to var apgalvot, ka liela daļa novada teritorijas atrodas šī ģeoloģiskā riska teritorijā. Jersikas pagasta daļā, kas robežojas ar Daugavpils novadu, sākas arī seismiskā riska zona. Tomēr šie riski nav īpaši izteikti un vairāk saistīti ar nepieciešamību veikt izpēti konkrētā vietā pirms lielāku būvniecības projektu uzsākšanas.

6.2. TEHNOĢĒNIE RISKI

6.2.1. Paaugstinātas bīstamības ražošanas infrastruktūras objekti

Līvānu novadā darbojas viens uzņēmums – SIA „Latvijas Propāna gāze” gāzes uzpildes stacija (adrese Zaļā iela 23, Līvāni), kuram, kā valsts nozīmes paaugstinātas bīstamības objektam, ir jāizstrādā drošības pārskats un civilās aizsardzības plāns. Novadā nav objektu, kuriem būtu jāizstrādā rūpniecisko avāriju novēršanas programma. Ziņas par paaugstinātas bīstamības ražošanas infrastruktūras objektiem Līvānu novadā apkopotas 41. tabulā.

41. TABULA

Paaugstinātas bīstamības ražošanas infrastruktūras objekti Līvānu novadā

Uzņēmuma nosaukums, objekta veids	Objekta adrese	Bīstamības kategorija
SIA „Latvijas Propāna gāze”, gāzes uzpildes stacija	Zaļā iela 23, Līvāni	Valsts nozīmes
SIA „RNS D”, noliktava	Dzelzceļa iela 19, Līvāni	Vietējas nozīmes
SIA „RNS D”, degvielas uzpildes stacija	Jaunā muiža, Turku pag.	Vietējas nozīmes
SIA „EAST WEST TRANSIT”, degvielas uzpildes stacija	Rīgas iela 1, Līvāni	Vietējas nozīmes

6.2.2. Transporta tīkli un mezgli

Paaugstināta bīstamība Līvānu novadā ir maģistrālajam autoceļam A6 Rīga-Daugavpils. Tā ir, vispirms, vispārējā bīstamība no ceļu satiksmes negadījumu iespējamības viedokļa, otrkārt, bīstamība, kas saistīta ar to, ka satiksmes negadījumā ciešot transportlīdzeklim, kurš pārvadā bīstamu (eksplozīvu, indīgu, kodīgu, viegli uzliesmojošu u.c.) kravu un notiekot noplūdei no šīs kravas, var rasties tieši draudi videi un cilvēku veselībai. Līdzīgs drauds ir arī dzelzceļa līnija B2 Indra-Daugavpils-Krustpils-Rīga, pa kuru tiek pārvadāts liels daudzums dažādas ķīmisku vielas, tai skaitā naftas produkti. Īpaši bīstamas vietas ir dzelzceļa pārbrauktuves, kas atrodas arī pilsētas teritorijā, intensīvi apbūvētā vidē.

Bīstams objekts ir maģistrālais augstspiediena dabas gāzes vads DN 500 Rīga – Daugavpils un tā pievadi, kam, saskaņā ar Aizsargjoslu likuma prasībām, ir noteiktas drošības aizsargjoslas (sīkāk skatīt novada teritorijas plānojumā).

6.2.3. Piesārņojuma riski

Līvānu novadā uzskaitītas 14 potenciāli piesārņotās vietas, Līvānu pilsētā ir četras, Rožupes un Turku pagastā – piecas, bet Sutru, Rudzātu un Jersikas pagastā šādu teritoriju nav. Teritorijas plānojuma 16.3. pielikumā ir sniegta detalizēta informācija par šīm teritorijām. Neviena no tām nerada tūlītēju vai tiešu bīstamību, taču šīs teritorijas nav izmantojamas bez sanācijas un ilgtermiņā apdraud apkārtnes gruntsūdeņu tīrību un ar gruntsūdeņiem saistītās ūdens ņemšanas vietas gruntsūdeņu migrācijas virzienā.

Līvānu novadā ir liels skaits bezsaimnieka urbumu, kuri nav privatizēti kopā ar tiem pieguļošo zemi, tādēļ ir nepieciešama to konservācija. Šādi urbumi rada pazemes ūdeņu krājumu piesārņojuma apdraudējumu.

Daugavai pastāv ievērojams ūdens piesārņojuma pārrobežu pārnese risks no Baltkrievijas uzņēmumiem.

6.3. KOPSAVILKUMS PAR RISKIEM LĪVĀNU NOVADA TERITORIJĀ

Galvenie secinājumi

- Klimata pārmaiņas nerada aktuālus riskus Līvānu novada iedzīvotājiem un tautsaimniecībai.
- Dabisku cēloņu izraisītie plūdu riski Līvānu novadu skar tikai atsevišķās vietās, neradot nozīmīgu apdraudējumu iedzīvotājiem un tautsaimniecībai (Ošas polderis). Daugavas palu risks novadā ir neliels.
- Pastāv draudi teritorijas applūšanai Dubnas lejtecē, nepareizi ekspluatējot Dubnas HES ūdenskrātuvi. Dubnas HES ūdenskrātuve ir arī piesārņojuma uzkrāšanās vieta, jo netiek nodrošināta ūdens dabiskā kustība un aerācija.
- Teritorijas ģeoloģiskā uzbūve nosaka ģeoloģisko risku vidēju līmeni lielā daļā novada teritorijas: galvenokārt dolomītiem raksturīgo karsta procesu dēļ.
- Tehnogēnos riskus novada teritorijā pārstāv dzelzceļa pārbrauktuves, tranzīta autoceļš A6 un degvielas uzpildes infrastruktūras objekti. Ar ražošanu tieši saistīti riski novada teritorijai nav raksturīgi. Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas novada teritorijā, pēc esošajām ziņām, tiešus apdraudējumus nerada.
- Nepareiza ūdens ieguves urbumu apsaimniekošana rada pazemes ūdeņu piesārņojuma riskus.

VII. LĪVĀNU NOVADA KOPĒJAIS SVĪD

Spēki	Vājumi
<ul style="list-style-type: none"> – Izdevīgs novada ģeogrāfiskais stāvoklis. – Ūdeņu bagātība: Daugava, mazās upes, ezeri. – Dažādu dabas resursu pieejamība: lauksaimniecības zemes, kūdra, ūdeņi, būvmateriālu izejvielas. – Pazīstams novada zīmols – Līvānu stikls. – Saskaņā ar valsts plānošanas nostādņem, reģionālais attīstības centrs. – Samērā izlīdzināts pagastu attīstības līmenis – uzņēmējdarbība, lauksaimniecība, publiskā infrastruktūra. – Pagastos labi darbojas vietējās pārvaldes iestādes. – Pozitīvi uzņēmējdarbības veidošanas piemēri. – Relatīvi lieli, tai skaitā, augsto tehnoloģiju uzņēmumi. – Attīstīta transporta infrastruktūra. – Pieejamas un kvalitatīvas izglītības iespējas visām vecuma grupām. – Ārpusskolas aktivitāšu bagātība. – Liels un kvalitatīvs dažādu kultūras un sporta pasākumu piedāvājums. – Labi attīstīta kultūras un sporta infrastruktūra. – Aktīvi, radoši un uz sadarbību tendēti cilvēki visās galvenajās sabiedrības interešu grupās. – Kompetenti speciālisti pārvaldībā, nozaru un uzņēmumu vadībā: augsts cilvēkresursu potenciāls. – Daudzveidīgs kultūras mantojums ar potenciālu starptautiski atpazīstamu zīmola elementu (stikls). – Daudzveidīga un aktīva NVO darbība. 	<ul style="list-style-type: none"> – Sliktā stāvoklī valsts vietējās nozīmes un pašvaldības ceļi, kas savā starpā saista pagastu apdzīvotās vietas un nodrošina piekļuvi ražošanas un sociālās infrastruktūras objektiem. – ledzīvotāju izceļošana, zema dzimstība, novecošanās. – Nozīmīgi kultūras objekti atrodas privātīpašumā un vienlaikus netiek pienācīgi izmantoti un apsaimniekoti. – Lauksaimniecības zemju kvalitātes pasliktināšanās meliorācijas sistēmu neapmierinošā stāvokļa dēļ. – Novada zīmola un jaunu produktu, kas saistītos tieši ar Līvānu novadu, ierobežota popularitāte. – Nepastāv atsevišķs, uz viesiem orientēts informācijas resurss, kurā būtu vienota un izsmelīga informācija par tūrisma infrastruktūru (naktsmītnes, ēdināšana, objekti) un novadu vispār. – Darbvietu trūkums, vienlaikus arī trūkstot kvalificētiem darbiniekiem. – Dzīvojamā fonda un cita atbalsta trūkums jaunajām ģimenēm un potenciāliem iebraucējiem. – Ierobežots to cilvēku loks, kas iesaistās aktivitātēs. – Ierobežotas finansiālās iespējas attīstībai. – Nav pietiekamas sasaistes starp izglītības iestādēm un uzņēmējdarbības vidi. – Izglītības iestāžu pedagoģiskā personāla novecošanās. Atsevišķu profilu pedagogu trūkums. – Daļas cilvēku vienaldzība pret dabu, apkārtni, novada attīstības procesiem. – Nekoordinēts NVO darbs.
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> – Pārdomāta un ekonomiska vietējo ceļu tīkla uzlabošana. – Novada zīmola – Līvānu stikla – attīstīšana. – Izglītības sistēmas tālāka attīstīšana, profilējošās izglītības veidošana. – Tranzīta plūsmas apgūšana novada ekonomikas stimulēšanai. 	<ul style="list-style-type: none"> – Lielo pilsētu un ārvalstu konkurence turpinās Līvāniem atņemt darbaspējas vecuma iedzīvotājus, it īpaši, jauniešus. – Valsts nekonsekvence reģionālās un demogrāfiskās politikas īstenošanā. – Neskaidra valsts reģionālā vīzija un neprognozējamas attiecīgās likumdošanas

<ul style="list-style-type: none"> - Teritorijas mārketinga daudzpusīga izmantošana viesu un investīciju piesaistei. - Nišas produktu ražošana. - Produkcijas eksporta iespējas. - Dabas un teritorijas resursu izmantošana tūrisma un kultūrtelpas attīstīšanai. - Ārējā finansējuma piesaistes iespējas: <ul style="list-style-type: none"> - meliorācijas sistēmu sakopšanai un atjaunošanai; - energoefektivitātes pasākumiem; - sociālā sektora attīstībai; - komunālās saimniecības attīstīšanai u.c. - Attālinātais darbs kā demogrāfiskā sastāva uzlabošanas un novada vietējās ekonomikas attīstīšanas instruments. - Jauniešu motivēšana neatstāt novadu vai atgriezties tajā. - Pašvaldības dzīvojamā fonda racionāla un efektīva izmantošana jauno ģimeņu un iebraucēju vajadzībām, sadarbība ar privātsektoru. - Sadarbība ar uzņēmējiem speciālistu piesaistē un sagatavošanā. - Atbalsts uzņēmējdarbībai, kas sakņojas uzņēmēju dzīvesveidā (amatniecība u.c.) kā pilsētā, tā pagastos. - Sporta un kultūras infrastruktūras izmantošana plaša mēroga regulāru sacensību/pasākumu attīstīšanai. - Vietējās rīcību iniciatīvu grupas un LEADER izmantošanas efektīvizēšana. - Kultūras iestāžu tīkla „optimizācija”. 	<ul style="list-style-type: none"> - izmaiņas, kas neņem vērā vietējās attīstības vajadzības. - Nepārdomāti valsts politiskie lēmumi bez ekonomiska pamatojuma. - Nodokļu sloga lielais apmērs un tā izmaiņu neprognozējamība, pastāvot vispārējai nodokļu sloga un nepārskatāmības pieaugšanas tendencei. - Kontrolējošo institūciju „soda attieksme” pret uzņēmējiem. - Vairāku nozīmīgu ES fondu nepieejamība pēc 2020.gada. - Tirgus pieprasījuma pēc novadam raksturīgajiem produktiem krišanās. - Mazo lauksaimnieku, ražošanas un tirdzniecības uzņēmumu izspiešana no tirgus. - Pieaugošā birokrātija dažādās jomās, kas būtiski samazina laiku produktīvam darbam. - Skolu slēgšana novadā. - Cilvēku izdegšana, vilšanās valstī. - Satiksmes pasliktināšanās starp novada centru un pagastiem.
--	---

LITERATŪRA UN INFORMĀCIJAS AVOTI

Normatīvie akti

1. LR likums 19.05.1994. „Par pašvaldībām”
2. LR likums 08.05.2008. „Attīstības plānošanas sistēmas likums”
3. LR likums 13.10.2011. „Teritorijas attīstības plānošanas likums”
4. LR likums 21.03.2002. „Reģionālās attīstības likums”
5. LR likums 01.07.2001. „Par piesārņojumu”
6. MK 25.08.2009. noteikumi Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”
7. MK 2014.gada 14.oktobra noteikumi Nr.628 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”
8. VARAM „Metodiskie ieteikumi attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī” 2014.gada redakcijā

Plānošanas dokumenti

9. Stratēģija „Eiropa 2020”(2010)
10. ES teritoriālā kohēzija (1999)
11. ES Stratēģija Baltijas jūras reģionam (2009)
12. Lisabonas stratēģija (2000)
13. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam
14. Nacionālais attīstības plāns 20014.–2020.gadam
15. Latvijas nacionālā reformu programma „ES 2020” stratēģijas īstenošanai
16. Latgales attīstības programma 2010.–2019.gadam
17. Pārrobežu sadarbības programmas
18. Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.–2019.gadam
19. Darbības programma „Izaugsme un nodarbinātība”
20. Latgales stratēģijas 2030 (2010)
21. Līvānu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.–2030.gadam
22. Līvānu novada pašvaldības integrētās attīstības programma 2012.–2018.gadam
23. Līvānu novada teritorijas plānojums 2012.–2024.gadam
24. Līvānu novada ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plāns 2013.–2020.gadam
25. Līvānu novada izglītības attīstības stratēģija 2016.–2020.gadam
26. Līvānu novada sporta un aktīvās atpūtas attīstības stratēģija 2018.–2022.gadam
27. Latgales plānošanas reģiona teritorijas plānojumā 2006.–2026.gada
28. SIA „Līvānu slimnīca” vidēja termiņa darbības attīstības stratēģija 2015.–2021.gadam, t.sk. īstermiņa darbības plāns 2015.–2017.gada periodam
29. SIA „Līvānu siltums” vidēja termiņa darbības attīstības stratēģija 2015.–2021.gadam, t.sk. īstermiņa darbības plāns 2015.–2017.gada periodam
30. SIA „Līvānu dzīvokļu un komunālā saimniecība” vidēja termiņa darbības attīstības stratēģija 2015.–2021.gadam, t.sk. īstermiņa darbības plāns 2015.–2017.gada periodam

31. Līvānu novada bērnu tiesību aizsardzības sadarbības grupas nolikums (2018.01.25.)
32. Jēkabpils pilsētas Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.–2030.gadam
33. Jēkabpils novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.–2030.gadam
34. Krustpils novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.–2030.gadam
35. Preiļu novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.–2033.gadam
36. Preiļu novada Attīstības programma 2018.–2024.gadam
37. Riebiņu novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2012.–2030.gadam
38. Riebiņu novada Attīstības programmā 2012.–2018.gadam
39. Vārkavas novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2012.–2030.gadam
40. Vārkavas novada Attīstības programmas 2012.–2018.gadam

Iestāžu sniegtie dati

41. Līvānu novada pašvaldības struktūrvienību un iestāžu dati
42. Valsts ieņēmumu dienesta dati
43. Nodarbinātības valsts aģentūras dati
44. LR Valsts zemes dienesta dati
45. LR Valsts kultūras un pieminekļu aizsardzības pārvaldes dati
46. VAS Latvijas valsts ceļu dati
47. Dabas aizsardzības pārvaldes dati
48. Lauku atbalsta dienesta dati
49. Uzņēmumu reģistra dati

Iestāžu mājas lapas

50. Centrālā statistikas pārvalde – www.csb.gov.lv
51. Dabas aizsardzības pārvalde – www.dap.gov.lv
52. Datu bāze – www.ozols.lv
53. Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde – www.pmlp.gov.lv
54. Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības pārvalde – www.mantojums.lv
55. Līvānu novada pašvaldības domes mājas lapa – www.livani.lv
56. Lursoft mājas lapa – www.lursoft.lv
57. Valsts reģionālās attīstības aģentūras mājas lapa – www.vraa.gov.lv

PIELIKUMI

1. PIELIKUMS LĪVĀNU NOVADA DOMES PĒDĒJOS 7 GADOS (2012-2018) AR EIROPAS SAVIENĪBAS STRUKTŪRFONDU UN VALSTS BUDŽETA ATBALSTU REALIZĒTO PROJEKTU SARAKSTS

Projekta nosaukums	Fonds	Projektā veiktā aktivitātes	Projektu ieguldījuma joma
„Līvānu novada pašvaldības ēku energoefektivitātes paaugstināšana”	ERAF	Veikta 7 Līvānu novada pašvaldības ēku siltināšana: – Līvānu 1. vidusskola. – Līvānu 1.vidusskolas sākumskola (Laimiņas skola). – Līvānu 2.vidusskola. – J.Graubiņa Līvānu Mūzikas skola – PII ēka „Pastariņi”. – Līvānu novada Centrālā bibliotēka. – Līvānu novada domes ēka.	Dzīvesvides kvalitāte un izglītība
„Elektronisko ūdens skaitītāju uzstādīšana Līvānu pilsētas daudzdzīvokļu māju dzīvokļos” (akronīms: E-water (E-ūdens))	LV-LT pārrobežu sadarbības programmas projekts	Iegādāti moderni elektroniskie ūdens skaitītāji (1082 skaitītāji uzstādīti dzīvokļos un 20 skaitītāji pašvaldības iestādēs).	Ūdenssaimniecība
„Līvānu novada izglītības iestāžu informatizācija”	ERAF	3 Līvānu novada izglītības iestādēs iegādāti 6 portatīvie un 15 stacionārie datori, iegādāti 3 multimediju tehnikas komplekti (3 projektori un 3 interaktīvās tāfeles), attīstīti 3 lokālie datortīkli.	Izglītība
„Rožupes, Jersikas un Jaunsilavas pamatskolu ēku energoefektivitātes paaugstināšana”	KPFI	Veikta Jersikas, Rožupes un Jaunsilavu pamatskolu siltināšana, iekštelpu remonts.	Dzīvesvides kvalitāte un izglītība
„ES fondu un citu ārvalstu finanšu palīdzības projektu un risku vadības kvalitātes uzlabošana Līvānu novadā”	ESF	Izstrādāts pētījums „Projektu izstrādes un ieviešanas risku analīze Līvānu novada pašvaldības projektos”. Organizētas pašvaldības darbinieku individuālās un kolektīvās apmācības. Veikta publikācijas „Praktiskā rokasgrāmata Eiropas Savienības fondu un citu ārvalstu finanšu palīdzības projektu kvalitātes un risku vadības uzlabošanai Līvānu novadā” izstrāde. Veikta sadarbības tīkla izveide sociālo pakalpojumu uzlabošanai Līvānu novadā (t.sk. EKD modelēšanas seminārs 2 dienu garumā).	Cilvēkresursi

		Organizēts pieredzes apmaiņas brauciens labās prakses piemēru apgūšanai.	
„Speciālistu piesaiste Līvānu novada pašvaldībā”	ESF	Līvānu novada domē piesaistīts 1 būvinženieris uz pilnu slodzi un 1 juriskonsults un 0,5 slodzi, kuri pēc projekta beigām turpina darbu Līvānu novada domē.	Cilvēkresursi
„Rudzātu pagasta ceļa Steķi-Medņevka rekonstrukcija 2. kārtā”	ELFLA	Veikta pašvaldības ceļa Steķi-Medņevka pārbūve rekonstrukcija (grants segums).	Transports
„Veloceliņa izbūve Jaunsilavas ciema iedzīvotāju satiksmes drošības uzlabošanai”	ELFLA	Izbūvēts velociņš no šosejas A6 Rīga-Daugavpils līdz Jaunsilavas pamatskolai.	Dzīvesvides kvalitāte un transports
„Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana Līvānu novada domes īpašumā Vuškārnieku mežs”	ELFLA	Veikta Turku pagastā esošās jaunaudzes kopšana.	Dzīvesvides kvalitāte
„Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana Līvānu novada domes īpašumā Skujiņas”	ELFLA	Veikta Jersikas pagastā esošās jaunaudzes kopšana.	Dzīvesvides kvalitāte
„Līvānu pilsētas ielu un daudzdzīvokļu māju kvartālu infrastruktūras uzlabošana - 3. kārtā”	ERAF	Veikta 9 ielu pārbūve (2,842 m): Jelgavas iela 716 m, Krustpils iela 660 m, Strēlnieku iela 211m, Kuldīgas iela 145 m, Valdemāra iela 202m, Kurzemes iela 285 m, Sofijas iela 203 m, Lāčplēša iela 260 m, Daugavpils iela 160 m. Veikta 8 daudzdzīvokļu māju kvartālu iekšpagalmu pārbūve. Veikta 3 iekšpagalmu labiekārtošana.	Dzīvesvides kvalitāte un transports
„Līvānu pilsētas Rīgas tranzīta ielas posma sakārtošana”	ERAF	Pārbūvēti Rīgas ielas posmi 3,357 km: atjaunots brauktuves segums, pārbūvētas brauktuves nomales, izbūvēta lietus ūdens kanalizācija, ierīkotas caurtekas, izbūvētas sabiedriskā transporta pieturvietas, pārbūvētas nobrauktuves, izbūvēts gājēju-veloceliņš, uzstādītas gājēju drošības barjeras, izveidoti horizontālie apzīmējumi, uzstādīts luksofors, ceļazīmes, ierīkotas gājēju pārejas.	Transports
„Atbalsta pasākumu īstenošana sociālās atstumtības riskam pakļautajiem bērniem un jauniešiem Līvānu novada skolās”	ESF	8 Līvānu novada skolās piesaistīti sociālie pedagogi, nodrošinātas pagarinātās dienas grupas, stājas pulciņi, rīkotas nometnes, rīkotas izstāžu „Skola” apmeklēšanas, Latgales profesionālo skolu apmeklējums.	Sociālo pakalpojumu attīstība un izglītība
„Multifunkcionālā jaunatnes iniciatīvu centra (JIC) izveide Līvānos”	Latvijas-Šveices sadarbības programma	Izstrādāts tehniskais projekts JIC pārbūvei. Iegādāts inventārs un aprīkojums JIC darbības nodrošināšanai.	Dzīvesvides kvalitāte un izglītība

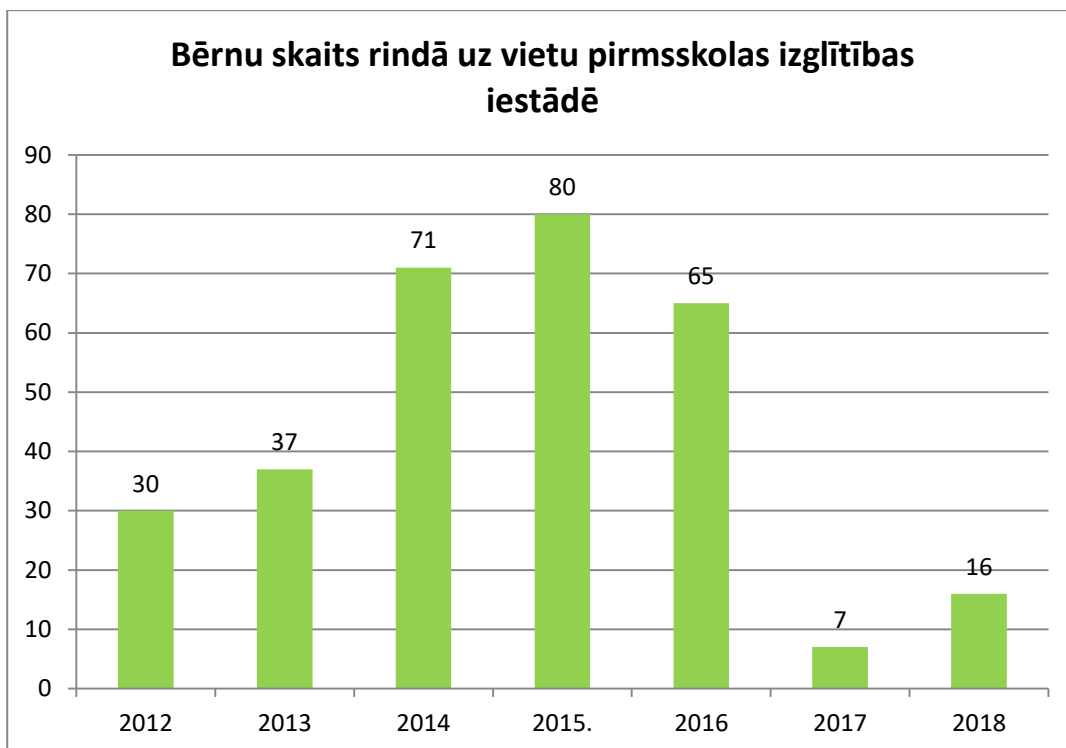
„Līvānu novada pirmsskolas un interešu izglītības iestāžu infrastruktūras uzlabošana”	ERAF	Veikta PII „Rūķīši” siltināšana un teritorijas labiekārtošana: atjaunotas rotaļu mājas, ierīkoti rotaļu laukumi, sporta laukums. Veikta jaunatnes iniciatīvu centra ēkas pārbūve un teritorijas labiekārtošana ierīkojot sporta laukumus, skeitparku.	Dzīvesvides kvalitāte un izglītība
„Atbalsts ugunsdrošības pasākumiem pašvaldības vispārējās izglītības iestādēs”	Latvijas-Šveices sadarbības programmas projekts	Uzlabota ugunsdrošības sistēma Rudzātu vidusskolā, nodrošinot izglītības iestādē drošu mācību vidi.	Izglītība
„Līvānu novada pašvaldības attīstības plānošanas kapacitātes paaugstināšana”	ESF	Līvānu novadam veikta 3 plānošanas dokumentu izstrāde - attīstības programma, teritorijas plānojums un ilgtspējīgas attīstības stratēģija.	Efektīva pārvaldība
„Līvānu novada pašvaldības ēku rekonstrukcija un energoefektivitātes paaugstināšana - 2. kārta”	ERAF	Veikta sabiedriskās tualetes siltināšana un piebūves celtniecība, ierīkojot uzgaidāmo zāli. Līvānu 1.vidusskolas angāra „Asote” pārbūve.	Dzīvesvides kvalitāte
„Līvānu novada Rožupes un Turku pagasta ceļu rekonstrukcija”	ELFLA	Veikta Dārzu un Skolas ielas (melns segums), ceļa Laivacumi-Rušenieki (grants segums) pārbūve Rožupes pagastā. Veikta pašvaldības ceļa Līvāni-Aizpurieši-Silasproģi-Daukstes-silavas pārbūve (grants segums)Turku pagastā.	Transports
„Zivju resursu pavairošana Daugavas upes baseinā” 1.kārta	Valsts Zivju fonds	Daugavas upes baseinā posmā Bucenieki-Veiguri ielaisti 14 790 zandartu mazuļi.	Dzīvesvides kvalitāte
„Sporta inventāra iegāde mācību priekšmeta “Sports” standarta īstenošanai Līvānu 1.vidusskolā”	IZM	Līvānu 1.vidusskolai iegādāti slēpju un slidu komplekti, 2 basketbola grozu konstrukcijas.	Izglītība
„Tūrisma attīstības veicināšana Latgales-Utenas-Vitebskas pārrobežu reģionos” (akronīms: Bella Dvina 2)	LV-LT-BY pārrobežu sadarbības programmas projekts	Latgales mākslas un amatniecības centrā modernizēta esošā ekspozīcija „Amatnieki Latgalē” un izveidota jauna, moderna ekspozīcija Līvānu stikla muzeja eksponātiem.	Kultūra
„Uzvedības sociālās korekcijas un sociālās palīdzības programmu izstrāde un īstenošana Līvānu novada bērniem un to ģimenēm”	ESF	Izstrādātas 2 jaunas sociālās rehabilitācijas un sociālās palīdzības programmas bērniem un ģimenēm, piesaistīti speciālisti - sociālais darbinieks, psihologs, sociālais pedagogs, nodrošinātas darbinieku konsultācijas, iegādāta materiāli tehniskā bāze speciālistu darbam ar bērniem un ģimenēm.	Sociālo pakalpojumu attīstība
„Skatuves tērpu iegāde Līvānu novada deju kolektīviem”	ELFLA (LEADER)	3 Līvānu novada deju kolektīviem iegādāti tērpi - kolektīvam „Rūžeņas”, sākumskolas kolektīvam un „Silaviņas”.	Kultūra

„Elektroniskā informācijas stenda iegāde un uzstādīšana Līvānos”	ELFLA (LEADER)	Līvānu pilsētas centrā uzstādīts LED tehnoloģiju elektroniskais informācijas stends.	Dzīvesvides kvalitāte
„Dabas terapija vienlīdzīgas dzīves vides pilnveidošanai Latvijas un Krievijas pierobežas reģionos” (akronīms: Nature therapy (Dabas terapija))	EST-LAT-RUS pārrobežu sadarbības programmas projekts	Veiktas mācības par Dabas terapiju 3 sociālajiem darbiniekiem. Organizētas 2 starptautiskas vasaras nometnes „Back to Nature” 8 bērniem no daudz bērnu un nepilnajām ģimenēm. Organizēti semināri brīvā dabā vecākiem un viņu bērniem ar īpašām vajadzībām. Veikta Līvānu Sociālās nodaļas Dienas centra telpu pārbūve Rīgas ielā 4B (radiatoru un ventilācijas sistēmas nomaiņa visā ēkā, remontdarbi zālē, sociālās rehabilitācijas aprīkojuma iegāde (aprīkojums smilšu terapijai)).	Sociālo pakalpojumu attīstība
„Ūdens vides aizsardzība un zaļā dzīvesveida aktivitāšu veicināšana Latvijas un Krievijas pierobežas reģionos” (akronīms: Aqua life (Ūdens dzīve))	EST-LAT-RUS pārrobežu sadarbības programmas projekts	Izstrādāts tehniskais projekts Dubnas upes tīrīšanai un padziļināšanai Līvānu pilsētas robežās. Pašvaldības speciālista apmācība par mākslīgo dabisko ūdenstilpju saglabāšanu un to ilgtspējīgu apsaimniekošanu. Organizēta Zaļā laboratorija. Novada jaunieši piedalījās vasaras nometnē Preiļos, Latvijā un Sebežā, Krievijā. Organizēta teritorijas sakopšanas talka gar Dubnas upes krastu pie ietekas Daugavā. Izveidota izglītojoša grāmata skolām par vides izpēti un aizsardzību. Sagatavotas pamatnostādnes attiecībā uz ūdenstilpju saglabāšanu, pamatojoties uz Eiropas un Krievijas labākās prakses analīzi.	Dzīvesvides kvalitāte
„Sutru pamatskolas piebraucamā ceļa un stāvlaukuma renovācija”	ELFLA (LEADER)	Veikta Sutru pamatskolas piebraucamā ceļa un stāvlaukuma atjaunošana.	Transports
„Zivju resursu pavairošana Daugavas upes baseinā” 2.kārta	Valsts Zivju fonds	Daugavas upes baseinā posmā Madaliņa-Bucenieki ielaisti 20 500 zandartu mazuļi.	Dzīvesvides kvalitāte
„Algotie pagaidu sabiedriskie darbi pašvaldībās”	ESF	Piesaistīti cilvēki pagaidu sabiedrisko darbu veikšanai.	Cilvēkresursi
„Aprīkojuma un inventāra iegāde zivju resursu kontroles un aizsardzības pasākumu nodrošināšanai Līvānu novadā”	Valsts Zivju fonds	Iegādātas 2 meža kameras un laivas motors.	Dzīvesvides kvalitāte
„Izglītības, veselības un sociālās jomas attīstības uzlabošana Latvijas, Lietuvas	Latvijas – Lietuvas – Baltkrievijas	Iegādāts sporta inventārs (starta bloks, augstlēcšanas latiņas statīvs, augstlēcšanas latiņa, tablo, bumbu	Izglītība

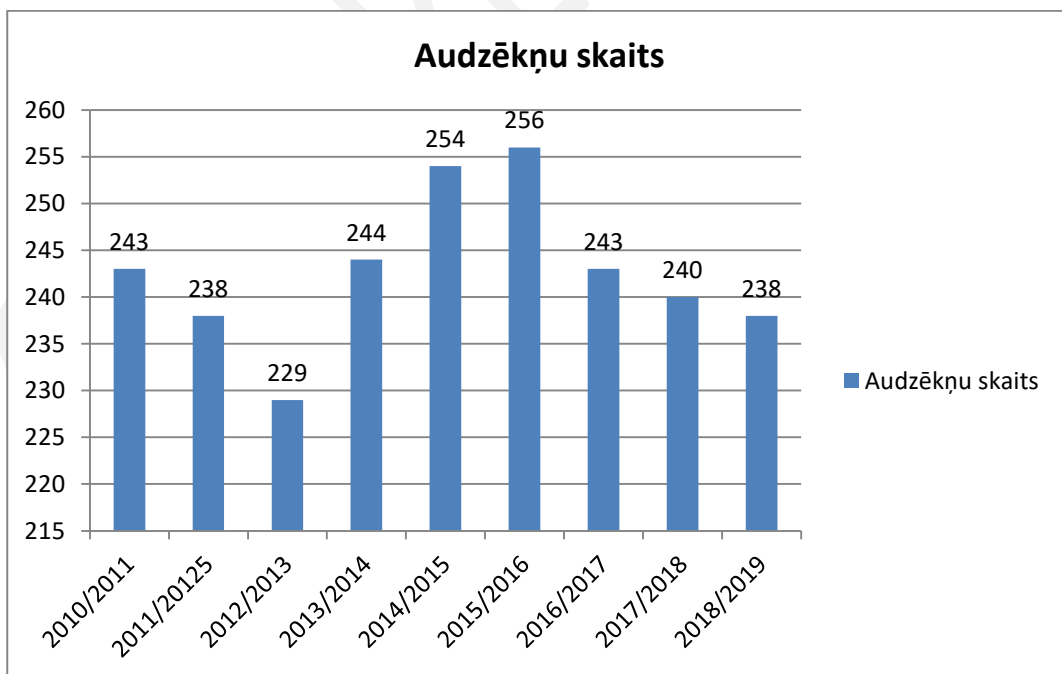
un Baltkrievijas pārrobežas reģionā” (akronīms: Health is wealth)	pārrobežu sadarbības programmas projekts	soma, vingrošanas paklājs), basketbola grozu konstrukcijas Līvānu 2. vidusskolai.	
„Jersikas pagasta sporta zāles izveide”	ELFLA (LEADER)	Veikts Jersikas pagasta pārvaldes ēkā telpu remonts pielāgojot tās trenāžieru zāles vajadzībām, iegādāti trenāžieri.	Dzīvesvides kvalitāte
„Esošo gaismekļu nomaiņa uz energoefektīviem LED tehnoloģiju gaismekļiem Līvānu pilsētā”	KPFI	Rīgas ielā posmā no Robežu ielas līdz Upes ielai veikta gaismekļu nomaiņa - 53 LED gaismekļi. Rīgas ielā posmā no Domes ielas līdz Lāčplēša ielai veikta gaismekļu nomaiņa - 72 LED gaismekļi. Uzstādītas regulēšanas iekārtas Rīgas ielas posmā no Robežu ielas līdz Lāčplēša ielai – 6 gab.	Dzīvesvides kvalitāte
„Skatuves tērpu iegāde Rudzātu un Jersikas pagastu pašdarbības kolektīviem”	ELFLA (LEADER)	Iegādāti skatuves tērpi Rudzātu vīru vokālajam ansamblim un Jersikas pagasta vidējās paaudzes deju kolektīvam „Latiņš”.	Kultūra
„Līvānu satiksmes infrastruktūras tīkla uzlabošana industriālo zonu sasniedzamībai un uzņēmējdarbības vecināšanai”	ERAF	Veikta Līvānu pilsētas 12 ielu pārbūve: Sporta iela, A. Pumpura iela, Avotu iela (posmā no Saules līdz Meža ielai), Meža iela, Rožu iela, Lāčplēša iela (posmā no Rīgas ielas līdz Lāčplēša ielai 23), Saules iela, Zaļā iela (posmā no Raiņa ielas līdz Avotu ielai), Avotu iela (posmā no Saules ielas līdz Rīgas ielai), Zemgales iela, Liepu ielas un Dzelzceļa ielas posms, Dzelzceļa iela (posmā no Rīgas ielas līdz Dzelzceļa ielai 21), Rūpniecības iela.	Dzīvesvides kvalitāte
„Zivju resursu pavairošana Daugavas upes baseinā” 3.kārta	Valsts Zivju fonds	Daugavas upes baseinā posmā no Dubnas ietekas Daugavā līdz Līvānu pilsētas robežai ielaisti 13 400 līdaku mazuļi.	Dzīvesvides kvalitāte
„Zivju resursu pavairošana Daugavas upes baseinā” 4.kārta	Valsts Zivju fonds	Daugavas upes baseinā posmā no Dubnas ietekas līdz Līvānu pilsētas robežai ielaisti 9300 zandartu mazuļi.	Dzīvesvides kvalitāte
„Zivju resursu pavairošana Dubnas upes baseinā”	Valsts Zivju fonds	Līdaku mazuļu ielaišana Dubnas upē Rožupes pagasta teritorijā, 5900 gab.	Dzīvesvides kvalitāte
„Aprīkojuma iegāde zivju resursu kontroles un aizsardzības pasākumu nodrošināšanai Līvānu novadā”	Valsts Zivju fonds	Iegādāta termokamera un LED lukturis zivju resursu kontroles un aizsardzības pasākumu nodrošināšanai.	Dzīvesvides kvalitāte
„Pašvaldību labie darbi parkos Latvijas simtgadei”	LPS finansējums	Iestādītas 8 kļavas un 4 lazdas, 4 ozoli Līvānu parkā.	Dzīvesvides kvalitāte
„Jersikas kultūras un sabiedriskā centra ēkas aktu zāles vienkāršota atjaunošana”	ELFLA (LEADER)	Veikts Jersikas kultūras nama zāles remonts, t.sk. visas komunikācijas.	Kultūra

„Saules enerģijas izmantošanas tehnoloģisko risinājumu uzstādīšana AAPC „Rožlejas””	ELFLA (LEADER)	Veikta 16 saules kolektoru paneļu uzstādīšana AAPC „Rožlejas” ēkā, siltā ūdens sagatavošanai.	Sociālo pakalpojumu attīstība
„Līvānu novada pagastu ceļu pārbūve”	ELFLA	Veikta 5 Līvānu novada pagastu ceļu pārbūve 12,05 km: – Cirsenieki-Iztekas Jersikas pagastā – Sutri-Krivoki Sutru pagastā – Veiguri-Silavas-Robežnieki-Gaiņi Turku pagastā – Drēņi -Kalvāni-Lietaunieki Rožupes pagastā – Vilkmugura-Pīļupsala Rudzātu pagastā	Transports
„Līvānu novada Turku pagasta ceļa Veiguri - Silavas - Robežnieki - Gaiņi pārbūve”	ELFLA	Turpināta Turku pagasta ceļa Veiguri - Silavas - Robežnieki - Gaiņi 1,5 km pārbūve.	Transports
„Meža ekoloģiskās vērtības uzlabošana Līvānu novada domes īpašumā "Skujiņas””	ELFLA	Veikta Līvānu novada Jersikas pagasta īpašumā „Skujiņas” jaunaudžu retināšana 8,02 ha platībā.	Dzīvesvides kvalitāte
„Aprīkojuma iegāde zivju resursu kontroles un aizsardzības pasākumu nodrošināšanai Līvānu novadā”	Valsts Zivju fonds	Iegādāta laiva.	Dzīvesvides kvalitāte
„Skatuves tērpu iegāde Līvānu novada pašdarbības kolektīviem”	ELFLA (LEADER)	Veikta skatuves tērpu un apavu komplektu iegāde Līvānu novada pašdarbības kolektīviem.	Kultūra
„Rožupes estrādes pārbūve”	ELFLA (LEADER)	Veikta Rožupes estrādes betona laukuma seguma atjaunošana un estrādes betona kāpņu izbūve.	Kultūra

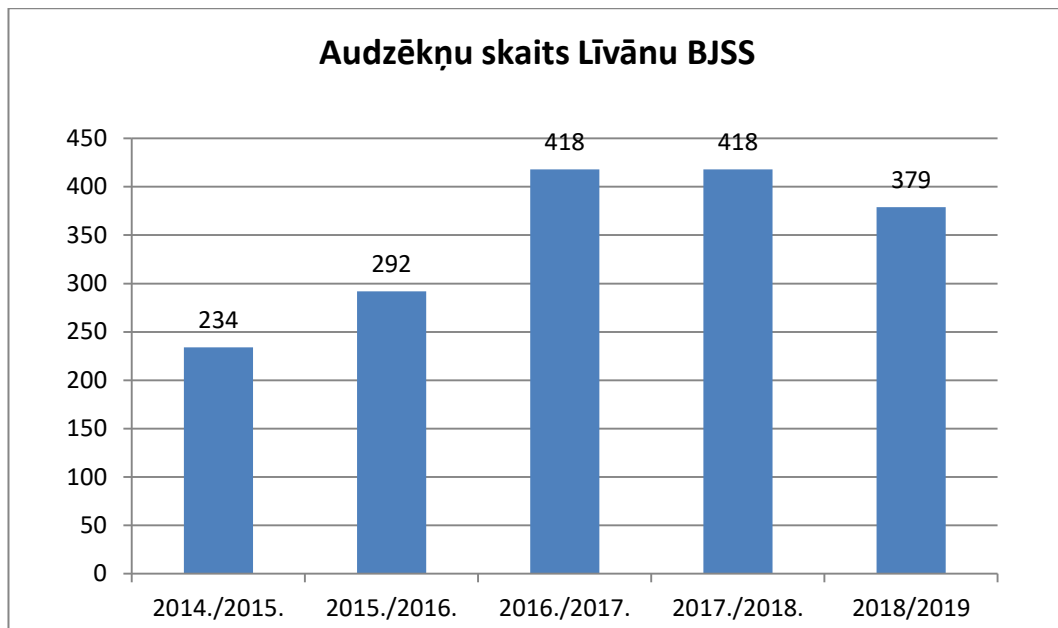
2. PIELIKUMS STATISTISKIE DATI PAR 2017.GADU UN 2018.GADU

35.att. Bērnu skaits rindā pirmsskolas izglītības iestādē un pirmsskolas grupās Līvānu novadā
(Līvānu novada domes Izglītības pārvaldes dati, papildināts 22.10.2018.)

46.att. Audzēkņu skaits J.Graubiņa Līvānu Mūzikas un mākslas skolā
(Līvānu novada Izglītības pārvaldes dati, papildināts 22.10.2018.)

47.att. Audzēkņu skaits Līvānu Bērnu un jaunatnes sporta skolā
(Līvānu novada Izglītības pārvaldes dati, papildināts 22.10.2018)